

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	143 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	61 000
	Summa kronor 309 100

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	21 100
	Nettoutgift kronor 288 000

b) till *Krigsarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 288 000 kronor.

[130] 2. **Krigsarkivet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	32 000	33 969
1955/56 (statsliggaren s. 273)	39 000	
1956/57 (förslag)	38 000	

Krigsarkivarien hemställer, att anslaget med hänsyn bland annat till ny indelning i städningsområden av krigsarkivets kanslihus och reducerad städningsintensitet minskas med 800 kronor. För egen del föreslår jag att anslaget uppföres med 38 000 kronor, innebärande en minskning med 1 000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[131] 3. **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	2 000	2 592	1 068
1955/56 (statsliggaren s. 273)	2 000		
1956/57 (förslag)	2 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 icke till någon del bunden.

I enlighet med förslag av krigsarkivarien torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

ARMÉMUSEUM

[132] 4. Armémuseum: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	147 000	145 857
1955/56 (statsliggaren s. 273)	147 000	
1956/57 (förslag)	166 000	

Yrkande

Styresmannen för armémuseum (skr. ^{2/7} 1955) hemställer att anslaget höjes med 20 550 kronor.

	Ökning
1. Lönerogleringar	
1 rustmästare Ca 14—Ca 17	450
1 preparator Ca 14 — textilföreståndare Ca 17	480
2. Höjda löner åt visningsvakter	1 400
3. 1955 års löneroglering	18 190
	<u>Avrundat 20 550</u>

Motiv

1. Till stöd för lönerogleringarna åberopas de med ifrågavarande tjänster förenade arbetsuppgifternas art och omfattning.

2. Beloppet utgör den beräknade kostnadsökningen för höjning av lönerna åt extra visningsvakter enligt senaste kollektivavtal.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning vill icke motsätta sig de föreslagna lönegrads-
uppflyttningarna och har i fråga om anslagsberäkningen icke funnit an-
ledning till annan erinran än att de såsom uppbördsmedel under anslaget
angivna pensionsmedlen anses för nästa budgetår böra upptagas till 1 000
kronor mera än för innevarande budgetår.

Departementschefen

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag
anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår
jag att tjänsten för rustmästare i Ca 14 uppflyttas till Ca 17. Frågan om
löneställning för preparatorn torde få prövas i annat sammanhang.

I gällande personalförteckning för armémuseum finns uppförd en tjänst
för rustmästare i Ca 17 på övergångsstat. Då innehavaren av tjänsten
numera avgått kan tjänsten utgå ur personalförteckningen.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 till 166 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 360 kronor för lönegradsuppflyttning av en rustmästare till (99 000 + 360 =) avrundat 99 400 kronor.

Posten Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning uppföres med oförändrat belopp, 18 350 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 1 400 kronor för höjda löner åt extra visningsvakter till (25 000 + 1 400 =) avrundat 26 500 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 18 100 kronor till (17 750 + 18 100 =) 35 850 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel ökas med 1 000 kronor till (13 100 + 1 000 =) 14 100 kronor.

Anslagshöjningen utgör 19 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) dels på personalförteckningen för armémuseum uppföra en tjänst för rustmästare i lönegrad Ca 17, dels ock ur förteckningen utesluta en tjänst för rustmästare i lönegrad Ca 14 samt en på övergångsstat uppförd tjänst för rustmästare i lönegrad Ca 17;

b) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	99 400
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	18 350
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	26 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 850
	<hr/>
Summa kronor	180 100

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	14 100
	<hr/>
Nettoutgift kronor	166 000

c) till Armémuseum: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kronor.

[133] 5. **Armémuseum: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	37 000	45 538
1955/56 (statsliggaren s. 274)	37 000	
1956/57 (förslag)	45 000	

Yrkande

Styresmannen för armémuseum hemställer, att anslaget höjes med 8 300 kronor.

	Ökning
1. Höjda järnvägstaxor m. m.	200
2. Temporär utställningsverksamhet	2 000
3. Omläggning av belysningssystemet	4 900
4. Höjda städlöner	1 200
	<hr/>
	8 300

Motiv

1. Beloppet hänför sig huvudsakligen till den under år 1955 genomförda höjningen av järnvägstaxorna.

2. Höjningen anses erforderlig för att möjliggöra för armémuseum att anordna temporära utställningar.

3. Beloppet utgör de beräknade kostnaderna för en omläggning av belysningssystemet i tre utställningssalar. Ett föråldrat rampljus med glödlampor avses skola utbytas mot ett effektivare och i underhållsavseende billigare system med lysämnesrör.

4. För höjda städlöner enligt senaste kollektivavtal räknas med en kostnadsökning av 1 200 kronor.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning biträder förslaget om ökade medel för utställningsverksamheten men anser att frågan om medelsanvisning för omläggning av belysningssystemet bör kunna anstå tills vidare. Mot anslagsberäkningen i övrigt har ämbetsverket intet att erinra.

Departementschefen

Med hänsyn till höjningen av järnvägstaxorna och städlönerna samt med beaktande av belastningen på anslaget under budgetåret 1954/55 föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 45 000 kronor, innebärande en höjning med 8 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[134] 6. **Armémuseum: Samlingars konservering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	12 000	12 000	51
1955/56 (statsliggaren s. 274)	12 000		
1956/57 (förslag)	12 000		

I enlighet med förslag av styresmannen för armémuseum, vilket förslag tillstyrkts av försvarets civilförvaltning, torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

FÖRSVARETS FORSKNINGSANSTALT

[135] 7. **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 967 000	2 861 093
1955/56 (statsliggaren s. 274)	3 230 000	
1956/57 (förslag)	3 910 000	

Yrkande

Försvarets forskningsanstalt (skr. 12/9 1955) hemställer, att anslaget höjes med 1 181 000 kronor.

Ökning

1. **Personalförstärkningar m. m.**

1 överdirektör Cp 17 — generaldirektör Cp 19 2 400

Kansliet

1 byrådirektör Ce 33 — byråchef Ca 37 3 300
 1 förste byråsekreterare Ce 29 22 776
 1 byråingenjör Ce 25 — byråintendent Ce 27 1 020
 1 amanuens — förste byråsekreterare Ce 27 1 020
 1 kamrerare Ce 23 — Ce 25 1 836

Avdelningarna

3 avdelningschefer högst Cp el. Cr 14 — högst Cp el. Cr 16 7 200
 7 laboratoriechefer el. laboratorer högst Cp el. Cr 10 200 256
 2 laboratoriechefer el. laboratorer högst Ce 33 51 072

	Ökning
12 laboratorer el. förste forskningsingenjörer högst Ce 31	284 976
1 laborator el. forskningsläkare högst Ce 31	23 748
1 förste byråingenjör Ce 29	21 756
10 förste forskningsingenjörer el. forskningsingenjörer högst Ce 29	217 560
2 forskningsläkare högst Ce 29	43 512
 2. Omräkning	
Löneklassuppflyttningar m. m.	24 080
1955 års lönereglering	275 000
	1 181 512
	Avrundat 1 181 000

Motiv

Forskningsanstalten anför att det sedan slutet av 1940-talet stått klart för anstalten och de militära myndigheterna, att en väsentlig utvidgning av anstalten måste ske, om de mest angelägna forskningsuppgifterna skall kunna genomföras. Forskningsanstalten har därför under en följd av år framlagt förslag till en utvidgning av verksamheten, men dessa förslag har endast till en ringa del kunnat bifallas av statsmakterna.

Vidare erinrar forskningsanstalten om att överbefälhavaren i sin utredning rörande försvarets framtida organisation understrukit vikten av att den militärtekniska forskningen utvidgas och att han redan för budgetåret 1955/56 räknat med en medelsanvisning för forskningsanstalten av 19 000 000 kronor, vilken sedan skulle stiga till 22 000 000—24 000 000 kronor för budgetår under den därpå följande tioårsperioden.

Forskningsanstalten finner det angeläget att anstaltens utbyggnad icke ytterligare uppskjutes eller fördröjes. Med hänsyn till de statsfinansiella synpunkterna och den alltmera skärpta svårigheten att erhålla kvalificerad personal anser sig anstalten i huvudsak icke böra föreslå en större omfattning av verksamheten än den som föreslogs för innevarande budgetår. Detta innebär i fråga om befattningar för högre teknisk och vetenskaplig personal en utökning med 35 nya tjänster. Det är anstaltens bestämda uppfattning, att den sålunda ånyo äskade förstärkningen med högre forskartjänster måste komma till stånd, om icke en betydande eftersläpning med allvarliga konsekvenser för försvaret skall bli följden. En eftersläpning kan enligt anstalten medföra, att den anskaffning av modern krigsmateriel, som planerats för början av 1960-talet, icke kommer att kunna genomföras. I synnerhet gäller detta för den tekniskt mest komplicerade materielen såsom robotar och viss teleteknisk utrustning, som bland annat av sekretesskäl sannolikt icke torde kunna anskaffas från utlandet.

Forskningsanstalten beräknar medelsbehovet för budgetåret 1956/57

under anstaltens samtliga anslag till 21 036 000 kronor. Vid bifall till detta förslag skulle några medel för forskningens bedrivande icke behöva tillskjutas från de tre försvarsgrenarna, vilka hittills tillskjutit cirka 2 400 000 kronor för budgetår. Då anslagen till anstaltens verksamhet enligt riksstaten för innevarande budgetår uppgår till ett sammanlagt belopp av 16 155 000 kronor, erfordras en anslagsökning av (21 036 000 — 16 155 000 =) 4 881 000 kronor. Härav motsvaras emellertid 2 400 000 kronor av de tillskott, som nu erhålles från försvarsgrenarna, och cirka 900 000 kronor av de på grund av 1955 års lönerreglering inträffade lönehöjningarna för nuvarande personal. Frånräknas dessa båda poster kvarstår av ökningen (4 881 000 — 2 400 000 — 900 000 =) 1 581 000 kronor.

Forskningsanstaltens motivering för de särskilda yrkandena under förevarande anslag innehåller i huvudsak följande.

1. Under denna punkt framlägger forskningsanstalten förslag till höjning av löneställningen för anstaltschefen, avdelningscheferna och vissa befattningshavare vid kansliet samt till personalförstärkning för kansliet och de olika avdelningarna.

I den till 1954 års riksdag anmälda utredningen rörande den centrala ledningen av forskningsanstalten och dess avdelningar föreslogs med hänsyn till anstaltens omfattning och anstaltschefens ansvarsfulla uppgifter att tjänsten för överdirektör i Cp 17 skulle utbytas mot en tjänst för generaldirektör i Cp 19 (jfr prop. 1954: 110, s. 145). Förslaget upptogs av forskningsanstalten i äskandena för budgetåret 1954/55 men vann icke bifall (jfr prop. 1954: 110, s. 151). Anstalten återkommer nu till frågan och föreslår, under hänvisning bland annat till nämnda utredning, att anstaltschefens löneställning höjes i enlighet med utredningens förslag.

På grundval av en inom anstalten verkställd översyn av den administrativa verksamheten inom anstalten föreslog denna för innevarande budgetår vissa personalförstärkningar för kansliet (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 181). Efter förslag av Kungl. Maj:t i samma proposition (s. 182) förstärktes kansliet endast med en amanuens tjänst. En tjänst för förste byråingenjör i Ce 29 utbyttes samtidigt mot en tjänst för byråingenjör i Ce 27.

Enligt en till äskandena fogad organisationsplan är kansliet under ledning av en byrådirektör i Ce 33 numera uppdelat på en kanslisektion, ett personalkontor, ett kameralkontor samt två avdelningar för säkerhetstjänst m. m. respektive byggnader och skyddstjänst. Anstalten anför, att en centralisering till kansliet av viktiga administrativa ärenden, vilka tidigare i stor utsträckning handlagts självständigt av vederbörande avdelning eller av styrelsen, har genomförts (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 181 och 182). Vidare uttalas, att de arbetsuppgifter, som enligt av Kungl. Maj:t fastställd instruktion för anstalten numera åvilar kansliet, huvudsakligen är av samma art som de, vilka ankommer på försvarsgrensövervaltnings-

nas administrativa byråer. Anstalten föreslår därför, att det nuvarande kansliet från och med budgetåret 1956/57 omorganiseras till en administrativ byrå. Enligt anstaltens mening är det angeläget, att en såväl kvalitativ som kvantitativ förstärkning av de administrativa tjänsterna snarast åstadkommes för att administrativa arbetsuppgifter skall kunna avlastas från anstaltschefen, avdelningscheferna och forskarpersonalen. Anstaltens förslag beträffande den administrativa personalen innebär följande. För chefen för den administrativa byrån inrättas en tjänst för byråchef i Ca 37 i utbyte mot tjänsten för byrådirektör i Ce 33. En tjänst för förste byråsekreterare i Ce 29 tillkommer och avses för föreståndaren för kanslisektionen. På denne befattningshavare skall ankomma att bland annat handlägga och föredraga allmänt administrativa ärenden. En tjänst för byråingenjör i Ce 25 utbytes mot en tjänst för byråintendent i Ce 27, avsedd bland annat för ärenden rörande anstaltens verksamhet vid krig eller krigsfara (krigsplanläggning). En tjänst för förste byråsekreterare i Ce 27 tillkommer i utbyte mot en tjänst för amanuens och avses för chefen för personalkontoret. För chefen för kameralkontoret inrättas en tjänst för kamrerare i Ce 25 i utbyte mot en dylik tjänst i Ce 23.

I äskandena för innevarande budgetår räknade forskningsanstalten med uppflyttning av de tre avdelningscheferna från Cp eller Cr 14 till Cp eller Cr 16, men anstalten förutsatte att avdelningschefernas löneställning skulle prövas i samband med motsvarande prövning av vissa andra chefslöner inom försvaret. Anstalten anför nu, att ifrågavarande tjänster icke torde bli föremål för prövning i nämnda sammanhang och föreslår att lönegradsuppflyttningarna utan ytterligare dröjsmål genomföres. Anstalten erinrar därvid om att i den för 1954 års riksdag anmälda utredningen framlagts enahanda förslag till löneroglering (jfr prop. 1954: 110, s. 145).

I fråga om den föreslagna utökningen av antalet ledande forskarbefattningar hänvisas till vad som anförts inledningsvis under anslaget. I övrigt må nämnas att anstalten upprepar sitt för innevarande budgetår framställda yrkande om utbyte försöksvis av tre av de begärda laboratorstjänsterna i högst Ce 31 mot forskardocenttjänster i Ce 30 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 182). Anstalten framlägger motivering för varje begärd tjänst i särskild skrivelse. Då innehållet är av sådan beskaffenhet, att redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet, torde få hänvisas till de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Från statsmakternas sida har i olika sammanhang framhållits angelägenheten av att forskningsanstaltens organisation successivt utbygges. En viss utbyggnad av organisationen har även kommit till stånd, senast

för innevarande budgetår (prop. 1955:1, bil. 6, s. 182). I sina anslags-
äskanden för nästa budgetår begär forskningsanstalten ökad medelsanvis-
ning främst för anställande av ytterligare forskare i ledande ställning. Jag
finner det för egen del angeläget att för nästa budgetår den påbörjade ut-
byggnaden fortsättes, främst genom en ökning av antalet tjänster för dylika
forskare.

Vad angår forskningsanstaltens kansli anser jag mig böra biträda för-
slaget om att inrätta en tjänst för förste byråsekreterare i Ce 29. Under
hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag anfört
vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag
vidare att en amanuens tjänst omvandlas till tjänst för förste byråsekre-
terare i Ce 27. Vad i övrigt föreslagits i fråga om kansliet kan jag icke
tillstyrka.

Beträffande avdelningarna föreslår jag att tjänster tillkommer för fyra
laboratoriechefer eller laboratorer i högst Cp eller Cr 10, fyra laboratorie-
chefer eller laboratorer i högst Ce 33, fyra laboratorer eller förste forsk-
ningsingenjörer i högst Ce 31 och två förste forskningsingenjörer eller
forskningsingenjörer i högst Ce 29. Någon ändring av avdelningschefernas
lönegradsplacering är jag alltjämt icke beredd föreslå.

Jag är ej heller beredd tillstyrka förbättrad löneställning för chefen för
forskningsanstalten.

Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 3 910 000 kronor enligt
följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med
92 112 kronor för fyra laboratoriechefer eller laboratorer i högst Cp eller
Cr 10 till (560 300 + 92 112 =) avrundat 653 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av
Kungl. Maj:t, 13 500 kronor, uppföres med oförändrat belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas
med 212 064 kronor för nytillkommande personal, med 828 kronor för ut-
byte av en amanuens mot förste byråsekreterare i Ce 27 och med 19 545
kronor för löneklassuppflyttningar m. m. Posten uppföres alltså med
(2 234 000 + 212 064 + 828 + 19 545 =) avrundat 2 467 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 354 300 kronor till (422 200 +
354 300 =) 776 500 kronor.

Anslagsökningen utgör 680 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i
personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, som
föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	653 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	13 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 467 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	776 500
	Summa kronor 3 910 000

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 910 000 kronor.

[136] 8. Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	500 000	526 114
1955/56 (statsliggaren s. 275)	525 000	
1956/57 (förslag)	575 000	

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor, varav för reseersättningar 15 000 kronor, för bränsle m. m. 20 000 kronor samt för övriga expenser 65 000 kronor. Av ökningen utgör cirka 20 000 kronor kostnaderna för bränsle, städning och inventarieunderhåll m. m. för en inom kvarteret Garnisonen på Östermalm i Stockholm belägen lunchrestaurant, avsedd för personalen hos de statliga myndigheter, som har ämbetslokaler inom eller i omedelbar närhet av detta kvarter. Dessa kostnader skall enligt av Kungl. Maj:t år 1955 fattat beslut bestridas av förevarande anslag. I övrigt motiveras anslagshöjningen med medelsåtgången under sistförflutet budgetår, den successivt utvidgade verksamheten samt den under år 1955 genomförda höjningen av järnvägstaxorna. Anstalten förutsätter, att resekostnader för personal med avlöning från anslaget till viss forskningsverksamhet alltså får bestridas från sagda anslag.

Departementschefen

Med hänsyn bland annat till de numera tillkomna kostnaderna för nämnda lunchrestaurant, belastningen på anslaget under budgetåret 1954/55 ävensom den utökning av anstaltens personaluppsättning, som jag förordat i det föregående, torde anslaget böra höjas. Jag föreslår att anslaget upp-

föres med 575 000 kronor, innebärande en ökning med 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kronor.

[137] 9. *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet*

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	¹ 10 000 000	10 224 852	79 640
1955/56 (statsliggaren s. 276) ²	12 000 000		
1956/57 (förslag)	12 600 000		

¹ Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 265 000 kronor.

² Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 615 000 kronor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 3 100 000 kronor. Av ökningen motsvaras 2 400 000 kronor av medel, som för närvarande årligen tillskjutes från de tre försvarsgrenarna. Återstoden av ökningen, 700 000 kronor, hänför sig till 1955 års löneroglering. Av det äskade beloppet, 15 100 000 kronor, avses 900 000 kronor för utveckling och tillverkning av elektronrör. Vidare hemställer anstalten liksom för innevarande budgetår om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel för forskningsändamål intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade anslagsmedel. I särskild skrivelse har anstalten närmare redogjort för hur anslaget avses skola användas. Då redogörelse härför icke bör lämnas till statsrådsprotokollet, torde få hänvisas till de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 12 600 000 kronor, innebärande en höjning med 600 000 kronor för löneökningar. Vid beräkningen av medelsbehovet utgår jag från att anstalten även under nästa budgetår mot särskild ersättning skall utföra forsknings- och utvecklingsuppdrag för försvarsgrensförvaltningarnas och andra uppdragsgivares räkning i ungefär samma omfattning som för närvarande. Jag förutsätter, att erforderliga kostnader för utveckling av elektronrör m. m. liksom under innevarande budgetår skall bestridas från förevarande anslag, i den mån icke andra medel står till förfogande för detta ändamål. Liksom för innevarande budgetår bör utverkas riksdagens bemyndigande att medgiva anstalten att utlägga materielbeställningar intill ett belopp av 1 500 000 kronor utöver anvisade medel.

Åberopande det anförda hemställer jag, under erinran om att anslaget höjes med 600 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 12 600 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 1 500 000 kronor.

[138] 10. **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	325 000	324 988	813
1955/56 (statsliggaren s. 276)	400 000		
1956/57 (förslag)	400 000		

Försvarets forskningsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kronor för utrustning av nytilkommande lokaler inom kvarteret Garnisonen i Stockholm. Ytterligare medel kommer enligt anstalten att erfordras för detta ändamål, men då betalningsutfallet till större delen torde inträffa efter utgången av budgetåret 1956/57 begränsar anstalten nu sina äskanden för sagda ändamål till 500 000 kronor.

Departementschefen

Det är mig icke möjligt att för nästa budgetår föreslå någon höjning av förevarande anslag, vilket alltså torde få uppföras med oförändrat belopp. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

FÖRSVARETS SOCIALBYRÅ

[139] 11. **Försvarets socialbyrå: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	244 000	223 839
1955/56 (statsliggaren s. 276)	237 000	
1956/57 (förslag)	261 000	

Yrkande

Styrelsen för försvarets socialbyrå (skr. ³¹/₈ 1955) hemställer, att anslaget höjes med 24 000 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 kansliskrivare Ce 15—Ca 15	—
1 kontorsbiträde Ca 8—Ce 8	—
2. Rörligt tillägg, löneklassuppflyttningar	24 000
	24 000

Motiv

1. Förslaget om ordinariesättning av kansliskrivartjänsten har framställt i tidigare medelsäskanden (prop. 1955: 1, bil. 6, s. 186).

På personalförteckningen för försvarets socialbyrå finnes uppförd en tjänst för kontorsbiträde i Ca 8. Då innehavaren av tjänsten avgått, föreslås att tjänsten indrages och ersättes med en motsvarande extra ordinarie tjänst.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag om indragning av en kontorsbiträdestjänst i Ca 8 och räknar med att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål tillkommer. Förslaget om ordinariesättning av kansliskrivartjänsten är jag alltjämt icke beredd tillstyrka.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 till 261 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 6 288 kronor till följd av att en kontorsbiträdestjänst i Ca 8 indrages. Posten upptages således till (40 400 — 6 288 =) avrundat 34 100 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 350 kronor, uppföres med oförändrat belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 5 616 kronor för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål och 3 600 kronor för löneklassuppflyttningar samt minskas med 5 200 kronor på grund av omräkning av medelsbehovet i övrigt. Posten upptages således till (165 900 + 5 616 + 3 600 — 5 200 =) avrundat 170 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg höjes med 26 200 kronor till (23 350 + 26 200 =) 49 550 kronor.

Anslagsökningen utgör 24 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) ur personalförteckningen för försvarets socialbyrå utsluta en tjänst för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets socialbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	34 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 350
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	170 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	49 550
	Summa kronor 261 000

c) till *Försvarets socialbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 261 000 kronor.

[140] 12. Försvarets socialbyrå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	137 000	133 783
1955/56 (statsliggaren s. 277)	133 000	
1956/57 (förslag)	133 000	

I enlighet med förslag av styrelsen för försvarets socialbyrå torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 133 000 kronor.

[141] 13. Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	635 000	828 558
1955/56 (statsliggaren s. 277)	600 000	
1956/57 (förslag)	750 000	

Styrelsen för försvarets socialbyrå hemställer med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1954/55 samt med beaktande av en väntad ökning av antalet till tjänstepremier berättigade fältflygare, att anslaget höjes med 150 000 kronor. Jag biträder styrelsens förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå*: *Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

[142] 14. **Försvarshögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	162 000	144 596
1955/56 (statsliggaren s. 278)	194 000	
1956/57 (förslag)	206 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 12 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. 1 kanslibitråde Ce 11—Ca 11	—	
2. 1955 års löneroglering	12 500	
3. Omräkning		500
	<hr/> 12 500	<hr/> 500
	+ 12 000	

Motiv

1. Chefen för försvarshögskolan har upprepat i tidigare medelsäskanden (prop. 1955: 1, bil. 6, s. 191) framfört förslag om ordinariesättning av en kanslibiträdestjänst i Ce 11. Civilförvaltningen anser sig böra biträda förslaget.

Likaledes har skolchefen ånyo framfört ett tidigare framlagt förslag om att för chef för skolan skulle avses en beställning i Mo 17 eller Mo 15 i utbyte mot nuvarande beställning i Mo 15 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 191). Civilförvaltningen räknar med oförändrad löneställning för beställningen.

Departementschefen.

Jag räknar för nästa budgetår icke med några personalförändringar under anslaget.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 till 206 000 kronor enligt följande.

Posterna Avlöningar till ordinarie tjänstemän, 92 700 kronor, Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 30 400 kronor, och Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 57 230 kronor, uppföres med oförändrade belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 750 kronor för löneklassuppflyttning m. m. Posten upptages således till (14 600 + 750 =) avrundat 15 300 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 13 000 kronor till (20 670 + 13 000 =) 33 670 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel ökas med 1 700 kronor till (21 600 + 1 700 =) 23 300 kronor.

Anslagshöjningen utgör 12 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	92 700
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	30 400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	57 230
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	15 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33 670
	<hr/>
	Summa kronor 229 300

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	23 300
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 206 000

b) till *Försvarshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 206 000 kronor.

[143] 15. Försvarshögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	89 000	55 534
1955/56 (statsliggaren s. 279)	89 000	
1956/57 (förslag)	89 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kronor.

FÖRSVARETS LÄROVERK

[144] 16. *Försvarets läroverk: Avlöningar.* 17. *Försvarets läroverk: Omkostnader.* Dessa anslag är för innevarande budgetår uppförda med respektive 740 000 kronor och 77 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att avlöningsanslaget höjes med 48 000 kronor samt att omkostnadsanslaget uppföres med oförändrat belopp.

Chefen för marinen har i skrivelse den 13 juni 1955 föreslagit, att den tekniska linjen vid försvarets läroverk från och med hösten 1956 överflyttas till Karlskrona och inorganiseras i Karlskronaskolorna under namn av marinens tekniska skola. Ärendet har nyligen remissbehandlats. Den föreslagna överflyttningen torde, om den genomföres, komma att påverka beräkningen av medelsbehoven under förevarande anslag för nästa budgetår. Jag är emellertid icke nu beredd att taga ställning till marinchefens förslag och följaktligen icke heller att framlägga slutliga förslag rörande nämnda anslag. Dessa bör därför i riksstatsförslaget uppföras med beräknade belopp. Anslagsbeloppen upptager jag härvid till 788 000 kronor respektive 77 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna

a) till *Försvarets läroverk: Avlöningar* ett förslagsanslag av 788 000 kronor; samt

b) till *Försvarets läroverk: Omkostnader* ett förslagsanslag av 77 000 kronor.

FÖRSVARETS BREVSKOLA

[145] 18. *Försvarets brevskola: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	129 000	135 252
1955/56 (statsliggaren s. 281)	129 000	
1956/57 (förslag)	141 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget höjes med 12 000 kronor.

	Ökning
1. Personalförändringar	
1 chef Ma 30—Ma 30 eller 1:32	—
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträde Ca 8 ...	—
2. 1955 års löneroglering	10 900
3. Omräkning	1 100
	12 000

Motiv

1. För chefen för brevskolan finnes inrättad en beställning i Ma 30. Chefen för skolan har upprepat tidigare framlagt förslag om att för ifrågavarande befattning skall avses alternativt aktiv officer i Ma 33 eller Ma 30 eller pensionerad officer med arvode enligt löneklass 1:36 eller 1:32 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 195). Skolchefen har därvid anfört bland annat, att det med hänsyn till befattningens speciella karaktär vore synnerligen fördelaktigt att kunna förlänga tjänstgöringen för en därtill kompetent aktiv officer även efter dennes avgång från aktiv stat. Överbefälhavaren och arméchefen har yttrat sig över förslaget. Överbefälhavaren tillstyrker att för befattningen avses en beställning i Ma 33 eller Ma 30 men avstyrker att befattningen alternativt besättes med pensionerad officer. Chefen för armén finner, att den såväl kvantitativa som kvalitativa ökningen av skolans verksamhet under de senaste åren motiverar en beställning i Ma 33 (1:36). Försvarets civilförvaltning anser beaktansvärda skäl föreligga för en anordning, enligt vilken jämväl pensionerad officer skulle kunna ifrågakomma såsom chef för skolan, och föreslår att som alternativ till nuvarande beställning i Ma 30 inrättas en befattning för pensionerad officer i löneklass 1:32. Då nuvarande skolchefen avgår med pension först den 1 april 1958 räknar civilförvaltningen emellertid icke i detta sammanhang med någon förändring av skolans stat för nästa budgetår.

Civilförvaltningen föreslår i enlighet med principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal att en tjänst för kontorsbiträde i Ca 8 tillkommer i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Chefen för brevskolan har vidare upprepat tidigare framlagda förslag om inrättande av tjänster för en civil lärare i Ce 27, ett biträde för skriv- och kontorsgöromål samt en expeditionsvakt i Ca 10 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 195 o. 196). De båda förstnämnda tjänsterna skulle därvid avses för personal, som nu — med anledning av den vid skolan bedrivna korrespondensundervisningen av civilförsvarets personal — avlönas med arvode från anslag under elfte huvudtiteln. Civilförsvarsstyrelsen har i yttrande till civilförvaltningen förklarat sig anse att ifrågavarande tjänster bör inrättas och uppföras på skolans stat. Civilförvaltningen anser att eventuellt nyttillkommande tjänster för här avsett ändamål bör hänföras till civilförsvarsstyrelsen och avstyrker att tjänsterna uppföres på skolans personalförteck-

ning eller att medel för dem beräknas under förevarande anslag. Med anledning av yrkandet om en tjänst för expeditivsvakt i Ca 10 har chefen för armén upplyst, att en ekonomivärnpliktig liksom hittills kunde ställas till skolans förfogande. Med hänsyn härtill är civilförvaltningen icke beredd framlägga förslag om inrättande av en civil expeditivsvaktstjänst.

Departementschefen

Då innehavaren av chefsbefattningen vid brevskolan avgår med pension först under budgetåret 1957/58 tar jag icke nu ställning till frågan om inrättande av en arvodesbefattning för pensionerad officer som alternativ till nuvarande beställning för chef för skolan i Ma 30. Jag räknar icke heller med någon förändring av löneställningen för denna beställning.

Jag tillstyrker att en tjänst för kontorsbiträde i Ca 8 tillkommer i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

I likhet med civilförvaltningen räknar jag icke med någon av de övriga personalförändringar, som föreslagits av chefen för brevskolan.

Med hänsyn till 1955 års löneroglering erfordras en höjning av anslaget. Jag beräknar anslaget för budgetåret 1956/57 till 141 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med 7 020 kronor för ett kontorsbiträde i Ca 8 till (38 000 + 7 020 =) avrundat 45 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 560 kronor, uppföres med oförändrat belopp.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 7 020 kronor för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål till (72 900 — 7 020 =) avrundat 66 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 11 900 kronor till (16 540 + 11 900 =) 28 440 kronor.

Anslagshöjningen utgör 12 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) på personalförteckningen för försvarets brevskola uppföra ytterligare en tjänst för kontorsbiträde i Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets brevskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	45 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 560

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	66 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	28 440
	Summa kronor 141 000

c) till *Försvarets brevkola*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

[146] 19. **Försvarets brevkola: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	30 000	30 842
1955/56 (statsliggaren s. 281)	30 000	
1956/57 (förslag)	30 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets brevkola*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

SJUKVÅRDSMATERIEL M. M.

[147] 20. **Sjukvårdsmateriel**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	1 500 000	2 156 859	1 220 781
1955/56 (statsliggaren s. 282)	1 500 000		
1956/57 (förslag)	1 540 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer att anslaget höjes med 250 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar ämbetsverket efter samma grunder som för innevarande budgetår (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 197) trots att utgifterna under anslaget beräknas ytterligare öka på grund av stegrade priser inom en del materielgrupper och till följd av ökade reparationskostnader samt höjda rese- och traktamentskostnader. Medelsbehovet för fredssjukvårdsmateriel beräknar sjukvårdsstyrelsen således efter ett belopp av 2,4 öre för tjänstgöringsdag och medelsbehovet för krigssjukvårdsmateriel efter följande procentsatser av materielvärdena, nämligen 1,6 för armén och marinen, 2,4 för flygvapnet och 0,33 för centrala förråd. På grundval av ett beräknat antal av 31 521 000 tjänstgöringsdagar för personal, berättigad till fri öppen sjukvård på bekost-

nad av försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag, bedömes medelsbehovet för budgetåret 1956/57 uppgå till 756 504 kronor för fredssjukvårdsmateriel. För krigssjukvårdsmateriel beräknas 1 011 050 kronor. Sammanlagda medelsbehovet beräknas sålunda till i runt tal 1 750 000 kronor. — En fortsatt oförändrad anslagstilldelning skulle enligt sjukvårdsstyrelsen medföra att ämbetsverket till förfång för försvarssjukvården nödgades att ytterligare sänka materielstandarden.

Departementschefen

En uppräknig av anslaget synes mig vara påkallad. Vid oförändrad utbildningsverksamhet borde anslaget enligt min mening ha uppförts med 1 600 000 kronor för nästa budgetår. Med hänsyn till vad som inledningsvis anförts rörande repetitionsövningarnas omfattning under sagda budgetår minskas emellertid medelsbehovet med ett belopp, som jag beräknar till 60 000 kronor. Jag föreslår därför att anslaget uppföres med 1 540 000 kronor.

Jag hemställer alltså, under erinran om att anslaget höjes med 40 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 540 000 kronor.

[148] 21. Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	1 000 000	1 105 712	1 978 205
1955/56 (statsliggaren s. 282)	1 000 000		
1956/57 (förslag)	1 250 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i runt tal 1 500 000 kronor bundna genom utlagda beställningar.

Försvarets sjukvårdsstyrelse anmäler att omfattande brister alltjämt föreligger beträffande sjukvårdsmateriel för utrustnings- och ersättningsändamål. En ny etapporganisation har fastställts, vilket medfört krav på modernisering och komplettering av etappförbandens sjukvårdsutrustning. Vidare måste utrustning för mätning av radioaktiv strålning tillföras sjukvårdsenheterna på grund av ökade risker för användning av atomstridsmedel i framtida krigföring. För att fylla samtliga kvarstående brister i fråga om sjukvårdsmateriel erfordras enligt sjukvårdsstyrelsen anskaffningar för i runt tal 23 000 000 kronor.

Sjukvårdsstyrelsen hemställer för nästa budgetår att anslaget höjes med 1 300 000 kronor till 2 300 000 kronor. Ämbetsverket, som beräknat medelsbehovet i överensstämmelse med överbefälhavarens riktlinjer för krigs-

maktens fortsatta utveckling, förutsätter därvid att för vardera av de närmast följande tre budgetåren anvisas 2 400 000 kronor. Därigenom skulle tillhoppa 9 500 000 kronor komma att stå till ämbetsverkets förfogande under de närmaste fyra budgetåren för de mest angelägna anskaffningsbehoven, avseende utrustning för etappgruppernas sjukvårdsförband, utrustning för mätning av radioaktiv strålning och kemikalier för motåtgärder vid biologisk krigföring samt dextransubstans, syrgasapparat, vattenreningsfilter, förbandsmateriel m. m.

Departementschefen

Med hänsyn till vad försvarets sjukvårdsstyrelse anfört synes det mig angeläget att anslaget uppräknas. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 250 000 kronor, varvid höjningen utgör 250 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSFÖRRÅD

[149] 22. Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	368 000	395 434
1955/56 (statsliggaren s. 283)	363 000	
1956/57 (förslag)	408 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, att anslaget höjes med 49 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Personalförändringar		
1 röntgentekniker Ce 17	12 816	
1 halvtidstjänstgörande biträde för skriv- och kontorsgöromål — heltidstjänstgörande	3 816	
1 kollektivavtalsanställd förrådsarbetare — förrådsman Ce 11	—	
2. Omräkning	—	806
3. Rörligt tillägg	33 174	
	49 806	806
	+ 49 000	

Motiv

1. Kungl. Maj:t har den 26 maj 1954 medgivit att vid sjukvårdsstyrelsen må från och med den 1 juli 1954 tills vidare finnas inrättad en tjänst för röntgentekniker i Cg 17. Därav föranledda kostnader bestrides från anslaget till sjukvårdsmateriel. Civilförvaltningen anser att kostnaderna för avlöning av ifrågavarande röntgentekniker i fortsättningen bör belasta avlöningsanslag och beräknar för nästa budgetår medel för detta ändamål under förevarande anslag. Ämbetsverket föreslår härjämte att tjänsten inrättas såsom extra ordinarie.

Civilförvaltningen har icke velat motsätta sig sjukvårdsstyrelsens förslag att medel för nästa budgetår beräknas för ett heltidsanställt biträde för skriv- och kontorsgöromål vid centrala sjukvårdsförrådet i Örebro.

Frågan om ändrad anställningsform för en kollektivavtalsanställd förrådsarbetare har upptagits i tidigare medelsäskanden (prop. 1955: 1, bil. 6, s. 199).

Utöver förenämnda personalförändringar har sjukvårdsstyrelsen upprepat i tidigare medelsäskanden (prop. 1955: 1, bil. 6, s. 199) framlagt förslag om utbyte vid centralförråden av två arvodesbefattningar såsom förrådsunderofficerare, löneklassen 1: 22, mot befattningar med arvode enligt löneklassen 1: 23. Civilförvaltningen utgår vid sina beräkningar allttjämt från oförändrad löneställning för ifrågavarande arvodesbefattningar.

Departementschefen

I enlighet med civilförvaltningens förslag torde medel för nästa budgetår beräknas under förevarande anslag för en tjänst för röntgentekniker i Ce 17. Jag tillstyrker vidare att medel beräknas för ett heltidsanställt biträde för skriv- och kontorsgöromål vid centrala sjukvårdsförrådet i Örebro.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår icke med några personalförändringar under anslaget.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 till 408 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas genom exaktberäkning av grundlöner med 900 kronor till (35 800 + 900 =) 36 700 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar upptages med oförändrat belopp, 58 300 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ökas genom omräkning med 1 600 kronor till (27 000 + 1 600 =) 28 600 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med i runt tal 10 400 kronor för en röntgentekniker i Ce 17 och med i runt tal 2 900 kronor för utökning av tjänstgöringstiden för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål samt med 3 700 kronor för övertidsersättningar m. m. till (233 500 + 10 400 + 2 900 + 3 700 =) 250 500 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas till följd av 1955 års lönereglering m. m. med 36 500 kronor till (43 400 + 36 500 =) 79 900 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel upptages med (35 000 + 11 000 =) 46 000 kronor.

Anslagsökningen utgör 45 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	36 700
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	58 300
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	28 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	250 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	79 900
	<hr/>
	Summa kronor 454 000

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	46 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 408 000

- b) till *Försvarets sjukvårdsförråd*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 408 000 kronor.

[150] 23. Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	70 000	78 151
1955/56 (statsliggaren s. 284)	80 000	
1956/57 (förslag)	80 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

GARNISONSSJUKHUSEN

[151] 24. Garnisonssjukhusen: Avlöningar

Anslag	1954/55	1955/56	1956/57 (förslag)
Utgifter	5 475 000	5 980 000	6 537 000
Vårdavgifter m. m.	5 325 000	5 830 000	6 007 000
	<u>Nettoanslag</u> 150 000	<u>150 000</u>	<u>530 000</u>
Utfall			
Utgifter	6 672 420		
Vårdavgifter m. m.	5 994 659		
	<u>Nettoutgift</u> 677 761		

¹ Den av Kungl. Maj:t fastställda staten för anslaget slutar på 140 000 kronor.

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, att anslaget höjes med 660 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Personalförändringar vid garnisonssjukhuset i Boden		
Läkarpersonal		
1 överläkare Ce 29	21 756	
2 förste underläkare Cg 26	37 440	
3 underläkare Cg 25	53 352	
Vårdpersonal		
5 översköterskor Ce 14	52 800	
14 sjuksköterskor Ce 12	138 096	
4 barnsköterskor Ce 6	29 664	
54 sjukvårdsbiträden Ce 5	379 080	
1 laborant Ce 13	10 224	
2 laboratoriebiträden Ce 11	19 032	
Ekonomipersonal		
1 biträdande köksföreståndare Ce 14	10 560	
1 ekonomibiträde (kokerska) Ce 7	7 860	
3 ekonomibiträden Ce 5	21 060	
Övrig personal		
1 arbetsinstruktör Ce 14	10 560	
1 vaktmästare Cg 10 (halvtid)	4 554	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (halvtid)	3 708	

	Ökning	Minskning
2. Omräkning		223 246
3. Rörligt tillägg	259 000	
4. Vårdavgifter		175 500
	<u>1 058 746</u>	<u>398 746</u>
	+ 660 000	

Motiv

1. Överläkartjänsten i Ce 29 är avsedd för den ortopediska vården. Enligt sjukvårdsstyrelsen föreligger ett oavvisligt krav att en från kirurgiska avdelningen fristående ortopedisk avdelning snarast inrättas inom sjukhuset. Då Norrbottens län saknar ortopedisk avdelning måste för närvarande ett stort antal fall sändas till specialavdelningarna i Härnösand, Stockholm och Lund.

De två tjänsterna för förste underläkare i Cg 26 avses för ögonavdelningen respektive röntgenavdelningen och de tre tjänsterna för underläkare i Cg 25 för respektive kirurgiska avdelningen, barnavdelningen och avdelningen för kvinnosjukdomar. Den omfattande, alltjämt fortgående ökningen av garnisonssjukhusets verksamhet åberopas som skäl för att inrätta dessa tjänster. Beträffande den sistnämnda tjänsten har sjukvårdsstyrelsen föreslagit att densamma måtte inrättas redan innevarande budgetår.

Civilförvaltningen tillstyrker den föreslagna ökningen av läkarpersonalen.

Med hänsyn till den ökade verksamheten vid sjukhuset föreslår sjukvårdsstyrelsen vidare i fråga om vårdpersonalen att nya tjänster inrättas för 5 översköterskor i Ce 14, 14 sjuksköterskor i Ce 12, 4 barnsköterskor i Ce 6, 54 sjukvårdsbiträden i Ce 5, 1 laboratris i Ce 13 och 2 laboratoriebiträden i Ce 11. Civilförvaltningen tillstyrker den föreslagna personalförstärkningen.

Beträffande ekonomipersonalen föreslår sjukvårdsstyrelsen inrättande av 1 tjänst för biträdande köksföreståndare i Ce 14, 1 tjänst för ekonomibiträde (kokerska) i Ce 7 samt 3 tjänster för ekonomibiträde (i kök, tvätt och städning m. m.) i Ce 5. Ifrågavarande personalförstärkning är bland annat orsakad av det ökade antalet portionstagare, vilket för närvarande överstiger 1 000. Civilförvaltningen räknar med att dessa tjänster inrättas.

Mot sjukvårdsstyrelsens förslag att inrätta ytterligare en tjänst för arbetsinstruktör i Ce 14 samt två halvtidstjänster, en för vaktmästare i Cg 10 och en för biträde för skriv- och kontorsgöromål, har civilförvaltningen icke något att erinra.

Chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Boden har återkommit till tidigare framlagt förslag (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 204) att utbyta två tjänster för pensionerade underofficerare (sjukhusväbel och sjukhuskassör) mot

civila tjänster i Cg 21, i samband varmed en tjänst för kontorsskrivare i Cg 19 ansetts kunna utgå. Förslaget har tillstyrkts av sjukvårdsstyrelsen. Civilförvaltningen anser sig i avvaktan på resultatet av pågående utredningar rörande den regionala och lokala fastighetsförvaltningens organisation samt centralisering och hålkortsmässig bearbetning av avlöningsuträkning för försvarets personal icke kunna biträda förslaget.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen, som yttrat sig över civilförvaltningens och sjukvårdsstyrelsens förslag utom i vad de avser läkarpersonalen, tillstyrker beträffande vårdpersonalen att nya tjänster inrättas för 4 översköterskor, 9 sjuksköterskor, 2 barnsköterskor, 34 sjukvårdsbiträden, 1 laboratoris och 2 laboratoriebiträden. Det egentliga behovet av nya tjänster för sjukvårdsbiträden är enligt sjukvårdsberedningen 42, men då 16 elever från sjuksköterskeskolan i Boden erhåller sin första praktiska utbildning vid sjukhuset och då dessa elevers arbetsinsats motsvarar 8 sjukvårdsbiträden återstår ett behov av 34 tjänster.

Beträffande ekonomipersonalen tillstyrker sjukvårdsberedningen att 1 tjänst för ekonomibiträde i Ce 7 och 3 sådana tjänster i Ce 5 inrättas. I fråga om förslaget att inrätta ytterligare en tjänst för köksföreståndare framhåller beredningen att garnisonssjukhuset därigenom skulle få tre köksföreståndare, varav en i 21, en i 16 och en i 14 lönegraden. Då lasaretten i landsorten, även sådana som har betydligt större vårdplatsantal än garnisonssjukhuset i Boden, icke har mer än två köksföreståndare, placerade i lönegrad 21 respektive 16, har beredningen icke ansett sig kunna tillstyrka förslaget att inrätta den ifrågavarande tjänsten.

Beredningen tillstyrker civilförvaltningens och sjukvårdsstyrelsens förslag om inrättande av ytterligare 1 tjänst för arbetsinstruktör, 1 tjänst för vaktmästare (halvtid) och 1 biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål (halvtid).

Departementschefen

Jag biträder civilförvaltningens och sjukvårdsstyrelsens förslag att vid garnisonssjukhuset i Boden inrättas följande nya läkartjänster, nämligen en tjänst för överläkare i Ce 29 för den ortopediska vården, två tjänster för förste underläkare i Cg 26 — en för ögonavdelningen och en för röntgenavdelningen — samt tre tjänster för underläkare i Cg 25, varav en för kirurgiska avdelningen, en för barnavdelningen och en för avdelningen för kvinnosjukdomar. Beträffande sistnämnda tjänst har Kungl. Maj:t genom beslut den 18 november 1955 medgivit att densamma må finnas inrättad tills vidare under budgetåret 1955/56.

Jag räknar icke med några förändringar i fråga om befattningarna för två pensionerade underofficerare vid garnisonssjukhuset i Boden, avsedda för sjukhusväbel och sjukhuskassör.

Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva behovet av extra och lägre extra ordinarie personal vid garnisonssjukhusen. Jag räknar härvidlag i enlighet med civilförvaltningens förslag, med däri av sjukvårdsberedningen föreslagna jämkningar, med ett ökat medelsbehov av i runt tal 462 000 kronor.

Enligt beslut av 1948 års riksdag skall de vårdavgifter, som inflyter såsom ersättning för vård av civila patienter vid garnisonssjukhusen, redovisas såsom inkomster under garnisonssjukhusens avlönings- och omkostnadsanslag. I enlighet med förslag av civilförvaltningen och sjukvårdsstyrelsen beräknar jag dessa inkomster för nästa budgetår till 8 860 500 kronor, varav 5 980 500 kronor torde bära redovisas under avlöningsanslaget.

Anslagsberäkningen för nästa budgetår påverkas, förutom av de föreslagna nya tjänsterna och den år 1955 genomförda löneregleringen, av att garnisonssjukhuset i Skövde i enlighet med riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1955: 134 nedlagts vid utgången av december 1955. Vid anslagsberäkningen har jag även beaktat det ytterligare medelsbehov som föranledes av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1955: 209 angående ändrad lönegradsplacering för vissa tjänstemän m. m.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 till 530 000 kronor med fördelning på poster enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas genom att garnisonssjukhuset i Skövde nedlagts med i runt tal 50 000 kronor men ökas på grund av omräkning m. m. med 79 000 kronor. Posten upptages alltså med $(543\ 000 - 50\ 000 + 79\ 000 =)$ 572 000 kronor.

Posten Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar minskas genom att garnisonssjukhuset i Skövde nedlagts med i runt tal 11 000 kronor, men ökas med anledning av omräkning med 10 000 kronor. Posten upptages sålunda till $(95\ 000 - 11\ 000 + 10\ 000 =)$ 94 000 kronor.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas genom att garnisonssjukhuset i Skövde nedlagts med i runt tal 30 000 kronor men ökas med 60 000 kronor med anledning av den föreslagna förstärkningen av läkarpersonalen. Posten upptages sålunda med $(300\ 000 - 30\ 000 + 60\ 000 =)$ 330 000 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med i runt tal 388 000 kronor genom att garnisonssjukhuset i Skövde nedlagts och med 10 000 kronor på grund av omräkning. Posten ökas emeller-

tid med i runt tal 91 000 kronor för 1 överläkare i Cg 29, 2 förste underläkare i Cg 26 och 3 underläkare i Cg 25, med i runt tal 355 000 kronor för grundlöner med anledning av beräknad utökning av lägre extra ordinarie och extra personal och med cirka 12 000 kronor för lönegradsuppflyttningar i enlighet med förenämnda proposition 1955: 209. Jag beräknar sålunda posten till $(4\,145\,000 - 388\,000 - 10\,000 + 91\,000 + 355\,000 + 12\,000 =)$ 4 205 000 kronor.

Posten Avlöningar till viss arbetarpersonal minskas genom att garnisonssjukhuset i Skövde nedlagts med i runt tal 17 000 kronor men ökas med anledning av omräkning och under år 1955 medgiven lönehöjning med 47 000 kronor. Posten upptages sålunda med $(130\,000 - 17\,000 + 47\,000 =)$ 160 000 kronor.

Posten Rörligt tillägg upptages med $(837\,000 + 411\,000 =)$ 1 248 000 kronor.

Inkomstposterna upptages enligt följande: posten Pensionsmedel ökas till $(70\,000 + 2\,000 =)$ 72 000 kronor, posten Ersättning från pensionsstyrelsen för lön åt läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden ökas till $(25\,000 + 1\,500 =)$ 26 500 kronor och posten Vårdavgifter ökas till $(5\,805\,000 + 175\,500 =)$ 5 980 500 kronor.

Anslagshöjningen utgör 380 000 kronor.

I skrivelse den 11 oktober 1955 har sjukvårdsstyrelsen hemställt om uppdrag att gemensamt med försvarets civilförvaltning och fortifikationsförvaltningen utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till avtal med Norrbottens läns landsting rörande garnisonssjukhusets i Boden framtida ställning. Kungl. Maj:t har genom beslut den 28 oktober 1955 lämnat sjukvårdsstyrelsen sådant uppdrag. Sjukvårdsstyrelsen, som i skrivelsen den 11 oktober 1955 uppdragit vissa riktlinjer för en överenskommelse med landstinget, har bland annat utgått från att landstinget skall övertaga hela ansvaret för driftkostnaderna vid sjukhuset.

Jag räknar med att en preliminär överenskommelse skall kunna träffas med landstinget i så god tid att jag senare under riksdagen kan anmäla denna fråga.

Såsom framgår av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition 1955: 134 angående nedläggande av garnisonssjukhuset i Skövde förutsattes att den vid sjukhuset anställda personalen skulle övergå i tjänst hos Skaraborgs läns landsting vid det i landstingets regi drivna, nybildade lasarettet. I skrivelse den 2 november 1954, varöver medicinalstyrelsen avgivit yttrande, har landstinget — i enlighet med vad som förutsatts i det till grund för sagda proposition liggande preliminära överlåtelseavtalet mellan civilförvaltningen, sjukvårdsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen samt lands-

tinget — hemställt att innehavaren av regementsläkartjänsten i Ca 29 vid garnisonssjukhuset, vilken förklarat sig villig att övergå i landstingets tjänst, måtte utan ansökningsförfarande få utnännas å lasarettsläkartjänsten vid det nybildade lasarettet.

Enligt lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus den 20 december 1940 (sjukhuslagen) skall den ifrågavarande lasarettsläkartjänsten kungöras till ansökan ledig. Med hänsyn till föreliggande speciella omständigheter föreslår jag emellertid att i detta fall sådan avvikelse får göras från lagens bestämmelser, att tjänsten må tillsättas utan ansökningsförfarande.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) på personalförteckningen för garnisonssjukhusen uppföra ytterligare en tjänst för överläkare i lönegrad Ce 29;
- b) fastställa följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	572 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	94 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	330 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 205 000
5. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	160 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 248 000
	Summa kronor 6 609 000

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	72 000
Ersättning från pensionsstyrelsen för lön åt läkare vid reumatikeravdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden, <i>förslagsvis</i>	26 500
Vårdavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 980 500
	Nettoutgift kronor 530 000

c) till *Garnisonssjukhusen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 530 000 kronor;

d) medgiva att innehavaren av regementsläkarbeställningen vid förutvarande garnisonssjukhuset i Skövde må utan ansökningsförfarande utnännas å lasarettsläkartjänsten vid det nybildade lasarettet i Skövde.

[152] 25. **Garnisonssjukhusen: Omkostnader**

Anslag	1954/55	1955/56	1956/57 (förslag)
Utgifter	2 950 000	3 200 000	3 250 000
Vårdavgifter	2 550 000	2 800 000	2 880 000
Nettoanslag	400 000	1 400 000	370 000

Utfall

Utgifter	3 137 869
Vårdavgifter	2 870 832
Nettoutgift	267 037

¹ Den av Kungl. Maj:t fastställda staten för anslaget slutar på 380 000 kronor.

Med hänsyn till nedläggandet av garnisonssjukhuset i Skövde vid utgången av december 1955 föreslår försvarets sjukvårdsstyrelse att anslaget minskas med 30 000 kronor, vilket belopp beräknas motsvara de på nämnda garnisonssjukhus för helt budgetår belöpande nettoutgifterna. Jag föreslår i enlighet härmed att anslaget uppföres med 370 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

[153] 26. **Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	356 000	350 055
1955/56 (statsliggaren s. 289)	356 000	
1956/57 (förslag)	386 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, att anslaget höjes med 31 000 kronor. Höjningen är i huvudsak en följd av 1955 års löne- och arvodesreglering.

Vid garnisonsavdelningarna må tills vidare finnas anställda, bland andra, fyra förste underläkare vilka avlönas med arvode och ålderstillägg. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1955 har dessa förmåner höjts så, att de för närvarande utgår med 23 676 respektive med 984 kronor för år. Arvode och ålderstillägg belastar i sin helhet anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Från anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgår bland annat arvode till en ögonläkare. Jämväl detta arvode har höjts i samband med löne- och arvodesregleringen och utgår

enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 17 juni 1955 med 6 672 kronor för år.

Kungl. Maj:t har genom särskilda beslut, gällande för ett budgetår i sänder, medgivit att vid garnisonsavdelningarna må enligt försvarets sjukvårdsstyrelses närmare beprövande finnas anställda högst fem extra läkare. Dylikt medgivande har för budgetåret 1955/56 lämnats den 15 april 1955. Till ifrågavarande läkare utgår ersättning enligt samma grunder som gäller för förste underläkare. I likhet med civilförvaltningen utgår jag vid anslagsberäkningen för nästa budgetår från oförändrat behov av extra läkare.

Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 386 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas genom exaktberäkning av grundlöner med 500 kronor till (37 700 + 500 =) 38 200 kronor.

Posten Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, 12 840 kronor, upptages med oförändrat belopp.

Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ökas till följd av höjningen av arvodet till förenämnda ögonläkare med 500 kronor till (8 340 + 500 =) 8 840 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas genom höjningen av ersättningarna till förenämnda läkare m. m. med 18 100 kronor till (294 000 + 18 100 =) 312 100 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med anledning av 1955 års löneroglering m. m. med 11 800 kronor till (11 620 + 11 800 =) 23 420 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel slutligen upptages med (8 500 + 900 =) 9 400 kronor.

Anslagshöjningen utgör 30 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	38 200
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	12 840
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	8 840
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	312 100
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 420
	<hr/>
	Summa kronor 395 400

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, förslagsvis	9 400
<hr/>	
Nettoutgift kronor	386 000

b) till *Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 386 000 kronor.

MILITÄRAPOTEKET

[154] 27. **Militärapoteket: Avlöningar**

Anslag	1954/55	1955/56 (statsl. s. 290)	1956/57 (förslag)
Utgifter	559 000	572 000	656 000
Inkomster	150 000	175 000	205 000
	<hr/>		
	Nettoanslag 409 000	397 000	451 000
Utfall			
Utgifter	592 087		
Inkomster	170 969		
	<hr/>		
	Nettoutgift 421 118		

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. ²⁹/₈ och ²³/₉ 1955) hemställer, med anledning av förslag av chefen för militärapoteket, att anslaget höjes med 60 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Personalförändringar		
1 farmacie kandidat Cg 19 från ¹ / ₇ 1956	14 220	
1 apoteksbiträde Cg 11 från ¹ / ₁₀ 1956	7 137	
1 apoteksbiträde Cg 8 från ¹ / ₁ 1957	4 152	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål från ¹ / ₁ 1957	3 708	
2. Omräkning	5 356	
3. Rörligt tillägg	55 427	
4. Överskott på förrådstitel		30 000
	<hr/>	
	90 000	30 000
	+ 60 000	

Motiv

1. Civilförvaltningen och chefen för militärapoteket upprepar tidigare förslag om inrättande av en tjänst för farmacie kandidat, avsedd främst för militära läkemedelssektionen (prop. 1955: 1, bil. 6, s. 210). Såsom skäl härför anföres bland annat den ständigt pågående, snabba utvecklingen på

läkemedelsområdet, vilken i högre grad än tidigare kräver översyn och modernisering av de statliga beredskapslagren av läkemedel. Vidare beräknas verksamheten inom apoteket komma att öka under budgetåret 1956/57 genom att ett flertal laboratorier och en ny lungklinik tillkommer vid Karolinska sjukhuset.

Av övriga tre tjänster avses tjänsten för apoteksbiträde i Cg 11 för apoteksofficinen, motsvarande tjänst i Cg 8 för taxeringsavdelningen och tjänsten för biträde för skriv- och kontorsgöromål för kassaavdelningen. Den nuvarande biträdespersonalen har visat sig otillräcklig till följd av den alltjämt fortgående ökningen av militärapotekets verksamhet, som väntas ytterligare öka genom tillkomsten av den nya lungkliniken m. m. Den allmänna sjukförsäkringen har härjämte medfört ett väsentligt merarbete för apoteksofficinen och taxeringsavdelningen. Om den för kassaavdelningen avsedda tjänsten inrättas blir det vidare möjligt att befria farmaceutpersonalen från vissa rutinuppgifter, som hittills måst åläggas denna personal till förfång för dess egentliga verksamhet.

4. Minskningen i medelsbehovet föranledes av en mellan militärapoteket och direktionen för Karolinska sjukhuset överenskommen höjning av det s. k. omkostnadspålägg, som skall ingå i utlämningspriserna på läkemedel vid försäljning från militärapoteket till nämnda sjukhus.

Departementschefen

Med hänsyn till vad civilförvaltningen och chefen för militärapoteket anfört tillstyrker jag att medel för nästa budgetår beräknas för en farmacie kandidat i Cg 19, ett apoteksbiträde i Cg 11, ett apoteksbiträde i Cg 8 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Anslaget beräknar jag till 451 000 kronor enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 11 448 kronor för en farmacie kandidat i Cg 19, 5 544 kronor för ett apoteksbiträde i Cg 11, 3 144 kronor för ett apoteksbiträde i Cg 8 och med 2 808 kronor för ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Posten upptages med $(468\,700 + 11\,448 + 5\,544 + 3\,144 + 2\,808 =)$ avrundat 491 600 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med anledning av 1955 års lönereglering m. m. med 61 700 kronor till $(74\,000 + 61\,700 =)$ 135 700 kronor.

Posterna Avlöning till ordinarie tjänsteman, 25 700 kronor, och Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, 12 100 kronor, upptages med oförändrade belopp.

Av inkomstposterna upptages posten Pensionsmedel med $(8\,500 + 600 =)$ 9 100 kronor och posten Överskott på förrådstitel med $(175\,000 + 30\,000 =)$ 205 000 kronor.

Anslagshöjningen utgör 54 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ...	25 700
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	12 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	491 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	135 700
	<hr/>
	Summa kronor 665 100

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	9 100
Överskott på förrådstitel, <i>förslagsvis</i>	205 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 451 000

- b) till *Militärapoteket*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 451 000 kronor.

[155] 28. Militärapoteket: Omkostnader

Anslag	1954/55	1955/56 (statsl. s. 291)	1956/57 (förslag)
Utgifter	87 000	87 000	94 000
Inkomster	30 000	35 000	42 000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Nettoanslag 57 000	52 000	52 000
Utfall			
Utgifter	89 871		
Inkomster	34 193		
	<hr/>		
	Nettoutgift 55 678		

Försvarets sjukvårdsstyrelse (skr. 13/8 1955) och *försvarets civilförvaltning* efter samråd med sjukvårdsstyrelsen (skr. 23/9 1955) hemställer att anslaget höjes med 1 000 kronor. Ämbetsverken räknar därvid med ökade utgifter om tillhoppa 7 000 kronor, varav 500 kronor för resor, 1 500 kronor för inköp av kontorsinventarier m. m., 1 000 kronor för underhåll och ersättning av apotekets maskiner och apparatutrustning, 2 500 kronor för avgifter till apotekarpensioneringsfonden sedan ytterligare en farmacie kandidat föreslagits bliva anställd vid apoteket (jfr ovan under militär-

apotekets avlöningsanslag) samt 1 500 kronor för diverse omkostnader. I fråga om inkomsterna räknar ämbetsverken med en ökning av 6 000 kronor till följd av den under föregående anslagspunkt omnämnda höjningen av utlämningspriserna på läkemedel.

Departementschefen

I enlighet med sjukvårdsstyrelsens och civilförvaltningens förslag räknar jag för nästa budgetår med en ökning av utgifterna med 7 000 kronor. I fråga om inkomsterna räknar jag med en ökning av samma storlek, varför anslaget för nästa budgetår torde kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärapoteket: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kronor.

FÖRSVARETS TANDVÅRD

[156] 29. Försvarets tandvård: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 490 000	1 407 645
1955/56 (statsliggaren s. 292)	1 490 000	
1956/57 (förslag)	1 640 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, i anledning av förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse, att anslaget höjes med 166 000 kronor.

	Ökning
1. Ordinariesättning av samtliga extra ordinarie tjänster för försvarstandläkare	—
2. Omräkning	6 800
3. Rörligt tillägg	159 200
	<hr/>
	166 000

Motiv

1. Sjukvårdsstyrelsen har upprepat i tidigare medelsäskanden (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 212) framfört förslag om ordinariesättning av samtliga extra ordinarie tjänster för försvarstandläkare. I sina medelsäskanden för innevarande budgetår avstyrkte civilförvaltningen då föreliggande förslag om ordinariesättning av nämnda tjänster i avvaktan på att klarhet vunnits i fråga om behovet av dylika tjänster i en framtida försvarsorganisation. Sedan överbefälhavaren numera framlagt sin utredning rörande

krigsmaktens fortsatta utveckling vill ämbetsverket icke längre motsätta sig förslaget.

Sjukvårdsstyrelsen har jämväl upprepat tidigare framfört förslag om inrättande av nya tjänster för försvarstandläkare i Ce 22 (jfr prop. 1955: 1, bil. 6, s. 212). Sålunda har styrelsen för nästa budgetår hemställt att fyra dylika tjänster inrättas, av vilka en avses för Stockholms örlogsstation, två för Karlskrona örlogsstation och en för Älvsborgs kustartilleriregemente. Civilförvaltningen anser sig allttjämt icke böra räkna med bifall till förslaget.

Departementschefen

Jag anser mig icke för nästa budgetår kunna förorda några personalförändringar under anslaget.

Anslaget beräknar jag till 1 640 000 kronor. Jag har därvid beaktat det ytterligare medelsbehov som föranledes av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1955: 209 angående ändrad lönegradsplacement för vissa tjänster m. m.

Anslaget fördelas på poster enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal minskas på grund av omräkning med 9 200 kronor till (1 316 000 — 9 200 =) 1 306 800 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med anledning av 1955 års lönereglering m. m. med 159 200 kronor till (174 000 + 159 200 =) 333 200 kronor.

Anslagshöjningen utgör 150 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag — under hänvisning till vad jag vid anmälan av arméns sjukvårdsanslag anfört beträffande belastningen på tandvårdsanslagen — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 306 800
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	333 200
	<hr/>
	Summa kronor 1 640 000

b) till *Försvarets tandvård*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 640 000 kronor.

[157] 30. Försvarets tandvård: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	265 000	235 666
1955/56 (statsliggaren s. 292)	265 000	
1956/57 (förslag)	265 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsstyrelse och under hänvisning till vad jag vid anmälan av arméns sjukvårdsanslag anfört beträffande belastningen å tandvårdsanslagen föreslår jag, att förevarande anslag uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets tandvård: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

MILITÄRPSYKOLOGISKA INSTITUTET

[158] 31. Militärpsykologiska institutet: Avlöningar

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 293)	229 000
1956/57 (förslag)	245 000

Chefen för försvarsstaben har, efter samråd med försvarets civilförvaltning, hemställt att med hänsyn till under år 1955 genomförda löneförhöjningar anslagsposten till rörligt tillägg uppräknas med 15 900 kronor till (24 100 + 15 900 =) 40 000 kronor. Jag har intet annat att erinra mot försvarsstabschefens förslag än att uppräknings lämpligen bör ske med jämnt 16 000 kronor, varvid anslaget för nästa budgetår kommer att utgöra (229 000 + 16 000 =) 245 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	27 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	45 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	132 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 100
	<hr/>
	Summa kronor 245 000

b) till *Militärpsykologiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

[159] 32. **Militärpsykologiska institutet: Omkostnader**

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 293)	95 000
1956/57 (förslag)	95 000

I enlighet med av chefen för försvarsstaben, efter samråd med försvarets civilförvaltning, framlagt förslag torde anslaget böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärpsykologiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

CENTRALA VÄRNPLIKTSBYRÅN

[160] 33. **Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	715 000	712 775
1955/56 (statsliggaren s. 294)	597 000	
1956/57 (förslag)	649 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, med anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, att anslaget höjes med 67 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Personalförändringar		
4 kontorister Ce 13—Ca 13	—	
5 kanslibiträden Ce 11—Ca 11	—	
2. Omräkning		5 600
3. Rörligt tillägg	72 600	
	72 600	5 600
	+ 67 000	

Motiv

1. Chefen för centrala värnpliktsbyrån har föreslagit att en för expeditionsföreståndare (registrator) vid chefsexpeditionen avsedd kontoristtjänst i Ce 13 utbytes mot tjänst för förste kansliskrivare i Ca 17. Vidare har chefen för värnpliktsbyrån ånyo föreslagit att tre kontoristtjänster i Ce 13 och fem kanslibiträdestjänster i Ce 11 upptages såsom ordinarie (jfr prop. 1954: 1, bil. 6, s. 189). Civilförvaltningen räknar icke med höjd löneställning för den för expeditionsföreståndare avsedda kontoristtjänsten men

tillstyrker att denna tjänst jämte övriga av chefen för värnpliktsbyrån angivna kontorist- och kanslibiträdestjänster ordinariesättes. Ämbetsverket förutsätter därvid att antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 minskas med nio.

2. och 3. Höjningarna föreslås på grundval av verkställd exaktberäkning av anslagsposterna under beaktande av 1955 års lönereglering.

Chefen för centrala värnpliktsbyrån har vidare upprepat tidigare framfört förslag om uppflyttning av en tjänst för maskintekniker från Ce 19 till Ce 22 (jfr prop. 1954: 1, bil. 6, s. 189) ävensom hemställt, att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål på chefsexpeditionen utbytes mot kanslibiträdestjänst i Ce 11. Civilförvaltningen anser sig icke kunna tillstyrka ifrågavarande förslag.

Departementschefen

Vid anmälan av 1955 års statsverksproposition förutsatte jag vid behandlingen av frågan om inrättande av militärpsykologiska institutet, att institutets verksamhet först så småningom under budgetåret 1955/56 skulle kunna komma i gång i full utsträckning och att till följd därav den dåvarande verksamheten vid centrala värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj skulle i viss utsträckning få fortgå övergångsvis även under budgetåret 1955/56. Vid anslagsberäkningarna för detta budgetår borde man enligt min mening bortse från angivna förhållande. Av sistnämnda verksamhet betingade kostnader borde dock få bestridas från värnpliktsbyråns avlönings- respektive omkostnadsanslag. Med anledning härav upptogs anslagsposterna Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal förslagsvis. Vid ingången av budgetåret 1956/57 räknar jag med att militärpsykologiska institutet skall ha helt övertagit personalprövningsdetaljens uppgifter, varför nämnda båda anslagsposter för nästa budgetår torde böra upptagas obetecknade.

Under nästa anslagspunkt föreslår jag att medel beräknas för inköp av en mikrofotograferingsanläggning. Därvid kan avlöningskostnaderna för ett skrivbiträde inbesparas. I övrigt kan jag för nästa budgetår icke tillstyrka några personalförändringar vid centrala värnpliktsbyrån.

Anslaget beräknar jag för budgetåret 1956/57 enligt följande.

Anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 2 900 kronor på grund av omräkning till (177 500 — 2 900 =) 174 600 kronor.

Posten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 1 400 kronor på grund av omräkning till (309 400 — 5 616 — 1 400 =) avrundat 302 400 kronor.

Posten Rörligt tillägg ökas med 71 500 kronor till (79 020 + 71 500 =) 150 520 kronor.

Inkomstposten Pensionsmedel ökas med 9 600 kronor till (64 400 + 9 600 =) 74 000 kronor.

Posterna Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, 94 700 kronor, och Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 780 kronor, upptages med oförändrade belopp.

Anslagsökningen utgör 52 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	174 600
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	94 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	780
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	302 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	150 520
	Summa kronor 723 000

Särskilda uppbördsmedel

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	74 000
	Nettoutgift kronor 649 000

b) till *Centrala värnpliktsbyrån*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 649 000 kronor.

[161] 34. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	125 000	138 824
1955/56 (statsliggaren s. 295)	69 000	
1956/57 (förslag)	87 000	

Yrkande

Försvarets civilförvaltning hemställer, i anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, att anslaget höjes med 18 000 kronor.

	Ökning
1. Höjda järnvägstaxor	500
2. Anläggning för mikrofotografering	17 500
	18 000

Motiv

1. Höjningen föreslås med hänsyn till 1955 års taxehöjningar för järnvägstransporter.

2. Chefen för centrala värnpliktsbyrån föreslår att medel ställes till förfogande för inköp av en anläggning för mikrofotografering i syfte att rationalisera expeditionstjänsten vid värnpliktsbyrån. Härvid framhålles bland annat att en dylik anläggning skulle medföra ökat arkivutrymme och möjliggöra minskning av den på värnpliktsbyrån sysselsatta personalen, i det att ett biträde för skriv- och kontorsgöromål skulle kunna utgå ur organisationen. Civilförvaltningen vill, med hänsyn till att den föreslagna anläggningen sålunda medför besparingar i personalhänseende, icke motsätta sig att anslagsposten för ifrågavarande ändamål uppräknas med 17 500 kronor.

Chefen för centrala värnpliktsbyrån har härutöver hemställt, att anslagsposten Publikationstryck höjes med 2 000 kronor. Civilförvaltningen anser, att ifrågavarande anslagspost bör kunna upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag anser mig böra biträda civilförvaltningens förslag. Under föregående anslagspunkt har jag räknat med att avlöningskostnaderna för ett skrivbiträde skall kunna inbesparas till följd av att den ifrågavarande mikrofotograferingsanläggningen tillkommer. Jag föreslår alltså att föresvarande anslag uppföres med 87 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 18 000 kronor, och hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 87 000 kronor.

[162] 35. Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	220 000	182 797	38 508
1955/56 (statsliggaren s. 295)	190 000		
1956/57 (förslag)	220 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 omkring 17 000 kronor bundna.

Försvarets civilförvaltning hemställer att anslaget höjes med 30 000 kronor. Civilförvaltningen åberopar härvid, att chefen för centrala värnpliktsbyrån i samråd med kommittén för utnyttjande av hålkortsmaskiner i försvaret räknat med en ökning av årskostnaden för den centrala hålkortsanläggningen med nämnda belopp.

Departementschefen

I enlighet med civilförvaltningens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 220 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kronor.

INSKRIVNINGSVÄSENDET

[163] 36. Inskrivningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 300 000	1 369 325
1955/56 (statsliggaren s. 295)	750 000	
1956/57 (förslag)	750 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[164] 37. Inskrivningsrådet

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	7 030
1955/56 (statsliggaren s. 296)	9 000	
1956/57 (förslag)	9 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 9 000 kronor.

VISSA ÖVRIGA GEMENSAMMA ÄNDAMÅL

[165] 38. Vissa specialundersökningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	325 000	395 245
1955/56 (statsliggaren s. 296)	400 000	
1956/57 (förslag)	325 000	

Yrkande

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

Motiv

Anslagsposten till specialundersökningar av vissa inskrivningsskyldiga m. m. har i staten för anslaget sedan budgetåret 1949/50 upptagits med oförändrat belopp, 3 000 kronor. Med hänsyn till att anslagsposten oavbrutet överskridits, därvid belastningen för budgetåret 1954/55 uppgått till 9 597 kronor, bör densamma höjas med förslagsvis 5 000 kronor.

Anslagsposten till skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. har i staten för anslaget för innevarande budgetår upptagits med 230 000 kronor. Sjukvårdsstyrelsen beräknar antalet skärmbildsundersökningar under budgetåret 1956/57 till 175 000. Kostnaden för varje undersökt fall beräknas uppgå till lägst en krona 70 öre. Med hänsyn härtill bör anslagsposten beräknas till $(175\,000 \times 1:70 =)$ avrundat 300 000 kronor, innebärande en höjning med 70 000 kronor.

Departementschefen

Jag har i och för sig intet att erinra mot sjukvårdsstyrelsens förslag. I enlighet härmed skulle anslaget bestämmas till 475 000 kronor. Med hänsyn till den av mig föreslagna begränsningen av repetitionsövningsverksamheten under nästa budgetår anser jag emellertid att beloppet kan minskas med 150 000 kronor. Jag beräknar således medelsbehovet för nästa budgetår till 325 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget minskas med 75 000 kronor — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[166] 39. **Personalvårdsverksamhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	210 000	200 992	59 468
1955/56 (statsliggaren s. 297)	255 000		
1956/57 (förslag)	255 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i runt tal 9 000 kronor bundna.

Yrkande

Chefen för försvarsstaben (skr. $\frac{2}{5}$, $\frac{9}{9}$ och $\frac{20}{9}$ 1955) föreslår att anslaget höjes med 49 000 kronor enligt följande sammanställning.

	Ökning	Minskning
1. Ökat bidrag till soldathemsverksamhet	50 000	
2. Ökat bidrag till Militärhemmet i Karlskrona	5 000	
3. Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd ...	4 000	
4. Elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor	—	10 000
5. Lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall ...	—	5 000
6. Materiel m. m. för krigsorganisationen	5 000	
	64 000	15 000
		+ 49 000

Motiv

1. Förslag om ökat bidrag till soldathemsverksamheten har framställts i tidigare medelsäskanden (jfr senast prop. 1955: 1, bil. 6, s. 218).

2. Förslaget innebär en upprepning av tidigare framställt yrkande (jfr senast prop. 1955: 1, bil. 6, s. 218).

3. Ökningen anses nödvändig för att nämnden skall kunna hålla erforderligt antal sammanträden samt därjämte ha möjlighet att besöka förbanden för att bilda sig en uppfattning om personalvårdens utövning.

4. Chefen för försvarsstaben äskade för budgetåret 1955/56 medel för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor under åttonde huvudtiteln. Medel har för nämnda budgetår anvisats under förevarande anslag, därvid anslagsposten upptagits med 10 000 kronor. För nästa budgetår har försvarsstabschefen ånyo hemställt att medel för ifrågavarande ändamål anvisas under åttonde huvudtiteln och därvid angivit medelsbehovet till 18 000 kronor.

5. Med hänsyn till föreliggande reservationer föreslås att den i staten för anslaget upptagna posten Lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall minskas med 5 000 kronor under tills vidare ett budgetår.

6. För möjliggörande av viss krigsmaterielanskaffning och försöksverk-

samhet föreslås att under anslaget uppföres en ny post, benämnd Materiel m. m. för krigsorganisationen, vilken post anses böra upptagas med 5 000 kronor.

Yttrande

Försvarets civilförvaltning förklarar sig icke ha något att erinra mot den föreslagna minskningen med 5 000 kronor av anslagsposten Lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall. I avvaktan på resultatet av den inom försvarsstaben pågående allmänna översynen av personalvårdsverksamheten inom försvaret anser civilförvaltningen sig icke kunna förorda någon höjning av anslaget. Ämbetsverket utgår från att vissa av de anmälda medelsbehoven kan tillgodoses med anlitanade av under anslaget redan befintliga medel.

Departementschefen

Medel för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor bör alltjämt beräknas under förevarande anslag. Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalvårdsverksamhet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

[167] 40. Försvarsupplysning

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	180 000	193 146	6 522
1955/56 (statsliggaren s. 298)	140 000		
1956/57 (förslag)	140 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 omkring 2 500 kronor bundna.

Chefen för försvarsstaben hemställer att anslaget för nästa budgetår höjes med 32 000 kronor. Av detta belopp avses 10 000 kronor för utgivande av tidskriften Kontakt med krigsmakten (nu 60 000 kronor), 17 000 kronor för bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar (nu 23 000 kronor) och 5 000 kronor för kontaktverksamhet med huvudvikten lagd vid anordnande av utställningar, demonstrationer, konferenser och dylikt (nu 10 000 kronor).

Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar tillstyrker bifall till försvarsstabschefens framställning såvitt den avser höjning av anslagsposten Bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar.

Försvarets civilförvaltning anser en höjning av anslagsposterna Bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar respektive Kontaktverksamhet be-
 fogad. Beträffande övriga anslagsposter föreslår civilförvaltningen oför-
 ändrad anslagstilldelning.

Departementschefen

Jag kan icke förorda någon höjning av anslaget utan föreslår, att det-
 samma uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl.
 Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1956/57 anvisa
 ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[168] 41. **Fritidsundervisning**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	250 000	245 528	16 828
1955/56 (statsliggaren s. 299)	250 000		
1956/57 (förslag)	250 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin
 helhet bunden.

I enlighet med förslag av chefen för försvarsstaben, vilket tillstyrkts av
 försvarets civilförvaltning, torde anslaget bära uppföras med oförändrat
 belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1956/57 anvisa
 ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[169] 42. **Försvarsfilm**

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	¹ 520 000	541 131	23 009
1955/56 (statsliggaren s. 300)	² 520 000		
1956/57 (förslag)	520 000		

¹ Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 3 000 kronor.

² Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 6 000 kronor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin
 helhet bunden.

Försvarets civilförvaltning hemställer att anslaget, såvitt det avser mili-
 itär undervisningsfilm, uppföres med oförändrat belopp. Ämbetsverket räk-
 nar liksom föregående år (se prop. 1955: 1, bil. 6, s. 222) med att på för-
 svargrenarnas allmänna avlöningsanslag skall inrättas extra ordinarie
 tjänster i stället för de arvodesbefattningar för tre filmregissörer och en

materialförvaltare samt den extra tjänst för tekniskt biträde, för vilka kostnaderna bestrides från nu förevarande anslag. Ehuru medelsbehovet under detta anslag därigenom borde kunna minskas med 79 000 kronor, har civilförvaltningen, med hänsyn till den betydelse som numera tillmätes filmen i utbildningsverksamheten, stannat vid att föreslå oförändrat anslag.

Chefen för försvarsstaben hemställer om oförändrad medelsanvisning för upplysnings- och propagandafilm.

Departementschefen

Kostnaderna för avlöning till ifrågavarande filmregissörer samt till materialförvaltaren och tekniska biträdet bör alltjämt bestridas från förevarande anslag. Jag räknar icke heller i år med ändrad anställningsform eller ändrade löneförmåner för dessa befattningshavare.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 520 000 kronor.

[170] 43. Publikations- och blanketryck

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 300 000	2 740 218
1955/56 (statsliggaren s. 300)	2 400 000	
1956/57 (förslag)	2 800 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till stegrade kostnader för publikationstryck och till belastningen på anslaget under det sistförflutna budgetåret föreslår jag emellertid att anslaget höjes med 400 000 kronor till 2 800 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikations- och blanketryck* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[171] 44. Lottaorganisationen

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	600 000	594 281	81 253
1955/56 (statsliggaren s. 300)	600 000		
1956/57 (förslag)	600 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 omkring 17 000 kronor bundna.

Överstyrelsen för Riksförbundet Sveriges Lottakårer (skr. ¹⁰/₆ 1955) har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1956/57 till i runt tal 1 900 000 kronor. Av ökningen 1 300 000 kronor belöper 55 000 kronor på administrations- och upplysningsverksamhet, 895 000 kronor på utbildningskostnader samt 350 000 kronor på förnödenheter och materiel m. m.

Försvarets civilförvaltning anser sig i likhet med överbefälhavaren, som i yttrande över ifrågavarande beräkning av medelsbehovet tillstyrkt en ökning av medelsanvisningen med 35 000 kronor för utbildningskostnader samt 5 000 kronor för förnödenheter och materiel, böra förorda en höjning av anslaget med 40 000 kronor.

Departementschefen

Jag kan alltjämt icke tillstyrka någon höjning av anslaget utan föreslår att detsamma uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

[172] 45. Vissa signalförbindelser m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	¹ 5 000 000	4 934 158	7 065 119
1955/56 (statsliggaren s. 301) ²	6 000 000		
1956/57 (förslag)	7 000 000		

¹ Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 4 000 kronor.

² Därutöver överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 10 000 kronor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin helhet bunden.

För budgetåret 1954/55 medgav riksdagen, att utöver det anvisade anslaget beställningar på signalmateriel m. m. finge utläggas inom en kostnadsram av 10 000 000 kronor.

Från och med innevarande budgetår tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som för närvarande tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). Det av riksdagen för budgetåret 1955/56 medgivna bemyndigandet uppgår till 8 000 000 kronor.

Chefen för försvarsstaben framlägger i medelsäskandena för nästa budgetår en plan rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåren 1956/57—1964/65. Kostnaderna för de i planen upptagna materielanskaffningarna m. m. uppgår till sammanlagt 71 581 000 kronor, varav 9 489 000 kronor belöper på underhåll och återstoden, 62 092 000 kronor, på nyanskaffning

av materiel m. m. Den framlagda planen avser bland annat utbyggnad av fasta radiolänkförbindelser, anskaffning av operativa trådförbindelser och komplettering av krigstelegrafnätet. Medel har vidare beräknats för fortsatt utbyggnad av signalanläggningar för fullträffsäkra uppehållsplatser i enlighet med generalplanen för dessa, fortsatt anskaffning av kryptomateriel, underhåll m. m.

För nästa budgetår hemställer försvarsstabschefen dels om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel m. m. inom en kostnadsram av 5 775 000 kronor och dels om ett anslag på 7 000 000 kronor. Av sistnämnda belopp avser 5 405 000 kronor betalningsutfall på de beställningsbemyndiganden, som lämnats för budgetåren 1954/55 och 1955/56, och 1 595 000 kronor på nu för nästa budgetår föreslaget bemyndigande.

Ärendet är av sådan natur att närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Såsom jag framhållit vid anmälan av detta anslag senast i 1955 års statsverksproposition (bil. 6, s. 224) är de anskaffningar av signalmateriel m. m. som här avses av mycket angelägen beskaffenhet. Jag biträder därför försvarsstabschefens förslag och föreslår för nästa budgetår att bemyndigande utverkas att låta utlägga beställningar inom en kostnadsram av 5 775 000 kronor samt att anslaget uppföres med 7 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1 000 000 kronor.

Jag hemställer således att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 5 775 000 kronor;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kronor.

[173] 46. Anskaffning av taggtråd

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	500 000	934 341	780 179
1955/56 (statsliggaren s. 301)	500 000		
1956/57 (förslag)	100 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i runt tal 200 000 kronor bundna.

Fortifikationsförvaltningen hemställer att anslaget för nästa budgetår uppföres med 5 000 000 kronor. För närvarande bestrides kostnaderna för

all fortifikationsmateriel, med undantag för taggtråd, av anslag under kapitalbudgeten. Ämbetsverket föreslår att alla kostnader för anskaffning m. m., som är att hänföra till befästningsverksamheten, från och med nästa budgetår bestrides från förevarande anslag, som därvid bör erhålla den ändrade rubriken Anskaffning av fortifikationsmateriel.

Ärendet är av sådan natur att en närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Jag anser mig icke böra biträda fortifikationsförvaltningens förslag om överföring av vissa kostnader från anslag under kapitalbudgeten till förevarande anslag. För nästa budgetår föreslår jag att anslaget under oförändrad rubrik uppföres med 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, under erinran att anslaget sänkes med 400 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av taggtråd* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[174] 47. Borttagande av pansarhinder m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	125 000	70 879	97 950
1955/56 (statsliggaren s. 301)	125 000		
1956/57 (förslag)	125 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin helhet bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer att anslaget höjes med 375 000 kronor. Ämbetsverket anför ånyo att krav framställts om borttagande av pansarhinder, värn och dylika befästningar huvudsakligen för att tillgodose civila intressen i samband med utbyggnad av trafikleder, hamnar, bostads- och industriområden m. m. Till ämbetsverket inkomna framställningar om medel till dylika åtgärder avser för innevarande budgetår minst 600 000 kronor. Fortifikationsförvaltningen beräknar att medel för ifrågasvarande ändamål kommer att erfordras i stor omfattning under de närmaste åren.

Departementschefen

Jag kan alltså icke förorda någon höjning av anslaget utan föreslår att detsamma uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Borttagande av pansarhinder m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[175] 48. **Järnvägskrigsbromateriel**

	Förslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	2 000 000	1 695 662	2 280 914
1955/56 (statsliggaren s. 301)	2 000 000		
1956/57 (förslag)	2 500 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i runt tal 715 000 kronor bundna genom utlagda beställningar.

Sedan järnvägsstyrelsen i skrivelse den 28 september 1951, efter samråd med försvarsstaben, gjort framställning om medel för anskaffning av reservbromateriel, har riksdagen efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition 1952:2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1951/52 samt i 1953—1955 års statsverkspropositioner under anslaget *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m., respektive under förevarande anslag, anvisat sammanlagt (3 700 000 + 6 000 000 =) 9 700 000 kronor till anskaffning av järnvägskrigsbromateriel. Enligt överbefälhavarens riktlinjer för krigsmaktens fortsatta utveckling skall anskaffning av järnvägskrigsbromateriel ske till en beräknad kostnad av 37 000 000 kronor.*

Armétygförvaltningen anmäler att ämbetsverket finner det angeläget att anskaffningen av järnvägskrigsbromateriel påskyndas. Ingående prov har ägt rum med hittills levererad materiel och resultaten av dessa prov har visat sig mycket gynnsamma. Ämbetsverket avser att under budgetåret 1956/57 utlägga en större beställning på järnvägskrigsbromateriel. För nästa budgetår hemställer ämbetsverket därför dels om bemyndigande att utlägga beställningar på järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram av 12 000 000 kronor och dels, då betalningen av materielen beräknas bli i stort sett lika fördelad mellan budgetåren 1956/57, 1957/58 och 1958/59, om 4 000 000 kronor i anslagsmedel.

Departementschefen

Det är enligt min mening angeläget att armétygförvaltningen beredes möjlighet att genomföra en större beställning av ifrågavarande materiel, särskilt som det därvid torde vara möjligt att uppnå en icke obetydlig reduktion av priset. En förutsättning härför synes emellertid vara att anslaget höjes och att medgivande lämnas ämbetsverket att utlägga beställningar på materiel utöver anslagsbeloppet.

Jag kan emellertid icke helt biträda armétygförvaltningens förslag i fråga om anslagsmedel och beställningsbemyndigande utan föreslår att anslaget

för nästa budgetår uppföres med 2 500 000 kronor och att ämbetsverket bemyndigas att utlägga beställningar inom en kostnadsram av 6 000 000 kronor utöver anslagsbeloppet. Härvid förutsätter jag att behovet av medel för likvidering av de på grund av bemyndigandet utlagda beställningarna blir uppdelat på minst två budgetår med i stort sett jämn fördelning mellan budgetåren.

Under åberopande av det anförda får jag, med erinran om att anslagshöjningen utgör 500 000 kronor, hemställa, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) till *Järnvägskrigsbromateriel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor;
 - b) bemyndiga Kungl. Maj:t medgiva att därutöver beställningar å järnvägskrigsbromateriel må utläggas inom en kostnadsram av 6 000 000 kronor.
-

E. Diverse

[176] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	50 000
1955/56 (statsliggaren s. 301)	59 000	
1956/57 (förslag)	65 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[177] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	481 000	653 365
1955/56 (statsliggaren s. 302)	663 000	
1956/57 (förslag)	488 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 488 000 kronor.

[178] 3. Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	15 502 000	16 206 584
1955/56 (statsliggaren s. 302)	15 571 000	
1956/57 (beräknat belopp) ...	15 752 000	

Under åberopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond* för budgetåret 1956/57 beräkna ett förslagsanslag av 15 752 000 kronor.

[179] 4. **Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	350 000	349 939
1955/56 (statsliggaren s. 302)	400 000	
1956/57 (förslag)	650 000	

Från förevarande anslag utgår gottgörelse till försvarets fabriksfond för inom fabriksverket uppkommande kostnader för vidmakthållande i fred av de nytillverkande fabrikenas krigsberedskap.

Försvarets fabriksstyrelse (skr. ¹⁵/₈ 1955) hemställer att anslaget höjes med 250 000 kronor.

Huvuddelen av anslaget för budgetåret 1955/56 kommer att användas för täckande av tomgångsförluster samt kostnader för maskiner, avsedda för driften under beredskapsförhållanden. En mindre del av anslaget erfordras för bestridande av ränta å hittills investerade medel i den under byggnad varande ammunitionsreservfabriken. Denna beräknas bli färdigställd under år 1957. Då endast en mindre del av anläggningen bedömes komma till användning under fredstid, bör huvuddelen av ränte-, avskrivnings- och underhållskostnaderna för anläggningen belasta här ifrågavarande anslag. Under budgetåret 1956/57 beräknas räntan på i fastigheten nedlagt kapital komma att uppgå till omkring 300 000 kronor. Från och med budgetåret 1957/58 tillkommer avskrivnings- och underhållskostnader. Tomgångskostnader och kostnader för vissa maskiner m. m. beräknas för budgetåret 1956/57 uppgå till 350 000 kronor. Fabriksstyrelsen beräknar med anledning härav medelsbehovet för budgetåret 1956/57 till (300 000 + 350 000 =) 650 000 kronor.

Departementschefen

I likhet med vad som förutsatts vid medelstildelningen för budgetåret 1955/56 bör försvarets fabriksfond för nästa budgetår från förevarande anslag erhålla gottgörelse för räntekostnader för kapital, som intill utgången av innevarande budgetår investerats i reservfabriken. På grund härav erfordras en uppräknig av anslaget, vilken jag i likhet med fabriksstyrelsen beräknar till 250 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag, under erinran om att anslaget höjes med 250 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[180] 5. **Ersättning för automobilskatt**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	3 100 000	3 380 538
1955/56 (statsliggaren s. 302)	5 000 000	
1956/57 (förslag)	4 200 000	

Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget minskas med 500 000 kronor. Ämbetsverket grundar sin beräkning på de antal och slag av skattepliktiga motorfordon, som antages vara i krigsmaktens ägo under 1956, och på samma genomsnittliga användningstid för fordonen, som legat till grund för fastställandet av den på år 1954 belöpande automobilskatten.

Departementschefen

Jag har i och för sig intet att erinra mot armétygförvaltningens förslag. I enlighet härmed skulle anslaget bestämmas till 4 500 000 kronor. Med hänsyn till den av mig föreslagna begränsningen av repetitionsverksamheten under nästa budgetår anser jag emellertid att anslaget kan minskas med ytterligare 300 000 kronor. Jag beräknar således anslagsbehovet för nästa budgetår till 4 200 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget minskas med 800 000 kronor — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 200 000 kronor.

[181] 6. **Ersättning för rustning och rotering**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	25 000	33 266
1955/56 (statsliggaren s. 302)	15 000	
1956/57 (förslag)	15 000	

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[182] 7. Resestipendier

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	15 000	10 829	15 877
1955/56 (statsliggaren s. 302)	15 000		
1956/57 (förslag)	15 000		

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 omkring 1 300 kronor bundna.

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget för budgetåret 1956/57 böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[183] 8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	¹ 350 000	378 660	65 031
1955/56 (statsliggaren s. 302)	350 000		
1956/57 (förslag)	350 000		

¹ Därutöver anvisat på tilläggsstat 25 000 kronor samt överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 5 000 kronor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 icke till någon del bunden.

Anslaget torde för budgetåret 1956/57 böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[184] 9. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	25 000	23 876	17 807
1955/56 (statsliggaren s. 303)	25 000		
1956/57 (förslag)	25 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 icke till någon del bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer att anslaget för budgetåret 1956/57 höjes till 180 000 kronor för möjliggörande av utredningsverksamhet på längre sikt.

Departementschefen

Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag utan föreslår att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[185] 10. Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	800 000	1 928 037
1955/56 (statsliggaren s. 303)	1 300 000	
1956/57 (förslag)	1 300 000	

Försvarets civilförvaltning hemställer att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn bland annat till att repetitionsövningarna enligt mitt förslag kommer att i huvudsak inställas under nästa budgetår anser jag mig böra biträda förslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

[186] 11. Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	25 000	75
1955/56 (statsliggaren s. 303)	25 000	
1956/57 (förslag)	25 000	

Hållpunkter saknas för bedömande i vad mån utgifter av beskaffenhet att böra avföras på anslaget kommer att föreligga under budgetåret 1956/57. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 25 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[187] 12. Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	25 000	29 492
1955/56 (statsliggaren s. 304)	25 000	
1956/57 (förslag)	40 000	

Riksförsäkringsanstalten (skr. ^{30/8} 1955) hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Ämbetsverket åberopar härvid dels anslagsbelastningen under senaste budgetår, dels ock att vissa från anslaget utgående livräntor kommer att höjas från och med den 1 januari 1956 jämlikt förordningen den 17 juni 1955 angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m.m. Jag biträder ämbetsverkets förslag och hemställer alltså, under erinran om att anslaget höjes med 15 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[188] 13. Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	14 000 000	13 146 493
1955/56 (statsliggaren s. 304)	14 000 000	
1956/57 (förslag)	15 000 000	

Riksförsäkringsanstalten och försvarets socialbyrå (skr. ^{30/8} 1955) hemställer att anslaget höjes med 1 000 000 kronor. Myndigheterna åberopar härvid att enligt bestämmelser, som trädde i kraft den 1 januari 1956 (jfr närmast föregående anslagspunkt), en höjning av vissa äldre ersättningar ägt rum från och med samma dag. Detta medför en kostnadsökning, som av riksförsäkringsanstalten tidigare uppskattats till 2 500 000 kronor för år. De nya bestämmelserna har å andra sidan medfört att kostnaderna för s. k. ersättningsfyllnader, som utgår till vissa i militärtjänst skadade, kommer att minska. Enär innevarande budgetårs anslag är beräknat med beaktande av kostnadsökningarna endast under ett halvt budgetår, anser myndigheterna att anslaget för nästa budgetår bör uppräknas med 1 000 000 kronor.

Departementschefen

Jag biträder myndigheternas förslag och hemställer alltså, under erinran om att anslaget höjes med 1 000 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

[189] 14. Omskolning av i militärtjänst skadade

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	200 000	152 854
1955/56 (statsliggaren s. 306)	200 000	
1956/57 (förslag)	150 000	

Arbetsmarknadsstyrelsen (skr. ^{28/8} 1955) hemställer, att anslaget minskas med 50 000 kronor. Styrelsen utgår vid sina beräkningar från att flertalet skadefall, som beräknas bli föremål för åtgärder, kommer att härröra från tiden efter den 30 juni 1950. Enligt gällande bestämmelser åtnjuter dylika skadade högre ersättning från riks försäkringsanstalten än de som skadats före sagda tidpunkt, varigenom i förstnämnda fall lägre bidrag utgår från arbetsmarknadsstyrelsen. Jag har icke något att erinra mot ämbetsverkets beräkning och hemställer därför, under erinran om att anslaget minskas med 50 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[190] 15. Bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn

Sedan krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar i skrivelse den 24 juli 1951 gjort framställning om medel för att utföra ställningar och övriga anordningar för luftvärn vid vissa kraftanläggningar anvisade riksdagen för budgetåret 1952/53 efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 120 (s. 175—177) angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m. ett belopp av 2 750 000 kronor såsom bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn.

Vid anmälan av detta anslag anförde jag bland annat att de ifrågasvarande anordningarna var av den natur, att det syntes tveksamt om lagen den 12 juni 1942 (nr 335) om särskilda skyddsåtgärder för vissa kraftanläggningar var tillämplig på desamma. Därest så icke var fallet, förelåg icke någon laglig skyldighet för kraftanläggningarnas ägare att vidtaga

åtgärderna. Å andra sidan syntes kraftföretagen själva ha ett sådant direkt intresse av ett så starkt luftförsvar som möjligt att jag icke ansåg mig kunna förorda, att anläggningskostnaderna helt bekostades av statsmedel. Jag föreslog i stället att kostnaderna delades lika mellan staten och anläggningarnas ägare.

Krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar hemställer i skrivelse den 31 augusti 1955 att ytterligare 1 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår såsom bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn och anför till stöd härför bland annat följande.

Det redan beviljade anslaget beräknas bli helt ianspråktaget för uppställningsplatser för luftvärn vid kraftanläggningar, som upptagits i en år 1951 uppgjord plan, omfattande då befintliga anläggningar vilka fordrade skydd av luftvärn. Genom försorg av centrala driftledningen, som utgör det gemensamma administrativa organet för de statliga och de större kommunala och enskilda kraftverksföretagen i landet, har år 1954 uppgjorts en ny plan, som omfattar de kraftanläggningar, som tillkommit eller påbörjats efter 1951 och vilka bör erhålla skydd av luftvärn. Planen har i princip godkänts av försvarsstaben och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Kostnaderna för de anordningar (ståltorn, fundament för ståltorn m. m.), som erfordras för att kunna utrusta de i planen angivna kraftanläggningarna med luftvärn, beräknas till i runt tal 2 000 000 kronor.

Krigsskyddsnämnden anser dessa kostnader principiellt sett vara av natur att bära bestridas av allmänna medel. Enligt nämnden kan det likväl icke anses obilligt att ägarna av de anläggningar, som drar fördel av luftvärnsskyddet, får deltaga i kostnaden för luftvärnsuppställningarna. Ägarna bör enligt nämndens mening dock ej bidra med större andel av kostnaderna än 50 %. Det statliga bidrag som erfordras uppgår således till 1 000 000 kronor.

Departementschefen

För att under krigstid erhålla största möjliga trygghet mot avbrott i kraftförsörjningen och därmed också i järnvägskommunikationerna och de krigsviktiga industrierna är det nödvändigt att vissa kraftanläggningar erhåller skydd av luftvärn. För att kunna ställa upp luftvärnspjäserna erfordras fundament, ståltorn m. m. Såsom framgår av det föregående har riksdagen för budgetåret 1952/53 anvisat 2 750 000 kronor såsom bidrag till utförande av dylika anordningar vid kraftanläggningar, som upptagits i en särskild år 1951 uppgjord plan.

Krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar hemställer nu om bidrag för utförande av dylika anordningar vid kraftanläggningar som tillkommit eller påbörjats efter år 1951 och som fordrar skydd av luftvärn. Kostnaderna för dessa anordningar beräknas till cirka 2 000 000 kronor. Liksom tidigare bör kostnaderna delas lika mellan staten och anläggningarnas ägare, varför det belopp som staten har att tillskjuta uppgår till 1 000 000 kronor. Härav torde emellertid endast halva beloppet erfordras för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[191] 16. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1954/55	400 000	443 308	142 441
1955/56 (statsliggaren s. 306)	400 000		
1956/57 (förslag)	400 000		

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1954/55 i sin helhet bunden.

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[192] 17. Rationaliseringsförsök

	Anslag
1955/56 (statsliggaren s. 306)	50 000
1956/57 (förslag)	50 000

I avvaktan på erfarenheter av här ifrågavarande verksamhet torde anslaget för budgetåret 1956/57 böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Fjärde huvudtitelns slutsumma, som i den av 1955 års riksdag fastställda riksstaten för budgetåret 1955/56 utgör kronor 2 017 474 200 och inberäknat ett på tilläggsstat I till riksstaten för samma budgetår anvisat anslag¹ uppgår till » 2 021 674 200

¹ Till svenska övervaknings- och repatrieringskontingenterna i Korea.

kommer vid bifall till de i det föregående framställda

förslagen att för budgetåret 1956/57 uppgå till	kronor	2 072 446 600
vilket innebär en ökning i förhållande till den ursprungligen fastställda riksstaten med	»	54 972 400
och i förhållande till samma riksstat jämte anslaget på tilläggsstat I med	»	50 772 400

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

A. Broberg

Register

till

Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1956/57

Sid.		Kronor
A. Försvarsdepartementet		
23	Avlöningar.....	995 000
24	Omkostnader	120 000
	Försvarsdepartementet	1 115 000
B. Centrala förvaltningsmyndigheter		
Försvarets eivilförvaltning		
28	Avlöningar	4 293 000
34	Omkostnader	800 000
		5 093 000
Försvarets sjukvårdestyrelse		
36	Avlöningar.....	752 000
39	Omkostnader	85 000
		837 000
Fortifikationsförvaltningen		
39	Avlöningar.....	¹ 2 300 000
39	Omkostnader	¹ 300 000
40	Forskningsverksamhet m. m.	646 000
41	Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.	100
41	Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.....	100
		3 246 200
Armétygförvaltningen		
42	Avlöningar.....	11 820 000
45	Omkostnader	720 000
46	Årskostnader för industriell krigsberedskap.....	600 000
46	Engångskostnader för industriell krigsberedskap	4 000 000
		17 140 000
Arméintendenturförvaltningen		
47	Avlöningar	2 190 000
50	Omkostnader	193 000
		2 383 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Marinförvaltningen	
51	Avlöningar.....	7 860 000
56	Omkostnader	655 000
		8 515 000
	Flygförvaltningen	
57	Avlöningar	11 793 000
68	Omkostnader	900 000
		12 693 000
	Försvarets förvaltningsdirektion	
69	Avlöningar	164 000
70	Omkostnader	20 000
		184 000
	Centrala förvaltningsmyndigheter	50 091 200

C. Försvarskrafterna

Försvarsstaben

71	Avlöningar	12 779 000
82	Omkostnader	2 636 000
83	Övningar	45 500
84	Anskaffning av krigskartor	350 000
85	Anskaffning och underhåll av materiel	1 183 000
	Försvarsstaben	16 993 500

Armén

Avlöningar m. m. till fast anställd personal

86	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 198 000 000
86	Avlöningar till personal å övergångsstat.....	6 500
87	Avlöningar till personal å reservstat	1 900 000
87	Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.	5 100 000
87	Rekryteringskostnader	55 000
88	Ekiperingsersättningar	2 800 000
88	Avlöningar till viss arbetarpersonal	12 100 000
		219 961 500

Avlöningar m. m. till värnpliktiga

90	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	37 700 000
91	Familjebidrag	12 250 000
		49 950 000

Sjukvård

92	Sjukvård.....	1 600 000
----	---------------	-----------

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Reseersättningar m. m.</i>	
93	Reseersättningar m. m.	10 100 000
	<i>Expenser m. m.</i>	
94	Bränsle m. m.	14 500 000
96	Telefon m. m.	1 550 000
97	Övriga expenser m. m.	850 000
		16 900 000
	<i>Mathållning m. m.</i>	
97	Mathållning	27 000 000
99	Furagering	1 600 000
		28 600 000
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
101	Beklädnad m. m.	24 300 000
104	Inventarier m. m.	3 350 000
107	Tvätt.....	2 400 000
		30 050 000
	<i>Övningar m. m.</i>	
108	Övningar m. m.	23 000 000
111	Ökning av drivmedelslagringen.....	100
112	Drivmedelsförråd m. m.	2 525 000
113	Anskaffning av drivmedelsutrustning.....	2 000 000
		27 525 100
	<i>Anskaffning och vård av hästar m. m.</i>	
115	Remontering	1 400 000
116	Uttagning av hästar	75 000
116	Veterinärvård	150 000
118	Hundväsendet.....	60 000
		685 000
	<i>Tygmateriel m. m.</i>	
118	Anskaffning av tygmateriel m. m.	280 000 000
121	Underhåll av tygmateriel m. m.	66 000 000
122	Uttagning av motorfordon och motorredskap.....	130 000
		346 130 000
	<i>Fastigheter</i>	
123	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond	1 34 100 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Hemvärnet	
123	Hemvärnets avlöningar	466 000
125	Hemvärnets omkostnader	586 000
126	Hemvärnets intendenturmateriel m. m.	450 000
127	Hemvärnets övningar	1 695 000
128	Hemvärnets tygmateriel m. m.	4 300 000
		7 497 000
	Bidrag och understöd	
128	Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.	2 320 000
129	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig	38 000
130	Frivilliga djursjukvården i krig	15 000
130	Frivilliga skyttväsendets befrämjande.....	1 625 000
131	Understöd åt vissa föreningar m. m.	25 000
		4 023 000
	Armén	777 121 600
	Marinen	
	<i>Avlöningar m. m. till fast anställd personal</i>	
132	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	1 75 200 000
132	Avlöningar till personal å övergångsstat.....	12 300
134	Avlöningar till personal å reservstat.....	110 000
134	Avlöningar till personal i marinens reserver	1 600 000
135	Rekryteringskostnader	100 000
135	Ekiperingsersättningar	1 100 000
135	Avlöningar till viss arbetarpersonal	1 700 000
		79 822 300
	<i>Avlöningar m. m. till värnpliktiga</i>	
137	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	8 850 000
138	Familjebidrag	2 050 000
		10 900 000
	Sjukvård	
139	Sjukvård.....	700 000
	Reseersättningar m. m.	
139	Reseersättningar m. m.	2 900 000
	Expenser m. m.	
139	Bränsle m. m.	5 400 000
140	Telefon m. m.	865 000
141	Övriga expenser m. m.	345 000
		6 610 000
	Mathållning	
141	Mathållning	12 650 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
142	Beklädnad m. m.	7 200 000
144	Inventarier m. m.	1 525 000
148	Tvätt.....	910 000
		<hr/> 9 635 000
	<i>Övningar m. m.</i>	
149	Övningar m. m.	25 150 000
151	Ökning av drivmedelslagringen	2 000 000
151	Drivmedelsförråd m. m.	540 000
152	Anskaffning av drivmedelsutrustning	75 000
152	Materialförråd m. m.	600 000
153	Hundbevakningstjänsten	10 000
		<hr/> 28 375 000
	<i>Flytande materiel, vapenmateriel m. m.</i>	
154	Fartygsbyggnader.....	109 000 000
162	Anskaffning av vapenmateriel m. m.....	85 000 000
164	Underhåll av fartyg m. m.	48 100 000
165	Anskaffning av vissa maskiner m. m.	700 000
		<hr/> 242 800 000
	<i>Fastigheter</i>	
166	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond	1 10 274 000
	<i>Bidrag och understöd</i>	
166	Bidrag till sjövarnsskären	330 000
167	Bidrag till maritim ungdomsverksamhet	16 000
167	Understöd åt föreningar m. m.	28 000
		<hr/> 374 000
	Marinen	405 040 300
	<i>Flygvapnet</i>	
	<i>Avlöningar m. m. till fast anställd personal</i>	
169	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	1 87 500 000
169	Avlöningar till personal å reservstat	33 000
170	Avlöningar till personal i flygvapnets reserv	1 000 000
170	Rekryteringskostnader	150 000
172	Ekiperingsersättningar	1 250 000
172	Avlöningar till viss arbetarpersonal	240 000
		<hr/> 90 173 000
	<i>Avlöningar m. m. till värnpliktiga</i>	
173	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	6 100 000
173	Familjebidrag.....	2 050 000
		<hr/> 8 150 000
	<i>Sjukvård</i>	
174	Sjukvård.....	380 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Reseersättningar m. m.</i>	
174	Reseersättningar m. m.	2 825 000
	<i>Expenser m. m.</i>	
175	Bränsle m. m.	5 400 000
175	Telefon m. m.	1 600 000
176	Övriga expenser m. m.	250 000
		7 250 000
	<i>Mathållning</i>	
176	Mathållning	5 450 000
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
178	Beklädnad m. m.	5 775 000
180	Inventarier m. m.	1 035 000
182	Tvätt.....	675 000
		7 485 000
	<i>Övningar m. m.</i>	
182	Övningar m. m.	3 600 000
183	Hundbevakningstjänsten	18 000
		3 618 000
	<i>Flygmateriel m. m.</i>	
183	Anskaffning av flygmateriel m. m.	475 000 000
191	Luftförsvarsrobot	4 500 000
192	Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	103 000 000
195	Drivmedelsförråd m. m.	5 000 000
195	Anskaffning av drivmedelsutrustning.....	2 000 000
197	Ökning av drivmedelslagringen.....	5 000 000
		594 500 000
	<i>Fastigheter</i>	
198	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond	¹ 18 670 000
	<i>Bidrag och understöd</i>	
199	Understöd åt privatflyget.....	406 000
	Flygvapnet	738 907 000
	Försvarskrafterna	1 938 062 400

¹ Beräknat belopp.

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål**Krigsarkivet**

200	Avlöningar.....	288 000
201	Omkostnader	38 000
201	Samlingars konservering m. m.....	2 000
		<hr/>
		328 000

Armémuseum

202	Avlöningar.....	166 000
204	Omkostnader	45 000
205	Samlingars konservering m. m.....	12 000
		<hr/>
		223 000

Försvarets forskningsanstalt

205	Avlöningar	3 910 000
210	Omkostnader	575 000
211	Viss forskningsverksamhet	12 600 000
212	Engångsanskaffning av viss utrustning	400 000
		<hr/>
		17 485 000

Försvarets socialbyrå

212	Avlöningar	261 000
214	Omkostnader	133 000
214	Vissa civilanställningsåtgärder	750 000
		<hr/>
		1 144 000

Försvvarshögskolan

215	Avlöningar	206 000
216	Omkostnader	89 000
		<hr/>
		295 000

Försvarets läroverk

217	Avlöningar	1 788 000
217	Omkostnader	1 77 000
		<hr/>
		865 000

Försvarets brevskola

217	Avlöningar.....	141 000
220	Omkostnader	30 000
		<hr/>
		171 000

Sjukvårdsmateriel m. m.

220	Sjukvårdsmateriel	1 540 000
221	Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.	1 250 000
		<hr/>
		2 790 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Försvarets sjukvårdsförråd	
222	Avlöningar	408 000
224	Omkostnader	80 000
		488 000
	Garnisonssjukhusen	
225	Avlöningar	530 000
231	Omkostnader	370 000
231	Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar	386 000
		1 286 000
	Militärapoteket	
233	Avlöningar.....	451 000
235	Omkostnader	52 000
		503 000
	Försvarets tandvård	
236	Avlöningar.....	1 640 000
238	Omkostnader	265 000
		1 905 000
	Militärpsykologiska institutet	
238	Avlöningar	245 000
239	Omkostnader	95 000
		340 000
	Centrala värnpliktsbyrån	
239	Avlöningar	649 000
241	Omkostnader	87 000
242	Adresseringsmaskiner m. m.	220 000
		956 000
	Inskrivningsväsendet	
243	Inskrivningskostnader	750 000
243	Inskrivningsrådet	9 000
		759 000
	Vissa övriga gemensamma ändamål	
244	Vissa specialundersökningar m. m.....	325 000
245	Personalvårdsverksamhet m. m.....	255 000
246	Försvarsupplysning.....	140 000
247	Fritidsundervisning.....	250 000
247	Försvarsfilm	520 000
248	Publikations- och blankettryck	2 800 000
248	Lottaorganisationen	600 000
249	Vissa signalförbindelser m. m.	7 000 000
250	Anskaffning av taggtråd	100 000
251	Borttagande av pansarhinder m. m.	125 000
252	Järnvägskrigsbromateriel	2 500 000
		14 615 000
	Vissa för försvaret gemensamma ändamål	44 153 000

Sid.

Kronor

E. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
254	Slottsbyggnadernas delfond	65 000
254	Byggnadsstyrelsens delfond	488 000
254	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond.....	¹ 15 752 000
255	Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk.....	650 000
256	Ersättning för automobilskatt.....	4 200 000
256	Ersättning för rustning och rotering	15 000
257	Resestipendier.....	15 000
257	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	350 000
257	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m...	25 000
258	Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.	1 300 000
258	Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom	25 000
259	Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig	40 000
259	Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.....	15 000 000
260	Omskolning av i militärtjänst skadade	150 000
260	Bidrag till utförande av vissa anordningar för luftvärn ..	500 000
262	Extra utgifter	400 000
262	Rationaliseringsförsök	50 000
	Diverse	39 025 000
	Summa IV ht	2 072 446 600

¹ Beräknat belopp

FEMTE HUVUDTITELN

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDESTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, och statsrådet Lindström anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1956/57 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—14, 17—21 och 35—129 upptagna frågorna och statsrådet Lindström de under punkterna 15, 16 och 22—34 upptagna frågorna.

Föredragandena yttrar därvid följande.

A. Socialdepartementet

[1] 1. Socialdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	714 000	701 710
1955/56 (statsliggaren s. 307)	717 000	
1956/57 (förslag)	815 500	

Under motsvarande anslagspunkt i 1955 års statsverksproposition anförde min företrädare i ämbetet, att arbetsmarknadsärendena under de senaste åren fått en avsevärt större omfattning i socialdepartementet och att

därför byrån för arbetsmarknads- och bostadsärenden borde delas i en arbetsmarknadsbyrå och en bostadsbyrå, varvid chefsskapet för arbetsmarknadsbyrån borde t. v. handhavas av en tjänsteman med förordnande att bestrida göromål, som ankommer på kansliråd. Denna förändring i departementets organisation har genomförts fr. o. m. den 1 juli 1955. Då behovet av en särskild arbetsmarknadsbyrå kan antagas bli bestående under lång tid föreslår jag, att ifrågavarande kanslirådsförordnande nu utbytes mot en extra ordinarie kanslirådsbefattning.

Särskilda medel för nämnda kanslirådsförordnande har icke beräknats under anslaget. Detta bör därför nu höjas med ett belopp, motsvarande vad som kan beräknas bli erforderligt för den nya tjänsten eller 30 500 kronor. Vidare erfordras höjning av anslaget med 3 000 kronor för löneklassuppflyttningar och med 65 000 kronor för omräkning av posten till rörligt tillägg. Anslaget bör alltså uppföras med (717 000 + 30 500 + 3 000 + 65 000) 815 500 kronor.

De här framlagda förslagen påverkar endast anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie personal och rörligt tillägg, vilka bör upptagas med 206 500 (+ 27 500) resp. 150 800 (+ 71 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	420 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	206 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	150 800

Summa kronor 815 500;

c) till *Socialdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 815 500 kronor.

[2] 2. Socialdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	65 000	¹ 67 407
1955/56 (statsliggaren s. 307)	65 000	
1956/57 (förslag)	66 000	

¹ Härutöver har förbrukats ett belopp av 5 100 kronor, vilket anvisats från femte huvudtitelns reservationsanslag till Extra utgifter.

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 å posterna till bränsle och lyse (7 712 kronor) samt övriga expenser (41 071 kronor) bör den förstnämnda posten minskas med 1 000 kronor till 8 000 kronor och den sistnämnda höjas med 2 000 kronor till 38 000 kronor. Anslaget bör sålunda anvisas med (65 000 — 1 000 + 2 000) 66 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kronor.

B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

[3] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 634 000	2 622 608
1955/56 (statsliggaren s. 308)	2 661 000	
1956/57 (förslag)	2 964 000	

Socialstyrelsens anslagsberäkning

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 389 000 kronor.

	Ökning	Minskning
Omorganisation		
1. Förlikningsmannaaexpeditionen:		
1 byråchef Ca 37 i st. f. byrådirektör Ca 31	2 472	
Lönereglering		
2. Barnavårdsbyrån:		
1 byrådirektör Ca 31 i st. f. förste byråsekreterare Ca 29		894
Personalförstärkningar m. m.		
3. Socialvårdsbyrån:		
1 assistent Ce 21	14 220	
4. Utredningsbyrån:		
1 förste aktuarie Ce 29	21 756	
4 biträden i reglerad befordringsgång	33 216	
2 biträden i reglerad befordringsgång under halva budgetåret		8 304
5. Nykterhetsvårdsbyrån:		
1 byrådirektör Ca 31	23 748	
1 förste revisor Ce 27	19 740	
6. Skolbyrån:		
1 byråinspektör Ce 25	17 784	
Omräkningar m. m.		
7. Ersättningar till ledamöter i indexnämnden	1 000	
8. Ersättningar till ledamöter i styrelsens lönestatistiska delegation		600

9. Rörligt tillägg	224 700	
10. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	37 116	
	<hr/>	
	397 246	8 304
	<hr/>	
		+ 388 942

11. 12 extra ordinarie tjänster över kontorsbiträdesgraden föreslås ombildade till ordinarie. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 kan härvid minskas med fyra. En kansliskrivartjänst på övergångsstat kan utgå.

12. En tillfällig tjänst i Cg 25 bör få disponeras även under nästa budgetår.

Motivering

1. Flera gånger tidigare och senast i sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår har socialstyrelsen fört fram önskemålet att förlikningsmannarexpeditionen ombildas till en byrå och att den för expeditionens chef inrättade byrådirektörstjänsten i Ca 31 bytes ut mot en byråchefsbefattning. De skäl som styrelsen tidigare anfört för omorganisationen — främst att utvecklingen med avseende på arbetsuppgifternas såväl art som omfattning påkallar en upprustning av expeditionen samt att den speciella sakkunskap i fråga om arbetsmarknads- och arbetarfrågor som finnes representerad på expeditionen skulle komma styrelsen bättre till godo om expeditionens chef blir ordinarie ledamot av styrelsen — gör sig alltjämt gällande med oförminskad styrka. Med byråchefstjänsten bör inte förenas uppdrag som distriktsförlikningsman.

Arbetsbelastningen har under budgetåret 1954/55 varit så stor att en ökning av personalen på expeditionen, närmast med en amanuens, blivit behövlig. Styrelsen anser sig emellertid böra avvakta utvecklingen ännu någon tid, innan styrelsen lägger fram något förslag på denna punkt.

2. Barnavårdsbyråns verksamhet har tilltagit i sådan omfattning att allt flera arbetsuppgifter måst överföras från byråchefen till förste byråsekreteraren i Ca 29. Sistnämnda befattning bör med hänsyn till de nuvarande arbetsuppgifterna ändras till en byrådirektörstjänst.

3. Styrelsen har tidigare (jfr senast V ht 1955 s. 4) föreslagit, att till socialvårdsbyrån skall knytas en tjänsteman med uppgift att verka för sysselsättning och förströelse för pensionärerna på de kommunala ålderdomshemmen. Med anledning av vad departementschefen anfört vid anmälan av 1955 års statsverksproposition (V ht s. 6) har styrelsen sökt stimulera ålderdomshemmens styrelser och personal till att anordna sysselsättning och hobbyverksamhet för pensionärerna på hemmen. Sysselsättningsverksamheten har det oaktat en mycket ringa utbredning. En insats från statens sida måste göras för att effektivt främja sysselsättningen för ålderdomshemmens pensionärer. Detta kan endast ske genom att en konsulent anställs på socialvårdsbyrån.

4. Socialstyrelsen har genom Kungl. Maj:ts beslut den 25 mars 1955 erhållit i uppdrag att i samråd med en vid styrelsen inrättad lönestatistisk delegation överarbeta den plan för den officiella lönestatistikens framtida utformning, som styrelsen lagt fram den 10 juni 1954. I fråga om vissa grenar av lönestatistiken har emellertid redan överenskommelse om arbetsfördelning träffats med arbetsgivarorganisationer. Det står vidare klart att en utvidgning av lönestatistiken till grupper som f. n. saknar sådan statistik måste ske. I varje fall är det nödvändigt att fortlöpande genom utredningsarbete följa utvecklingen på löne marknaden. De arbetsuppgifter som föranledes av det sagda motiverar inrättande av en ny tjänst som förste aktuarie i Ce 29.

På grund av omläggning av statistiken över omsättningen inom detaljhandeln erfordras ytterligare ett biträde för denna statistik. För att möjliggöra en utvidgning av sysselsättningsstatistiken i anslutning till ett av arbetsmarknadsstatistikkommittén framlagt förslag (SOU 1952:34) erfordras ytterligare tre biträdestjänster.

Styrelsen har i särskild skrivelse anhållit om bemyndigande att få teckna kontrakt om förnyelse av maskinbeståndet inom styrelsens hålkortsavdelning. Förnyelsen skulle medföra en ökning av maskinhyrorna med ca 18 000 kronor per år. Personalen skulle å andra sidan kunna minskas med två operatriser. Beräknas lönen till dessa efter 8 löneklassen med 20 % tillägg för pension, skulle ändringarna innebära en nettominskning av årskostnaderna för löner och maskinhyror med 2 400 kronor. För de nya maskinerna skulle emellertid tillkomma en viss engångsavgift.

5. I avbidan på förslag från den utredningsman, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 juni 1955 tillkallats för översyn av nykterhetsvårdsbyråns organisation, vidhåller styrelsen preliminärt sina i anslagsäskanden för innevarande budgetår framförda yrkanden om inrättande av en byrådirektörsbefattning i Ca 31 och en förste revisorstjänst i Ce 27.

6. Sedan den nya lagstiftningen om underåriga lagöverträdare trätt i kraft den 1 juli 1954 och tre nya specialavdelningar inrättats vid ungdomsvårdsskolorna, har arbetsbördan på skolbyråns socialpedagogiska avdelning ökat betydligt. En ny tjänst som byråinspektör i Ce 25 bör därför inrättas.

7. För ersättningar till ledamöter i indexnämnden har för innevarande budgetår beräknats 1 000 kronor. Kostnaderna var under budgetåret 1954/55 2 320 kronor. Ytterligare 1 000 kronor bör därför beräknas för ändamålet.

8. Genom beslut den 10 december 1954 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att för överläggningar med socialstyrelsen i frågor om den officiella lönestatistiken skall finnas en delegation bestående av högst sju ledamöter. För ersättningar till delegationens ledamöter bör beräknas ett belopp av 600 kronor.

11. Tjänsterna som daghemskonsulent i Ce 27, förste byråsekreterare i Ce 27, byråinspektör i Ce 25 (barnavårdsbyrån), hemhjälpskonsulent i Ce 27 (socialvårdsbyrån), byråinspektör i Ce 27 (skolbyrån) samt tre befattningar som eftervårdskonsulent i Ce 25 (skolbyrån), en befattning som kontorist i Ce 13 och tre kanslibiträdestjänster i Ce 11 bör ordinariesättas. Stadigvarande arbetsuppgifter är förenade med samtliga dessa befattningar. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster kan vid bifall till förslaget om ordinariesättning av kanslibiträdestjänsterna minska med fyra, eljest med en; 50 tjänster mot f. n. 49 beräknas föranleda belastning av ordinarieposten.

12. Sedan den 1 oktober 1953 disponerar styrelsen en tjänst i Cg 25 för en till barnavårdsbyrån knuten tjänsteman, som biträder i försöksverksamhet i syfte att placera vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn i fosterhem i stället för i ungdomsvårdsskola. Erfarenheterna av denna verksamhet är goda. Medel för ändamålet bör anvisas även för nästa budgetår.

Yttranden

Statens lönenämnd, som yttrat sig endast rörande förslaget att uppflytta förste byråsekreterartjänsten i Ca 29 på barnavårdsbyrån till byrådirektörstjänst i Ca 31 samt förslaget att inrätta en byråinspektörstjänst i Ce 25 på skolbyrån, har anfört, att tillräckliga motiv för uppflyttning av förste byråsekreterartjänsten enligt nämndens mening ej anförts ävensom att byråinspektörstjänsten ej bör placeras högre än i 23 lönegraden.

Statskontoret har anfört, att frågan om förlikningsmannae Expeditionens ombildande till en byrå bör göras beroende av utvecklingen på förlikningsväsendets område. Socialstyrelsens förslag i förevarande del bör ej heller nu föranleda någon åtgärd. Statskontoret avstyrker yrkandet om uppflyttning i lönegrad av förste byråsekreterartjänsten i Ca 29 på barnavårdsbyrån liksom förslagen om utökning av personalorganisationen med en assistent i Ce 21 för sysselsättningssterapi å ålderdomshemmen, med en förste aktuarie i Ce 29 för lönestatistiken samt med tre kontorsbiträden för sysselsättningsstatistiken. Däremot vill statskontoret ej motsätta sig, att medel beräknas för anställande av ett biträde i befordringsgången för omsättningsstatistiken. Vad gäller förnyelsen av maskinbeståndet inom socialstyrelsens hålkortsanläggning anser statskontoret det böra undersökas, om ej ifrågavarande arbete kan utföras av statistiska centralbyråns maskincentral. Ytterligare erfarenhet av den nya lagstiftningen om underåriga lagöverträdare bör föreligga, innan utökning av personaluppsättningen å skolbyrån övervägs. Ej heller finner sig statskontoret böra tillstyrka styrelsens yrkande om ordinariesättning av olika tjänster.

Utredning rörande nykterhetsvårdsbyrån

I 1954 års statsverksproposition (V ht s. 8) föreslog Kungl. Maj:t, att socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå skulle förstärkas genom att medel anvisades för fem nya tjänster på byrån. Förslaget godkändes av riksdagen (SU 5, rskr. 5). På förslag av särskilda utskottet (utl. nr 8 s. 9), hemställde riksdagen (skr. nr 334) emellertid om en översyn av byråns organisation. En sådan översyn har verkställts av en för ändamålet tillkallad utredningsman, byråchefen C. Wildeman, vilken den 1 november 1955 avlämnat en promemoria i ämnet.

Promemorian

Utredningsmannen har till en början anfört, att nykterhetsvårdsbyråns personal består av, förutom byråchefen, en förste byråinspektör i Ca 29, en byråinspektör i Ca 27, en förste byråsekreterare i Ce 27, fem byråsekreterare och amanuenser i reglerad befordringsgång, en kansliskrivare i Ce 15, två kanslibiträden i Ce 11 samt fyra biträden i reglerad befordringsgång.

För att få byråns arbetsbelastning mera ingående bedömd har varje befattningshavares arbetsuppgifter genomgåts av utredningsmannen. Någon fullt säker uppfattning om arbetsbelastningen har emellertid det oaktat icke kunnat ernås. Genomgången har sålunda, anför utredningsmannen, i stort sett bekräftat vad 1946 års alkoholistvårdsutredning i sitt förslag till lag om nykterhetsvård m. m. anförde i fråga om personalutrustningen å nykterhetsvårdsbyrån (SOU 1948: 23 sid. 172 ff.). Utredningen framhöll bl. a. att beskaffenheten av de uppgifter, som ankommer på byrån, gjorde det svårt att konkret angiva arbetsbelastningen. Såsom exempel härpå nämndes besök från allmänheten, såsom av försökspermitterade eller eljest permitterade, intagna på vårdhemmen, av anhöriga till dessa eller anhöriga till personer, som är i behov av nykterhetsvård eller uppgives vara i behov därav, eller av representanter för vårdhem och nykterhetsnämnder ute i landet. Den nu verkställda genomgången av de skiftande arbetsuppgifterna har vidare givit vid handen att en betydande och ej sällan arbets- och tidskrävande förfrågningsverksamhet i administrativa och ekonomiska spörsmål samt nykterhetsvårdande ämnen äger rum från länsnykterhetsnämnder och vårdanstalter. Även den ledande personalen å byrån tages fortfarande helt i anspråk för det löpande arbetet. Det torde sålunda icke vara möjligt för byråchefen att följa beredningen av alla ärenden eller granska framlagda förslag till beslut. Med hänsyn till att byråns arbetsuppgifter omfattar två huvudgrupper av ärenden nämligen å *ena sidan* länsnykterhetsnämndernas och de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet och ekonomiska förhållanden samt *öppen medicinsk vård* för alkoholmissbrukare och å *den andra sidan slutna vård* av sådana missbrukare så har

i olika sammanhang ifrågasatts att, ehuru det icke finnes någon skarp skiljelinje mellan de nämnda huvudgrupperna av ärenden, uppdelas byrån på två avdelningar, eller en för den öppna och en för den slutna nykterhetsvården. 1946 års alkoholistvårdsutredning ansåg sålunda (bet. s. 173) i likhet med 1944 års nykterhetskommitté (bet. s. 157) att behov förelåg av en ledande tjänsteman för vart och ett av dessa båda områden för att nödvändig effektivisering av verksamheten skulle kunna genomföras. Det borde därför inrättas två nya befattningar i byrådirektörs tjänsteställning. I sina petita för budgetåret 1954/55 föreslog socialstyrelsen i anslutning härtill två byrådirektörsbefattningar i Ca 31. Kungl. Maj:t upptog emellertid icke styrelsens förslag om organisation av nykterhetsvårdsbyrån på två avdelningar och inrättande av byrådirektörsbefattningar. Frågan om nykterhetsvårdsbyråns organisation kom emellertid att beröras även vid ett senare skede av 1954 års riksdag, nämligen i samband med förslagen om en ny nykterhetspolitik. I sitt utlåtande nr 8 (s. 8—9) anförde särskilda utskottet sålunda bl. a., att den av utskottet föreslagna översynen av nykterhetsvårdsbyråns organisation jämväl borde avse frågan om byrån bör uppdelas på olika avdelningar, en för slutna och en för öppna vård.

I anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 framhöll socialstyrelsen att den icke hade anledning frångå den i föregående års anslagsäskanden framförda uppfattningen i fråga om byråns uppdelning på två avdelningar. Styrelsen ville emellertid med hänsyn till den anbefallda återhållsamheten vid anslagsäskanden tills vidare begränsa sina krav och föreslog därför att byrån borde förstärkas allenast med en byrådirektör och en förste revisor. I socialstyrelsens förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 har styrelsen i avvaktan på den särskilda översynen beträffande nykterhetsvårdsbyrån preliminärt vidhållit senast framförda yrkanden om inrättande av en byrådirektörsbefattning i lönegrad Ca 31 och en förste revisorstjänst i lönegrad Ce 27.

Ett genomförande av socialstyrelsens förslag om inrättande av endast en byrådirektörstjänst synes, anför utredningsmannen, förutsätta att någon uppdelning av byrån icke skall komma i fråga. En viss avlastning av byråchefens nuvarande arbetsbörda skulle visserligen kunna ske då såsom socialstyrelsen framhållit i förslaget till anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 byrådirektören skulle få till uppgift, förutom att vara byråchefens ställföreträdare, att självständigt handlägga vissa slag av ärenden, i vilka han jämväl borde vara föredragande resp. beslutande. Det kan emellertid starkt ifrågasättas huruvida därigenom en avsedd intensifiering av nykterhetsvårdsverksamheten kan möjliggöras. Det finns anledning antaga att nämnde byrådirektör kommer att i det väsentligaste bli sysselsatt med de löpande ärendena på byrån och att han vid en ytterligare stark ansvällning av dessa icke får tillfälle att ägna någon egentlig samlad tid åt att medverka vid planeringen av nykterhetsvårdens fortsatta utveckling. Man torde ha

förutsatt att socialstyrelsen, som i betydande omfattning skall leda uppbyggnadsarbetet inom nykterhetsvården, utan dröjsmål griper sig an uppgiften. Den mest rationella lösningen synes då vara att byrån uppdelas i två avdelningar. Byråchefen bör därvid såsom hitintills själv ha ansvaret för och ledningen av byrån samt förbehållas föredragningen i fråga om alla betydelsefulla, allmänna frågor rörande nykterhetsvården samt viktigare ekonomiska angelägenheter inom byråns verksamhetsområde. Den verkställda översynen av byråns arbetsuppgifter har givit vid handen att flertalet övriga administrativa och ekonomiska ärenden är av sådan beskaffenhet att de med fördel torde kunna delegeras till tjänstemän närmast under byråchefen. Övervägande skäl talar därför för att nykterhetsvårdsbyrån nu uppdelas på två avdelningar, en avdelning inom vilken skall handläggas ärenden rörande den öppna nykterhetsvården och en för ärenden rörande den slutna nykterhetsvården. Avdelningarna bör därvid stå under ledning av var sin förste byråinspektör i Ca 29. De på dessa befattningshavare ankommande arbetsuppgifterna synes i varje fall f. n. icke kunna motivera en tjänsteställning jämförlig med byrådirektörs.

Förste byråinspektören på vardera avdelningen bör vara föredragande inför socialstyrelsen eller byråchefen. I mindre viktiga ekonomiska och administrativa ärenden bör förste byråinspektör kunna vara självständigt beslutande. Det bör vidare ankomma på denne att enligt socialstyrelsens bestämmande utöva den styrelsen åvilande inspektionsskyldighet, som hänför sig till arbetsuppgifterna å hans avdelning. Det kan då antagas att denna viktiga arbetsuppgift, som av socialstyrelsen ansetts hittills ha varit efterfatt i hög grad, i fortsättningen skall kunna fullgöras av nämnda byråinspektörer. I betydelsefulla lagtolknings- och principfrågor bör förste byråinspektörerna vara föredragande inför socialstyrelsen eller byråchefen. I övriga upplysnings- och rådgivningsärenden torde nämnda befattningshavare kunna vara självständigt beslutande. I deras arbetsuppgifter torde även få ingå skyldighet att utöva arbetsledning inom avdelningen och medverka vid utbildningen av underställda befattningshavare.

Genom den föreslagna uppdelningen beredes den nuvarande förste byråinspektören en icke obetydlig lättnad i ansvaret för det löpande arbetet, som nu skulle i stort sett fördelas lika mellan de båda förste byråinspektörerna.

Närmast under nämnda byråinspektörer bör å varje avdelning placeras en förste byråsekreterare i lönegrad 27. Nuvarande byråinspektörstjänsten i Ca 27 bör erhålla tjänstebenenämningen förste byråsekreterare. Den befintliga förste byråsekreteraretjänsten bör bibehållas i lönegrad Ce 27. Å varje avdelning bör vidare finnas två amanuenser — byråsekreterare i beföringsgången.

Den verkställda översynen har, fortsätter utredningsmannen, givit vid handen att ett icke obetydligt antal av de ärenden som f. n. handlägges

av amanuenser lämpligen borde kunna nedflyttas för beredning av biträdespersonal. Det borde därför kunna ifrågasättas om icke en av amanuienstjänsterna, därest den föreslagna omorganisationen skulle komma till stånd, borde indragas. Socialstyrelsen har emellertid hemställt om inrättande på byrån av en befattning som förste revisor i 27 lönegraden. Det har såsom skäl härför från styrelsens sida bl. a. framhållits att de ledande tjänstemännen på byrån f. n. måste anslå en oproportionerligt stor del av sin tid åt ärenden av ekonomisk natur, huvudsakligen avseende verksamheten vid statsunderstödda alkoholistanstalter, inackorderingshem, länsnykterhetsnämnder och kommunala nykterhetsnämnder.

Då enligt den här föreslagna organisationen utrymme torde finnas att kunna fördela granskningen av statsbidragsansökningar och övriga kamerala ärenden mellan de närmast under förste byråinspektörerna föreslagna förste byråsekreterarna i lönegrad 27, torde bl. a. med hänsyn till svårigheten att f. n. kunna bedöma hur omorganisationen kommer att verka böra få anstå med inrättande av den av socialstyrelsen föreslagna särskilda revisorstjänsten. Det torde överhuvudtaget kunna ifrågasättas om icke frågan om inrättande av en särskild revisorstjänst inom nykterhetsvårdsbyrån bör få komma under bedömande i ett annat och större sammanhang än det nu föreliggande.

För att under de närmaste åren bereda byrån möjlighet att ägna statsbidragsansökningarna och anstalternas ekonomi en ingående uppmärksamhet torde det vara befogat att icke f. n. indraga någon amanuienstjänst. Sedan en viss överflyttning av enklare ärenden ägt rum till därför lämpad biträdespersonal bör en av amanuenserna ställas till de båda avdelningarnas förfogande för att biträda vid beredningen av de på förste byråsekreterarna ankommande ekonomiska ärendena.

Den föreslagna omfördelningen av vissa arbetsuppgifter från amanuenspersonal till biträdespersonal torde få förutsätta att en viss förstärkning sker av biträdespersonalen. Denna bör kunna begränsas till att ytterligare en kanslibiträdestjänst, utöver redan befintliga två, inrättas i lönegrad Ce 11.

Den verkställda genomgången av nykterhetsvårdsbyråns arbetsuppgifter och omfattningen av desamma har i övrigt icke givit utredningsmannen anledning antaga att någon ytterligare förstärkning kan för det närvarande vara erforderlig. Någon säker bedömning i vilka hänseenden en mera betydande ökning av de på nykterhetsvårdsbyrån ankommande arbetsuppgifterna kan förväntas inträda inom de närmaste åren har det icke varit möjligt att göra. Efter ett eller annat år kan måhända närmare erfarenhet ha vunnits huruvida den nu föreslagna förstärkningen är tillräcklig för de betydelsefulla arbetsuppgifter som avsetts skola åvila byrån. Vid en sådan tidpunkt torde ur organisatorisk synpunkt en personalförstärkning å den ena eller båda avdelningarna utan svårighet kunna genomföras.

Yttranden

Statskontoret och *statens lönenämnd* har ej funnit anledning till erinran mot utredningsmannens förslag.

Socialstyrelsen erinrar, att styrelsen tidigare föreslagit att nykterhetsvårdsbyrån uppdelas på två avdelningar under byråchefen. Styrelsen delar sålunda utredningsmannens uppfattning i denna del. Vad beträffar de båda avdelningschefernas tjänsteställning anser styrelsen emellertid alltså, att dessa tjänstemän bör vara byrådirektörer. Deras arbetsuppgifter måste, om byråchefen skall kunna ägna huvuddelen av sin verksamhet åt planlägnings- och samordningsfrågor, vara av mycket kvalificerad natur.

Den personalförstärkning i övrigt, som föreslås av utredningsmannen, finner styrelsen vara för knapp. Styrelsen vidhåller bestämt sin tidigare uttalade uppfattning att en befattning som förste revisor bör inrättas, lämpligen placerad i lönegrad Ce 27. Styrelsen kan icke på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina ekonomiskt betydelsefulla arbetsuppgifter att granska räkenskaperna för vårdhemmen och besluta om de numera mycket stora statsbidragen till kommunerna utan att ha tillgång till en för revisorsgöromål kvalificerad tjänsteman. Styrelsen föreställer sig, att statsfinansiella skäl talar för och icke mot inrättandet av en förste revisorsbefattning på nykterhetsvårdsbyrån.

Förslaget om inrättande av ännu en befattning som kanslibitråde i Ce 11 biträdades av styrelsen.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund finner det anmärkningsvärt, att utredningsmannen ansett sig böra frångå de i tidigare sammanhang framförda förslagen om inrättande av två byrådirektörstjänster för den direkta ledningen av resp. avdelning. Förbundet kan vidare ej finna det rimligt att biträdespersonalen endast förstärkes med en kanslibiträdets-tjänst utan vill starkt ifrågasätta, om ej ytterligare en kansliskrivartjänst borde inrättas.

Departementschefen

Vid anmälan av medelsbehovet under ifrågavarande anslag för innevarande budgetår ansåg sig min företrädare i ämbetet inte kunna biträda socialstyrelsens förslag att förlikningsmannaexpeditionen skulle ombildas till en byrå (V ht 1955 s. 6). Statsutskottet (utl. nr 5 s. 3) förklarade sig inte vara berett att inta en häremot avvikande ståndpunkt men ifrågasatte, huruvida inte de skäl som anförts i två vid riksdagen väckta likalydande motioner (I: 229 och II: 300) borde föranleda att frågan av Kungl. Maj:t upptogs till förnyad prövning. Socialstyrelsen har nu upprepat sitt förslag. Med anledning härav vill jag framhålla, att förlikningsmannaexpeditionen består, förutom av en byrådirektör i Ca 31, endast av en byråsekreterare, en kansliskrivare, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde.

Endast undantagsvis bör enheter av så ringa storlek inom de centrala verken erhålla ställningen av byrå. Utan att underskatta förlikningsärendenas betydelse anser jag, att tillräckliga skäl för undantag i ifrågavarande hänseende beträffande förlikningsmannasexpeditionen inte föreligger. Jag kan sålunda inte förorda, att expeditionen nu ombildas till en byrå.

Den föreslagna uppflyttningen i lönegrad av en tjänst på barnavårdsbyrån kan jag inte tillstyrka. Beträffande förslaget att inom socialvårdsbyrån inrätta en assistenttjänst för främjande av sysselsättning och förströelse på ålderdomshemmen vill jag erinra, att motsvarande förslag avvisades av min företrädare vid anmälan av anslagsfrågan för innevarande budgetår. En omprövning av den sålunda intagna ståndpunkten synes inte böra äga rum förrän i samband med ställningstagande till åldringsvårdsutredningens betänkande (SOU 1956:1), vilket inte torde kunna ske vid 1956 års riksdag.

I fråga om utredningsbyrån kan jag endast tillstyrka, att medel beräknas för ytterligare ett biträde i reglerad befordringsgång för statistiken över omsättningen inom detaljhandeln. Frågan om personalförstärkning för löne- och sysselsättningsstatistiken torde få upptagas när pågående utredningsarbete som berör dessa statistikgrenar slutförts. Den av socialstyrelsen föreslagna moderniseringen av maskinbeståndet inom styrelsens hålkortsavdelning kan jag inte förorda, då behovet av maskiner kan komma att påverkas av resultatet av den utredning om databehandlingsmaskiner, som tillkallats av chefen för finansdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 oktober 1955. Någon minskning av biträdespersonalen på hålkortsavdelningen räknar jag sålunda inte med.

Nykterhetsvårdsbyrån, vilken avsevärt förstärktes fr. o. m. budgetåret 1954/55, har nu varit föremål för översyn genom en särskild utredningsman. Denne har föreslagit, att byrån under byråchefen skall organiseras på två avdelningar, den ena för ärenden rörande den öppna vården och den andra för ärenden rörande den slutna vården. Vardera avdelningen skall enligt förslaget stå under ledning av en förste byråinspektör i 29 lönegraden. Utredningsmannen föreslår, att byråns personaluppsättning ytterligare förstärkes med en dylik tjänst i Ca 29 samt en kanslibiträdestjänst i Ce 11. Jag tillstyrker detta förslag med den ändringen, att den nya tjänsten som förste byråinspektör bör placeras i Ce 29. Jag är sålunda inte beredd att biträda socialstyrelsens förslag att också en förste revisorstjänst skall nyinrättas. I enlighet med vad utredningsmannen föreslagit bör tjänstebemärkningen på byråinspektörstjänsten i Ca 27 ändras till förste byråsekreterare.

Någon förstärkning av skolbyråns personal är jag inte beredd att förorda.

Mot socialstyrelsens beräkning under omräkningsposterna har jag intet

att erinra. Medel bör även för nästa budgetår beräknas för en tillfällig tjänst i Cg 25 på barnavårdsbyrån.

Med anledning av socialstyrelsens förslag om ordinariesättning av vissa tjänster tillstyrker jag, att en befattning som byråinspektör i Ce 27 på skolbyrån samt en kanslibiträdestjänst i Ce 11 överföres till ordinarie stat. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 kan härvid minskas med två till 76. Under ordinarieposten bör medel beräknas för 50 kontorsbiträden i nämnda lönegrad.

Såsom socialstyrelsen anfört bör en på övergångsstat uppförd kansli-skrivartjänst utgå ur personalförteckningen.

De av mig i det föregående tillstyrkta förslagen föranleder en ökning av medelsbehovet under anslaget med 303 000 kronor. Anslaget bör därför uppföras med (2 661 000 + 303 000) 2 964 000 kronor. Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 194 100 (+ 44 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 20 400 (+ 1 600) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 152 600 (+ 18 300) kronor;

rörligt tillägg 596 900 (+ 239 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 194 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	20 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 152 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	596 900

Summa kronor 2 964 000;

c) till *Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 964 000 kronor.

[4] 2. Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	43 968
1955/56 (statsliggaren s. 309)	60 000	
1956/57 (förslag)	65 000	

Av detta anslag bestrides avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som med anledning av större statistiska specialundersökningar m. m. anställs på socialstyrelsens båda statistiska byråer. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1954/55 en reservation av 43 152 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) upplyst, att nämnda reservation så gott som helt är avsedd för bestridande av återstående kostnader för olika under förra budgetåret beslutade utredningar. Styrelsen beräknar att för budgetåret 1956/57 erfordras 10 000 kronor till lönestatistiska provundersökningar, 25 000 kronor till förbättring av befintliga företagsregister m. m. för statistiken rörande löner, sysselsättning och detaljhandelsomsättning samt 30 000 kronor till statistiska undersökningar i övrigt eller sammanlagt 65 000 kronor. Med hänsyn tagen till den under år 1955 genomförda lönehöjningen motsvarar medelsbehovet det anslag som anvisats för innevarande budgetår, 60 000 kronor.

Statskontoret har föreslagit, att anslaget upptages till 62 000 kronor.

Departementschefen

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[5] 3. Socialstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	472 500	495 383
1955/56 (statsliggaren s. 310)	482 900	
1956/57 (förslag)	495 900	

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 81 500 kronor.

1. Reseersättningar	15 000
2. Hyra för statistikmaskiner	39 000
3. Övriga expenser för eget behov	21 300
4. Expenses för annat än eget behov	2 000
5. Publikationstryck	1 700
6. Särskilda uppborädsmedel	2 500
	+ 81 500

Motivering

1. *Reseersättningar.* Utgift 1953/54 94 443, 1954/55 97 191; anslag 1955/56 100 000. — På grund av höjda biljettpriser beräknas resekostnaderna vid oförändrad omfattning av antalet tjänsteresor stiga med 10 % eller omkring 5 700 kronor i jämförelse med belastningen 1954/55. Vidare föranleder styrelsens förslag om förstärkning av socialvårds-, nykterhetsvårds- och skolbyråerna med personal, vars arbetsuppgifter kräver omfattande tjänsteresor, en ökning med uppskattningsvis 12 000 kronor.

2. *Hyra för statistikmaskiner.* Utgift 1953/54 52 663, 1954/55 53 000; anslag 1955/56 53 000. — Styrelsens vid behandlingen i det föregående av anslaget till avlöningar för verksamheten i allmänhet omnämnda förslag om förnyelse av maskinbeståndet beräknas öka hyreskostnaderna med 9 000 kronor, varjämte tillkommer en engångskostnad på ca 30 000 kronor avseende importavgifter för de nya maskinerna.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1953/54 252 000, 1954/55 232 000; anslag 1955/56 215 500. — Ökningen av medelsbehovet föranledes bl. a. av höjda städerskelöner, stegrade kostnader för möbler, kontorsmaskiner m. m., väntade höjningar av pappers- och tryckningspriser samt ökade kostnader för hyra av expeditiionslokaler åt eftervårdskonsulenter. Medel bör vidare beräknas för tidigare eftersatta behov av möbelinköp, inbindning av böcker m. m.

4. *Expenses för annat än eget behov.* Utgift 1953/54 1 105, 1954/55 1 687; anslag 1955/56 2 000. — Posten bör räknas upp med hänsyn till att en större nytryckning av blanketter erfordras under nästa budgetår.

5. *Publikationstryck.* Utgift 1953/54 97 300, 1954/55 97 300; anslag 1955/56 98 300. — Då tryckningskostnaderna beräknas stiga, bör posten höjas till 100 000 kronor.

6. *Särskilda uppborädsmedel.* Inkomst 1953/54 31 855, 1954/55 28 907; beräknat 1955/56 28 500. — Inkomsterna beräknas för nästa budgetår till 10 000 kronor för bearbetning av statistiskt material samt 16 000 kronor för försälda publikationer.

Yttrande

Statskontoret har anfört, att anslagsposten till reseersättningar bör upptagas till oförändrat belopp. I fråga om delposten till hyra för statistikmaskiner hänvisas till statskontorets yttrande rörande anslaget under punkten 3 i det föregående. Beträffande delposten till övriga expenser för eget behov tillstyrker statskontoret en höjning med 3 800 kronor. I övrigt föranleder socialstyrelsens framställning endast den erinran från statskontorets sida att inkomstposten särskilda uppbördsmedel bör upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen

Såsom jag anfört vid behandlingen av anslaget till avlöningar till socialstyrelsens personal för verksamheten i allmänhet bör någon modernisering av styrelsens uppsättning av statistikmaskiner nu inte företagas. Medelsanvisningen till hyror för sådana maskiner bör sålunda vara oförändrad. Med anledning av socialstyrelsens förslag i övrigt om höjning av poster under omkostnadsanslaget kan jag endast tillstyrka, att till reseersättningar beräknas ytterligare 5 000 kronor samt till övriga expenser för eget behov ytterligare 8 000 kronor. Inkomstposten bör upptagas till oförändrat belopp. Anslaget bör sålunda höjas med (5 000 + 8 000) 13 000 kronor och uppföras med (482 900 + 13 000) 495 900 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 495 900 kronor.

[6] 4. Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	¹ 123 000	101 556
1955/56 (statsliggaren s. 311)	115 000	
1956/57 (förslag)	140 000	

¹ Därav 32 000 kronor på tilläggsstat II.

Från anslaget bestrides kostnaderna för prisinsamlingen till konsumentprisindex m. m.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) erinrat, att statistiska centralbyråns utredningsinstitut fr. o. m. budgetåret 1954/55 till väsentlig del ombesörjer den prisinsamling, som erfordras för den sedan den 1 juli 1954 av styrelsen beräknade konsumentprisindexen. Därvid infördes en ny metod

för prisinsamlingen och för bedömning av kostnaderna för budgetåret 1954/55 hade man endast att tillgå en kalkyl av 1952 års indexkommitté, som beräknade kostnaden beträffande samtliga poster utom bostadsposten till 68 000 kronor och beträffande sistnämnda post till 23 000 kronor (första året) eller sammanlagt 91 000 kronor. Anslag anvisades i enlighet härmed. Sedan styrelsen erhållit vissa uppgifter om kostnaderna för prisinsamlingen under juli—september 1954, lade styrelsen fram en ny beräkning, enligt vilken årskostnaden för prisinsamlingen uppskattades till 100 000 kronor, vartill kom de 23 000 kronor som avsetts för bostadsundersökningar eller sammanlagt 123 000 kronor. Med anledning härav anvisades ett tilläggsanslag av 32 000 kronor. Samtidigt erhöll styrelsen i uppdrag att utreda frågan om kostnaderna för prisinsamlingen samt i samband därmed spörsmålet om indexens precision.

Beloppet 23 000 kronor till bostadsundersökningar har endast till en mindre del tagits i anspråk, då någon bostadsundersökning inte kom till stånd under budgetåret 1954/55.

För budgetåret 1955/56 har i enlighet med styrelsens förslag anvisats ett anslag av 115 000 kronor, varav 100 000 kronor avsetts för prisinsamlingen och 15 000 kronor för insamling av bostadsuppgifter. Det kan befaras att ej heller detta anslag kommer att visa sig tillräckligt.

Vad beträffar medelsbehovet under budgetåret 1956/57 för insamlingen av priser på varor och tjänster hänvisar styrelsen till en av statistiska centralbyråns utredningsinstitut utförd kostnadsberäkning. Av denna framgår, att utredningsinstitutets ersättningar till lokalombuden under budgetåret 1954/55 uppgick till i runt tal 90 000 kronor, vartill kom en med drygt 13 % beräknad andel i institutets fasta kostnader. Då ombudens ersättningar höjts, måste man räkna med att genomsnittskostnaden per lokalombudstimme fr. o. m. den 1 juli 1956 kommer att överstiga den som gällde 1954/55 med ca 15 %. Utredningsinstitutet räknar också med att lokalombudens utlägg för resor m. m. kommer att vara ca 10 % högre under nästa budgetår. Andelen i utredningsinstitutets fasta kostnader beräknas höjd till 17,5 %. Totalkostnaden för budgetåret 1956/57 uppskattas från dessa utgångspunkter till 120 000 kronor. Socialstyrelsen kan inte bedöma anledningen till att någon kostnadssänkning inte inträffat till följd av att igångsättningskostnaderna bortfallit. Mot den del av fördyringen som härrör från höjningen av ersättningen till ombuden och från ökningen av utgifterna för resor m. m. har styrelsen ingen invändning. Beträffande höjningen av andelen i utredningsinstitutets fasta kostnader anför styrelsen, att för prisinsamlingen bör betalas en lägre procent än den som utgår för andra fältundersökningar, då prisinsamlingen är månatligen återkommande och alltså ej kan åsamka institutet så stora fasta kostnader som engångsundersökningar. Styrelsen föreslår emellertid, att 120 000 kronor ställes till styrelsens förfogande för prisinsamlingen.

Vad beträffar bostadsposten anför styrelsen, att 1955 års bostadsindexutredning för budgetåret 1955/56 föreslagit undersökningar för en sammanlagd kostnad av 42 000 kronor. Någon plan för fortsatta undersökningar har ej framlagts av utredningen, men man kan av utredningens betänkande dra den slutsatsen, att kostnaden för budgetåret 1956/57 skulle utgöra 23 000 kronor. Styrelsen hemställer, att detta belopp anvisas för ändamålet.

Socialstyrelsen föreslår sålunda, att för budgetåret 1956/57 anvisas sammanlagt (120 000 + 23 000) 143 000 kronor.

Beträffande det uppdrag styrelsen erhållit att utreda frågan om kostnaderna för prisinsamlingen samt i samband därmed indexens precision anför styrelsen, att denna utredning ännu ej slutförts, varför styrelsen ej kan bedöma vilka besparingar som eventuellt kan göras genom en nedskärning av organisationen för prisinsamlingen.

Statskontoret har anfört, att anslaget bör uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår i avvaktan på resultatet av sistnämnda utredning.

Departementschefen

Efter samråd med chefen för civildepartementet förordar jag, att den framlagda beräkningen av kostnaderna för prisinsamlingen — med undantag av uppgifter för bostadsposten — godtages med den begränsningen att den procentuella andelen i de fasta kostnaderna för statistiska centralbyråns utredningsinstitut ej höjes. För ändamålet bör på grund härav beräknas 116 000 kronor.

Vad angår bostadsposten har chefen för civildepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 april 1955 tillkallat sakkunniga, 1955 års bostadsindexutredning, vilka den 10 augusti och den 8 oktober 1955 avgivit betänkanden angående beräkandet av bostadsposten i konsumentprisindex. Kungl. Maj:t har därefter uppdragit åt socialstyrelsen att innevarande budgetår utföra vissa undersökningar i enlighet med riktlinjer som föreslagits av utredningen. Kostnaderna härför har bestritts av tolfte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Den 4 november 1955 har Kungl. Maj:t vidare anbefallt socialstyrelsen att fr. o. m. årsskiftet 1956/57 beräkna bostadsposten i enlighet med de riktlinjer, som förordats av nämnda utredning. Kostnaderna för inhämtande av uppgifter till bostadsposten kan med denna utgångspunkt beräknas till 24 000 kronor under nästa budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår sålunda till (116 000 + 24 000) 140 000 kronor, vilket innebär en ökning av anslaget med 25 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 140 000 kronor.

[7] 5. **Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	294 000	308 163
1955/56 (statsliggaren s. 311)	294 000	
1956/57 (förslag)	330 000	

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) hemställt, att anslaget räknas upp med 50 000 kronor på grund av de beslutade höjningarna av statstjänstemännens löner.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Med anledning av 1955 års löneökningar samt löneklassuppflyttningar bör anslaget höjas med 26 500 kronor. Härjämte bör det under icke-ordinarieposten för avlöning åt vikarier tillgängliga beloppet — efter nämnda höjning 6 500 kronor — räknas upp med 9 500 kronor på grund av att medelsåtgången under de senaste budgetåren avsevärt överstigit det i posten inräknade beloppet. Anslaget bör alltså höjas med 36 000 kronor. Anslagsposterna beräknas sålunda:

avlöningar till icke-ordinarie personal 275 000 (+ 15 000) kronor;

rörligt tillägg 55 000 (+ 21 000) kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens socialvårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	275 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	55 000
	Summa kronor 330 000;

b) till *Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

[8] 6. Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	104 800	94 860
1955/56 (statsliggaren s. 312)	104 800	
1956/57 (förslag)	100 000	

Socialstyrelsen har (skr. ²³/s 1955) föreslagit, att anslaget upptages till oförändrat belopp.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren synes anslagsposterna till reseersättningar (utgift 1953/54 76 891, 1954/55 78 709; anslag 1955/56 84 500) samt till expenser (utgift 1953/54 17 957, 1954/55 15 530; anslag 1955/56 19 600) kunna sättas ned med 2 500 resp. 2 300 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med 100 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[9] 7. Arbetsdomstolen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	149 000	147 925
1955/56 (statsliggaren s. 313)	149 000	
1956/57 (förslag)	159 600	

Yrkanden

Arbetsdomstolen har (skr. ²⁶/s 1955) föreslagit, att anslaget höjes med 13 610 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Höjning av årsarvodena till fem ledamöter	1 500	
2. Höjning av dagarvodena till ledamöter och ersättare, som ej har årsarvode	1 250	
3. Ökning av maximiantalet sammanträdesdagar, för vilket vice ordföranden äger uppbära dagarvode	300	
4. Omräkning:		
Årsarvodet till ordföranden (1955 års lönerreglering) ...	2 460	
Rörligt tillägg (1955 års lönerreglering)	8 200	
Löneklassändring och reglerad befordringsgång		100
	13 710	100
	+ 13 610	

Vidare föreslås att domstolens kansliskrivartjänst i Ce 15 uppföres på ordinarie stat.

Motivering

1.—2. Arbetsdomstolen hemställde i sin petitaframställning för innevarande budgetår om höjning av årsarvodena till de fem ordinarie ledamöter, varav domstolen består utöver ordförande och vice ordförande, från 1 500 till 1 800 kronor. Vidare borde dagarvodena till ersättare för vice ordföranden, 60 kronor, till den särskilde ledamoten för tjänstemannamål och dennes ersättare, 50 resp. 40 kronor, samt till ersättare för annan ledamot, 50 kronor, höjas med 10 kronor var. Kostnadsökningen beräknades till 2 750 kronor årligen. Förslagen vann icke Kungl. Maj:ts bifall (V ht 1955 s. 17). Domstolen upprepar nu sina förslag och åberopar, att ifrågavarande ledamöters arbetsbelastning enligt domstolens mening är av sådan omfattning, att den f. n. utgående ersättningen icke kan anses skälig.

3. För att vice ordföranden i erforderlig utsträckning skall kunna medverka vid sammanträden för muntlig förberedelse av målen bör det maximiantal dagar, för vilket han äger erhålla arvode, höjas från nuvarande 55 till 60.

Yttrande

Statskontoret anser, att en omprövning av arvodena till domstolens ledamöter ej bör isolerat övervägas för arbetsdomstolens vidkommande, utan att frågan bör — med hänsyn till spörsmålets allmänna räckvidd — upptagas till prövning i annat och större sammanhang. Yrkandet om ordinariesättning av en kansliskrivartjänst kan statskontoret ej tillstyrka, då befattningen omändrats till extra ordinarie så sent som fr. o. m. budgetåret 1955/56.

Departementschefen

Någon höjning av års- eller dagarvodena till arbetsdomstolens ledamöter kan jag inte tillstyrka. Däremot har jag äntet att erinra mot att det antal dagar, för vilket dagarvode må utgå till vice ordföranden, höjes från 55 till 60 per år. Ökad medelsanvisning på grund härav synes inte erforderlig. Anslaget bör därför höjas endast med vad som erfordras på grund av förslagen under omräkningsposterna eller med, i avrundat belopp, 10 600 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (149 000 + 10 600) 159 600 kronor med följande fördelning på anslagsposterna:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 8 400 kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 77 000 (+ 2 500) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 59 700 (— 100) kronor;

rörligt tillägg 14 500 (+ 8 200) kronor.

Domstolens kansliskrivartjänst bör tills vidare vara extra ordinarie.

a) godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	77 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	59 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 500
	<hr/>
Summa kronor	159 600;

b) till *Arbetsdomstolen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 159 600 kronor.

[10] 8. **Arbetsdomstolen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 000	14 000
1955/56 (statsliggaren s. 314)	16 400	
1956/57 (förslag)	17 000	

Arbetsdomstolen har (skr. ^{20/8} 1955) hemställt, att till övriga expenser (utgift 1953/54 11 092, 1954/55 12 202; anslag 1955/56 11 100) beräknas ytterligare 600 kronor med hänsyn till den under år 1955 inträffade höjningen av lönerna för städningsarbete.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Jag tillstyrker arbetsdomstolens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kronor.

[11] 9. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	175 000	237 555
1955/56 (statsliggaren s. 314)	190 000	
1956/57 (förslag)	235 000	

Från detta anslag bestrides arvodena till förlikningsmännen i de åtta förlikningsmannadistrikten ävensom ersättningar till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner enligt medlingslagen och dess tillämpningskungörelse. Från anslaget gäldas vidare bl. a. sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Härutöver må anslaget tagas i anspråk för ersättningar till av Kungl. Maj:t förordnade opartiska ordförande eller förlikningskommissioner i tvister mellan parter, å vilka lagen om medling i arbetstvister icke är tillämplig.

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

1. Arvoden till två nya distriktsförlikningsmän och semestervikarier för dem	16 250
2. Arvoden till särskilda medlingsorgan	33 750
	+ 50 000

Motivering

1. Samma förslag har lagts fram i socialstyrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår (V ht 1955 s. 19). Styrelsen framhåller, att under de senaste åren visserligen distriktsärendena minskat i antal men att denna minskning motväges av en ökning av det antal fall då fråga är om förordnande av särskilda förlikningsmän eller medlingskommissioner. Det antal personer, som kan komma ifråga för sådana förordnanden och som av parterna kan accepteras som medlare, har år efter år visat sig vara för knäppt. Det rekryteringsproblem, varom här är fråga, är ganska svåröst och kan inte enbart anses löst genom tillkomsten av ett par nya distriktsförlikningsmän. En sida av spørsmålet är att försöka få lämpliga personer att ställa sig till förfogande och skaffa dem erforderlig praktik i förhandlingsarbete. Sådan erfarenhet kan knappast erhållas på annat sätt än genom deltagande i kommissionsarbete. Härvid måste kommissionen emellertid kompletteras med erfarna medlare, vanligen distriktsförlikningsmän. Även om man på angivna sätt kan vidga den krets, varur för olika uppgifter lämpade medlare kan väljas, är vidare att märka, att sådana personer — ej sällan personer med hög social ställning — i regel begränsar sig till att åta sig endast ett eller annat medlingsuppdrag per år, i allmänhet då större riksavtalsärenden. Utvecklingen har lett till att offentlig medling genom särskilda förlikningsmän eller kommissioner numera påkallas av en del sidofack. Styrelsen anser sig ha större möjligheter att övertala distriktsförlikningsmän att åta sig sådana ärenden än personer som endast tillfälligtvis ägnar sig åt medlarvärv.

Styrelsen åberopar vidare, att den rådande knappheten på erfarna medlare lett till att från partshåll framförts kritik mot att offentliga medlare ej kunnat ställas till förfogande å tider som lämpat sig för parterna. Särskilt har kritik riktats mot de fall där en förlikningsman av tidsbrist nödgats föra förhandlingar för två eller flera fack samtidigt.

2. För arvoden till särskilda medlingsorgan m. m. har för innevarande budgetår under anslaget beräknats 125 000 kronor. Under budgetåret 1954/55 åtgick för ändamålet 172 555 kronor. Då någon anledning inte föreligger att utgå från mera begränsade avtalsrörelser i fortsättningen, bör medelsanvisningen för ändamålet höjas.

Yttrande

Statskontoret har erinrat, att frågan om ökning av antalet distriktsförlikningsmän var föremål för övervägande vid 1955 års riksdag, varvid socialstyrelsens förslag ej vann bifall. Tillräckliga skäl för att ändra ståndpunkt i denna fråga har enligt statskontorets mening ej anförts. Med hänsyn till de tre senaste årens belastning på posten till arvoden till särskilda förlikningsmän m. fl. bör medelsanvisningen härför inte sättas lägre än till 170 000 kronor.

Departementschefen

Vid anmälan av socialstyrelsens i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagda förslag om ökning av antalet distriktsförlikningsmän anförde min företrädare i ämbetet, att han delade socialstyrelsens uppfattning att en utvidgning av den personkrets, som står till förfogande för särskilda medlingsuppdrag, var angelägen (V ht 1955 s. 21). En utbyggnad av distriktsorganisationen var emellertid inte den lämpligaste vägen att lösa ifrågakvarande problem. Andra utvägar antyddes i stället, nämligen anlåtande av personer, vilka utan att ha speciellt utbildats inom förlikningsmannorganisationen var att anse som omdömesgilla och sakkunniga i arbetsmarknadsfrågor, ävensom åtgärder för att motverka medlingsförfarande i flera instanser. Erfarenheterna av de åtgärder som vidtagits i enlighet härmed är visserligen begränsade men ger inte anledning att frånga de år 1955 uppdragna riktlinjerna. Jag kan därför inte förorda, att antalet distriktsförlikningsmän nu ökas.

Medelsanvisningen till arvoden till särskilda förlikningsmän m. fl. bör i enlighet med statskontorets förslag höjas med 45 000 kronor och anslaget sålunda upptagas till (190 000 + 45 000) 235 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvist m. m.*:
Avtalningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

[12] 10. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	35 000	44 390
1955/56 (statsliggaren s. 315)	40 000	
1956/57 (förslag)	40 000	

I enlighet med förslag av socialstyrelsen (skr. ²³/₈ 1955), varemot statskontoret inte haft något att erinra, bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

[13] 1. Mödrahjälp

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	10 000 000	8 960 562
1954/55	6 000 000	7 191 541
1955/56 (statsliggaren s. 316)	4 500 000	
1956/57 (förslag)	4 500 000	

Socialstyrelsen har (skr. ²³/s 1955) anfört, att mödrahjälpens omfattning efter ikraftträdandet den 1 januari 1955 av lagen om moderskapshjälp ännu ej kan överblickas. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår.

Statskontoret har inte haft något att erinra med anledning av socialstyrelsens förslag.

Departementschefen

I avbidan på närmare erfarenhet bör anslaget, såsom socialstyrelsen föreslagit, anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälp* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

[14] 2. Mödrahjälpnämnderna

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	187 000	176 943
1955/56 (statsliggaren s. 316)	140 000	
1956/57 (förslag)	140 000	

I enlighet med förslag av socialstyrelsen (skr. ²³/s 1955), vilket lämnats utan erinran av statskontoret, bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälpnämnderna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[15] 3. Bidrag till avlöande av hemvårdarinnor

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 160 000	3 480 050
1954/55	3 300 000	3 465 171
1955/56 (statsliggaren s. 317)	3 500 000	
1956/57 (förslag)	3 600 000	

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag för heltidsanställd hemvårdarinna med 1 400 kronor om året; statsbidrag kan även utgå för deltidanställd hemvårdarinna. Bidraget är maximerat med hänsyn till kommunens folkmängd så att det för varje påbörjat hundratal invånare får beräknas till högst 35 kronor i stad och 70 kronor i annan kommun. Föreligger synnerliga skäl, får socialstyrelsen medge höjning av dessa belopp. Det förutsättes, att landsting eller stad utanför landsting bidrar med belopp motsvarande minst halva statsbidraget. Vidare betalas ålderstillägg och kallortstillägg helt av statsmedel. Vid utbetalningen av statsbidrag avdrages två femtedelar av det belopp som influtit i avgifter. Särskilda bestämmelser finns bl. a. om minimilön till hemvårdarinnor.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) anført, att hemhjälpnsämnderna på grund av ökad tillgång på utbildade hemvårdarinnor i allt större utsträckning har kunnat utnyttja beviljat statsbidrag. Rätten till statsbidrag har sålunda begagnats till 88,1 % för år 1952, 89,5 % för år 1953 och 90,8 % för år 1954. Vid sitt anslagsäskande för budgetåret 1955/56 beräknade socialstyrelsen, att 92 % av beviljat bidrag skulle utnyttjas. Styrelsen har vid tiden för petitaskrivelsens avgivande beviljat 3 803 095 kronor i statsbidrag för år 1955. Styrelsen beräknar, att för år 1956 kommer att beviljas statsbidrag med 3 850 000 kronor samt att de beviljade bidragen kommer att utnyttjas till 93,5 %. Anslagsbehovet för budgetåret 1956/57 beräknas i enlighet härmed till 3 600 000 kronor.

Socialstyrelsen har vidare framhållit, att erfarenheterna från den försöksverksamhet med statsbidrag till ambulerande hemvårdarinnor, som sedan den 1 juli 1948 pågår inom Uppsala läns landstingsområde, motiverar att sådan verksamhet infogas som ett normalt led inom den statsunderstödda sociala hemhjälpverksamheten. Styrelsen föreslår därför, att i hemhjälpkungörelsen införes en bestämmelse att statsbidrag skall kunna utgå för en heltidsanställd ambulerande hemvårdarinna på varje 50 000-tal invånare i landstingsområde. Därest samtliga landsting skulle anordna sådan verksamhet med utnyttjande av högsta antal hemvårdarinnor, skulle inom den ordinära statsunderstödda hemhjälpverksamheten tillkomma sammanlagt ca 100 tjänster. Någon uppräknig av anslaget för budgetåret 1956/57 för angivet ändamål synes icke erforderlig.

Styrelsen föreslår slutligen, att ur kungörelsen om statsbidrag till social hemhjälpverksamhet de moment skall utgå, som reglerar hemvårdarinnornas löne- och semesterförmåner.

Statskontoret har avstyrkt förslaget om utvidgning av den statsunderstödda hemhjälpverksamheten med ambulerande hemvårdarinnor inom landstingsområdena. Yrkandet om upphävande av hemhjälpkungörelsens bestämmelser om hemvårdarinnornas löneförmåner m. m. bör upptagas till prövning först i samband med ställningstagande till allmänna statsbidragsutredningens förslag.

Svenska landstingsförbundet har anfört, att med den föreslagna kåren av ambulerande hemvårdarinnor torde avses att tillgodose behovet av sjuk- och semestervikarier för de ordinarie hemvårdarinnorna. Detta syfte skulle åtminstone delvis kunna nås genom att den nuvarande begränsningen av statsbidraget modifierades så att ett större antal hemvårdarinnor med statsbidrag kunde anställas. Emellertid torde man på denna väg, särskilt när det gäller mindre kommuner, icke kunna tillgodose vikariebehovet. Ett visst antal ambulerande hemvårdarinnor synes därför under alla förhållanden behövt.

Det av socialstyrelsen framlagda förslaget är ytterligt knapphändigt. Det framgår ej efter vilka grunder statsbidraget skall beräknas m. m. Med hänsyn härtill kan förslaget inte tillstyrkas, innan ett mera preciserat underlag för frågans bedömande föreligger. Förbundet kan ansluta sig till förslaget att bestämmelserna om hemvårdarinnornas sjuklöne- och semesterförmåner skall utgå ur hemhjälpkungörelsen.

Föredraganden

Sedan år 1948 har med riksdagens medgivande (prop. 1948:135, SU 90, rskr. 185) inom Uppsala läns landstingsområde bedrivits en försöksverksamhet med ambulerande hemvårdarinnor. Dessa har främst avsetts vara en reserv, som kan utnyttjas då behovet av social hemhjälp inom viss kommun tillfälligt är så stort att kommunens egen hemhjälporganisation inte förslår för att täcka detsamma. Erfarenheterna av verksamheten synes ha varit goda. Huruvida denna organisationsform är lämplig även inom andra delar av landet där avstånden är större synes dock tveksamt. Jag är i vart fall inte f. n. beredd att ta ställning till huruvida statsbidrag till ambulerande hemvårdarinnor mera permanent bör inordnas i den statsunderstödda sociala hemhjälpverksamheten. Bidrag bör emellertid alltjämt kunna utgå till den inom Uppsala läns landstingsområde anordnade verksamheten med ambulerande hemvårdarinnor. Hinder bör ej heller föreligga för att bidrag beviljas till försöksverksamhet i begränsad utsträckning inom ett eller flera andra områden.

Med hänsyn till att hemvårdarinnornas avlöningsförhållanden numera regleras genom avtal synes de lönebestämmelser, som inte har direkt betydelse för statsbidragsberäkningen, kunna i enlighet med socialstyrelsens förslag utgå ur statsbidragskungörelsen.

Mot socialstyrelsens anslagsberäkning har jag intet att erinra. Jag tillstyrker sålunda, att anslaget höjes med 100 000 kronor till 3 600 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kronor.

[16] 4. **Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	260 000	173 262
1955/56 (statsliggaren s. 317)	212 000	
1956/57 (förslag)	122 000	

Utbildningen av hemvårdarinnor sker *dels* vid utbildningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, *dels ock* vid 3-månaderskurser, till vilka medel utgår under här ifrågavarande anslag. Sistnämnda kurser anordnas av socialstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lanthbruksstyrelsen. Kurserna är avsedda för dem som, utan att ha genomgått särskild utbildning för hemvårdarinyrket, önskar förvärva kompetens som hemvårdarinnor. På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1954/55 en reservation av 137 511 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) anfört, att styrelsen på grund av minskat antal lediga hemvårdarinnetjänster och brist på kvalificerade sökande till kurserna icke kunnat taga i anspråk hela det för budgetåret 1954/55 beviljade anslaget, som var avsett för utbildning av 450 hemvårdarinnor. Kostnaden per elev vid de kurser, som hållits andra, tredje och fjärde kvartalen 1954, har genomsnittligt varit 665—674 kronor. Under första kvartalet 1955 steg ifrågavarande kostnad på grund av ökade lönekostnader till 700 kronor. För budgetåret 1956/57 bör anslag beräknas för utbildning av 300 hemvårdarinnor. Kostnaderna härför uppskattas till (300 × 700) 210 000 kronor. Av reservationen vid utgången av budgetåret 1954/55, ca 137 000 kronor, utgör 44 000 kronor reservation från budgetåret 1953/54, till vilken hänsyn tagits vid bestämmandet av anslaget för innevarande budgetår. Vidare torde ca 5 000 kronor åtgå till täckande av resterande kostnader för under budgetåret 1954/55 anordnade kurser. Styrelsen uppskattar därför anslagsbehovet för 1956/57 till (210 000—88 000) 122 000 kronor

Statskontoret har inte funnit anledning till erinran mot framställningen.

Föredraganden

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet torde få godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 122 000 kronor.

[17] 5. Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	¹ 4 890 000	¹ 5 368 059
1955/56 (statsliggaren s. 318 o. 320)	¹ 5 220 000	
1956/57 (förslag)	5 250 000	

¹ Anslag till Fattigvård i allmänhet, Barnavård i allmänhet och Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.

Från följande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslag bestrides i huvudsak de kostnader som här angives särskilt för varje anslag.

Fattigvård i allmänhet: Statsverkets kostnader enligt fattigvårdslagen för fattigvård åt icke svenska medborgare samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas; utgifter för understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgår till nödställda svenskar i utlandet, ävensom för vård av vissa estlandssvenska och andra åldringar samt av till Sverige anländande, varaktigt arbetsoförmögna flyktingar.

Barnavård i allmänhet: Ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket barnavårdslagen skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket.

Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.: Ersättning enligt 63 § andra stycket barnavårdslagen för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år i de fall då dessa personer inte intagits på ungdomsvårdsskola; bidrag enligt kungörelsen 1937: 862 till kostnader för vissa barn, som av barnavårdsnämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem, samt till arvoden som av nämnderna utbetalats åt vissa övervakare.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) under hänvisning till belastningen hemställt, att för de nämnda ändamålen beräknas sammanlagt 5 400 000 kronor under nästa budgetår, vilket skulle innebära en ökning med 180 000 kronor.

Statskontoret har föreslagit en anslagsminskning med 50 000 kronor.

Departementschefen

Enligt fattigvårdslagen har kommunerna i vissa fall rätt till ersättning av staten för utgiven fattigvård. Bestämmelserna har sin största betydelse i fråga om hjälp som lämnats åt utlänningar. Vid fjolårets riksdag beslöts, att en lag om socialhjälp fr. o. m. den 1 januari 1957 skall träda i

stället för fattigvårdslagen. Den nya lagen innebär inga nämnvärda ändringar i statens skyldighet att lämna kommunerna gottgörelse för hithörande kostnader. — Har kommunen i motsvarande fall haft utgifter för barnavård, föreligger samma ersättningsskyldighet för staten. Även för vissa andra utgifter, som äger samband med åtgärder enligt barnavårdslagen, utgår ersättning av statsmedel. Kostnaderna för de nämnda ersättningarna m. m. bestrides från tre olika anslag, vilka samtliga har karaktär av förslagsanslag. Det synes mig innebära vissa fördelar, att medel för dessa ändamål anvisas under ett gemensamt anslag, vilket lämpligen bör rubriceras Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.

Medan tillhoppa 5 220 000 kronor anvisats för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1954/55, utgjorde medelförbrukningen därunder 5 368 059 kronor. Jag förordar, att 5 250 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 250 000 kronor.

[18] 6. Socialhjälp och barnavård för lappar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	150 000	189 571
1954/55	150 000	315 930
1955/56 (statsliggaren s. 319)	175 000	
1956/57 (förslag)	200 000	

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört under rubriken Fattigvård och barnavård för lappar. Statsbidrag utgår med tre fjärdedelar av kommuns godkända kostnader för fattigvård och barnavård åt personer tillhörande den renskötande lappbefolkningen.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) anført, att belastningen under de senaste två budgetåren synes motivera en höjning av anslaget, oaktat utgiftsökningen under budgetåret 1954/55 delvis beror på att ett ej ringa antal äldre ärenden då avgjorts. Styrelsen föreslår, att anslaget höjes med 25 000 kronor till 200 000 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt en uppräknig med 15 000 kronor.

Departementschefen

Under budgetåret 1954/55 utbetalades med riksdagens samtycke statsbidrag retroaktivt till fem kommuner i Norrbottens län (prop. 1955: 2, SU 16, rskr. 65); sammanlagda beloppet härav utgjorde ca 105 000 kronor. Då anslagsbelastningen även med bortseende härifrån ej oväsentligt över-

skred de anvisade medlen, biträder jag socialstyrelsens förslag att anslaget höjes till 200 000 kronor.

Såsom jag erinrat under föregående punkt kommer fattigvårdslagen att fr. o. m. den 1 januari 1957 ersättas av en lag om socialhjälp. Bl. a. med anledning härav torde den nu gällande kungörelsen angående statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar (1927: 277) böra omredigeras. Rubriken å förevarande anslag bör vidare ändras till Socialhjälp och barnavård för lappar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialhjälp och barnavård för lappar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[19] 7. Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 000 000	12 284 462
1955/56 (statsliggaren s. 319)	12 000 000	
1956/57 (förslag)	12 000 000	

Kommun eller kommunalförbund äger erhålla statsbidrag till kostnaderna för anordnande samt mera omfattande om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidraget utgår numera, beroende på skatteunderlaget, med 10—50 % av ett bidragsunderlag, som vid nybyggnad utgör 18 000 kronor per vårdplats samt i andra fall högst nämnda belopp per vårdplats. På anslaget fanns den 30 juni 1955 en reservation av 54 780 kronor.

Socialstyrelsens förslag om inackorderingshem för döva m. m.

Sedan socialvårdskommittén i sitt betänkande angående ålderdomshem m. m. (SOU 1946: 52) ifrågasatt, om inte lytesbehäftade åldringar för sin egen trevnad borde samlas på speciella ålderdomshem, uppdrog Kungl. Maj:t den 4 mars 1949 åt socialstyrelsen att utreda frågan härom. Med anledning härav har styrelsen den 29 oktober 1954 inkommit med utredning och förslag angående inackorderingshem för döva, varmed avses ålderdomshem för dövstumma.

F. n. finns i landet fem dövstumhem, belägna på Lidingö samt i Hovmantorp, Härnösand, Öxnered och Jonstorp. Samtliga drives av enskilda föreningar, de tre sistnämnda med visst landstingsbidrag. Hemmen, som tillsammans innehåller 69 vårdplatser, inrättades under åren 1922—1950; med undantag för Hovmantorphemmet har byggnaderna renoverats under 1950-talet.

Socialstyrelsen har anført, att vårdbehövande döva i första hand bör få

3—1701 55 Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 7.

hjälp att stanna kvar i invanda miljöer så länge de själva och deras närmaste omgivning anser att det går bra. Trots allmänna hjälp- och vårdresurser — bostadspolitiska åtgärder, social hemhjälp, sjukvård och kommunala ålderdomshem — finns en grupp döva, vilkas ensamhetskänsla, behov av gemenskap med andra döva och av personer med särskilda förutsättningar att förstå dem bäst kan beaktas i särskilda inackorderingshem. Dessa hem bör i standardhänseende vara jämställda med kommunala ålderdomshem och rymma 10—20 vårdplatser. Styrelsen har på grundval av en undersökning avseende förhållandena i april 1949 funnit det sannolikt, att platsbehovet för ifrågavarande kategori motsvarar i stort sett 4 % av antalet äldre döva, vilket skulle innebära att för hela landet erfordras 9 hem med 119 platser.

Socialstyrelsen föreslår, att de särskilda hemmen för döva (dövstumma) liksom hittills skall betjäna upptagningsområden som sammanfaller med dövkonsulentdistrikten och omfattar minst fyra landstingsområden. Då samhällets inflytande på hemmens verksamhet påkallas även av hemmens nuvarande ägare och verksamheten avser vårduppgifter som liknar andra, vilka redan åvilar landstingen, föreslår styrelsen att landstingen blir huvudmän för verksamheten. Landstingen bör åläggas skyldighet att bl. a. tillse, att tillräckligt antal platser anordnas på inackorderingshem för döva. Uppkommande driftunderskott bör bestridas så, att vad som inte täckes av inackorderingsavgifter och andra inkomstkällor skall för varje pensionär erläggas av det landsting inom vars område pensionären har sin hemort.

Då ifrågavarande hem fungerar i samma syfte som de kommunala ålderdomshemmen, bör anläggningsbidrag utgå från staten både till upprustning av gamla hem och till anordnande av nya. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning besluta om statsbidrag i varje särskilt fall. Ehuru de för ålderdomshemmen gällande statsbidragsreglerna inte kan tillämpas direkt i dessa fall, bör ledning kunna hämtas härur beträffande beloppens storlek.

Slutligen föreslås, att hemmen för döva ställes under gemensam tillsyn av socialstyrelsen, skolöverstyrelsen och vederbörande länsstyrelse.

Efter remiss har yttranden över socialstyrelsens förslag avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen, medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus, Älvsborgs och Västernorrlands län, 1952 års åldringsvårdsutredning, Svenska landstingsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet och Svenska socialvårdsförbundet samt de föreningar som driver de nuvarande fem dövstumhemmen. Vissa myndigheter har bifogat yttranden från underlydande organ.

Det stora flertalet av de statliga myndigheterna har liksom dövstumhemmens huvudmän i stort sett tillstyrkt socialstyrelsens förslag. *Statskontoret* har dock ställt sig avvisande, varjämte *länsstyrelserna i Krono-*

bergs, Malmöhus och Västernorrlands län förordat, att staten påtar sig huvudmannaskap för ifrågavarande verksamhet.

Kommunförbunden och 1952 års åldringsvårdsutredning har betvivlat behovet av ytterligare hem för döva och avstyrkt förslaget att ålägga landstingen huvudmannaskap och ekonomiskt ansvar för verksamheten. Åldringsvårdsutredningen erinrar om de senaste årens intensifiering av hörselvården och den öppna åldringsvården och framhåller, att förutsättningarna för att de döva skall kunna stanna kvar i sin gamla miljö är större nu än år 1949, då socialstyrelsens undersökning av platsbehovet verkställdes. Såsom styrelsen själv anfört lämnar vidare de nya kommunala ålderdomshemmen större möjligheter än tidigare till lämplig inackordering även för döva och andra lytesbelastade åldringar. Utredningen kan inte godta socialstyrelsens metod för framräkning av platsbehovet för döva. Då härtill kommer, att de befintliga hemmen inte utnyttjats i full utsträckning, avvisar utredningen den föreslagna utbyggnaden. I fortsättningen anför utredningen bl. a. följande.

De nuvarande fem hemmen för döva har emellertid onekligen visat sig fylla ett visst behov. Det synes därför önskvärt att verksamheten vid dessa hem tills vidare bibehålles, särskilt med tanke på de blinda dövas vårdbehov. Enligt utredningens mening finns icke tillräcklig anledning att ändra på de nuvarande organisationsformerna och överflytta huvudmannaskapet på landstingen.

Styrelserna för samtliga de bestående hemmen har uttalat önskemål om bidrag av allmänna medel såväl för upprustning av hemmen som till driftkostnaderna. Åldringsvårdsutredningen finner det motiverat med statsstöd för upprustning av hemmen till en standard som motsvarar de kommunala ålderdomshemmens. Då hemmen i Lidingö och Jonstorp enligt socialstyrelsens uttalande i det närmaste fyller samma krav, som numera ställs på kommunala ålderdomshem, torde frågan om statsbidrag åtminstone f. n. kunna begränsas till de övriga tre hemmen. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning besluta om statsbidrag i varje särskilt fall.

Ett upprustningsbidrag bör förbindas med de villkor i fråga om personalorganisation, intagningsprinciper och tillsyn m. m., som i det särskilda fallet kan finnas erforderliga. I fråga om personalen bör krävas att åtminstone föreståndarinnan och hennes avbytare — hon må ha ställning av biträdande föreståndarinna eller ej — är förtrogna med de dövas meddelelsemedel. Tillsynen bör utövas av socialstyrelsen och vederbörande länsstyrelse.

Vad driftkostnaderna beträffar delar åldringsvårdsutredningen socialstyrelsens uppfattning att något statsbidrag härtill icke bör utgå. Inackorderingsavgifterna bör avvägas så att driftkostnaderna täcks, vilket som regel torde innebära att avgifterna måste höjas rätt väsentligt. F. n. svarar utom då det gäller Jonstorpshemmet i regel vederbörande hemortskommun för avgifterna och tillgodogör sig i stället vårdtagarens folkpension med undantag av föreskrivna fickpenningsbelopp. Kommunerna torde icke komma att dra sig för att betala de höjda avgifterna. Motsvarande avgiftssystem synes även böra rekommenderas för hemmet i Jonstorp.

Socialstyrelsens anslagsberäkning

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) upplyst, att de under budgetåret 1954/55 gjorda utbetalningarna, vilka begränsats till byggnader som färdigställdes före den 1 januari 1955, avsett, förutom viss förskottsutbetalning, statsbidrag med 11 160 600 kronor till 42 nybyggnader med 2 075 vårdplatser samt med 961 862 kronor till 8 om- och tillbyggnader med 272 vårdplatser. Styrelsen beräknar, att medelsbehovet för bidrag avseende återstående ålderdomshem som färdigställdes t. o. m. år 1954 samt ålderdomshem som färdigställdes eller kommer att färdigställas under år 1955 uppgår till ca 13 415 000 kronor. Under år 1956 väntas 59 byggnader med 2 464 vårdplatser bli färdigställda. Bidragen härtill uppskattar styrelsen till 13 306 000 kronor. Socialstyrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 12 000 000 kronor.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot socialstyrelsens förslag till anslagsberäkning.

Departementschefen

Jag delar den i flera remissyttranden framförda uppfattningen att tillräckliga skäl inte föreligger för att göra landstingen till huvudmän för särskilda ålderdomshem för döva och att därjämte ålägga landstingen skyldighet att svara för uppkomna driftförluster vid sådana hem. En lösning av frågan om de nu befintliga fem hemmens driftekonomi torde kunna sökas enligt de riktlinjer som 1952 års åldringsvårdsutredning skisserat i sitt remissyttrande. Då man lär kunna utgå från att de döva som vistas på dessa hem i allmänhet skulle ha fått mottagas på kommunala ålderdomshem, om inte de särskilda dövhemmen hade funnits, synes det mig emellertid rimligt att möjlighet beredes de befintliga hemmen att vid behov komma i åtnjutande av statsbidrag till om- och tillbyggnad. Bidrag bör få utgå med högst 50 % av kostnaderna, dock med högst 9 000 kronor per vårdplats, vilket utgör maximum för motsvarande bidrag till kommunala ålderdomshem. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall besluta om dylikt bidrag. Skulle framdeles behov yppas av ytterligare hem avsedda för äldre döva — vad åldringsvårdsutredningen anfört i detta hänseende synes tyda på att frågan inte är aktuell f. n. — bör bidrag på samma sätt kunna utgå till nybyggnad av sådant hem. Frågan om tillsynen över dessa hem bör prövas i samband med att ställning tages till åldringsvårdsutredningens betänkande om åldringsvården.

Såsom framgår av den i nationalbudgeten för år 1956 redovisade planen för tillståndsberoende byggnads- och anläggningsverksamhet (1956 års statsverksprop., bil. 1, bih. 2) kommer igångsättningstillstånd för byggande av ålderdomshem att under samma år meddelas för högst 25 milj. kronor, vilket innebär en viss minskning av ålderdomshemsbyggandet. Detta förhållande leder dock inte till något minskat medelsbehov under förevarande

anslag för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp eller således 12 milj. kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

[20] 8. **Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	42 000	42 570
1955/56 (statsliggaren s. 319)	45 000	
1956/57 (förslag)	53 600	

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningen av föreståndare vid ålderdomshem. Enligt beslut vid 1952 års riksdag skall statens bidrag i huvudsak motsvara hälften av kostnaderna. Stipendier för bestridande av utgifter för kost under den till internat förlagda första läskursen bekostas helt av statsmedel.

Svenska socialvårdsförbundet har (skr. $\frac{6}{4}$ och $\frac{22}{7}$ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 19 750 kronor.

Socialvårdsförbundet räknar med att utbildningskostnaderna under innevarande budgetår kommer att uppgå till 78 000 kronor. Under nästa budgetår beräknas kostnaderna till 107 000 kronor. Av kostnadsökningen 29 000 kronor hänför sig ca 17 900 kronor till dels en ny assistenttjänst i 15 lönegraden, vilken anses bli nödvändig främst till följd av att förbundet avser att dubblera första läskursen under nästa budgetår, dels lönehöjningar i anslutning till 1955 års lönereglering för statstjänstemännen och dels ökade pensionskostnader bl. a. på grund av att förbundet numera betalar hela och inte endast en del av pensionsavgiften för tjänstemännen till Svenska Personal-Pensionskassan. Vidare räknar förbundet med en kostnadsökning av 2 100 kronor för lärararvoden bl. a. till följd av dubblingen av första årskursen, varjämte byråkostnaderna — avseende hyra av kontorslokaler, skrivhjälp, städning m. m. — beräknas stiga med 3 000 kronor. Slutligen planerar förbundet att anordna en fortbildningskurs för ålderdomshemsföreståndarinnor i södra Sverige, för vilken kostnaderna beräknas till 6 000 kronor. Av de sammanlagda kostnaderna, 107 000 kronor, bör staten betala hälften eller 53 500 kronor.

Under de senaste budgetåren har anvisats 7 000 kronor om året till stipendier, vilka utgått med 200 kronor till var och en av 35 elever i internatkursen. Stipendierna bör med hänsyn till de stegrade kostnaderna

för elevernas uppehälle höjas till 225 kronor. Då vidare två nybörjarkurser planeras under nästa budgetår, bör stipendiemedel beräknas för 50 elever. För ändamålet erfordras sålunda 11 250 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (53 500 + 11 250) 64 750 kronor.

Statskontoret har, i avvaktan på resultatet av 1952 års åldringsvårdsutrednings arbete, inte ansett sig böra tillstyrka annan anslagshöjning än sådan som föranledes av 1955 års allmänna lönelöftning. Vad särskilt beträffar pensionsavgifterna för rektor och assistent bör staten inte påtaga sig ökad andel av dessa avgifter, innan frågan om befattningarnas anslutning till statens pensionsanstalt blivit löst. Anslaget bör enligt statskontorets mening upptagas till 46 100 kronor.

Socialstyrelsen har tillstyrkt de av förbundet framförda förslagen. Liksom *överstyrelsen för yrkesutbildning*, som har hörts beträffande förslaget om en fortbildningskurs, ifrågasätter socialstyrelsen, om inte i första hand en kompletteringskurs borde anordnas för ålderdomshemsföreståndarinnor utan tillfredsställande grundutbildning.

Departementschefen

Det är önskvärt att en ökning av antalet elever vid nu ifrågavarande utbildning om möjligt kommer till stånd. Jag anser det dock vara för tidigt att nu taga ställning till förslaget att medel på grund av ökning av elevantalet skall beräknas för en ny assistenttjänst. Jag vill erinra, att elevantalet förutsättes öka med endast ca 15 under nästa budgetår. Ej heller kan jag nu förorda bidrag till den planerade fortbildningskursen. I de utbildningskostnader vartill staten skall bidra bör däremot inräknas lönehöjningarna för rektor och assistent på grund av 1955 års allmänna lönerreglering ävensom kostnadsökning på grund av förbundets åtagande att betala hela den aktuella pensionsavgiften för dessa befattningshavare, varvid assistenten i båda fallen — liksom för innevarande budgetår — bör anses tillhöra 17 löneklassen. Dessa kostnadsökningar uppskattar jag till 5 585 kronor. Vidare bör upptagas ytterligare 2 100 kronor till lärararvoden och 1 000 kronor till byråkostnader. Summan av dessa belopp — i avrundat tal 8 700 kronor — bör läggas till de utbildningskostnader, på vilka innevarande budgetårs anslag grundats, d. v. s. 76 000 kronor. De egentliga utbildningskostnaderna under nästa budgetår bör sålunda beräknas till 84 700 kronor, varav staten bör bestrida hälften eller 42 350 kronor. Till stipendier bör i enlighet med förbundets förslag beräknas 11 250 kronor. Hela anslaget bör därför uppföras med 53 600 kronor, vilket innebär en ökning med 8 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 53 600 kronor.

[21] 9. Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	58 997
1955/56 (statsliggaren s. 319)	60 000	
1956/57 (förslag)	60 000	

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna på arbetshemmet.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) hemställt, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Departementschefen

I propositionen 1955: 177 med förslag till lag om socialhjälp, m. m. har, såsom ett provisorium i avbidan på bl. a. resultatet av barnavårdskommitténs arbete, föreslagits, att arbetshemmens uppgifter och ställning tills vidare skall vara oförändrade. Förslagen har i denna del lämnats utan erinran av riksdagen. Statsbidrag till driftkostnaderna vid arbetshemmen bör därför under nästa budgetår utgå enligt nu gällande grunder. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes intet vara att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[22] 10. Allmänna barnbidrag

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	527 000 000	524 300 633
1955/56 (statsliggaren s. 320)	527 000 000	
1956/57 (förslag)	527 000 000	

Enligt lagen om allmänna barnbidrag utgår f. n. — med vissa undantag — för barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran allmänt barnbidrag med 290 kronor om året. Sådant bidrag lämnas även för här i riket bosatt barn som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket. Allmänt barnbidrag utgår fr. o. m. kvartalet efter det, varunder barnet fötts eller rätt till sådant bidrag eljest uppkommit, t. o. m. det kvartal, varunder barnet fyller 16 år. Allmänt barnbidrag utgår icke för kvartal, vid vars ingång kostnaderna för barns vård å anstalt eller för kost och bostad åt barnet helt bestrides av statsmedel, dock att sådant bidrag utbetalas för tid, då barnet är inackorderat vid nornadskola.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) anført, att styrelsen i sitt förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår räknat med att det vid mitten av budgetåret skulle finnas 1 820 000 barnbidragsberättigade barn; enligt numera tillgängliga uppgifter kan detta antal uppskattas till 1 818 000 barn. — Antalet barn i åldern 0—16 år kan preliminärt beräknas till 1 823 000 i december 1956. Med samma beräkningsgrund som tidigare, d. v. s. det beräknade barnantalet vid budgetårets mitt multiplicerat med barnbidragsbeloppet, skulle medelsbehovet för budgetåret 1956/57 uppgå till $(290 \times 1\,823\,000)$ 528 670 000 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 527 000 000 kronor.

Socialstyrelsen föreslår vidare, att gällande inskränkningar i rätten till allmänt barnbidrag för vissa handikappade barn skall borttagas och anför härom i huvudsak följande.

För barn som är intagna på anstalter för blinda och dövstumma ävensom för den kategori psykiskt efterblivna barn som vårdas vid Sävstaholms samt Söderhaga skol- och arbetshem indrages i regel barnbidraget för tre kvartal, emedan kostnaderna för barnens kost och bostad under anstaltsvistelsen bestrides helt av statsmedel. Av samma skäl utbetalas inte heller barnbidrag, då barn vistas vid ungdomsvårdsskola. Däremot äger föräldrarna till sådana barn, som för sin skolgång inackorderats i skolhem och där åtnjuter kost och bostad kostnadsfritt, uppbära barnbidrag för hela året; beträffande nomadskolbarn gäller denna ordning efter lagändring vid 1954 års riksdag.

Föräldrarna till de handikappade barn, som är intagna vid statliga anstalter, har i likhet med skolhemsbarnens föräldrar utgifter för barnen, trots att inackorderingen i båda fallen är avgiftsfri. Visserligen disponerar de statliga anstalterna anslag till barnens beklädnad men dessa anslag är otillräckliga, varför föräldrarna i mån av förmåga i viss utsträckning får bekosta sina barns kläder och annan utrustning. Dessa barns olyckliga be-lägenhet skapar även särskilda utgifter för föräldrarna. Det synes därför otillfredsställande att från rätten till allmänna barnbidrag undanta de barn som på grund av lyte eller annat handikap är intagna på anstalt för åtnjutande av skolundervisning. Däremot finns ingen anledning att ifrågasätta någon ändring beträffande de vid ungdomsvårdsskolorna intagna barnen.

Antalet handikappade barn varom här är fråga och för vilka barnbidrag alltså föreslås utbetalade under hela året och inte, såsom nu i regel sker, endast för ett kvartal uppskattas till 925. Förslaget skulle medföra en kostnadsökning av omkring $(925 \times \frac{3}{4} \times 290)$ 201 000 kronor. Denna torde enligt socialstyrelsens mening inte behöva föranleda någon höjning av det föreslagna anslagsbeloppet.

Statskontoret har avstyrkt förslaget om utvidgning av rätten till barnbidrag för handikappade barn under framhållande av att inackordering vid

nomadskola endast innefattar bostad, kost och tandvård, varemot här avsedda skolor och anstalter jämväl disponerar anslag av statsmedel till barnens beklädnad m. m. Statens bidrag enbart till beklädnad utgör i medeltal omkring 250 kronor för barn och år vid barndomsskolorna för döva.

Skolöverstyrelsen har fäst uppmärksamheten på förhållandena i barnbidragshänseende för sådana psykiskt efterblivna barn som är inskrivna vid särskolor, vilka inte är statliga, och framhållit, att vården där likaledes är kostnadsfri men att landstinget eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, annan som driver särskolan äger uppbära den inskrivne tillkommande barnbidrag såsom ersättning för kostnaden. Om föräldrarna till barn som är intagna på statliga anstalter skulle komma att åtnjuta barnen tillkommande allmänt barnbidrag, komme föräldrarna till särskolans elever att i detta hänseende intaga en sämre ställning. Enligt överstyrelsens uppfattning torde det som regel inte föreligga någon egentlig skillnad beträffande resp. föräldrars utgifter för dessa olika kategorier handikappade barn. Skolöverstyrelsen är därför f. n. icke beredd att ta ställning till socialstyrelsens förslag utan förordar, att frågan blir föremål för en allsidig utredning, varvid hänsyn bör tagas till förevarande problem beträffande samtliga anstalter, där barn är omhändertagna för vård och fostran.

Föredraganden

1954 års familjeutredning har i september 1955 avlämnat ett betänkande om samhället och barnfamiljerna (SOU 1955: 29). Utredningen har gjort en inventering av de familjepolitiska åtgärderna och bl. a. presenterat ett omfattande siffermaterial som belyser barnfamiljernas ekonomiska läge. Vidare har utredningen diskuterat olika möjligheter att förverkliga vad den kallar en intensifierad familjepolitik. Självfallet har utredningen därvid ägnat särskild uppmärksamhet åt de allmänna barnbidragen, men även en rad andra samhällsåtgärder som tar sikte på barnfamiljerna har granskats i detta sammanhang. Då utredningen inte haft i uppdrag att lägga fram konkreta förslag till ändringar i de olika familjepolitiska åtgärdernas utformning, har den i stället gett anvisningar på olika utvägar att lösa föreliggande problem och inte gjort några mera bestämda rekommendationer annat än på enstaka punkter. Såsom jag framhöll i fjol vid anmälan av medelsbehovet under förevarande anslag har avsikten med utredningen varit att skapa utgångspunkter för fortsatta överväganden av familjepolitikens utformning.

Familjeutredningens betänkande är f. n. föremål för remissbehandling. När denna avslutats, måste det frambragta materialet underkastas en ingående prövning. Jag räknar inte med att ifrågavarande material kan läggas till grund för förslag till 1956 års riksdag. I det följande ämnar jag föreslå medelsförstärkningar på vissa punkter, främst för den halvöppna barnvården. Dessa förbättringar rubbar inte förutsättningarna

för en avvägning sedermera av de familjepolitiska åtgärderna på grundval av familjeutredningens betänkande. I fråga om de allmänna barnbidragens belopp föreligger alltså inte f. n. förutsättningar för ett ställningstagande.

Vad sedan beträffar socialstyrelsens förslag om borttagande av gällande inskränkningar i rätten till barnbidrag för blinda, döva och vissa psykiskt efterblivna barn som vistas vid statliga anstalter vill jag såsom min mening uttala, att frågan härom synes väl förtjänt att övervägas. Med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört i yttrande över förslaget kan jag emellertid inte nu ta ställning till frågan om ändring i gällande regler. Jag förutsätter, att socialstyrelsen i sitt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1957/58 har närmare utrett frågan om rätten till barnbidrag för handikappade barn.

Socialstyrelsens anslagsberäkning för nästa budgetår bör godtagas.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 527 000 000 kronor.

[23] 11. **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 000 000	2 039 697
1955/56 (statsliggaren s. 320)	2 000 000	
1956/57 (förslag)	2 260 000	

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats efter en kostnad av 50 öre per utbetalad barnbidragsanvisning.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 2 041 760 kronor under förutsättning att ersättningen till postverket skall utgå med 50 öre för varje under år 1956 verkställd utbetalning. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 2 000 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har hemställt, att ersättningen på grund av utgiftsökningar hos postverket höjes till 55 öre för varje utbetalning under åren 1955 och 1956.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot generalpoststyrelsens förslag. Vid bifall härtill bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 2 260 000 kronor.

Föredraganden

Generalpoststyrelsens yrkande att ersättningen till postverket för varje utbetalad barnbidragsanvisning höjes från 50 till 55 öre redan under innevarande budgetår har jag inte kunnat biträda. Däremot bör höjningen

genomföras beträffande de anvisningar som utbetalas under år 1956. Kostnaderna för dessa kommer att falla på budgetåret 1956/57. I enlighet med statskontorets förslag bör anslaget höjas med 260 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 260 000 kronor.

[24] 12. *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 000 000	2 932 636
1954/55	4 600 000	3 896 049
1955/56 (statsliggaren s. 320)	5 500 000	
1956/57 (förslag)	5 500 000	

Enligt bidragsförskottslagen bestrides utgift för bidragsförskott, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/s 1955) erinrat, att maximibeloppet för bidragsförskott, som tidigare var 250 kronor för år, fr. o. m. den 1 juli 1952 höjdes till 324 kronor och fr. o. m. den 1 juli 1953 till 600 kronor för år. Bidrag till kommuns kostnader för bidragsförskott under visst budgetår skall sökas hos länsstyrelsen före utgången av påföljande budgetår. Styrelsen beräknar, att 1953 års höjning av maximibeloppet till 600 kronor i huvudsak kommer att belasta anslaget fr. o. m. budgetåret 1955/56. Merkostnaden på grund av denna höjning uppskattades vid dess genomförande till ca 2 500 000 kronor. I avbidan på ytterligare erfarenhet av höjningens inverkan på utgifterna föreslår styrelsen emellertid, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot vad socialstyrelsen anför.

Föredraganden

Senare denna dag torde jag få föreslå, att Kungl. Maj:t avlåter proposition till riksdagen angående vissa ändringar i bidragsförskottslagen. Dessa ändringar är inte av den arten att de kan beräknas medföra större kostnadsökning och kan i vart fall inte påverka statens kostnader under nästa budgetår. Under sådana förhållanden bör anslaget i enlighet med socialstyrelsens förslag anvisas med oförändrat belopp.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

[25] 13. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 800 000	2 079 100
1955/56 (statsliggaren s. 320)	800 000	
1956/57 (förslag)	800 000	

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag utgå till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av barnhem, som upptagits i sådan plan för barnhemsvårdens ordnande, varom förmåles i 40 § barnavårdslagen, så ock, där särskilda skäl därtill föreligger, för annat barnhem, som befinner sig tillgodose ett allmänt behov. Statsbidrag utgår, där den som ämnar anordna barnhem för ändamålet uppför nybyggnad, med högst $\frac{3}{4}$ av byggnadskostnaderna — utgifter för anskaffande av tomt eller inventarier däri ej inräknade — dock att bidraget ej må överstiga 9 000 kronor för varje vårdplats. Där byggnad för ändamålet inköpes och där till barnhem tages i anspråk i vederbörandes ägo befintlig byggnad, må bidraget ej överstiga 6 000 resp. 4 000 kronor per vårdplats. Statsbidrag beviljas av Kungl. Maj:t och utbetalas av socialstyrelsen sedan barnhemmet färdigställts.

Socialstyrelsen har (skr. $\frac{23}{8}$ 1955) erinrat, att styrelsen år 1952 föreslagit att bidragsbeloppen skulle höjas. Detta förslag har av olika skäl inte vunnit beaktande. Styrelsen hemställer, att denna fråga upptages till övervägande så snart ske kan.

Styrelsen har vidare anfört, att av riksdagen bör begäras bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja bidrag intill visst belopp. Vidare måste medel anvisas för utbetalning av bidrag till färdiga barnhem. På grund av att ganska lång tid förflyter mellan beviljandet av bidrag och utbetalningen sammanfaller ej dessa belopp.

Styrelsen föreslår, att Kungl. Maj:t måtte begära riksdagens medgivande att under budgetåret 1956/57 bevilja bidrag med samma belopp som under innevarande budgetår eller med 1 400 000 kronor. Beträffande medelsanvisningen har styrelsen anfört, att den 30 juni 1955 återstod 1 532 711 kronor av de tidigare beviljade anslagen. Med inräknande av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 800 000 kronor, står alltså 2 332 711 kronor till förfogande under detta budgetår. Enligt styrelsens beräkningar kommer 1 917 000 kronor att betalas ut under budgetåret, vilket innebär att vid budgetårets utgång skulle finnas en reservation av 415 711 kronor. Utgifterna under budgetåret 1956/57 kan preliminärt uppskattas till

1 296 000 kronor. Anslagsbehovet skulle alltså uppgå till (1 296 000 — 415 711) 880 289 kronor. Styrelsen hemställer, att anslaget anvisas med 800 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att med prövning av frågan om höjning av bidragsbeloppen bör anstå i avvaktan på resultatet av allmänna statsbidragsutredningens arbete. Under budgetåren 1953/54 och 1954/55 har riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja statsbidrag utnyttjats till endast omkring 600 000 resp. 675 000 kronor. Det kan därför enligt statskontorets mening ifrågasättas om icke bemyndigandet bör begränsas.

Föredraganden

Jag kan alltså inte tillstyrka någon omprövning av grunderna för ifrågavarande statsbidrag. Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem har för vart och ett av budgetåren 1953/54—1955/56 avsett ett belopp av 1 400 000 kronor. Beloppet synes kunna minskas något men bör inte vara alltför snävt med hänsyn till svårigheten att på förhand bedöma vilka projekt som blir aktuella under nästa budgetår. Jag förordar, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att för nästa budgetår bevilja statsbidrag med högst 1 250 000 kronor. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för utbetalning av statsbidrag har jag intet att erinra.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1956/57 beviljas med högst 1 250 000 kronor;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

[26] 14. **Bidrag till driften av barnhem**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 400 000	2 013 954
1954/55	2 400 000	1 909 450
1955/56 (statsliggaren s. 321)	2 200 000	
1956/57 (förslag)	2 000 000	

Statsbidrag till driften av barnhem utgår för varje i barnhemmet intaget barn med en krona 50 öre per dag på villkor att vårdavgift inte uttages med högre belopp än tre kronor för dag och barn. För mödrahem, å vilket meddelas särskild utbildning i barnavård och husligt arbete och som står under

tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning, må statsbidrag utgå med tre kronor 50 öre för dag och barn på villkor, att vårdavgift inte uttages.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) erinrat, att styrelsen tidigare föreslagit att statsbidraget per vård dag skall höjas. Styrelsen hemställer, att frågan härom upptages till behandling så snart ske kan.

För budgetåret 1956/57 beräknar styrelsen antalet vårdplatser med statsbidrag om en krona 50 öre till 4 800 och antalet platser med statsbidrag om tre kronor 50 öre till 30. Anslagsbehovet kan på dessa grunder beräknas till 2 666 325 kronor vid full beläggning. Belastningen under budgetåret 1954/55 synes emellertid kunna motivera en sänkning av anslaget. Styrelsen har sedan flera år tillbaka en del rekvisitioner av statsbidrag, uppskattningsvis avseende 200 000—300 000 kronor, vilande i avvaktan på att de barnhem det gäller skall upptagas i Stockholms stads barnhemsplan. Dessa bidrag kommer förmodligen att kunna betalas ut under budgetåret 1955/56. Även om hänsyn tages härtill torde anslaget kunna sänkas med 200 000 kronor till 2 000 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att med ställningstagande till frågan om ändrade bidragsgrunder bör anstå i avvaktan på resultatet av allmänna statsbidragsutredningens arbete. Med beaktande jämväl av att statsbidrag kommer att utgå till driften av vissa i ärendet omförmälda, Stockholms stad tillhöriga barnhem föreslår statskontoret, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Föredraganden

Vid anmälan av ifrågavarande anslag för innevarande budgetår anförde jag (V ht 1955 s. 40), under erinran om spörsmålets tidigare behandling, att frågan om grunderna för bidragen till driften av barnhem var av den beskaffenheten att den inte lämpligen borde upptagas isolerad utan i det större sammanhang som aktualiserades av allmänna statsbidragsutredningens väntade förslag. Av samma skäl kan jag inte nu förorda omprövning av bidragsgrunderna.

Enligt vad jag inhämtat avser det av socialstyrelsen omnämnda beloppet av 200 000—300 000 kronor för statsbidrag avseende vissa barnhem i Stockholm det sammanlagda beloppet av bidrag för flera år. Den årliga belastningen å anslaget för det fall att ifrågavarande barnhem upptages i barnhemsplanen för Stockholms stad torde högst komma att uppgå till ca 40 000 kronor. Under sådana förhållanden synes anslagsbeloppet för nästa budgetår kunna nedsättas i enlighet med socialstyrelsens förslag.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[27] 15. Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	37 000	37 567
1955/56 (statsliggaren s. 321)	41 300	
1956/57 (förslag)	45 100	

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Allmänna barnhuset anordnade utbildningen av föreståndare vid barnhem. Enligt beslut vid 1953 års riksdag skall statens bidrag — fränsett stipendieutgifter — motsvara hälften av utbildningskostnaderna.

Huvudmannen har (skr. $\frac{3}{6}$ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 13 150 kronor.

De kostnader till vilka staten anses böra lämna bidrag har upptagits till 108 900 kronor. Jämfört med de kostnader till vilka statsbidrag beräknats för innevarande budgetår, 82 500 kronor, innebär förslaget en ökning med 26 400 kronor. Av kostnadsökningen hänför sig närmare 6 200 kronor till uppflyttning av rektor från 23 till 29 lönegraden; för att man skall kunna anställa eller behålla en rektor, vars undervisning i psykologi och pedagogik ligger på så hög nivå som möjligt, anses en högre löneställning än den nuvarande nödvändig. Av ökningen faller vidare ca 3 400 kronor på löne- och pensionskostnader för assistenten samt vikarieersättningar. För att inte betunga den ledande personalen med skrivarbete och expeditiionsdetaljer bör ett biträde anställas med placering i 8 lönegraden, vilket medför en kostnad av ca 8 300 kronor. Vidare beräknas kostnadsökningar med ca 5 700 kronor för föreläsnings- och lektionsarvoden samt omkostnader, varjämte 2 800 kronor upptagits till anordnande av en fortbildningskurs för barnhemsföreståndarinnor. — Statsbidraget beräknas till hälften av 108 900 kronor eller således till 54 450 kronor.

Socialstyrelsen har tillstyrkt den begärda höjningen av statsbidraget och understrukit vikten av att rektorstjänsten uppflyttas till 29 lönegraden.

Statskontoret har anfört, att rektors löneställning prövades vid 1953 års riksdag och att ingen ändring bör ske förrän ytterligare erfarenheter vunnits av verksamheten, vilken blivit fullt utbyggd först fr. o. m. innevarande budgetår. Statskontoret kan inte förorda, att pensionsavgifter för assistenten inräknas bland utbildningskostnaderna redan under nästa budgetår, emedan ifrågasatt anslutning till statens pensionsanstalt för vissa befattningar vid seminariet ännu ej har slutgiltigt prövats.

Beträffande yrkandet om anställande av ett skrivbiträde erinrar statskontoret, att det vid medelsanvisningen för budgetåret 1955/56 förutsattes, att skrivhjälp skulle kunna lämnas av Allmänna barnhuset. Slutligen förutsattes, att det upprepade förslaget om anordnande av en fortbildningskurs ej heller nu vinner beaktande. De kostnader till vilka statsbidrag skall

utgå för nästa budgetår beräknas av ämbetsverket till 88 400 kronor. Anslaget bör upptagas till hälften härav eller till 44 200 kronor.

Statens lönenämnd har beträffande rektorstjänsten erinrat om sitt tidigare uttalande att tjänsten borde placeras i samma lönegrad som föreståndarinnan vid sjuksköterskeskola eller i 23 lönegraden (V ht 1953 s. 44). Lönenämnden utgick därvid från att akademisk examen inte ansågs erforderlig. Endast om Kungl. Maj:t skulle finna anledning föreskriva ändring i fråga om kompetenskraven, anser lönenämnden skäl föreligga för en omprövning av löneställningen.

Föredraganden

Av det skäl som statskontoret anfört är jag inte beredd att förorda, att löneställningen för rektor omprövas. Lönekostnaderna för rektor och assistenten bör enligt min beräkning öka med 2 124 kronor i anslutning till den i föl genomförda löne regleringen för statstjänstemännen.

Sedan utbildningsverksamheten överflyttats från Allmänna barnhusets huvudfastighet till särskilda lokaler, har det visat sig svårt för barnhuset att ombesörja skrivgöromål o. d. för ifrågavarande verksamhet. Jag förordar, att ett belopp av 4 000 kronor beräknas till skrivhjälp. Av övriga kostnadsökningar som angivits av huvudmannen synes endast ett belopp av 1 500 kronor till omkostnader böra inräknas i de kostnader till vilka statsbidrag bör utgå.

Kostnadsökningen under nästa budgetår bör sålunda beräknas till ca 7 700 kronor. De kostnader vartill statsbidrag bör lämnas beräknar jag därför till (82 500 + 7 700) 90 200 kronor. Statsbidraget bör utgöra hälften härav eller 45 100 kronor, vilket innebär en ökning med 3 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 45 100 kronor.

[28] 16. **Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnvård**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 950 000	2 741 273
1955/56 (statsliggaren s. 321)	3 050 000	
1956/57 (förslag)	3 650 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1954/55 en reservation av 209 835 kronor.

Inom ramen för tillgängliga medel kan statsbidrag utgå till daghem, lek-skolor, eftermiddagshem och jordbruksdaghem, som drives av kommuner, föreningar eller industriföretag. Till andra institutioner än jordbruksdag-

hem utgår statsbidraget dels till avlönande av personal som fyller vissa kompetenskrav (lönebidrag) och dels, där måltider tillhandahålles barnen, till kostnaderna för bespisning (kostbidrag). Lönebidraget utgör en tredjedel av de grundlönebelopp institutionens huvudman fastställt, dock högst en tredjedel av 3 450 kronor i ortsgруппerna 2 och 3 samt 3 900 kronor i ortsgруппerna 4 och 5; för särskilt skattetyngda kommuner kan dock bidraget uppgå till högst hälften av de angivna beloppen. Därjämte kan lönebidrag utgå till ålderstillägg med högst 180 kronor i de båda lägre och högst 210 kronor i de båda högre ortsgруппerna. Kostbidraget utgör 15—30 öre för barn och dag. Statsbidragsbeloppen har varit i huvudsak oförändrade sedan de fastställdes år 1943.

Till jordbruksdaghem utgår i regel statsbidrag med högst 60 % av driftkostnaderna.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) anført, att antalet till styrelsen anmälda institutioner för halvöppen barnavård, med undantag för jordbruksdaghemmen, den 1 juli 1955 uppgick till 897 mot 862 ett år tidigare. Statsbidrag för budgetåret 1955/56 har sökts för 795 (1954/55 737) av dessa institutioner till ett belopp av 2 931 985 kronor. Styrelsen räknar för budgetåret 1956/57 med en ökning av antalet statsbidragsansökningar med omkring 75. Genomsnittsbidraget per institution beräknas till 3 450 kronor. För 870 institutioner skulle sålunda med oförändrade statsbidragsgrunder erfordras ett belopp av ca 3 000 000 kronor.

Emellertid erinrar socialstyrelsen om att styrelsen i sina anslagsäskanden för de tre senaste budgetåren föreslagit förbättringar av statsbidraget med hänsyn till de kostnadsökningar som ägt rum sedan år 1943. Styrelsen vidhåller sin ståndpunkt och anför, att såväl löner som livsmedel stigit med drygt 40 % från nämnda år. De grundlönebelopp som bildar underlag för lönebidraget bör därför höjas till 4 830 kronor i ortsgруппerna 2 och 3 samt till 5 460 kronor i ortsgруппerna 4 och 5, varjämte ålderstilläggen bör höjas till 250 resp. 300 kronor. Kostbidraget bör höjas från 15 till 25 öre per måltid. Med den föreslagna uppräknningen skulle för statsbidrag till här ifrågakommande institutioner erfordras 4 200 000 kronor för nästa budgetår.

Antalet jordbruksdaghem uppgick den 1 juli 1955 till 93. Medelsåtgången för bidrag till dessa daghem var under budgetåret 1954/55 208 460 kronor. Styrelsen beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 215 000 kronor.

Hela anslagsbehovet har i enlighet härmed av styrelsen beräknats till (4 200 000 + 215 000) 4 415 000 kronor.

Statskontoret har yttrat, att anledning saknas att frångå den av statsmakterna år 1953 intagna ståndpunkten, att gällande grunder för nu ifrågavarande statsbidrag ej bör ändras innan ställning tagits till allmänna statsbidragsutredningens väntade förslag. Socialstyrelsens förslag om högre löne- och kostbidrag bör därför f. n. ej föranleda någon åtgärd. Med hänsyn

till den befintliga reservationen av omkring 200 000 kronor bör anslaget, under förutsättning av oförändrade bidragsregler, för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Föredraganden

I sitt betänkande om samhället och barnfamiljerna har 1954 års familjeutredning lämnat vissa uppgifter om tillgång och efterfrågan på platser vid institutioner för halvöppen barnavård. Vid kommunala och av kommunerna understödda institutioner ökade platsantalet mellan åren 1950 och 1954 från ca 30 500 till ca 37 900. Den 1 oktober 1954 fanns i avrundade tal 10 100 platser vid daghem, 2 500 vid eftermiddagshem och 25 300 vid lekskolor. På grund av platsbrist måste ett stort antal barn avvisas från daghem och lekskolor. Familjeutredningen har rekommenderat olika åtgärder beträffande ifrågavarande verksamhet, bl. a. ökat statligt stöd för att stimulera kommunerna till fortsatt utbyggnad.

Av de 795 institutioner, för vilka statsbidrag söks för innevarande budgetår, var enligt vad jag inhämtat 186 daghem och eftermiddagshem — fristående eller kombinerade med varandra — samt 475 separata lekskolor och 134 lekskolor i kombination med någon annan institution för halvöppen barnavård. För nästa budgetår räknar socialstyrelsen med ett tillskott av ca 75 institutioner. Ökningen väntas till övervägande del komma på lekskolorna.

Med hänsyn till de kostnadsstegringar som ägt rum sedan år 1943, då de nuvarande statsbidragsbeloppen i huvudsak fastställdes, har socialstyrelsen vid flera tillfällen påyrkat höjningar av statsbidragen. Styrelsens yrkanden har avvisats under hänvisning till att gällande grunder för statsbidragen inte borde rubbas, innan man tagit ställning till allmänna statsbidragsutredningens förslag. Otvivelaktigt har statsbidragen till följd av kostnadsstegringarna med tiden kommit att täcka en allt mindre del av kommunernas utgifter för dessa institutioner. Enligt min åsikt bör nu en viss höjning av statsbidragen komma till stånd utan att resultatet av statsbidragsutredningens arbete avvaktas.

I rådande läge kan jag emellertid inte tillstyrka en allmän höjning av ifrågavarande bidrag. Med hänsyn till den nuvarande situationen på arbetsmarknaden, vilken bl. a. präglas av att kvinnor med småbarn i växande utsträckning stannar kvar eller söker sig ut i förvärvslivet, torde i första hand daghemmen böra komma i åtnjutande av ett ökat stöd. Mellan de båda senaste folkräkningarna har sålunda antalet gifta förvärvsarbetande kvinnor ökat med 55 %. Antalet barn, som måst avvisas från daghemmen på grund av platsbrist, uppgår samtidigt till hela 50 % av platsantalet. Detta gör det synnerligen önskvärt att daghemsverksamheten vidgas för att möta hemmens och arbetsmarknadens behov av heldagsvård för barn till förvärvsarbetande mödrar. Någon skillnad i den allmänna värdesätt-

ningen av daghem och förskolor innebär detta icke. Med det statsfinansiella utrymme, som stått till buds, har det endast varit möjligt att förstärka en del av statsstödet till institutioner för halvöppen barnavård. Därvid har institutioner med heldagsvård givits företräde.

Beträffande statsbidragen till de här berörda institutionerna förordar jag sålunda, att kostbidraget — som i huvudsak utgår till daghemmen — höjes med 40 % och att lönebidraget såvitt angår personal vid daghem höjes i ungefär samma utsträckning eller till de av socialstyrelsen föreslagna beloppen. Med daghemmen torde eftermiddagshemmen bära likställas i detta hänseende. I de fall då daghem eller eftermiddagshem förekommer i kombination med lekskolor bör det högre statsbidraget utgå för sådan personal som har sitt huvudsakliga arbete förlagt till dag- eller eftermiddagshemmet.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppskattar jag till 3 855 000 kronor, vilket innebär en ökning med 805 000 kronor. Med hänsyn till befintlig reservation bör anslaget uppföras med 3 650 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 3 650 000 kronor.

[29] 17. **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	288 600	294 491
1955/56 (statsliggaren s. 321)	288 600	
1956/57 (förslag)	381 000	

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 12 093 kronor.

Driftbidrag utgår f. n. till sju förskoleseminarier, nämligen Socialpedagogiska seminariet och Södra KFUK:s pedagogiska institut, båda i Stockholm, Uppsala förskoleseminarium, Fröbelinstitutet i Norrköping, Örebro förskoleseminarium och Luleå förskoleseminarium (enkelseminarier) ävensom Göteborgs förskoleseminarium (dubbelseminarium, d. v. s. med två parallellavdelningar). Statsbidraget är uppdelat på olika poster. Till avlöning av rektor och praktikföreståndarinna vid enkelseminarium utgår 2 800 (vid dubbelseminarium 4 200) kronor för vardera och till arvoden åt grupphandledare — vilka tjänstgör vid institutioner där eleverna praktiserar — högst 9 800 (19 600) kronor. Vidare utgår bidrag med två tredjedelar av kostnaderna för föreläsningar och lektioner, dock högst med 15 000 (20 000) kronor, varjämte lärararvodena för dessa ändamål är ersättningsgilla endast inom vissa gränser. Till lokalhyra samt böcker och undervis-

ningsmateriel utgår därjämte bidrag med sammanlagt högst 8 000 (10 000) kronor. Totalt kan alltså det årliga statsbidraget uppgå till högst 38 400 kronor för varje enkelseminarium och högst 58 000 kronor för dubbelseminariet i Göteborg. — I terminsavgifter får för varje elev uttagas högst 150 kronor, d. v. s. 300 kronor per läsår. Seminarierna är dessutom skyldiga att hålla friplatser till visst minimiantal, varje enkelseminarium 10 och Göteborgsseminariet 20.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) upplyst, att samtliga förskoleseminarier redovisar stora underskott och att man från seminariernas sida allmänt önskar ett snabbt förstatligande av hela verksamheten. I avvaktan härpå begär man att få höja terminsavgifterna och att antingen få slopa friplatserna eller få kostnaderna för dem täckta av statsmedel. Seminariernas elevförbund har å andra sidan hemställt om borttagande av terminsavgifterna och ökning av statsbidraget.

Socialstyrelsen finner, att förskoleseminariernas ekonomiska nödläge nu har blivit så alarmerande, att effektiva åtgärder för ett omedelbart avhjälpande av åtminstone de värsta bristerna inte kan anstå längre. Principiellt önskar styrelsen ett förstatligande av dessa seminarier och har också för avsikt att under år 1956 lägga fram ett detaljerat förslag därom. Såsom övergångsåtgärder föreslår styrelsen följande i syfte att under nästa budgetår trygga seminariernas fortbestånd, hålla kvar kvalificerade lärare vid dem och minska elevernas utbildningskostnader.

Statsbidraget till avlönande av rektor, praktikföreståndarinna och gruppHandledare bör i anslutning till 1955 års lönerreglering för statstjänstemännen höjas med 8 %, vilket beräknas kosta 9 632 kronor. Staten bör vidare betala hela kostnaden för föreläsningar och lektioner i stället för två tredjedelar, varjämte 8 % tillägg bör beräknas även på denna post. Till följd härav bör bidraget till föreläsningar och lektioner maximeras till 24 000 kronor för enkel- och 32 000 kronor för dubbelseminarium, vilket skulle medföra en kostnadsökning av 66 000 kronor. Slutligen bör terminsavgifterna avskaffas och statsbidrag lämnas som compensation härför och därmed också för nuvarande friplatser. För ändamålet erfordras 138 000 kronor. — Genomföres dessa förslag, ökar det maximala statsbidraget för enkelseminarium med 28 232 kronor till 66 632 kronor och för dubbelseminariet i Göteborg med 44 240 kronor till 102 240 kronor. Högsta sammanlagda statsbidraget till förskoleseminarierna skulle då utgöra 502 032 kronor, innebärande en ökning med 213 632 kronor.

Härjämte föreslår styrelsen, att 71 000 kronor anvisas till kurser och konferenser, varav 50 000 kronor till fortbildningskurser för förskollärare som har hand om utvecklingsstörda barn och 15 000 kronor till sådana kurser för daghemsföreståndarinnor m. fl. samt 6 000 kronor till korta konferenser med förskoleseminariernas personal, med kommunala konsulenter—inspektriser och med institutionernas huvudmän.

Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda öka med (9 632 + 66 000 + 138 000 + 71 000) 284 632 kronor. Socialstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 573 000 kronor.

Statskontoret anser sig — i avvaktan på resultatet av den av socialstyrelsen förutskickade utredningen om seminariernas förstatligande, vilken enligt ämbetsverkets mening bör göras förutsättningslös — inte böra biträda det nu framlagda förslaget om förmånligare bidragsgrunder för seminarierna i vidare mån än som betingas av den nyligen genomförda allmänna lönehöjningen. Statskontoret föreslår därför, att statsbidraget till rektors-, föreståndarinne- och grupphandledararvodena räknas upp med 8 %. Statskontoret kan inte tillstyrka, att medel anvisas till anordnande av kurser och konferenser. Beträffande den föreslagna fortbildningskursen för personal vid förskoleinstitutioner som tar emot handikappade barn framhålles, att ingen redogörelse lämnats för hur de begärda medlen — 50 000 kronor — skulle disponeras. Yrkandet om en fortbildningskurs för daghemsföreståndarinnor avvisades av statsmakterna i fjol. Kostnaderna för de föreslagna konferenserna med personal och huvudmän, vilka avser resa och uppehälle, torde närmast åvila vederbörande huvudmän.

Föredraganden

Såsom framgår av vad socialstyrelsen anfört har förskoleseminariernas ekonomi försämrats. Enligt vad jag inhämtat uppgick driftkostnaderna för de sju seminarierna under senaste räkenskapsår till ca 650 000 kronor; i statsbidrag utgick ca 285 000 kronor varjämte seminarierna hade egna inkomster, främst av elevavgifter, till ett belopp av ca 145 000 kronor. Skillnaden mellan utgifterna och inkomsterna uppgick sålunda till ca 220 000 kronor. För de olika seminarierna var underskotten lägst ca 10 000 kronor och högst ca 50 000 kronor. Underskotten har för seminarierna i Norrköping, Örebro, Luleå och Göteborg täckts av vederbörande kommuner, vilka driver seminarierna, och för de övriga tre delvis av de kommuner där de är belägna, d. v. s. Stockholm och Uppsala, och delvis av de enskilda sammanslutningar vilka står som huvudmän för dessa seminarier. För seminariet i Uppsala har dock underskottet inte täckts i sin helhet, vilket har lett till att seminariet häftar i skuld till personal för löner med ca 4 500 kronor.

Socialstyrelsen har föreslagit höjningar av statsbidraget i avvaktan på en av styrelsen förbehådd utredning om förskoleseminariernas förstatligande och räknat med ett ökat medelsbehov av drygt 284 000 kronor under detta anslag för nästa budgetår. Även 1954 års familjeutredning har i sitt betänkande om samhället och barnfamiljerna uttalat sig för ett förstatligande av förskoleseminarierna efter en kompletterande utredning, vilken borde avse seminariernas mål, undervisning och organisation samt utbyggnadsbehov. Som ett provisorium har utredningen förordat statsbi-

dragshöjningar — vilka i några avseenden går längre än de av socialstyrelsen föreslagna — i syfte att sanera seminariernas ekonomi och ge dem möjligheter till vissa reformer av undervisningen.

För egen del anser jag den ekonomiska situationen vara så ansträngd framför allt för vissa seminarier, att ett ökat statligt stöd är påkallat. Statsbidragshöjningen bör utformas så, att den kommer att innebära en realförstärkning av seminariernas ekonomi. Av den bidragsökning som föreslagits av socialstyrelsen utgör drygt 93 000 kronor — avseende lön åt rektor och föreståndarinna, arvoden för lektioner och föreläsningar samt ersättning för nuvarande friplatser — direkta tillskott till seminariernas inkomster, under det att återstoden inte medför någon förbättring av deras ekonomiska ställning. Jag anser mig i huvudsak kunna biträda styrelsens förslag i förstnämnda hänseende. Sålunda bör statens bidrag till avlönande av rektor och praktikföreståndarinna höjas från 2 800 till 3 000 kronor för envar vid enkelseminarium och från 4 200 till 4 500 kronor för envar vid dubbelseminarium. Vidare bör bidraget till lektioner och föreläsningar, som nu är maximerat till 15 000 kronor vid enkel- och 20 000 kronor vid dubbelseminarium, få utgå med högst 24 000 resp. 32 000 kronor, varvid staten bör betala hela kostnaden för lektions- och föreläsningens arvoden; dessa bör motsvara de timbelopp, som hittills utgjort underlag för bidragsberäkningen, ökade med ca 8 % såvitt angår lektionsarvodena. För att uppfylla gällande villkor för statsbidrag håller nu de sex enkelseminarierna 10 friplatser var och dubbelseminariet i Göteborg 20 sådana platser. För varje friplats går seminarierna förlustiga 300 kronor i terminsavgifter. Det synes rimligt, att staten bidrar med ett häremot svarande belopp, d. v. s. med inalles 3 000 kronor för enkel- och 6 000 kronor för dubbelseminarium.

De av mig förordade bidragshöjningarna drar en årlig kostnad av 93 000 kronor och innebär en förstärkning av statsbidraget till varje enkelseminarium med 12 400 kronor och till dubbelseminariet i Göteborg med 18 600 kronor.

Någon medelsanvisning till kurser eller konferenser kan jag inte tillstyrka. Socialstyrelsen bör emellertid efter Kungl. Maj:ts medgivande få använda den på anslaget befintliga reservationen till anordnande av fortbildningskurser för förskollärare.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppskattar jag till (288 600 + 93 000) 381 600 kronor. Anslaget bör avrundas till 381 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 381 000 kronor.

[30] 18. **Ferieresor för barn**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 800 000	1 889 505
1955/56 (statsliggaren s. 322)	2 400 000	
1956/57 (förslag)	2 400 000	

Enligt gällande bestämmelser bekostas resor till enskilt ordnad ferievistelse, vilka av barn och dess vårdare till någon del företages med järnväg, av statsmedel till den del resekostnaden för varje person fram och åter överstiger 5 kronor. För såväl barn som vårdare bestrides resekostnaderna dock helt av statsmedel då fråga är om resor, som företages antingen av barn från familj med minst 3 hemmavarande barn, av vilka icke något under det år resan företages uppnår högre ålder än 14 år, eller av barn till ensamstående moder. Resor med endast buss eller båt bestrides helt av statsmedel under förutsättning att biljettpriset för enkel färd för vuxen är 5 kronor eller mer. Undantag från sistnämnda begränsning får göras, om den sammanlagda kostnaden för färdbiljetter för barn tillhörande samma familj uppgår till 10 kronor eller mera.

Rätten till ifrågakvarande resor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bl. a. gäller en inkomstgräns av 5 200 kronor till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Inkomstprövningen grundas på den senast utfärdade debetsedeln; ferieresa kan dock oberoende av vad debetsedeln utvisar medgivas sökanden, om han styrker att hans beskattningsbara inkomst enligt den senaste taxeringen låg under den fastställda inkomstgränsen.

Kostnader för resor, som företages av barn, fast anställd personal och vårdare till och från barnkoloni, bestrides helt av staten.

Socialstyrelsen har (skr. ^{23/8} 1955) upplyst, att enligt uppgifter från barnavårdsnämnderna och kolonianordnarna följande ungefärliga antal resor beviljats under åren 1953 och 1954.

Resor till enskilt ordnad ferievistelse:	1953	1954
barn över 6 år	24 365	18 205
barn under 6 år	15 824	10 623
vårdare	28 250	21 216
Resor till kolonier:		
barn	32 038	32 690
personal och vårdare	5 427	5 760

Antalet resor under år 1954 har varit mindre än under tidigare år. *Socialstyrelsen* säger sig emellertid ha kunnat konstatera, att antalet resor under våren och sommaren 1955 varit större än under motsvarande tid

föregående år. Under förutsättning av oförändrade grunder för rätten till ferieresor räknar styrelsen med att resefrekvensen under nästa budgetår blir ungefär densamma som under budgetåret 1953/54. Till följd av taxehöjningar kommer vidare resekostnaderna att öka.

Enligt styrelsens uppskattning bör kostnaderna för nästa budgetår beräknas på följande sätt.

	Kronor
Resor för 23 250 barn	790 500
27 015 vårdarresor	1 458 810
Koloniresor	573 000
Resor med buss eller båt	60 000
	2 882 310

Efter avdrag av det till 117 550 kronor uppskattade belopp, som de enskilda själva beräknas erlagga, skulle kostnaderna uppgå till 2 764 760 kronor, vilket belopp av styrelsen avrundats till 2 700 000 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med detta belopp, vilket innebär en ökning med 300 000 kronor.

Statskontoret har yttrat, att belastningssiffrorna snarast talar för en nedräkning av anslaget men föreslår, att det med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört upptages till oförändrat belopp.

Föredraganden

1954 års familjeutredning har i sitt betänkande, vilket jag berört bl. a. under punkten 22 i det föregående, diskuterat vissa delvis ganska vittsyftande projekt beträffande ferieresorna för barn. Utredningens överväganden på denna punkt får bedömas framdeles i samband med granskningen av utredningsmaterialet i dess helhet. Reseverksamheten bör därför, bortsett från viss jämkning av inkomstgränsen, tills vidare fortgå enligt hittills tillämpade riktlinjer.

När statens stöd åt barn- och husmodersresorna utformades år 1946, var tanken att den som hade en inkomst som låg något ovanför den genomsnittliga industriarbetarlönen i högsta ortgruppen skulle kunna komma i åtnjutande av reseförmånerna. Ifrågavarande medellön torde år 1954 ha uppgått till närmare 11 000 kronor. Mot en beskattningsbar inkomst av 5 200 kronor, som sedan år 1953 utgör inkomstgränsen, svarar — även med beaktande av den höjning som ortsavdragsreformen inneburit — en faktisk årsinkomst som inte torde överstiga ungefär 10 500 kronor i högsta ortgruppen. För att reseförmånerna skall kunna komma alla dem till godo för vilka de är avsedda bör inkomstgränsen jämkas uppåt, lämpligen till 5 700 kronor. Ändringen bör träda i kraft den 1 maj 1956. Med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1954/55 synes ingen anslagsuppräknig erforderlig.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna i det föregående förordad ändring i bestämmelserna rörande ferieresor för barn;
- b) till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

[31] 19. **Ferieresor för husmödrar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 300 000	941 433
1955/56 (statsliggaren s. 322)	1 140 000	
1956/57 (förslag)	1 140 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för ferieresor för husmödrar till enskilda hem samt för gäster och personal till semesterhem för husmödrar. Enligt gällande bestämmelser skall husmödrar, som reser till enskilda hem och som företager resorna helt eller delvis med järnväg, lämna ersättning med 10 kronor. Däremot behöver ersättning icke lämnas för resor med enbart buss eller båt. Gästers och personals resor till semesterhem är helt avgiftsfria. För samtliga slag av resor gäller dock, att biljetter får utfärdas endast då biljettpriset för enkel färd uppgår till 5 kronor eller mera. Rätten till ifrågavarande resor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bestämmelserna är desamma som gäller för ferieresorna för barn.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) upplyst, att under år 1954 resor beviljats ca 14 613 husmödrar för vistelse i enskilda hem samt ca 8 485 gäster vid semesterhem och 259 personer tillhörande personalen vid sådana hem. Motsvarande siffror för 1953 var 18 885, 8 885 och 175. Ehuru resefrekvensen minskat från 1953 till 1954 räknar socialstyrelsen med att resorna under budgetåret 1956/57 kommer att utnyttjas i något större utsträckning än under budgetåret 1954/55, enär styrelsen liksom beträffande ferieresor för barn förmärkt en ökning av antalet resor under våren och sommaren 1955. Styrelsen beräknar sålunda, att ifrågavarande resor under nästa budgetår kommer att utnyttjas av resp. 18 000, 9 000 och 260 personer. Kostnaderna för dessa resor uppskattas, med beaktande av de höjningar av biljettpriserna som genomförts, till 1 375 340 kronor. Härifrån avräknas 170 000 kronor, utgörande den ersättning som de enskilda själva beräknas lämna. Medelsbehovet under nästa budgetår uppskattas sålunda av styrelsen till 1 205 340 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 1 200 000 kronor, innebärande en ökning med 60 000 kronor.

Statskontoret har — av samma skäl som ämbetsverket anfört beträffande anslaget till ferieresor för barn — föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Föredraganden

För husmödrars ferieresor gäller samma inkomstgräns som i fråga om ferieresor för barn eller 5 200 kronor beskattningsbar inkomst. Under nästföregående punkt har jag förordat, att inkomstgränsen för ferieresorna för barn skall höjas till 5 700 kronor fr. o. m. den 1 maj 1956. Beträffande motiveringen härför torde få hänvisas till vad jag anfört i nämnda sammanhang. Höjningen av inkomstgränsen bör gälla även beträffande ferieresorna för husmödrar. Någon uppräknig av anslaget synes inte behöfelig.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna i det föregående förordad ändring i bestämmelserna rörande ferieresor för husmödrar;
- b) till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 140 000 kronor.

[32] 20. Bidrag till driften av semesterhem

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	580 000	545 968
1955/56 (statsliggaren s. 322)	560 000	
1956/57 (förslag)	540 000	

Bidrag till driften av semesterhem utgår med 2 kronor 50 öre per gäst och dag under förutsättning att landsting, stad som ej deltar i landsting eller annan kommun beviljat bidrag med minst en krona 50 öre för gästdag.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) erinrat, att den genomsnittliga kostnaden per gäst och dag vid vistelse på semesterhem uppskattades till 3 kronor 30 öre år 1946 och till omkring 9 kronor år 1952; därefter har kostnaden ytterligare stigit genom ökade utgifter för mat, nyanskaffningar och personallöner. Till följd härav har semesterhemsanordnarna nödgats höja inackorderingsavgifterna så att de vid en del hem nu är 7 à 8 kronor, vilka belopp många husmödrar inte anser sig ha råd att betala. Flera landsting har höjt sitt bidrag från en krona 50 öre till 2 kronor per gästdag. *Socialstyrelsen* föreslår, att det statliga driftbidraget höjes från 2 kronor 50 öre till 3 kronor per gästdag. Det synes *styrelsen* skäligt att som villkor för bidraget kräva, att landstinget lämnar bidrag med 2 kronor per gästdag. Med utgångspunkt i antalet gästdagar för vilka bidrag sökts och beviljats för år 1955 (347 993) och under antagande att dessa utnyttjas intill 65 % beräknas medelsbehovet för budgetåret 1956/57 till 678 586 kronor. *Styrelsen* föreslår, att anslaget uppföres med 670 000 kronor, vilket innebär en ökning med 110 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att det statliga driftbidraget höjdes med 25 % fr. o. m. den 1 juli 1953. Då bidraget inte nu åter bör räknas upp, föreslår ämbetsverket att anslaget anvisas med oförändrat belopp.

Föredraganden

Socialstyrelsens förslag om höjning av driftbidraget från 2 kronor 50 öre till 3 kronor per gästtag kan jag inte biträda. Anslaget torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 kunna nedsättas till 540 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

[33] 21. Stipendier för underlättande av husmoderssemester

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 000 000	914 315
1954/55	1 000 000	966 150
1955/56 (statsliggaren s. 323)	1 000 000	
1956/57 (förslag)	1 000 000	

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 135 575 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/s 1955) såsom en orsak till att de för de senast förflutna budgetåren anvisade anslagen inte utnyttjats till fullo anfört, att husmoderssemesterkommittéerna i regel synes ha tillämpat samma normer som under tidigare år, då de på grund av medelsknapphet måste vara mycket restriktiva. Enligt styrelsens uppfattning kommer nämndernas erfarenheter på senare tid, möjligheten att höja stipendiebeloppet till husmödrar med småbarn och allmänhetens ökade kännedom om stipendieverksamheten med största sannolikhet att medföra, att anvisade medel utnyttjas helt. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har ej haft något att erinra mot socialstyrelsens förslag.

Föredraganden

Socialstyrelsens anslagsberäkning bör godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[34] 22. Bidrag till driften av barnkolonier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 500 000	1 497 474
1955/56 (statsliggaren s. 323)	1 600 000	
1956/57 (förslag)	1 700 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1954/55 en reservation av 2 590 kronor. Från anslaget betalas bidrag till kostnader — resekostnader undantagna — för driften av barnkolonier och för feriebarnsverksamhet.

Socialstyrelsen har (skr. ²³/₈ 1955) anfört, att driftbidraget till kolonierna i regel utgår med en krona för barn och dag; i särskilda undantagsfall kan bidrag lämnas med högre belopp, dock högst 2 kronor. Emellertid har bidraget på grund av anslagets begränsning i inte så få fall fått nedskäras till 25, 50, 60 eller 85 öre för barn och dag eller också helt fått nekas. År 1954 söktes bidrag för 578 av de 700 kolonierna. Bidrag beviljades med ca 825 000 kronor för 30 544 barn. Ansökningar om bidrag för innevarande budgetår hade vid tidpunkten för petitaskrivelsens avlämnande inkommit för ca 520 kolonier, avseende omkring 1 193 000 vårdagar.

Till feriebarnsverksamheten utgår bidrag med högst en krona för barn och dag. I flertalet fall har bidraget fått sänkas till 50 eller 75 öre. För år 1954 har bidrag beviljats 78 organisationer för 16 992 barn under 952 570 vårdagar. Summan av utbetalade bidrag utgjorde ca 672 000 kronor. Intill tidpunkten för petitaskrivelsens avlämnande hade bidrag för budgetåret 1955/56 sökts för ca 19 000 barn under ca 1 091 000 vårdagar.

Socialstyrelsen framhåller, att driftkostnaderna för såväl kolonianordnare som feriebarnsorganisationer i hög grad stegrats och upprepar sina tidigare framställda yrkanden (V ht 1955 s. 50 o. 51), att bidragsbeloppet höjes för vanliga kolonier och feriebarnsverksamhet från en krona till en krona 50 öre och för specialkolonier från 2 till 3 kronor för barn och dag samt att bidrag får utgå till vinterkolonier för kontrollbarn med 5 kronor för barn och dag. *Styrelsen* föreslår, att anslaget höjes med 500 000 kronor till 2 100 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att förslaget om ändrade bidragsgrunder i rådande läge alltjämt bör lämnas utan åtgärd och föreslår att anslaget, som för innevarande budgetår räknats upp med 100 000 kronor, uppföres med oförändrat belopp.

Föredraganden

Såsom statskontoret erinrat har detta anslag för innevarande budgetår höjts med 100 000 kronor, dock utan att de allmänna bidragsgrunderna ändrats. Syftet med höjningen var främst att i viss mån motverka sådana reduktioner av bidragsbeloppen som framtingats av medelsknapphet. Då

feriebarnsverksamheten synes öka i omfattning, torde anslagshöjningen endast i ringa mån leda till det åsyftade resultatet. Jag vill nu förordna, att anslaget höjes med ytterligare 100 000 kronor. Möjlighet synes emellertid därvid även böra öppnas för socialstyrelsen att lämna bidrag med högst 3 kronor för barn och dag till vinterkolonier för kontrollbarn, d. v. s. kolonier för sjuka, klena eller sjukdomshotade skolbarn.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

[35] 23. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 557 000	4 694 652
1955/56 (statsliggaren s. 323)	4 739 000	
1956/57 (förslag)	5 290 000	

En förteckning över ungdomsvårdsskolorna finns i statsliggaren, s. 325.

Socialstyrelsen har (skr. ³⁰/₈ 1955) framlagt förslag till anslagsberäkning för nästa budgetår.

Med anledning av uttalanden av 1955 års riksdag rörande anordnande av sjömansutbildning inom ungdomsvårdsskoleorganisationen (SU 5, rskr. 5) uppdrog Kungl. Maj:t den 31 mars 1955 åt socialstyrelsen att dels föranstalta om utbildning av skeppskockar vid därför lämpad ungdomsvårdsskola och dels inkomma med förslag om anordnande av utbildning av ungdomsvårdsskoleelever till däckspersonal. Socialstyrelsen har i petita-skrivelsen anmält, att utbildning av skeppskockar kommer att anordnas vid Fagareds yrkesskola, sedan lokaler för ändamålet där färdigstälts, och vidare att styrelsen i samråd med sjöfartsnäringens partsorganisationer påbörjat en utredning rörande utbildning av däckspersonal, varom förslag kommer att ingivas i särskild ordning.

Socialstyrelsen har anfört, att efterfrågan på platser vid ungdomsvårdsskolorna tenderar att öka. Denna tendens har i viss mån motverkats genom de avkortade vårdtiderna, varför beläggningen varit tämligen konstant under de senaste åren. Detta gäller skolorganisationen som helhet. Mellan de olika anstaltsgrupperna har dock vissa förskjutningar skett. Sålunda har elevantalet i skolhemsgruppen minskat starkt, medan såväl efterfrågan på platser som beläggningen ökat vid yrkesskolorna för pojkar och vid specialskolorna Lövsta och Ryagården. Sistnämnda skolor har periodvis haft exspektanter, vilka på grund av platsbristen fått vänta på intagning flera månader.

Enligt styrelsens uppfattning är det vanskligt att ställa prognoser för det framtida platsbehovet inom skolorganisationen. En rad svårbedömbara faktorer inverkar. Det förhållandet att organisationen är relativt liten gör att varje förändring i barnkullarnas och ungdomsbrottslighetens storlek samt i barnavårdsnämndernas praxis för omhändertagande, fosterhems- och anstaltsplaceringar o. d. ger stora utslag i fråga om platsbehovet såväl totalt som inom varje anstaltsgrupp. Socialstyrelsen räknar med att det totala behovet av ungdomsvårdsskoleplatser inom de närmaste åren kommer att bli oförändrat. Behovet av platser för pojkar i åldern 15—18 år samt vid specialskolorna för pojkar och flickor torde fortsätta att öka, medan efterfrågan på platser för yngre åldersgrupper kommer att minska. Platsbehovet för flickor samt för pojkar i åldersgruppen över 18 år torde bli oförändrat.

Någon större utbyggnad av organisationen är därför enligt socialstyrelsens mening icke aktuell f. n. Däremot måste vissa förändringar vidtagas för att bättre anpassa de skilda anstaltsgrupperna efter det verkliga platsbehovet. Av betydelse i detta sammanhang är införandet av åttonde och nionde skolåret vid ungdomsvårdsskolorna. Detta kommer att inverka på differentieringen mellan skolhem och yrkesskolor, vilken f. n. grundar sig på en åldersgräns av 15 år mellan de båda skoltyperna. Några yrkesskolor bör liksom vissa av de nuvarande skolhemmen avses för elever tillhörande enhetsskolans högstadium. Härigenom kommer antalet platser för åldersgruppen över 15 år att öka.

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med — avrundat — 1 058 200 kronor.

Löneregleringar m. m.	Ökning	Minskning
1. Höjning av arvoden till skolstyrelsernas verkställande ledamöter	8 225	
2. Ytterligare medel till arvoden åt rådgivande psykiatrer	5 225	
3. Uppflyttning av 7 rektorstjänster från 29 till 31 lönegraden och av 9 från 27 till 29 lönegraden	21 483	
4. Uppflyttning av tjänsterna som yrkeslärare och barnavårdslärlarinna från 20 till 21 lönegraden ...	32 460	
Personalförstärkningar m. m.		
5. 1 skolpsykolog Ce 29 vid Lövsta	20 424	
6. 1 assistent Ce 23 vid Lövsta	14 676	
7. 5 bokhållare Ce 21 och 2 kanslibiträden Ce 11 ...	82 980	
8. 1 kanslibitråde Ce 11 vid Lövsta	8 760	

	Ökning	Minskning
9. 1 biträde i reglerad befordringsgång vid Ryagården	7 296	
10. Utbyte vid Lövsta av 1 biträdande husföreståndare Ce 13 och 5 ekonomibiträden Ce 6 mot 1 hantverkare Ce 12 och 5 vårdare Ce 12	10 956	
11. 3 biträdande husföreståndare Ce 13, 2 vårdare Ce 12 och 1 kanslibiträde Ce 11 vid Folåsa; nuvarande arvode till skrivhjälp bortfaller	54 052	
12. Utbyte vid Hammargården av 1 hantverkare Ce 12 och 2 ekonomibiträden Ce 6 mot 1 tillsynsman Ce 18 och 1 biträdande husföreståndare Ce 13; 1 tjänst som folkskollärare Ce 21 vakantsättes		16 584
13. 8 tillsynsmän Ce 18 och 5 tillsynsmän Ce 16	142 068	
14. 11 vårdare Ce 12	99 924	
15. Ytterligare medel till vikarier och praktikanter	63 000	
16. Överföring från jordbrukets stat till löneplan av 9 arbetsförmän	82 020	
Omräkningar		
17. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	79 479	
18. Rörligt tillägg	341 824	
	1 074 852	16 584
		+ 1 058 268
19. Ordinariesättning föreslås beträffande 1 rektor Ce 29, 2 bokhållare Ce 21, 4 tillsynsmän Ce 18, 1 lärarinna i tvätt Ce 15, 11 vårdare Ce 12 och 4 kanslibiträden Ce 11.		

Motivering

1. Till verkställande ledamot av skolstyrelse utgår nu årligt arvode med 800 kronor vid 11 skolor och med 525 kronor vid lika många skolor. Arvodet bör höjas till 1 200 kronor vid 13 större skolor och till 800 kronor vid de 9 övriga skolorna. Motsvarande förslag framfördes i fjol (V ht 1955 s. 86) men vann ej bifall.

2. Socialstyrelsen har tidigare föreslagit, att antalet psykiaterbesök vid skolorna skall ökas och att ersättningarna skall höjas (V ht 1955 s. 87). Nu föreslås — med vissa ändringar i förhållande till fjolårets förslag — dels att grundbeloppen höjes från 290 till 360 kronor vid Forsane, Sundbo och Margretelund med hänsyn till att specialavdelningar inrättats vid dessa skolor, dels att besöksarvodet får utgå med 90 kronor per besök

oavsett besökstidens längd *och dels* att medel beviljas till genomsnittligt 20 besök per skola och år.

3. Styrelsen återkommer med sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagda förslag till lönereglering för rektorerna i de delar förslaget ej bifallits (V ht 1955 s. 87 o. 104).

4. År 1955 uppflyttades yrkeslärarna vid de centrala verkstadsskolorna från 20 till 21 lönegraden. Motsvarande uppflyttning bör ske för ungdomsvårdsskolornas yrkeslärare, vilka f. ö. har svårare klientel, längre arbetstid och kortare semester.

5. Vid Lövsta inrättades år 1948 en tjänst som biträdande läkare i Cg 29. I sitt slutbetänkande (SOU 1954:5) förordade ungdomsvårdsskoleutredningen ändring av tjänsten, vilken i brist på sökande inte kunnat besättas, till en tjänst som skolpsykolog; medan socialstyrelsen åter i yttrande häröver föreslagit, att en skolpsykologtjänst skulle inrättas med bibehållande tills vidare av läkartjänsten, beslöts i fjol att sistnämnda tjänst skulle ändras till en tjänst för en läkare eller psykolog i Ce 29 (V ht 1955 s. 80 o. 100). Styrelsen vidhåller sin uppfattning och föreslår därför, att den sålunda omändrade tjänsten avses enbart för en biträdande läkare i Ce 29 och att en särskild tjänst som skolpsykolog i Ce 29 inrättas.

6. Lövstas speciella klientel — psykiskt abnorma pojkar — fordrar under eftervårdstiden mycken hjälp och tillsyn för att inte återfalla i kriminalitet. Skolans ledande personal är så hårt ansträngd av arbetet vid skolan, att den inte i önskvärd grad hinner förbereda villkorliga utskrivningar och sköta skolans andel i eftervården. Inte heller de fem eftervårdskonsulenterna hinner, på grund av sina stora distrikt och många fall, ägna tillräcklig tid åt en så intensiv tillsyn av Lövstaeleverna som dessa behöver. Socialstyrelsen har övervägt frågan om att öka antalet eftervårdskonsulenter, vilkas arbetsbörda av skilda anledningar har vuxit väsentligt under de senaste åren, men funnit att eftervården nu bör förstärkas på andra vägar. För Lövsta föreslås sålunda en assistent, som inom skolan främst skall ägna sig åt eftervården och vidare skall biträda eftervårdskonsulenten i andra distriktet.

7. För att avlasta räkenskapsarbete från rektorerna bör fem bokhållartjänster inrättas inom ungdomsvårdsskoleorganisationen. Varje sådan bokhållare bör efter socialstyrelsens bestämmande svara för räkenskapsgörömmål vid minst två, i vissa fall tre eller fyra skolor. Därjämte bör två kanslibitträdestjänster inrättas till hjälp med räkenskaperna vid andra skolor. Ett liknande förslag hade framlagts i ungdomsvårdsskoleutredningens slutbetänkande. Sedan detta avlämnats har räkenskapsuppgifterna för rektorerna ökat ytterligare i omfattning.

8. Vid Lövsta måste nu en stor del av det rutinmässiga kontorsarbetet utföras av avdelningsföreståndarna till förfång för deras arbete med eleverna. En kanslibitträdesbefattning bör inrättas.

9. Motsvarande förslag framfördes senast inför innevarande budgetår (V ht 1955 s. 87) men bifölls ej.

10. Skolhemsavdelningen vid Lövsta bör omorganiseras. F. n. finns här fem elevpaviljonger (stugor). I varje paviljong bor sju elever tillsammans med en biträdande husföreståndare och ett ekonomibitråde; därjämte tjänstgör avbytarpersonal i paviljongerna. Tjänstgöringstiden per befattningshavare är onormalt lång, 60 timmar per vecka. Bostadsförhållandena för personalen i paviljongerna är vidare mindre tillfredsställande, särskilt för de ekonomibiträden som bor vägg i vägg med pojknarnas sovrum. Täta personbyten har förekommit, vilket inverkat ofördelaktigt på uppfostringsarbetet.

Socialstyrelsen föreslår, att en av elevpaviljongerna iordningställes till personalbostäder. I de återstående fyra paviljongerna skall biträdesrummet begagnas som elevrum och elevantalet därigenom ökas till åtta i varje paviljong. Sammanlagda antalet elever skulle då bli 32 mot 35 f. n. Vid överbeläggning beräknas elevantalet kunna uppgå till 36. Fem ekonomibiträdetsjänster, alla placerade i 6 lönegraden, bör bytas ut mot lika många vårdartjänster i 12 lönegraden. — Emedan eldnings-, reparations- och underhållsarbeten blivit eftersatta med nuvarande personalorganisation bör dessutom en tjänst som hantverkare i 12 lönegraden inrättas i stället för en efter omorganisationen obehövlig tjänst som biträdande husföreståndare i 13 lönegraden.

11. Folåsa skolhem som har haft en enda förläggning för 20 elever byggs nu om — enligt beslut vid 1955 års riksdag — efter ett paviljongsystem. Efter ombyggnaden kommer skolan att ha plats för 21 elever fördelade på en huvudavdelning och två paviljonger med sju elever i varje hus. Personalbehovet beräknas härigenom öka med tre biträdande husföreståndare i 13 och två vårdare i 12 lönegraden. Vidare bör en tjänst som kanslibitråde inrättas, varvid medel inte längre erfordras för ett deltidsanställt skrivbiträde.

12. Sedan ett av de två elevhemmen vid Hammargården förstörts genom brand, har socialstyrelsen i särskild skrivelse hemställt om medel på tilläggsstat för innevarande budgetår till ny- och ombyggnader vid skolan. Enligt styrelsens förslag skall bl. a. två elevpaviljonger med sju platser vardera uppföras och det kvarvarande elevhemmet, Björka, om-disponeras varigenom det kommer att hysa två elevgrupper om vardera åtta elever. Platsantalet vid skolan skulle bli 30 mot 40 före branden.

De ändringar i personalutrustningen som påkallas av omorganisationen bedömes av socialstyrelsen sålunda, att en tillsynsman i 18 lönegraden bör tillkomma som föreståndare för Björka — vilket överensstämmer med vad ungdomsvårdsskoleutredningen föreslagit härutinnan — och att en tjänst som biträdande husföreståndare i 13 lönegraden bör inrättas för

en av de planerade paviljongerna, medan en tjänst som hantverkare i 12 och två som ekonomibitråde i 6 lönegraden kan utgå varjämte en folkskollärartjänst i 21 lönegraden kan vakantsättas. Slutligen föreslås, att en av de två assistenter som tjänstgör vid skolan skall biträda eftervårdskonsulenten i första distriktet och i övrigt få samma arbetsuppgifter som den assistent som begärts för Lövsta (jfr motiveringen under punkt 6 i det föregående). — Skolans styrelse (majoriteten) anser, att den av socialstyrelsen förutsatta personaluppsättningen kan minskas med en assistent och en vårdare.

13. Ungdomsvårdsskoleutredningen ansåg, att tillsynspersonalen vid skolorna omedelbart behövde förstärkas med ytterligare 38 tillsynsmän och 29 vårdare i 18 resp. 12 lönegraden. Vid 1954 och 1955 års riksdagar tillfördes organisationen 15 nya vårdartjänster men inga tillsynsmannatjänster. Relationen mellan antalet tillsynsmän och vårdare var 1 : 8 den 1 juli 1955 (11 tillsynsmän på 86 vårdare). Tillsynsmannatjänsterna bör betraktas inte enbart som befordringstjänster för vårdare utan även som rekryteringstjänster för högre personal. Det finns ändock behov av befordringstjänster mellan vårdarnas 12 och tillsynsmännens 18 lönegrad. Vid skolor som har endast en tillsynsman bör tjänsten vara placerad i 18 lönegraden, likaså där han tjänstgör vid special- eller utskrivningsavdelning. I andra fall bör emellertid tillsynsmannatjänster kunna inrättas i 16 lönegraden.

Styrelsen föreslår åtta nya tillsynsmannatjänster i 18 lönegraden (vid Fagared för den utskrivningsavdelning som är under byggnad samt vid följande skolor som likaledes saknar tillsynsmän, nämligen Johannisberg, Brättegården, Hårsjögården, Hornö, Eknäs, Morängen och Broby) och fem tillsynsmannatjänster i 16 lönegraden (vid Fagared, Forsane, Sundbo, Margretelund och Råby).

14. På grund av personalbrist förekommer vid vissa skolor alltför långa tjänstgöringspass för tillsynspersonalen, varjämte övertid uttages i stor omfattning. Vidare måste tjänstgöring utöver normal arbetstid i mycket stor utsträckning åläggas den ledande personalen. Härigenom utsättes befattningshavarna för uttrötning och förslitning till skada både för arbetet bland eleverna och för dem själva. Socialstyrelsen har påbörjat en utredning om arbetsförhållandena för personalen vid ungdomsvårdsskolorna. I avvaktan på resultatet härav beräknar styrelsen, att sju vårdare erfordras — utöver de av styrelsen föreslagna tillsynsmännen — för att övertidstjänstgöringen och de långa arbetspassen skall kunna hållas inom rimliga gränser. Dessa vårdare bör inte knytas till bestämda skolor utan disponeras av socialstyrelsen för att insättas som förstärkning där behovet är särskilt trängande.

Den nuvarande personaluppsättningen vid specialavdelningarna — en tillsynsman och tre vårdare — har visat sig otillräcklig, emedan av säker-

hetsskäl två befattningshavare samtidigt måste vara i tjänst större delen av dagen. För var och en av specialavdelningarna vid Lövsta, Sundbo, Forsane och Margretelund behövs därför ytterligare en vårdare.

15. Under icke-ordinarieposten finns för innevarande budgetår tillgängligt ett belopp av 123 225 kronor till vikarier, vilket jämte rörligt tillägg medger en total utgift av 154 350 kronor. Med hänsyn till medelförbrukningen under budgetåret 1954/55, 230 409 kronor, bör en uppräknig med 60 000 kronor ske för detta ändamål. Därjämte bör de för praktikanter avsedda medlen, 7 000 kronor, räknas upp till 10 000 kronor för att göra det möjligt att lämna dugliga praktikanter kontant ersättning även då vikariat ej finns tillgängligt.

16. Vid 15 skolor finns helårsanställda arbetsförmän vilka avlönas av medel från jordbrukets stat med ett belopp motsvarande en viss löneklass i en för varje skola och befattning angiven lönegrad, lägst 10 och högst 14 enligt löneplan 1 till statens allmänna avlöningsreglemente; övriga avlöningsförmåner utgår efter samma regler som för extra tjänstemän, under det att pensionsreglementet för arbetare i statens tjänst gäller beträffande pensionen. Arbetsförmännen vid åtta skolor — Lövsta, Långanäs, Forsane, Sundbo, Johannisberg, Råby, Margretelund och Ryagården — där jordbruket förutsättes komma att kvarstå som en viktig utbildnings- och sysselsättningsgren, bör beredas fastare anställning genom att överföras på lönestat. Tjänsterna bör placeras i 12 lönegraden. Vid Margretelund, vars jordbruksareal utgör 105 hektar, bör dessutom inrättas en arbetsförmanstjänst i 14 lönegraden.

Yttranden

Statskontoret avstyrker de i punkterna 1—5, 7 och 9 framställda yrkandena huvudsakligen under motivering att dessa frågor prövats vid 1955 års riksdag. Förslagen rörande assistenttjänsterna vid Lövsta och Hammargården har samband med eftervårdsorganisationen och bör ej bedömas förrän barnvårdskommittén slutfört sitt arbete.

Ungdomsvårdsskoleutredningen behandlade frågan om förstärkning av skolornas kontorspersonal men räknade inte med kanslibiträdestjänster vid vare sig Lövsta eller Folåsa; statskontoret, som tidigare avstyrkt utredningens förslag rörande kontorspersonalen, intar samma ståndpunkt till socialstyrelsens förslag om inrättande av ifrågavarande kanslibiträdestjänster.

Det bör enligt statskontorets mening vara möjligt att minska de tilltänkta personaluppsättningarna vid Folåsa och Hammargården. Beträffande sistnämnda skola erinras om att ämbetsverket i yttrande över socialstyrelsens återuppbyggnadsförslag förordat uppförande av endast en ny elevpaviljong med 10 platser i stället för två med 7 platser vardera.

De föreslagna förändringarna beträffande tillsynspersonalens samman-

sättning, inberäknat utbyte av ekonomibiträdesbefattningar vid Lövsta mot vårdare, anses av statskontoret innebära en löne reglering och avstyrkes under hänvisning till den vid 1952 och 1953 års riksdagar genomförda tjänsteförteckningsrevisionen. De fyra specialavdelningar, som nu föreslås få ytterligare en vårdare var, har redan erhållit den av ungdomsvårdsskoleutredningen angivna normalutrustningen; vad beträffar vårdartjänsterna i övrigt bör vidare utökning anstå i avvaktan på resultatet av den inom socialstyrelsen igångsatta arbetstidsutredningen.

Av principiella skäl avstyrker statskontoret, att praktikanter vid ungdomsvårdsskolorna utöver kost och logi skulle erhålla kontant ersättning för sitt arbete, även då vikariat ej finnes ledigt.

Beträffande förslaget om löneplansanställning av viss jordbrukspersonal erinrar statskontoret, att denna personal kan under härför stadgade förutsättningar erhålla pensionsrätt enligt arbetarpensionsreglementena. Då frågan om jordbrukets framtida ställning inom organisationen ej blivit definitivt löst, bör någon ändring av anställningsformerna för ifrågavarande personal ej komma till stånd.

Förslaget om ordinariesättning av vissa tjänster avstyrkes bl. a. av det skälet att osäkerheten vid beräkning av den framtida elevtillströmningen påkallar särskild försiktighet vid tjänsteförändringar som berör ungdomsvårdsskolornas personal.

Statens lönenämnd har ingen erinran mot den föreslagna höjningen av arvoden till skolstyrelsernas verkställande ledamöter men finner liksom tidigare (V ht 1955 s. 88), att förslagen rörande grundbelopp och besöksarvoden för rådgivande psykiatrer inte är tillräckligt motiverade.

Med hänvisning till den överenskommelse, som träffades i fjol mellan civildepartementet och vederbörande personalorganisationer beträffande lönegradsplaceringen för bl. a. rektorer, yrkeslärare och barnavårdslärarinnor vid ungdomsvårdsskolorna, avstyrker lönenämnden lönegradsuppflyttning för dessa personalkategorier.

Lönenämnden har inte något att erinra mot föreslagna lönegradsplacering för tjänsterna som skolpsykolog och som assistent vid Lövsta liksom ej heller mot placeringen av de föreslagna tjänsterna som bokhållare och de under punkterna 7, 8 och 11 upptagna kanslibiträdestjänsterna. Vid de skolor, där det kamerala arbetet övertages av bokhållare, synes dock kvarvarande biträdesuppgifter inte motivera biträdes placering i 11 lönegraden.

De vid Lövsta och Folåsa föreslagna tjänsterna som vårdare i 12 lönegraden kan lönenämnden inte tillstyrka. Det synes nämnden som om de arbetsuppgifter, som skulle komma att hänföras till ifrågavarande tjänster, närmast motsvarar sådana uppgifter som åvilar vårdarinnor i 9 lönegraden vid skolor för blinda och döva. Med hänsyn härtill bör ej heller de vid Hammargården redan befintliga vårdartjänsterna i 12 lönegraden

utnyttjas för förevarande arbetsuppgifter. Lönegradsplaceringen för övriga vid nämnda skolor föreslagna tjänster liksom för de under punkterna 13 och 14 angivna vill nämnden inte motsätta sig.

Inplaceringen av arbetsförmanstjänsterna vid vissa skolors jordbruksdrift i 12 lönegraden synes enligt lönenämndens mening kunna godtagas. Däremot synes tillräckliga skäl ej ha anförts för inplacering av en arbetsförman vid Margretelunds yrkesskola i 14 lönegraden.

Departementschefen

Till att börja med vill jag beträffande de av riksdagen begärda utredningarna om anordnande av viss sjömansutbildning vid ungdomsvårdsskolorna nämna, att utbildning av skeppskochar väntas komma till stånd i maj 1956 vid Fagared och att socialstyrelsen enligt vad jag inhämtat avser att under våren 1956 lägga fram förslag om utbildning av däckspersonal inom organisationens ram.

Barnavårdskommittén har nyligen avlämnat ett betänkande om utredningshem (SOU 1955: 37), vari bl. a. föreslås, att dylika hem skall upprättas i anslutning till fyra ungdomsvårdsskolor. Vidare har riksåklagarämbetet i skrivelse den 30 november 1955 hemställt om vissa provisoriska åtgärder för att på annat sätt än genom häktning hindra unga lagöverträdare från att begå nya brott under utredningstiden och under den väntetid, som kan uppkomma efter det att samhällsreaktionen bestämts och tills plats kan beredas den unge på ungdomsvårdsskola. I detta avseende föreslås tillfälligt omhändertagande på ungdomsvårdsskola eller inrättande av något skolhem till provisoriskt utredningshem. Den tilltagande platsbristen på ungdomsvårdsskolorna bör, heter det bl. a. i ämbetets framställning, avhjälpas främst genom utökning av platsantalet på specialavdelning. — Dessa förslag är f. n. föremål för remissbehandling, vilken avslutas inom kort.

Beträffande platsbehovet vid ungdomsvårdsskolorna har situationen under den senaste tiden kännetecknats av ett ökat tryck på yrkesskolorna — särskilt på de båda specialskolorna, Lövsta för pojkar och Ryagården för flickor — medan efterfrågan på elevplatser vid skolhemmen varit av mindre omfattning; ett inte obetydligt antal platser har stått tomma vid skolhemmen. Med anledning av dessa förhållanden har vissa åtgärder redan vidtagits för att öka kapaciteten hos yrkesskolorna. Vidare har verksamheten vid Gräskärns skolhem i dagarna omlagts så att även yngre yrkesskoleelever mottages vid denna skola. Vid Fagared och Johannisberg kommer, sedan pågående byggnadsarbeten avslutats under innevarande budgetår, ytterligare ett antal platser att stå till förfogande för yrkesskoleelever. Jag vill slutligen i detta sammanhang förutskicka, att jag i det följande ämnar föreslå, att specialavdelningar inrättas vid ytterligare två skolor, nämligen Fagared och Ryagården. Jämfört med förhållandena under hösten 1955

beräknas dessa olika åtgärder resultera i att ungdomsvårdsskolorna kan ta emot ännu ett 80-tal elever tillhörande yrkesskoleklientelet.

Jag övergår nu till socialstyrelsens anslagsframställning.

Förslagen om arvodeshöjningar för skolstyrelsernas verkställande ledamöter och för skolornas rådgivande psykiatrer samt om ökning av antalet psykiaterbesök m. m., vilka i stort sett utgör upprepningar av de yrkanden socialstyrelsen ställde i fjol, kan jag inte biträda. Jag vill erinra om att skolstyrelsernas ledamöter numera får särskilt sammanträdesarvode och att en viss medelsökning har skett under innevarande budgetår för psykiaterbesök.

Så sent som vid 1955 års riksdag skedde löneregleringar för bl. a. rektorerna, yrkeslärare och barnavårdslärarinnor vid ungdomsvårdsskolorna. Dessa frågor bör inte nu prövas på nytt. Jag är inte heller beredd att tillstyrka förslaget att vissa arbetsförmän överföres från jordbrukets stat till löneplan.

Jag kommer senare denna dag att upptaga frågan om anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår för att sätta Hammargården i funktionsdugligt skick efter den brand som inträffat vid skolan. Därvid har jag för avsikt att föreslå, att en ny elevförläggning med tio platser uppföres och att elevantalet i det kvarvarande elevhemmet Björka begränsas till 16 under normala förhållanden. Skolan skulle härigenom avses för 26 elever mot 40 före branden. Reduceras elevantalet på detta sätt, kan personalen minskas i större utsträckning än vad socialstyrelsen förutsatt. Jag föreslår, att följande sex tjänster indrages vid Hammargården, nämligen två av de fyra folkskollärartjänsterna i Ce 21, vidare en befattning som hantverkare i Ce 12, en som vårdare i Ce 12 och två som ekonomibiträde i Ce 6. Å andra sidan bör en tjänst tillkomma för elevförläggningen Björka; härför bör avses en biträdande husföreståndare i Ce 13. Mitt förslag i fråga om personalutrustningen vid Hammargården innebär således en nettominskning med fem tjänster och leder till en kostnadsminskning av 50 028 kronor.

Vid behandlingen i fjol av ungdomsvårdsskoleutredningens slutbetänkande bedömde min företrädare i ämbetet personalbehovet vid ungdomsvårdsskolorna sålunda, att en förstärkning av hela organisationen med ca 20 tjänster vore erforderlig, av vilka tjänster sju föreslogs inrättade under innevarande budgetår (V ht 1955 s. 94). Häremot gjorde riksdagen ingen invändning. Jag föreslår, att organisationen förstärkes med ytterligare sju tjänster under nästa budgetår. Inberäknat de fem tjänster som frigöres från Hammargården bör alltså tolv tjänster inrättas. Från denna utgångspunkt bedömer jag de av socialstyrelsen föreslagna personalförstärkningarna vid skolorna.

Jag kan instämma i vad socialstyrelsen anfört om behovet av en intensivare eftervård av Lövstaeleverna, som från olika synpunkter är det mest svårbehandlade av ungdomsvårdsskolornas klientel. För detta ändamål bör

en assistenttjänst i Ce 23 inrättas vid Lövsta för en kostnad av 14 676 kronor. Det synes mig vara naturligt, att assistenten i mån av tid biträder eftervårdskonsulenten i andra distriktet — vilket omfattar delar av Stockholms län samt fem andra län i Mellansverige — i första hand beträffande elever som utskrivits villkorligt från denna skola. I detta sammanhang vill jag även ge till känna, att jag inte har någon erinran mot att en av de två assistenterna vid Hammargården lämnar biträde åt eftervårdskonsulenten i Stockholmsdistriktet för att något lätta dennes arbetsbörda. Dessa praktiska arrangemang innebär inte något föregripande av en mera definitiv lösning av eftervårdsfrågorna.

Skolhemsavdelningen vid Lövsta bör omorganiseras i enlighet med socialstyrelsens plan. Jag kan dock inte tillstyrka, att de ekonomibiträden som tjänstgör i elevpaviljongerna bytes ut mot vårdare. Däremot synes utbyte böra komma till stånd av en biträdande husföreståndare i Ce 13, vilken blir överflödigt efter omorganisationen, mot en hantverkare i Ce 12; utbytet medför en kostnadsminskning med 324 kronor.

Vid 1955 års riksdag ändrades en underläkartjänst vid Lövsta — vilken hade stått utan innehavare sedan den inrättades sju år tidigare — till en tjänst som läkare eller psykolog. Jag avstyrker förslaget att tjänsten nu ändras tillbaka till en läkarbefattning och att en särskild psykologtjänst inrättas i stället.

Folåsa bygges nu om efter paviljongsystem. Förslaget att tillsynspersonalen vid skolan förstärkes med tre biträdande husföreståndare i Ce 13 och två vårdare i Ce 12 bör godtagas. Härför erfordras 46 392 kronor. Någon kanslibiträdetsjänst bör emellertid inte inrättas f. n., varför nuvarande arvodesbelopp av 1 100 kronor till skrivhjälp vid skolan bör bibehållas. Jag kan inte heller nu förorda, att medel beräknas för någon ytterligare biträdetsjänst vid Lövsta eller Ryagården.

I syfte att minska rektorernas arbete med räkenskapsgörömmål har socialstyrelsen föreslagit, att fem bokhållar- och två kanslibiträdesbefattningar inrättas inom ungdomsvårdsskoleorganisationen. Jag delar styrelsens uppfattning att rektorerna såvitt möjligt bör befrias från kamerala sysslor av rutinkaraktär. Särskilda tjänster som bokhållare finns vid tre av de större skolorna. Vid andra skolor kan tillgänglig biträdespersonal i viss utsträckning utnyttjas för motsvarande arbetsuppgifter. I övrigt torde man emellertid kunna uppnå en inte oväsentlig lättnad i rektorernas administrativa arbetsbörda genom att mot arvode anlita någon bokföringskunnig person i orten eller eljest i skolans närhet för sådana räkenskapsgörömmål som rektorerna lämpligen kan lämna ifrån sig. Jag föreslår, att medel anvisas för att i första hand pröva dessa möjligheter och förordar, att 30 000 kronor beräknas för ändamålet under nästa budgetår.

Beträffande övriga föreslagna personalförstärkningar anser jag mig kunna förorda, att tre tillsynsmannatjänster i Ce 18 inrättas avsedda för

Fagared, Johannisberg och Hornö samt att ytterligare tre vårdartjänster i Ce 12 tillföres organisationen, vilka socialstyrelsen bör få disponera för placering vid skolor där de för tillfället bäst behövs. Kostnaderna för dessa sex tjänster uppgår till 61 572 kronor. Frågan om personaluppsättningen vid specialavdelningarna bör inte omprövas förrän resultatet föreligger av socialstyrelsens pågående utredning om personalens arbetstidsförhållanden.

Vidare förordar jag en uppräknig av de för vikarier avsedda medlen med 20 000 kronor.

Kostnadsökningen under omräkningsposterna beräknar jag till 429 202 kronor.

Jag tillstyrker, att fem vårdartjänster ordinariesättes.

Medelsbehovet för nästa budgetår bör sålunda beräknas till (4 739 000 — 50 028 + 14 676 — 324 + 46 392 + 30 000 + 61 572 + 20 000 + 429 202) 5 290 490 kronor. Anslaget bör uppföras med 5 290 000 kronor.

Medelsbehovet under de olika anslagsposterna beräknar jag på följande sätt:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 686 000 (+ 14 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 122 800 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 448 000 (+ 119 000) kronor;

rörligt tillägg 1 033 200 (+ 418 000) kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 686 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	122 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 448 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 033 200
	Summa kronor 5 290 000 ;

c) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 290 000 kronor.

[36] 24. Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	3 347 000	3 382 673
1955/56 (statsliggaren s. 325)	3 396 000	
1956/57 (förslag)	3 590 500	

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ³⁰/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 262 500 kronor.

1. Reseersättningar	22 000
2. Bränsle, lyse och vatten	30 000
3. Övriga expenser	14 000
4. Underhåll av byggnader m. m.	60 000
5. Inventarier m. m.	35 000
6. Hälso- och sjukvård	40 000
7. Diverse	9 000
8. Eftervård och utackordering	44 000
9. Skyddskläder åt befattningshavare	8 500
	+ 262 500

Motivering

1. *Reseersättningar*. Utgift 1953/54 87 873, 1954/55 97 185 kronor; anslag 1955/56 95 600 kronor. — *Styrelsen* upprepar sitt senast inför innevarande budgetår gjorda förslag, att skolstyrelseledamot skall äga uppbära fullt traktamente oberoende av var han är bosatt och hur lång tid tjänsteresan tar i anspråk. På grund härav beräknas utgifterna öka med 4 000 kronor. Vidare erfordras 18 000 kronor dels till följd av taxehöjningar och dels för att möjliggöra för skolornas personal att i önskvärd utsträckning besöka villkorligt utskrivna elever under den första tiden och medverka vid återförande och överflyttning av elever.

2. *Bränsle etc.* Utgift 1953/54 659 924, 1954/55 719 364 kronor; anslag 1955/56 695 000 kronor.

3. *Övriga expenser*. Utgift 1953/54 68 060, 1954/55 81 999 kronor; anslag 1955/56 77 600 kronor. — Vissa nya avdelningar måste förses med telefonapparater. Nuvarande knapphet på medel har nödgat skolorna att vidta drastiska inskränkningar av telefonsamtal, vilket menligt inverkat på eftervården m. m. En uppräknig med 12 000 kronor till telefonkostnader är oundgängligen nödvändig. För rationalisering av kontorsarbetet vid skolorna bör kontorsmaskiner för 2 000 kronor inköpas.

4. *Underhåll av byggnader m. m.* Utgift 1953/54 290 476, 1954/55 320 595 kronor; anslag 1955/56 300 000 kronor. — Byggnadsvärdet kan nu upp-

skattas till ca 18 milj. kronor. För underhållet erfordras ett belopp motsvarande 2 % av detta värde, d. v. s. 360 000 kronor.

5. *Inventarier m. m.* Utgift 1953/54 104 880, 1954/55 114 998 kronor; anslag 1955/56 125 000 kronor. — Enligt en av socialstyrelsen år 1954 verkställd undersökning fanns behov av upprustning och anskaffning av inventarier för 182 000 kronor under förevarande anslagspost (V ht 1955 s. 107). I fjol beviljades 20 000 kronor för ändamålet; anslagsposten bör nu räknas upp med ytterligare 35 000 kronor.

6. *Hälso- och sjukvård.* Utgift 1953/54 97 003, 1954/55 117 379 kronor; anslag 1955/56 85 000 kronor. — Sjukvårdskostnaderna har ökat, sedan ungdomsvårdsskolornas elever enligt utomlänsavtalet undantagits från kostnads lindring vid sjukhusvård inom främmande sjukvårdsområde. Vidare har antalet elever med hjärnsador och hormonala rubbningar m. m. ökat. Den medicinska undersökningen och behandlingen av eleverna måste därför intensifieras. Slutligen bör föreliggande brister i elevernas hälsokontroll avhjälpas i enlighet med ett av medicinalstyrelsen upprättat förslag.

7. *Diverse.* Utgift 1953/54 70 484, 1954/55 75 599 kronor; anslag 1955/56 70 600 kronor. — Ett preliminärt avtal har träffats med stiftelsen Råby räddningsinstitut enligt vilket stiftelsen för en beräknad kostnad av 85 000—90 000 kronor skall uppföra ett personalbostadshus med två lägenheter om minst 73 m² vardera; lägenheterna skall upplåtas åt staten mot en årlig hyra motsvarande 5 % av byggnadskostnaden, dock högst 4 000 kronor. Anslagsposten bör höjas med sistnämnda belopp och därutöver med 5 000 kronor med hänsyn till medelförbrukningen under budgetåret 1954/55.

8. *Eftervård och utackordering.* Utgift 1953/54 300 168, 1954/55 335 328 kronor; anslag 1955/56 300 500 kronor. — Den 31 december 1954 var antalet utackorderade elever 93 och antalet villkorligt utskrivna 725. De medel som står till förfogande för utackordering och eftervård medger ett bidrag av genomsnittligt ca 370 kronor per elev och år. Kostnaderna för fortsatt utbildning och ersättningarna för kvalificerade enskilda hem åt yngre och särskilt svårplacerade elever är betydligt högre. Därtill kommer att övervakararvodena har höjts från 2, 4 eller 6 till 10 kronor per elev och månad.

9. *Skyddskläder åt befattningshavare.* Styrelsen upprepar ett år 1953 framlagt förslag om anskaffande av skyddskläder (blåställ, overalls och förkläden m. m.) åt vissa befattningshavare vid skolorna.

Yttrande

Statskontoret vill inte motsätta sig en höjning av anslagsposterna till reseersättningar och till övriga expenser med 2 400 kronor vardera, varvid

ifråga om förstnämnda post förutsättes att socialstyrelsens yrkande rörande skolstyrelseledamöternas traktamenten inte heller i år vinner beaktande.

Med hänsyn till de stegrade byggnadskostnaderna synes en förstärkning påkallad av delposten till underhåll av byggnader, dock med högst 30 000 kronor. Posten till inventarier m. m., som för innevarande budgetår ökats med 20 000 kronor, bör däremot uppföras med oförändrat belopp.

Såsom statskontoret tidigare framhållit (V ht 1954 s. 76) bör förhandlingar upptagas med sjukvårdsinrättningarnas huvudmän för att få till stånd sådan ändring i utomlänsavtalet, att ungdomsvårdsskolornas elever och klientelet vid andra statliga anstalter inte undantages från kostnads-lindring vid vård inom främmande sjukvårdsområde. I avvaktan på resultatet av dessa förhandlingar bör posten till hälso- och sjukvård i anslutning till den genomsnittliga medelsförbrukningen under de båda senaste budgetåren uppföras med 110 000 kronor.

Under förutsättning att tilläggsavtalet angående Råby vinner Kungl. Maj:ts godkännande bör posten till diverse uppföras med 75 000 kronor.

Medelsanvisningen för eftervård och utackordering har för de båda senaste budgetåren ökat med sammanlagt 55 500 kronor. För att möjliggöra en intensifierad utackorderingsverksamhet erfordras en ytterligare uppräknings av posten till eftervård och utackordering. I nuvarande läge bör dock höjningen begränsas till 34 500 kronor.

Vad angår det begärda anslaget till skyddskläder åt befattningshavare saknar statskontoret hållpunkter för bedömning av skäligheten av det yrkade beloppet 8 500 kronor.

Statskontoret föreslår därjämte minskning av två anslagsposter. Sålunda bör posten till utspising — som nu är uppförd med 800 000 kronor och under vilken medelsförbrukningen under budgetåret 1954/55 uppgick till 743 094 kronor — kunna nedsättas med 20 000 kronor med hänsyn till belastningen. Posten till undervisning, lek och idrott har för innevarande budgetår räknats upp med 41 000 kronor. Då av detta belopp 20 000 kronor utgjorde engångsanslag för anskaffning av skolmateriel, bör posten nu nedräknas med sistnämnda belopp.

Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka några särregler för beräkningen av traktamenten åt skolstyrelsernas ledamöter. Posten till reseersättningar bör räknas upp med 8 000 kronor till följd av inträdda kostnadsstegringar och för att möjliggöra för personalen att företa tjänsteresor i något ökad omfattning.

Omkostnaderna för skolornas fastigheter har stigit. Till underhåll av byggnader m. m. bör beräknas ytterligare 50 000 kronor, varjämte bränsleposten bör höjas med 20 000 kronor.

Med hänsyn till telefonkostnaderna bör delposten till övriga expenser ökas med 10 000 kronor. Posten till inventarier m. m. höjdes i fjol med 20 000 kronor; jag kan inte nu tillstyrka en ytterligare uppräknig.

Statskontoret har i sitt remissyttrande föreslagit, att förhandlingar upptages med landstingen för att elever vid ungdomsvårdsskolor och andra för vilkas vård staten svarar skall få rätt till kostnadslindring vid sjukhusvistelse inom främmande sjukvårdsområde. Frågan härom bör enligt min mening framdeles övervägas i ett större sammanhang än det förevarande. Jag förordar, att posten till hälso- och sjukvård i enlighet med socialstyrelsens förslag höjes med 40 000 kronor.

Mellan socialstyrelsen och stiftelsen Råby räddningsinstitut i dess egenkap av huvudman för Råby yrkesskola har, under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande, träffats ett avtal om tillägg till gällande arrendeavtal; enligt tilläggsavtalet åtar sig stiftelsen att bygga ett personalbostadshus med två lägenheter vilka upplåtes till staten mot en hyra av högst 4 000 kronor om året. Avtalet bör godkännas. Jag förordar, att delposten till diverse i anledning härav räknas upp med 4 000 kronor.

Det synes mig motiverat att ytterligare medel ställes till förfogande för utackordering av ungdomsvårdsskoleelever. Jag vill vidare erinra om att övervakararvodena i fjol höjdes med genomsnittligt ca 50 % till 10 kronor i månaden dock utan att någon medelsförstärkning skedde på grund härav. För dessa ändamål bör posten till eftervård och utackordering nu höjas med sammanlagt 74 500 kronor.

Förslaget om medelsanvisning till skyddskläder åt befattningshavare vid ungdomsvårdsskolorna kan jag inte biträda.

Under posten till undervisning, lek och idrott beräknades i fjol bl. a. 20 000 kronor till inköp av viss skolmateriel. Då materielen till ett belopp av ca 12 000 kronor hade karaktär av engångsanskaffningar, bör delposten nu minskas med sistnämnda belopp.

Anslaget bör i enlighet med vad jag förordat ökas med (8 000 + 50 000 + 20 000 + 10 000 + 40 000 + 4 000 + 74 500 — 12 000) 194 500 kronor och alltså uppföras med (3 396 000 + 194 500) 3 590 500 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 590 500 kronor.

[37] 25. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ³⁰/s 1955) anmält ett behov av 2 873 500 kronor för nästa budgetår.

1. Ny elevavdelning jämte utrustning samt tillbyggnad av ekonomilokaler vid Eknäs	600 000
2. Ny specialavdelning jämte utrustning, omändring av elevförläggningen Björkhaga samt installationer av oljeeldning vid Ryagården	251 100
3. Omändring av och installation av oljeeldning i elevförläggningen Herrgården m. m. vid Sundbo	73 000
4. Brandarmsystem m. m. vid vissa skolor	90 000
5. Tillbyggnad av expeditionslokaler m. m., installation av automatväxel samt iordningställande av vatten- och avloppssystem vid Lövsta	178 400
6. Ny specialavdelning jämte utrustning samt inköp av fritidsstuga vid Fagared	264 000
7. Ny elevavdelning jämte utrustning samt omändring av elevförläggningen Slottet vid Långanäs	238 000
8. Staket kring specialavdelningarna vid Lövsta, Forsane och Margretelund	45 000
9. Ytterligare medel till iordningställande av avloppssystemet vid Vemyra	28 000
10. Mekanisk verkstad jämte utrustning vid Johannisberg	153 000
11. Svinstall vid Hornö	36 000
12. Verkstadslokal vid Härsjögården	122 500
13. Standardförbättringar i äldre personalbostäder	50 000
14. Nya personalbostäder	744 500
	2 873 500

Motivering

1. Eknäs — vars klientel nu består av efterblivna flickor — bör sättas i stånd att ta emot yngre psykiskt abnorma flickor i behov av specialvård. En sjuk- och observationsavdelning måste byggas för ändamålet. Vidare föreslås en tillbyggnad till den nuvarande elevförläggningen med kök, matsalar, dagrum m. m. samt en personalbostad. Motsvarande lokaler finns nu i skolans huvudbyggnad. Denna bör framdeles rivas i enlighet med vad ungdomsvårdsskoleutredningen föreslagit i sitt slutbetänkande (SOU 1954:5). Kostnaderna för projekten beräknas till 600 000 kronor, varav

för den nya förläggningen med utrustning 292 300 kronor och för tillbyggnaden 307 700 kronor.

2. Vid Ryagården har i en äldre byggnad anordnats en specialavdelning, vilken fungerar som intagnings- och isoleringsavdelning. Samröret mellan nykomlingar och t. ex. återtagna äldre elever eller anstaltsoroliga elever, som då och då måste överföras till specialavdelningen, inverkar mycket ogynnsamt på behandlingsarbetet. För det mest svårbehandlade klientelet erfordras en separat specialavdelning med plats för högst 8 elever. Den befintliga avdelningen bör användas som intagnings- och sjukavdelning. Kostnaderna för specialavdelningen beräknas till 222 200 kronor, varav 15 000 kronor till utrustning.

Ryagårdens båda huvudavdelningar är avsedda för 20 elever vardera. Så stora elevgrupper — bestående av psykiskt abnorma, vanartade flickor i tonåren — är synnerligen svårskötta. En minskning av grupperna är oundgängligen nödvändig. Socialstyrelsen föreslår, att den ena avdelningen, Björkhaga, ombygges och att elevantalet nedbringas till högst 12. Det härigenom lediga utrymmet bör omdisponeras till personalbostäder. Ombyggnaden beräknas kosta 22 800 kronor. Därjämte bör oljeeldning installerats i Björkhaga och i en personalbostad för tillhoppa 6 100 kronor.

De föreslagna byggnadsarbetena vid Ryagården beräknas sålunda kosta (222 200 + 22 800 + 6 100) 251 100 kronor.

3. Ett i huvudsak likalydande förslag framlades senast inför innevarande budgetår (V ht 1955 s. 112). För installation av oljeeldning i Herrgården beräknas 9 000 kronor; värmesystemet i byggnaden kom till stånd år 1932, och pannorna är nu starkt förslitna.

4. Kostnaden för de vid vissa ungdomsvårdsskolor behövliga brandalarmanordningarna beräknades i fjol av byggnadsstyrelsen till 120 000 kronor (V ht 1955 s. 112 o. 114), varav 30 000 kronor beviljades för innevarande budgetår. Resten eller således 90 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår.

5. Socialstyrelsen upprepar sitt i fjol framförda förslag om tillbyggnad av expeditiionslokaler till sjukavdelningen vid Lövsta för en kostnad av 153 000 kronor (V ht 1955 s. 113).

Styrelsen återkommer vidare till frågan om en telefonanläggning vid skolan. För innevarande budgetår har efter förslag av socialstyrelsen anvisats 4 000 kronor till lokaltelefoner. Nu föreslås i stället installation av televerkets automatväxel, vilken kostar 13 000 kronor. För ändamålet bör det redan erhållna beloppet av 4 000 kronor användas och ytterligare 9 000 kronor anvisas.

Vattenledningssystemet och det sanitära systemet m. m. vid Lövsta är i behov av omläggning. Kostnaden härför beräknas till ca 31 200 kronor. Medel å ett äldre anslag kan i viss utsträckning disponeras för ifrågasvarande omläggning; ytterligare erfordras 16 400 kronor.

För de angivna ändamålen beräknas sålunda medelsbehovet till (153 000 + 9 000 + 16 400) 178 400 kronor.

6. På grund av Fagareds läge nära Göteborg är denna skola särskilt svårt utsatt för rymningar. Förflyttningen av ifrågavarande elever till andra skolors specialavdelningar inverkar vidare ogynnsamt på elevbehandlingen. Skolstyrelsen har därför hemställt, att en specialavdelning inrättas vid Fagared. Förslaget har biträttts bl. a. av skolans rådgivande psykiater, landsfogden i Hallands län och åklagarmyndigheten i Göteborg.

Socialstyrelsen anför, att kapaciteten hos de nyinrättade specialavdelningarna redan har visat sig otillräcklig. En specialavdelning vid Fagared av samma typ som vid andra ungdomsvårdsskolor betecknas av socialstyrelsen som mycket angelägen. Kostnaden beräknas till 249 000 kronor, varav 15 000 kronor för utrustning. — Därjämte föreslås att en sportstuga, belägen omedelbart intill skolans badplats, skall inköpas för 15 000 kronor.

7. Elevförläggningen Slottet vid Långanäs rymmer 28 elevplatser. Att äldre, svårartade elever sammanföres i en så stor grupp försvårar avsevärt uppfostringsarbetet. Avdelningen bör — såsom även ungdomsvårdsskoleutredningen föreslagit — minskas till 16 elever, och en ny mellangradsavdelning för 12 elever bör uppföras.

8. Vid Lövsta, Forsane och Margretelund bör i enlighet med lokalstyrelsernas önskemål staket uppsättas kring specialavdelningarna. Därigenom skapas ett fritidsområde för sysselsättning och sport utomhus, vilket även något lättar avdelningarnas slutna karaktär, varjämte möjligheterna minskas för utomstående att komma i kontakt med de elever som är intagna på dessa avdelningar.

9. Vid 1954 års riksdag anvisades 83 000 kronor till iordningställande av avloppssystemet vid Vemyra. Sedan stadsplanen för Sollefteå stad ändrats, erfordras ytterligare 1 000 meter avloppsledning för att skolhemmets kloaknät skall kunna anslutas till det av staden nu projekterade avloppssystemet. Kostnaden för förlängningen av kloakledningen beräknas till 54 800 kronor, varav staden är beredd att svara för hälften eller således 27 400 kronor. Till skolans andel i kostnaden bör anvisas 27 400 kronor; därjämte erfordras 600 kronor till administrationskostnader.

10. Den nuvarande mekaniska verkstaden vid Johannisberg är i så dåligt skick att en reparation inte lönar sig. Socialstyrelsen föreslår nybyggnad av en mekanisk verkstad för 136 000 kronor samt komplettering av maskinutrustningen för 17 000 kronor.

11. Ladugården vid Hornö brann ned hösten 1954. Medan jordbruket vid flickskolorna har liten betydelse som yrkesutbildningsgren, är djurvård och trädgårdsskötsel mycket värdefulla som sysselsättnings- och arbetsterapi. Socialstyrelsen avser att driva jordbruket vid Hornö utan kreatursbesättning men med hönsskötsel och utökad grisuppfödning. För sistnämnda ändamål erfordras ett svinstall, vilket har kostnadsberäknats till 36 000 kronor.

12. Härsjögården tar emot äldre, arbetsovilliga kvinnliga elever för vilka arbetsträning och innötande av effektiva arbetsvanor har största betydelse. Skolans verkstadsdrift försiggår nu i trånga och otidsenliga lokaler i huvudbyggnaden. För att förbättra yrkesutbildnings- och arbetsresultaten föreslås, att en friliggande verkstadslokal uppföres för 122 500 kronor.

13. Den påbörjade upprustningen av det äldre bostadsbeståndet inom organisationen bör fortsätta.

14. Det aktuella personalbostadsbehovet uppgår enligt en den 1 juli 1955 företagen översyn till ca 50 lägenheter. Under nästa budgetår bör bostadslägenheter uppföras i följande omfattning.

Skola	Befattningshavare	Storlek m ²	Kostnad
Lövsta	underläkare	1 × 90	60 000
»	avdelningsföreståndare	1 × 90	60 000
»	biträdande husföreståndare	(ombyggnad)	24 500
Långanäs	assistent	1 × 90	60 000
»	vårdare	2 × 65	90 000
Fagared	vårdare	2 × 65	90 000
Forsane	vårdare	2 × 65	90 000
Margretelund	assistent	1 × 90	60 000
Hornö	rektor	1 × 90	60 000
Morängen	rektor	1 × 90	60 000
Broby	hantverkare + jordbruksförman	2 × 65	90 000
			744 500

Den ombyggnad för 24 500 kronor som föreslås vid Lövsta står i samband med socialstyrelsens under punkt 35 i det föregående redovisade förslag till omorganisation av skolhemsavdelningen därstädes, vilket bl. a. innebär att en av elevpaviljongerna omdisponeras till personalbostäder.

Yttranden

Byggnadsstyrelsen anför, att den nya elevförläggningen vid Eknäs är avsedd att uppföras som en byggnad i två plan, varav det som innehåller elevrummen är tänkt som en övre, delvis på pelare förlagd våning. Byggnadsstyrelsen ifrågasätter lämpligheten av dylik disposition av byggnaden med hänsyn inte blott till den oekonomiska planlösningen utan även till brandrisken i den övre våningen, vilken är tänkt att utföras i trä. Styrelsen föreslår därför att ritningsförslaget omarbetas.

Beträffande tillbyggnaden till den befintliga elevförläggningen vid Eknäs har byggnadsstyrelsen endast en detaljerinran.

Den föreslagna specialavdelningen vid Ryagården har enligt byggnadsstyrelsens mening givits en oekonomisk utformning. Ritningsförslaget bör även i andra avseenden bli föremål för överarbetning.

Om avsikten med de föreslagna staketen kring specialavdelningarna

är att förhindra rymningar, måste enligt de erfarenheter byggnadsstyrelsen gjort i andra sammanhang stängslet utföras med en höjd av ca 5 meter samt förses med taggtråd i överkanten.

Beträffande det begärda anslaget på 28 000 kronor till avloppssystemet vid Vemyra saknar byggnadsstyrelsen tillräckligt underlag för att bedöma, huruvida den vid förhandlingar mellan skolstyrelsen och Sollefteå stad överenskomna uppdelningen av kostnaden är skälig.

Byggnadsstyrelsen ifrågasätter vidare om det inte vore fördelaktigt ur ekonomisk synpunkt att utföra de föreslagna verkstadsbyggnaderna vid Johannisberg och Hårsjögården som monteringsfärdiga standardhus enligt av arbetsmarknadsstyrelsen tillämpade principer. Möjligheterna härtill bör närmare undersökas.

Beträffande övriga i socialstyrelsens framställning upptagna byggnadsobjekt har byggnadsstyrelsen i huvudsak inte något att erinra. De angivna kostnaderna bedömes såsom i stort sett skäliga.

Byggnadsstyrelsen tar slutligen upp frågan om elevrummens storlek och utrustning vid ungdomsvårdsskolorna. Styrelsen anser, att rum som är avsedda för endast en elev bör kunna begränsas till 6 m² i likhet med vad som avses ske vid anläggningar av liknande art inom fångvården. Det bör vidare tagas under övervägande att förse elevrummen med tvättställ av lämplig typ. En sådan inredning betyder visserligen en ökning av kostnaderna för ledningssystemet, men å andra sidan kan de gemensamma tvätt- och toalettavdelningarna minskas. Såvitt byggnadsstyrelsen kan finna skulle de föreslagna anordningarna medföra lättnader beträffande övervakningen.

Statskontoret anför, att medelsbehovet under förevarande anslag undandrar sig ämbetsverkets bedömande.

Departementschefen

Till byggnadsarbeten har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 1 250 000 kronor. Jag kommer senare denna dag att föreslå, att 500 000 kronor anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår till återuppbyggnad av Hammargården efter den brand som drabbat skolan. Jag kan inte tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår uppföres med mer än 1 200 000 kronor.

Jag biträder socialstyrelsens förslag att specialavdelningar uppföres vid *Ryagården* och *Fagared*.

Med anledning av de erinringar byggnadsstyrelsen gjort mot utformningen av specialavdelningen vid Ryagården har jag låtit upprätta ett nytt ritningsförslag, vilket byggnadsstyrelsen i allt väsentligt godtagit. Med erforderlig utrustning beräknas avdelningen enligt detta förslag kosta 211 500 kronor. Någon utbyggnad av elevförläggningen Björkhaga bör inte ske

f. n.; oljeeldning synes dock böra installeras i förläggningen. Jag förordar, att 216 500 kronor upptages för de angivna ändamålen vid Ryagården.

För specialavdelningen vid Fagared bör beräknas 249 000 kronor. Socialstyrelsens förslag om inköp av en fritidsstuga vid skolan kan jag inte tillstyrka.

Genom specialavdelningarna tillföres Ryagården och Fagared sammanlagt 16 nya elevplatser.

Huvudbyggnaden vid *Eknäs* är nu enligt vad jag inhämtat i mycket dåligt skick. Jag vill förorda, att en successiv utflyttning ur byggnaden kommer till stånd. I första hand bör nya utrymmen skapas för kök, matsalar och dagrum m. m. För ändamålet bör en tillbyggnad till den nuvarande elevförläggningen uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens förslag. Kostnaderna härför beräknas till 307 700 kronor. Där emot kan jag inte f. n. föreslå, att en ny förläggning bygges vid *Eknäs*.

Vad beträffar övriga i socialstyrelsens anslagsframställning upptagna förslag tillstyrker jag, att ytterligare 28 000 kronor anvisas till iordningställande av kloaksystemet vid *Vemyra* och att 16 300 kronor beräknas för förbättring av vatten- och avloppssystemen vid *Lövsta*, varvid 14 900 kronor på ett äldre anslag avsett bl. a. för vissa byggnadsarbeten vid *Lövsta* jämväl torde få omdisponeras för den nu aktuella förbättringen. Staket bör få uppföras kring specialavdelningarna vid sistnämnda skola och *Margretelund* för en kostnad av sammanlagt 30 000 kronor; den lämpliga utformningen av ifrågavarande staket torde få överlämnas åt socialstyrelsens bedömande. I elevförläggningen *Herrgården* vid *Sundbo* bör installation av oljeeldning ske med anlitage av medel från underhållsposten under omkostnadsanslaget.

Till vissa *brandskyddsanordningar* bör liksom i fjol anvisas 30 000 kronor.

Vidare vill jag tillstyrka, att *personalbostäder* uppföres i följande omfattning, nämligen vid Fagared två lägenheter om vardera 65 m² samt vid envar av Hornö, Morängen och Lövsta en lägenhet om 90 m²; vid Lövsta bör därjämte en av de nuvarande elevpaviljongerna ändras till personalbostadshus. För dessa byggnadsföretag bör i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas 294 500 kronor. Möjligheterna att ytterligare bringa ned byggnadskostnaderna bör emellertid undersökas.

Slutligen bör ett belopp av 28 000 kronor få användas till *standardförbättringar* i äldre personalbostäder.

Vad byggnadsstyrelsen i sitt remissyttrande anfört bl. a. om den lämpliga storleken av rum avsedda för en elev synes böra tagas under övervägande vid utformningen framdeles av byggnadsprojekt för ungdomsvårdsskolorna.

För det av mig angivna byggnadsprogrammet erfordras sålunda (216 500 + 249 000 + 307 700 + 28 000 + 16 300 + 30 000 + 30 000 + 294 500 + 28 000) 1 200 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

[38] 26. **Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 6 500 kronor, vilket tillsammans med förutsatt reservation avsetts för anordnande av en kurs om 14 dagar för 40 deltagare. — Reservationen den 30 juni 1955 uppgick till 9 764 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ^{30/8} 1955) hemställt om anvisande av 20 100 kronor till en kurs om 20 dagar för 40 befattningshavare tillhörande vård- och tillsynspersonalen. I denna personalgrupp finns f. n. 121 befattningshavare som inte har deltagit i någon av styrelsen anordnad kurs. Kursen bör omfatta tre veckor, enär ifrågavarande personal på grund av bristande förutbildning och studievana har svårt att inhämta nödvändiga kunskaper på kortare tid.

Styrelsen har beräknat kostnaderna för kursen på följande sätt.

Uppehälle för 40 deltagare i 20 dagar à 12: 50	10 000
Arvodet för 105 föreläsningar à 45 kronor i genomsnitt	4 800
Deltagares och föreläsares resor	4 000
Studieresor i grupp, oförutsett	1 300
	20 100

Statskontoret utgår från att undervisningsverksamheten får samma omfattning som under innevarande budgetår och föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

För innevarande budgetår har medel beräknats till en kurs om 14 dagar för 40 befattningshavare tillhörande vårdpersonalen. Jag kan inte tillstyrka, att kurstiden utökas under nästa budgetår. Medel bör sålunda även nu anvisas till anordnande av en 14-dagarskurs för tillsyns- och vårdpersonal. Kostnaderna härför beräknar jag till 15 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[39] 27. **Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.** Under denna rubrik har fr. o. m. budgetåret 1946/47 anvisats tillhoppa 250 900 kronor, varav för inrättande av inackorderingshem 233 900 kronor och för bidrag till I. O. G. T. 17 000 kronor. — Reservationen den 30 juni 1955 uppgick till 62 686 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ^{30/3} 1955) anfört, att det inom styrelsen pågår en utredning om den fortsatta inackorderingshemsverksamhetens art och omfattning, huvudmannskapet, hemmens storlek m. m. Innan denna slutförts, bör verksamheten inte byggas ut ytterligare.

Till nystartade inackorderingshem utgår bidrag till inventarier med f. n. 13 000 kronor. Enligt avtalen, som löper på sju år, avskrivs $\frac{1}{7}$ av värdet varje år. Vid avtalstidens slut övergår alltså inventarierna helt i huvudmannens ägo. De är då i regel starkt förslitna. Under innevarande budgetår utgår avtalstiden för sex hem. Vid förlängning av avtalen bör ett inventariebidrag lämnas med 5 000 kronor per hem; för ändamålet beräknas sålunda 30 000 kronor under nästa budgetår.

Därjämte föreslås, att I. O. G. T. liksom de senaste åren erhåller 2 500 kronor för sin verksamhet till förmån för inackorderingshemmen.

Statskontoret anför, att förslaget om bidrag till förnyande av inventarier inte bör vinna beaktande i avbidan på resultatet av socialstyrelsens pågående utredning rörande inackorderingshemmen. Med hänsyn till befintlig reservation bör anslaget för nästkommande budgetår uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen

Jag finner det skäligen, att de inackorderingshem för vilka den första, sjuåriga avtalsperioden löpt ut erhåller visst bidrag till förnyelse av inventariebeståndet vid fortsatt verksamhet. Bidraget synes böra begränsas till 3 000 kronor per hem. Då avtalsförlängning är aktuell för sex hem, bör 18 000 kronor beräknas för ändamålet. Kungl. Maj:t bör äga fastställa lämplig avskrivningstid för bidragen.

Ett anslag av 2 500 kronor bör också under nästa budgetår utgå till I. O. G. T.

Jag uppskattar alltså medelsbehovet under anslaget till 20 500 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 20 500 kronor.

[40] 28. Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört under rubriken Ersättning till inackorderingshem för driftförluster. Inackorderingshemmen erhåller fr. o. m. andra året ersättning av staten för uppkomna driftförluster, dock högst med ett belopp som motsvarar årshyran. Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 88 000 kronor motsvarande 8 000 kronor för vart och ett av elva hem. — Reservationen den 30 juni 1955 uppgick till 2 224 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. 30/6 1955) anfört, att den sammanlagda hyreskostnaden för de tio hem som fanns vid petitaskrivelsens avgivande utgör 85 000 kronor. Därjämte kan hyran för ett elfte hem, i Östersund, beräknas till 8 500 kronor. Ytterligare två inackorderingshem beräknas vara så nystartade under nästa budgetår, att underskottersättningar inte blir aktuella. Hyreskostnaderna förutsättes öka med i genomsnitt 10 % eller med sammanlagt 9 350 kronor.

Styrelsen upprepar sitt senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag att ersättning skall lämnas husmödrarna vid inackorderingshemmen med 2 000 kronor om året utöver utgående naturaförmåner. Kostnaderna härför beräknas till 24 000 kronor.

För de här angivna ändamålen erfordras sålunda (85 000 + 8 500 + 9 350 + 24 000) 126 850 kronor.

Statskontoret har anfört, att det tidigare avvisade förslaget om kontantlön åt husmor vid inackorderingshem inte bör vinna beaktande i avbidan på resultatet av socialstyrelsens pågående utredning rörande hemmen.

Departementschefen

Föreståndarparet vid här ifrågavarande inackorderingshem åtnjuter fri bostad, kost och tvätt, vilka förmåner genom beslut av socialstyrelsen kan utsträckas till att omfatta även minderåriga barn. Socialstyrelsen har ånyo föreslagit, att husmodern därutöver skall erhålla kontant ersättning med 2 000 kronor om året. För min del anser jag det skäligt, att en viss kontant ersättning lämnas husmodern vid sidan av naturaförmånerna. I avvaktan på resultatet av socialstyrelsens pågående utredning rörande inackorderingshemmen bör emellertid denna ersättning inte bestämmas till högre belopp än 1 000 kronor för år räknat. För nästa budgetår bör 12 000 kronor anvisas för ändamålet.

Till ersättning för driftförluster bör beräknas 102 000 kronor.

Rubriken å anslaget torde böra ändras till Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 114 000 kronor.

[41] 29. **Bidrag till frälsningsarméns flickhem.** Under denna rubrik utgår för innevarande budgetår ett bidrag av 3 000 kronor till frälsningsarméns två flickhem i Stockholm och Malmö.

Ledaren av frälsningsarmén i Sverige har (skr. ^{30/6} 1955) hemställt om anslag för nästa budgetår med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till frälsningsarméns flickhem* för budget-
året 1956/57 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

D. Nykterhetsvård

De under denna rubrik behandlade anslagen har för budgetåret 1955/56 anvisats under elfte huvudtiteln. Handläggningen av hithörande ärenden har fr. o. m. den 1 juli 1955 överförts från inrikesdepartementet till socialdepartementet.

[42] 1. Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	789 000	845 600
1955/56 (statsliggaren s. 1070)	797 000	
1956/57 (förslag)	863 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar.

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 85 700 kronor.

	Ökning	Minskning
Löneregleringar		
1. 1 uppsyningsman Ca 16 i st. f. förste förman Ca 14	795	
2. 4 förste förmän Ca 14 i st. f. förmän Ca 12	3 177	
3. 1 ekonomibitråde Ce 7 i st. f. Cg 4 med lönetillägg ...	810	
Personalförstärkningar m. m.		
4. Avgår 1 pastor och förste lärare Ca 27 (övergångsstat)		21 444
5. 1 assistent Ce 25	16 545	
6. 1 assistent Ce 22	13 950	
7. 1 ekonomibitråde Ce 7	6 862	
Omräkningar		
8. Löneklassuppflyttningar	2 484	
9. Omräkningar på grund av beslutade grundlöneändringar och lönehöjningar	62 481	
	107 104	21 444
	+ 85 660	

Motivering

Antalet intagna har under de senaste tre budgetåren uppgått till i genomsnitt 100. Vid anslagsberäkningarna har styrelsen utgått från en i huvudsak oförändrad beläggning.

1. Kroppssjukvården vid anstalten ombesörjes av en arvodesanställd läkare, en förste förman och en förman. Förste förmannen svarar under läkaren för läkemedelsförrådet och instrumentutrustningen, är ständigt jourhavande samt handhar den direkta tillsynen av sjukhuset, som rymmer ett 20-tal platser. Styrelsen har tidigare flera gånger (jfr senast XI ht 1954 s. 309) hemställt, att den nämnde förste förmannen måtte erhalla samma löneställning som anstaltens uppsyningsmän. Styrelsen framför ånyo förslag härom.

2. Rekryteringen av förmanspersonal utgör ett ständigt problem för anstaltsledningen, vilket bl. a. sammanhänger med den krävande vakttjänstgöring dygnet runt som följer med anstaltens karaktär av disciplinanstalt, anstaltens nära belägenhet till Stockholm samt de relativt låga löner — Svartsjö tillhör ortsgrupp 3 — som anstalten kan erbjuda. På sistone har flera yngre förmän, som icke kunnat beredas välförtjänt befordran, lämnat anstalten. För att anstalten skall i någon mån kunna upprätthålla en tillfredsställande nyrekrytering måste antalet befordringstjänster för förmanspersonalen ökas. Antalet förste förmanstjänster utgör f. n. 8 och antalet förmanstjänster 50.

3. I sin anslagsframställning för budgetåret 1955/56 hemställde styrelsen, att ekonomipersonalen måtte förstärkas med ett ekonomibitråde i Ce 7. Styrelsen bemyndigades inrätta en dylik tjänst i Cg 4 med lönetillägg av 15 kronor per månad. Det är icke möjligt att erhalla sökande till befattningen med mindre löneställningen förbättras.

4—6. Innehavaren av den å övergångsstat uppförda tjänsten som pastor och förste lärare i Ca 27 avgår med pension med utgången av innevarande budgetår. Tjänstemannen i fråga har under en lång följd av år svarat för de vid anstalten förekommande underhållningsprogrammen och studiecirkelarna samt i övrigt nedlagt ett värdefullt och omfattande arbete som kurator för de intagna. Ersättare för denna tjänsteman kan under inga förhållanden undvaras, så mycket mindre som de nya riktlinjerna för nykterhetsvården förutsätter en väsentligt intensifierad omvårdnad i olika hänseenden av de intagna. Härtill kommer att den egentliga assistentpersonalen, två assistenter i Ca 25 resp. Ce 20, redan nu är uppenbart otillräcklig och måste förstärkas för att arbetet skall kunna löpa tillfredsställande. Den ombyggnad och omdaning, som anstalten nu står inför, kommer härjämte att för lång tid framåt kräva betydande insatser från anstaltsledningens sida. Styrelsen har — utan att nu räkna med någon ökad beläggning för framtiden — funnit att berörda personalfrågor lämpligast löses genom att två nya assistenttjänster inrättas i stället för den å övergångsstat uppförda befattningen.

7. Vid bifall till förslaget under 3. kommer ekonomipersonalen att utgöras av 1 köksföreståndare i Ca 16, 1 ekonomibitråde i Ce 8 och två dylika biträden i Ce 7. En personal av denna omfattning är icke tillräcklig då

anstaltens nya köksbyggnad tages i bruk innevarande budgetår. Från anstaltens kök utlämnas 225—250 portioner per måltid. Då det ur olika synpunkter är olämpligt att internerna anlitas i köket för andra än rena handräckningsgöromål, hemställer styrelsen att ytterligare en ekonomibiträddestjänst i Ce 7 inrättas.

Yttranden

Socialstyrelsen biträder anstaltsstyrelsens förslag om inrättande av två nya assistenttjänster samt att den ena av dessa placeras i Ce 25. Däremot anser socialstyrelsen, att den andra föreslagna assistenttjänsten bör placeras i Ce 21, varvid även den nuvarande assistenttjänsten i Ce 20 bör flyttas upp till samma lönegrad. Anstaltsstyrelsens övriga förslag tillstyrkes av socialstyrelsen.

Statskontoret avstyrker de föreslagna uppflyttningarna av en förste förmansbefattning till tjänst såsom uppsyningsman och av fyra förmanstjänster till tjänster såsom förste förman. Beträffande ekonomibiträddestjänsten i Cg 4 erinrar statskontoret om att 1955 års riksdag medgivit uppflyttning av dylika biträddestjänster från 4 till 5 lönegraden (prop. 1955: 195) samt tillstyrker, att ekonomipersonalen utökas med ytterligare ett biträde i Cg 5. På grund av vad anstaltsstyrelsen anfört rörande behovet av ersättare för innehavaren av befattningen som pastor och förste lärare vill statskontoret ej motsätta sig, att en ny assistenttjänst i Cg 20 får inrättas.

Även *statens lönenämnd* avstyrker de föreslagna uppflyttningarna av en förste förmanstjänst och fyra förmanstjänster samt anser, att de berörda ekonomibiträddestjänsterna bör placeras i lönegrad 5. De föreslagna två nya assistenttjänsterna finner lönenämnden vara av sådan karaktär, att de bör bedömas i samband med pågående översyn av löneställningen för sociala kuratorer och socialassistenter.

Departementschefen

Anstaltsstyrelsen har föreslagit, att två assistenttjänster skall inrättas i stället för den å övergångsstat uppförda befattningen som pastor och förste lärare, vars innehavare ansökt om avsked före ingången av nästa budgetår. Jag kan biträda detta förslag såtillvida, att jag förordar att nämnda befattning ersättes med en ny assistenttjänst i Ce 22. Vidare föreslår jag, att ekonomipersonalen förstärkes med en tjänst som ekonomibitråde i Ce 5. Anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning av vissa tjänster till högre lönegrad kan jag inte tillstyrka.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar jämte omräkningsposterna en ökning av medelsanvisningen med 66 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (797 000 + 66 000) 863 000 kronor.

De olika posterna i avlöningsstaten beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 379 000 (— 6 000) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 15 060 kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 303 500 (+ 6 500) kronor;
 rörligt tillägg 165 440 (+ 65 500) kronor.

I fråga om benämningen å detta och vissa andra under rubriken Nykterhetsvård uppförda anslag får jag anföra följande. Den i 1931 års alkoholistlag använda benämningen allmän alkoholistanstalt har i den nya lagen om nykterhetsvård, vilken trädde i kraft den 1 oktober 1955, ersatts med benämningen allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare. På grund härav bör de anslagsbenämningar, vilka innehåller ordet alkoholistanstalt, ändras i överensstämmelse med den nya lagen. Vidare synes ordet tvångsarbetsanstalt kunna utgå ur de anslagsbenämningar, där detta ord förekommer. Härmed åsyftar jag ingen ändring i sak utan förutsätter, att tvångsarbetare alltjämt skall i mån av behov mottagas vid berörda anstalter. I enlighet härmed föreslår jag, att det här förevarande anslaget fr. o. m. nästa budgetår benämnas Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att den på övergångsstat uppförda befattningen som pastor och förste lärare skall utgå ur personalförteckningen för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	379 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	15 060
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	303 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	165 440
	Summa kronor 863 000;

c) till Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 863 000 kronor.

[43] 2. Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	532 100	548 800
1955/56 (statsliggaren s. 1071)	538 400	
1956/57 (förslag)	570 900	

För innevarande budgetår är anslag för ändamålet uppfört under benämningen Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader.

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. ²⁶/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 57 500 kronor.

1. Reseersättningar	1 000
2. Bränsle, lyse och vatten	10 000
3. Övriga expenser	500
4. Underhåll av byggnader m. m.	25 000
5. Proviant till intagna	7 000
6. Proviant till kostförbättring mot betalning	4 000
7. Hälso- och sjukvård för intagna	5 000
8. Arbetspremier för handräckning	5 000
	+ 57 500

1. *Reseersättningar*. Utgift 1953/54 8 793, 1954/55 5 429; anslag 1955/56 4 800. — Förutom belastningen åberopas höjning av traktamenten till tjänstemän vid anstalten, vilka i utbildningssyfte tjänstgör vid sjuksjukhus.

2. *Bränsle etc.* Utgift 1953/54 141 494, 1954/55 125 351; anslag 1955/56 120 000. — Ytterligare utgiftsstegringar är att emotse sedan en ny köksbyggnad och en ny samlingslokal, vilka båda är i det närmaste färdigställda, tagits i bruk.

3. *Övriga expenser*. Utgift 1953/54 11 000, 1954/55 12 939; anslag 1955/56 11 000. — Den begärda ökningen erfordras för installation av telefon i den nya köksbyggnaden.

4. *Underhåll av byggnader m. m.* Utgift 1953/54 20 000, 1954/55 17 860; anslag 1955/56 25 000. — I sin anslagsframställning för budgetåret 1955/56 anförde styrelsen, att medelsanvisningen för det löpande underhållet blivit otillräcklig till följd av den omfattande utökningen av byggnadsbeståndet. Efter samråd med byggnadsstyrelsen hemställdes därför att posten skulle höjas med 30 000 till 50 000 kronor. Höjningen begränsades emellertid till

5 000 kronor. Anstaltsstyrelsen vidhåller efter förnyat samråd med byggnadsstyrelsen sitt tidigare yrkande.

5. *Proviant till intagna.* Utgift 1953/54 102 937, 1954/55 119 481; anslag 1955/56 118 000. — I anslutning till belastningen under budgetåret 1954/55 samt med hänsyn till beräknade höjda livsmedelspriser föreslås att posten höjes till 125 000 kronor.

6. *Proviant till kostförbättring mot betalning.* Utgift 1953/54 59 658, 1954/55 65 380; anslag 1955/56 63 000. — Utgifterna under ifrågavarande post motsvaras av inkomster till samma belopp, vilka tillgodoföres riksstatsens inkomstsida. Den föreslagna ökade medelsanvisningen, som sålunda icke medför ökade statsutgifter, avser att täcka uppkommet merbehov av medel för inköp av varor för försäljning.

7. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Utgift 1953/54 40 605, 1954/55 39 670; anslag 1955/56 35 000.

8. *Arbetspremier för handräkning.* Utgift 1953/54 66 354, 1954/55 67 915; anslag 1955/56 65 000. — Utgiftsökningen sammanhänger med att internerna enligt statsmakternas direktiv i möjlig utsträckning deltaga i de vid anstalten förekommande byggnadsarbetena.

Yttranden

Socialstyrelsen har inte haft något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Statskontoret föreslår, att delposten till underhåll av byggnader upptages med oförändrat belopp. I övrigt har styrelsens förslag ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Posten till underhåll av byggnader bör med hänsyn till utökningen av byggnadsbeståndet vid anstalten höjas med 5 000 kronor. Vad angår delposten till hälso- och sjukvård för intagna synes densamma böra i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande anstaltens sjukvårdskostnader upptagas med oförändrat belopp. Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under övriga anslagsposter, innebärande en ökning med 27 500 kronor, föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör alltså höjas med (5 000 + 27 500) 32 500 kronor och sålunda uppföras med (538 400 + 32 500) 570 900 kronor.

Under åberopande av det nu anförda samt vad jag under nästföregående punkt anført rörande anslagsbenämningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 570 900 kronor.

[44] 3. **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten.** I gällande riksstat är för ändamålet uppfört ett anslag på 290 000 kronor under benämningen Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten (statsliggaren s. 1072).

Den 19 december 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att efter samråd med socialstyrelsen och styrelsen för Svartsjöanstalten upprätta en allmän byggnadsplan för anstalten samt inkomma med de förslag som kunde föranledas därav. Sedan utredningen i ärendet slutförts har byggnadsstyrelsen, som beträffande anstaltens sjukavdelning samrått även med medicinalstyrelsen, med skrivelse den 22 december 1954 överlämnat förslag till allmän byggnadsplan för anstalten.

I anslutning till byggnadsplanen har anstaltsstyrelsen i skrivelse den 26 augusti 1955 hemställt om anslag till vissa byggnadsarbeten vid anstalten för budgetåret 1956/57.

Byggnadsstyrelsens förslag till allmän byggnadsplan

Allmänna synpunkter

Byggnadsstyrelsen erinrar om hittills utförda delutredningar och statsmakternas i anslutning därtill fattade beslut rörande vissa byggnadsföretag vid anstalten. Sålunda har styrelsen på Kungl. Maj:ts den 26 januari 1951 givna uppdrag utrett behovet av personalbostäder vid anstalten, varefter medel anvisats till huvuddelen av de på grund av denna utredning föreslagna byggnadsåtgärderna. Vidare har styrelsen i skrivelse den 23 februari 1953 lagt fram förslag till nytt kök och panncentral, ny samlings-sal och nya verkstadsbyggnader. Medel har sedermera beviljats till kök och panncentral samt samlings-sal.

Beträffande de allmänna riktlinjerna för utredningsarbetet erinrar styrelsen om den bedömning av anstaltens dåvarande tillstånd, som av vederbörande departementschef lämnades i propositionen 1948: 2. De vid detta tillfälle aktuella förbättringsarbetena har endast delvis blivit genomförda och de då rådande missförhållandena i fråga om förläggningslokalerna och möjligheterna för en differentiering av klientelet är i stort sett bestående. Den nu framlagda planen bygger väsentligen på de huvudlinjer för anstaltens utformning, vilka redovisats i styrelsens förut nämnda skrivelse den 23 februari 1953 (jfr prop. 1953: 172). Planen innebär i huvudsak följande.

1. Anordnande av nya tidsenliga förläggningslokaler för skilda kategorier av interner samt av sjukavdelningar.
2. Omdisponering av slottet för bl. a. administrationslokaler.
3. Fullföljande av beslutade åtgärder beträffande kök och matsalar m. m.

4. Ersättning av nuvarande verkstadsbyggnad och anordnande av nya, för skilda patientkategorier avsedda verkstäder samt ekonomibyggnader.
5. Anordnande — utöver beslutad samlingsal — av fritidsutrymmen och hobbylokaler samt bibliotek etc.
6. Slutligt iordningställande av erforderliga tjänstebostäder.
7. Förbättring av uppvärmning och ledningssystem jämte vägar.

Genom de föreslagna åtgärderna erhålles en allmän gruppering av anstaltens olika delar, som kan anses lämpligt avpassad efter verksamheten vid anstalten. Sålunda grupperas omkring slottet, med i detta ingående administrationslokaler samt sjukavdelning och medicinsk behandlingsavdelning, dels mottagningsavdelning och tbc-sjukavdelning och dels ekonomibyggnader såsom kök och matsal, panncentral, samlingsal och andra fritidslokaler jämte personalutrymmen. Vidare innebär planen, att för alkoholistklientelet anordnas nya förläggningar jämte verkstäder dels inom gamla köksträdgården i närheten av slottet och dels inom särskild inhägnad på längre avstånd från anstaltens centrum. De befintliga förläggningsbyggnaderna för fångvårdens klientel bibehålles i nuvarande läge utanför slottsområdet. Bostäderna beräknas med nuvarande uppdelning å skilda områden kvarligga samt moderniseras.

Någon minskning av kostnaderna genom användande av anstaltens egen arbetskraft bör enligt styrelsens erfarenhet icke beräknas uppkomma när det gäller direkta nybyggnadsarbeten. Möjligen kan vissa besparingar ernås genom att utnyttja internerna för underhållsarbeten och mindre ombyggnader. Styrelsen har därför vid kostnadsuppskattningarna ansett sig böra räkna med normala byggnadskostnader men avser dock att i största möjliga utsträckning tillvarata de möjligheter, som finns beträffande tillgänglig arbetskraft inom anstalten.

De olika byggnadsbehoven m. m.

Förläggningsbyggnader

Sedan år 1801 användes den vid mitten av 1700-talet uppförda och senare under samma århundrade tillbyggda slottsbyggnaden som förläggning för vårdtagare vid alkoholistanstalten. Vårdplatsantalet var ursprungligen över 300 men minskades i samband med en under 1940-talet företagen partiell istandsättning av slottet till ca 110. Av slottets 44 rum utnyttjas numera 34 som förläggningsrum och de övriga rummen till matsalar, dagrum, fördelningskök och expeditioner.

Ca 300 m nordost om slottet uppfördes år 1928 en sluten anstalt, ursprungligen avsedd för det indisciplinära tvångsarbets- och alkoholistklientelet. Denna anstalt, som sedan år 1946 disponeras för fångvårdsklientel, inrymmer ca 50 vårdplatser jämte en därtill hörande provisorisk barackförläggning med ca 20 platser samt verkstadslokaler. Fångvården för-

fogar dessutom över en koloni, »Kungsgården», belägen omkring 1 km öster om anstaltens centrala del och omfattande 30 vårdplatser fördelade på två byggnader. Dessa tre förläggningar beräknas även i fortsättningen tjäna samma ändamål.

Förläggningsutrymmena i slottet är ordnade som små fönsterlösa sovceller utefter innerväggarna i de stora salarna. Uppvärmningen är ordnad med kaminer i det utanför sovcellerna belägna gemensamma utrymmet. Byggnaden är i hög grad olämplig för förläggningsändamål. På grund av byggnadens planläggning — stora rum med glest sittande fönster — kan inom densamma ändamålsenliga förläggningslokaler icke erhållas med mindre än att mycket betydande ingrepp sker i byggnadens stomme. Detta är emellertid uteslutet på grund av dels byggnadens kulturhistoriska värde och dels de mycket stora kostnader som vore förbundna med ingreppen. Däremot synes slottsbyggnaden med fördel kunna utnyttjas för kontorsändamål och sjukavdelning.

Under förutsättning att en särskild dylik sjukavdelning anordnas torde behovet av nya vårdplatser för alkoholistanstalten, d. v. s. såsom ersättning för utrymmena i slottet, kunna begränsas till 100. Detta behov föreslås bli tillfredsställt genom nybyggnad, vilken med hänsyn till de skilda krav som föreligger i fråga om de olika kategorierna av klientelet bör uppdelas på två avdelningar.

Av dessa avdelningar tänkes en helt sluten med ca 40 platser för psykiskt svårt skadade, arbetsskygga, våldsverkare och notoriska rymmare förläggas på ett område en km ifrån anstaltens centrala del. Avdelningen förses med inhägnad promenadgård. Det är angeläget att på avdelningen intagna beredes arbetsmöjligheter inom området. I anslutning till avdelningen bör därför placeras verkstäder för skrädleri, skomakeri och pappersarbeten m. m.

Alkoholistanstaltens övriga vårdplatser, ca 60, avses bli förlagda till en ny paviljong, förslagsvis placerad i norra delen av den gamla köksträdgården nordost om slottet. Denna paviljong bör i sin tur uppdelas på två avdelningar med ca 30 platser vardera men med gemensamt avdelningskök och gemensam badavdelning. Paviljongen avses för sådana patienter, som efter en tids vård på den föreslagna sjuk- och behandlingsavdelningen i slottet eller på slutna avdelningen tillfrisknat så, att de kan sysselsättas i jordbruk, djurstallar och trädgård, byggnadsunderhåll, snickeri, rörmokeri e. d.

Kostnaderna beräknas till 725 000 kronor för den slutna avdelningens förläggningsbyggnad och till 1 175 000 kronor för den öppna avdelningens motsvarande byggnad.

Mottagningsavdelning och sjukförläggning

En mottagnings- och isoleringsavdelning finns i administrationsbyggnaden. Avdelningens utrymmen är otillräckliga och tillfredsställande sanitär utrustning saknas. Ny mottagningsavdelning med expedition för uppsyningsman, utrustningsförråd, förråd för patienternas kläder samt bad för nyintagna föreslås bli anordnad i slottsbyggnadens bottenvåning.

En sjukavdelning och en mindre behandlingsavdelning är nu inrymda i den s. k. sjukhusflygeln, belägen omedelbart öster om slottet. Avdelningen föreslås bli utökad till 24 platser och förlagd till bottenvåningen och våningen en trappa upp i slottets södra del. I samband härmed bör även en ny mottagning anordnas för tandläkaren som ersättning för den provisoriska lokal, som nu disponeras i mässbyggnaden. Då sjukhusflygeln är väl underhållen och beräknas kunna göra tjänst avsevärd tid framåt, föreslås den efter mindre ändringar bli utnyttjad för tbc-sjuka vårdtagare (ca 20 vårdplatser) och som mottagningsavdelning för oroliga patienter.

För omändringsarbetena i sjukhusflygeln beräknas ett belopp av 75 000 kronor.

Administration

Expeditioner för såväl alkoholistanstalten som fångvårdsanstalten är inrymda i den s. k. administrationsbyggnaden, belägen intill entrén till slottsgården, i vilken byggnad även finnes vaktrum, mottagnings- och isoleringsavdelning samt klädförråd. För kassakontoret är lokaler inrymda i sjukhusflygelns bottenvåning. Administrationsbyggnaden är föga lämpad för sitt ändamål och av så bristfällig beskaffenhet att en ombyggnad inte kan anses ekonomiskt försvarlig. Byggnaden föreslås därför skola rivas under ett senare skede av anstaltens ombyggnad.

Om förläggningsutrymmena i slottet, såsom föreslagits, ersätts med tidsenliga förläggningar i andra byggnader, kan i slottets norra del inredas dels expeditionslokaler för alkoholistanstalten, fångvårdsanstalten och kassaavdelningen, dels ock kontorslokaler för den industriella driften och jordbruket. I samband med därav betingade ombyggnadsarbeten bör slottsbyggnaden förses med centralvärmeledning. Genom kassakontorets överflyttning till slottet frigörs utrymmen i sjukhusflygelns bottenvåning för utvidgning av sjukavdelningen i flygeln.

Kostnaderna för ombyggnad av slottet har beräknats till 575 000 kronor.

Kök och matsalar

Som komplettering till det nya centralköket, avsett att betjäna hela anstalten, kommer i de olika förläggningsbyggnaderna och sjukavdelningarna att anordnas fördelningskök och matsalar. I köksbyggnaden skall ingå en ny personalmäss som ersättning för den nuvarande i den s. k. mässbyggnaden, vilken bör rivas.

Verkstäder samt ekonomibyggnader för jordbruket

För sysselsättning av de på alkoholistanstalten intagna patienterna uppfördes på 1890-talet en verkstadsbyggnad i anslutning till slottet. I byggnaden, vilken eldhärjades i februari 1953, är inrymda verkstäder för snickeri, skrädderi, skomakeri, plåtslageri och pappersarbeten m. m. samt förråd och verkstad för maskinisten. Sedan nytt tak av enkel konstruktion pålagts har byggnaden kunnat utnyttjas provisoriskt i avvaktan på en definitiv lösning av frågan om lokaler för verkstäderna. En användning av byggnaden under någon längre tid synes icke vara möjlig. Det är därför ett synnerligen trängande behov att snarast få nya verkstadslokaler som ersättning för de befintliga.

I det föregående har föreslagits att vissa av verkstäderna uppföres i anslutning till en blivande ny slutna avdelning. De verksamhetsgrenar, som i första hand lämpar sig för klientelet på denna avdelning, är skrädderi, skomakeri, bokbinderi, korgarbete, vävning och diverse pappersarbeten. För sysselsättning av en del av patienterna på de öppna avdelningarna föreslås, att en ny snickeriverkstad uppföres på det område norr om jordbrukets ekonomibyggnader, där smidesverkstad och såg med virkesupplag m. m. är förlagda. Den i anslutning till fångvårdsanstalten uppförda mekaniska verkstaden förutsättes även fortsättningsvis skola användas för sitt nuvarande ändamål.

Kostnaderna för de nu föreslagna verkstäderna beräknas till 390 000 kronor för den slutna avdelningens verkstadsbyggnad och 260 000 kronor för snickeriverkstaden.

Jordbrukets ekonomibyggnader befinner sig merendels i förhållandevis gott stånd men i flera avseenden är det önskvärt med modernisering och förbättring, bl. a. för att driften skall bli mera ekonomisk. Kostnaderna för de arbeten, som beräknas bli erforderliga med avseende på jordbrukets byggnader, är icke slutligt utredda och får liksom tidpunkten för deras genomförande avvägas med beaktande av det överskott som jordbruket lämnar såsom affärsdrivande rörelse. I planen har endast medtagits uppskattade kostnader för de större byggnader, som kan anses vara oundgängligen nödvändiga för jordbruksdriften inom den närmaste tiden, nämligen anordnande av reparationshall och traktorgarage samt inredande i gamla mejeriet av vaktrum, toaletter, duschrum, verktygsförråd och sadelmakarverkstad. Kostnaderna uppskattas till 150 000 kronor för reparationsverkstaden, 75 000 kronor för garaget och 100 000 kronor för gamla mejeriet.

Fritidslokaler

Personalen disponerar nu en mindre samlingsal som befinner sig i mycket dåligt skick, varför den nya samlingsalen avses kunna disponeras även av personalen.

Anstaltens bibliotek är nu provisoriskt inrymt i ett dagrum i förmanshus nr 2. Ett gemensamt bibliotek för personal och interner föreslås bli inrymt i den s. k. Tingshusbyggnaden, vars användning i övrigt närmare beskrives under rubriken Personalbostäder. I anslutning härtill bör på vanligt sätt anordnas läs-, skriv- och studierum.

För internernas fritidsarbete finns f. n. inte några andra utrymmen än dagrummet i slottsbyggnaden. I de föreslagna nya förläggingsavdelningarnas källarvåningar räknas med anordnande av hobbyrum för å resp. avdelningar boende interner.

Personalbostäder

I den förut nämnda utredningen rörande bostadsbehovet räknades med att lägenheterna om ett rum och kök i förmanshusen nr 1 och 3, sammanlagt tolv stycken, framdeles skulle ändras till större familjebostäder. Dessa båda bostadshus föreslås nu bli ombyggda. I förmanshuset nr 1 ändras sålunda åtta lägenheter på vardera ett rum och kök till fyra lägenheter om tre rum och kök. De i förmanshus nr 3 befintliga fyra lägenheterna på ett rum och kök föreslås bli ombyggda till två lägenheter på två rum och kök. Kostnaderna beräknas till 125 000 kronor för hus nr 1 och 90 000 kronor för hus nr 3.

Bostadshus nr 10 innehåller en lägenhet om tre rum och kök. Det tredje rummet i denna bostad har på senare år åstadkommits genom att ett vindsrum utan större kostnader kunnat inredas. Motsvarande åtgärd föreslås komma till utförande även i den andra lägenheten i byggnaden liksom i de två lägenheterna i byggnad nr 11, varigenom standarden avsevärt skulle ökas. För detta ändamål beräknas ett belopp av 20 000 kronor.

»Tingshuset», som är en byggnad från 1700-talet och intagen i förteckningen över byggnadsminnesmärken, befinner sig i relativt dåligt skick. I byggnaden är nu inrymda lokaler för post, förråd för röda korset och hemvärn samt i vindsvåningen bostadsrum för ogift personal vid anstalten. I samband med en allmän upprustning av byggnaden — bl. a. beträffande postlokalerna — och anordnande av bibliotekslokaler på sätt förut sagts bör vindsvåningen ställas i ordning för att utnyttjas såsom besöksrum — sådana utrymmen saknas nu helt på anstalten — och såsom förläggning för vikarier och ogift personal. Erforderligt belopp för denna ombyggnad beräknas till 140 000 kronor.

Slutligen föreslås, att i samband med ombyggnaden av slottet sex enkelrum och en dubblett anordnas för kvinnlig sjukhuspersonal.

Uppvärmning, vatten och avlopp samt elektriska anläggningar

Gemensam värmecentral finns f. n. endast för de nyuppförda bostadshusen. Denna central är avsedd att framdeles lämna värme även till vissa

närbelägna äldre bostadshus. Den nya panncentralen avses skola leverera värme till flertalet byggnader inom anstaltens centrala delar, nämligen till slottet, sjukhusflygeln, samlingssalen, tvättstugan, den nya förläggningsbyggnaden för den öppna avdelningen, straffanstaltens slutna avdelning samt vissa personalbostäder. Den för alkoholistklientelet avsedda slutna avdelningen förses med panncentral i verkstadsbyggnaden. Snickeriverkstaden utrustas med panncentral, avsedd även för blivande traktor-garage samt för smedja och såg. För de byggnader, vilka skall erhålla värme från panncentral i annan byggnad, erfordras anläggning av värmekulvertar.

Nuvarande vattentäkter är otillräckliga, varför en ny bergbrunn påbörjats. Vidare erfordras nya kallvattenledningar till de nya byggnaderna och till ett par befintliga byggnader, varjämte vissa nya brandposter bör anordnas.

Inom området finns sju separata ledningssystem för avloppsvatten, vart och ett försedd med reningsbrunn av typ septic tank. De nya byggnaderna kan anslutas till de befintliga ledningssystemen. Vissa av dessa bör emellertid med hänsyn till rådande sanitära olägenheter framdragas till Svartsjövikens. De två huvudavloppsledningarna, som redan nu mynnar ut i denna vik, vållar f. n. inga påtagliga olägenheter för den närliggande bebyggelsen. Med hänsyn till den planerade utökningen av bebyggelsen och den med åren alltmer tilltagande igenslamningen av det stillastående vattnet i Svartsjövikens föreslås, att ett gemensamt reningsverk anordnas för dessa två huvudledningar. Reningsverket föreslås i en första etapp utföras för slamavskiljning och förses med anordning för klorering av avloppsvattnet. Verket bör utföras med möjlighet till framtida utbyggnad för höggradig biologisk rening.

I fråga om de elektriska anläggningarna föreslås i huvudsak anordnande av ny transformatorstation, renovering eller utbyte av vissa kablar, installation av erforderliga alarm- och signalanläggningar samt anordnande av belysning vid vägarna inom anstaltsområdet.

Kostnaderna för dessa arbeten har beräknats till följande belopp: värmekulvertar samt vatten- och avloppsledningar 450 000 kronor, borrning för vattentäkter 30 000 kronor, reningsanläggning för avloppsvatten 110 000 kronor och elektriska anläggningar 110 000 kronor.

Medelsbehov samt tidplan för arbetenas genomförande

Det sammanlagda medelsbehovet för de i byggnadsplanen föreslagna åtgärderna uppgår till 4 600 000 kronor.

Beträffande tiden för arbetenas genomförande har uppdragits vissa huvudlinjer, vilka anges i en särskild tidplan, omfattande budgetåren 1955/56—1960/61. Denna plan innebär i stort sett följande. Under budgetåret 1955/56 uppföres snickeriverkstaden och reparationsverkstaden för

jordbruket. Under de därpå följande åren anordnas till en början verkstadsbyggnaden för den slutna avdelningen och kulvertar samt därefter nya förläggingsbyggnader och ledningssystem. Sist genomföres ombyggnaden av slottet och sjukhuset.

Yttranden över byggnadsstyrelsens förslag

Förslaget har givit *statskontoret* anledning till följande allmänna erinringar.

Med den återhållsamhet i fråga om investeringar, som statsverket i nuvarande samhällsekonomiska läge har att iakttaga, torde det vara ofrånkomligt att endast sådana byggnadsföretag, som avser de mest trängande behoven, kommer till utförande. Upprustningen bör dock ske på längre sikt och under beaktande av vad som kan vara försvarligt med hänsyn till det allmänna läget. Vidare är av vikt, att nyanläggningar för anstalten ej göres mera omfattande och kostnadskrävande än som betingas av klienteletets storlek och vårdbehov. Även om f. n. viss platsbrist föreligger beträffande det anstaltsvårdbehövande klientelet, torde det ej vara möjligt att med någon större grad av säkerhet förutsäga den kommande utvecklingen. 1954 års riksdags principbeslut om olika åtgärder för att bereda ökade vårdmöjligheter åt alkoholmissbrukare genom inrättande av särskild klinik för alkoholsjukdomar samt ökat statligt stöd åt den polikliniska behandlingsformen torde emellertid bli av väsentlig betydelse för anstaltens verksamhet och i längden bidra till minskad beläggning å dessa.

Klientelet å Svartsjö torde huvudsakligen utgöras av svårskötta och mera oförbätterliga samt sådana smittsamt sjuka alkoholmissbrukare, som vägrar ingå å sjukvårdsanstalt. Med hänsyn till klienteletets beskaffenhet synes internernas sysselsättning ej kunna inriktas på hårdare eller industriellt betonat arbete. Försiktighet torde därför bära iakttagas, när det gäller att förse anstalten med nya verkstadslokaler. Sysselsättningen av klientelet synes sålunda bära inställas på mindre kostnads- och personalkrävande anordningar. Så långt så är möjligt bör interner och anstaltspersonal utnyttjas för de av byggnadsplanen omfattade arbetena.

Fångvårdsstyrelsen, som utgår från att den av straffanstalten disponerade byggnaden för slutet förvar och den därtill liggande barackbyggnaden även i fortsättningen kommer att behövas för fångvårdsändamål, finner det angeläget att vissa reparations- och upprustningsåtgärder snarast vidtages även beträffande dessa byggnader.

Anstaltsstyrelsens anslagsframställning

Anstaltsstyrelsen har (skr. ²⁶/₈ 1955) hemställt, att för utförande av vissa av de i byggnadsplanen upptagna arbetena för budgetåret 1956/57 anvisas ett anslag av 1 478 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att den av byggnadsstyrelsen föreslagna tidplanen för byggnadsprogrammets förverkligande omfattar budgetåren 1955/56—1960/61 och att det är önskvärt, att det uppgjorda tidsschemat kan hållas. Anstaltsstyrelsen föreslår därför en medelsanvisning, som täcker de i detta schema för såväl budgetåret 1955/56 som budgetåret 1956/57 upptagna byggnadsarbetena. Anstaltsstyrelsens förslag till anslagsäskande för nästa budgetår innebär, att medel bör anvisas för följande ändamål.

	Kronor
1. Ny snickarverkstad	260 000
2. Reparationsverkstad för jordbruket	150 000
3. Ny verkstad för den blivande slutna avdelningen	390 000
4. Ombyggnad av bostadshus 10 och 11	20 000
5. Ombyggnad av förmansbostad 1	125 000
6. Vatten- och avloppsledning samt värmekulvertar	275 000
7. Elektriska ledningar m. m.	40 000
8. Traktorgarage och ombyggnad av gamla mejeriet	175 000
	Summa kronor 1 435 000

Enligt vad byggnadsstyrelsen framhållit till anstaltsstyrelsen bör slutsumman, med hänsyn till inträffad allmän prisstegring sedan byggnadsplanen framlades, räknas upp med ca 3 % till 1 478 000 kronor.

Beträffande angelägenheten av nu nämnda arbeten har byggnadsstyrelsen för sin del särskilt framhållit vikten av att de under 6. och 7. angivna arbetena snarast möjligt kommer till utförande. Anstaltsstyrelsen, som instämmer häri, vill för den händelse så skulle visa sig påkallat framhålla de under 1., 2. och 8. upptagna arbetena såsom därefter mest angelägna.

Socialstyrelsen har anfört bl. a. följande.

Under de senaste åren har beståndet av personalbostäder vid anstalten förbättrats genom ny- och ombyggnader och torde kunna betecknas som tillfredsställande, när den härför uppgjorda planen blivit slutförd. Vad beträffar de för själva anstaltsvården avsedda byggnaderna är förhållandena alltjämt högst otillfredsställande. De för vårdtagarna avsedda förläggningstrymmena i slottsbyggnaden måste betecknas som synnerligen otidsenliga. En särskild brist vidlåder anstalten i så måtto, att differentieringsmöjligheter saknas. Sedan den slutna avdelningen år 1946 togs i bruk som fångvårdsanstalt, finnes mycket små möjligheter att avskilja disciplinära och eljest störande vårdtagare. Detta förhållande gör det allt svårare för anstalten att fylla sin uppgift inom nykterhetsvården. Av både rent humanitära och praktiska skäl är det därför angeläget, att den föreslagna upprustningen av anstalten kommer till stånd så skyndsamt

som del överhuvudtaget är möjligt. Liksom anstaltsstyrelsen finner socialstyrelsen det sålunda önskvärt, att den förskjutning som uppstått genom att nämnvärda medel för i byggnadsplanen ingående arbeten icke har kunnat anvisas för budgetåret 1955/56 om möjligt kompenseras på sätt som anstaltsstyrelsen föreslagit.

Därest förutsättningar härför föreligger bör därjämte även den för den slutna avdelningen avsedda förläggingsbyggnaden av skäl, som framgår av det föregående, uppföras redan under budgetåret 1956/57. Härför talar även det förhållandet, att den vid Salberga sjukhus anordnade vårdavdelningen för alkoholmissbrukare enligt förslag i betänkande angående reviderad generalplan för sinnessjukvården och planen för upprustning m. m. av sjukhusen för psykiskt efterblivna skulle komma att nedläggas, varom jämväl medicinalstyrelsen uttalat önskemål. Därest så sker och erforderliga vårdmöjligheter icke kan komma till stånd inom en väntad psykopatvårdsorganisation eller eljest inom sinnessjukvården, torde en utökning av Svartsjöanstalten vara ofrånkomlig.

Departementschefen

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö, vilken tidigare var inordnad under fångvårdsförvaltningen, blev genom beslut av 1920 års riksdag fr. o. m. år 1921 frigjord från fångvården och anordnad såsom en fristående anstalt under ledning av en särskild styrelse. Samtidigt inrättades vid tvångsarbetsanstalten en särskild alkoholistanstalt, vilken är organisatoriskt samordnad med tvångsarbetsanstalten genom att såväl styrelse som personal är gemensamma för de båda anstalterna. Tvångsarbetarklientelet är numera mycket obetydligt; under de senaste fem åren har sålunda i genomsnitt per år varit intagna två tvångsarbetare, under det att det genomsnittliga antalet intagna alkoholmissbrukare varit omkring 100.

Till alkoholistanstalten hänvisas i första hand sådana alkoholmissbrukare, som inte anses kunna vårdas på öppen anstalt på grund av risk för rymning, våldsamt eller uppviglande uppträdande, arbetsvägran m. m. eller som är behäftade med sjukdom, vilken på grund av smittsamhet eller av annan anledning påkallar vård å sjukhus. För de sistnämnda vårdlagarna finns vid anstalten en mindre sjukavdelning, huvudsakligen belagd med tbc-sjuka personer.

Sedan slutet av år 1942 disponeras viss del av tvångsarbets- och alkoholistanstalten, vilken jag i det följande kallar vårdanstalten, för fångvårdsändamål. Den vid Svartsjö inrättade straffanstalten förfogar över förläggingsutrymmen omfattande ca 100 platser, varjämte vissa byggnader utnyttjas gemensamt av straffanstalten och vårdanstalten, t. ex. centralkök, samlingshall, administrationsbyggnad, personalbostäder m.m.

Frågan om förnyelse och upprustning av byggnadsbeståndet vid vårdanstalten har aktualiserats vid flera tillfällen under senare år. Sålunda

uppdrog Kungl. Maj:t den 26 januari 1951 åt byggnadsstyrelsen att utreda behovet av personalbostäder vid anstalten. Sedan riksdagen (skr. 1951: 250) därefter anhållit om skyndsamt utredning rörande erforderliga förbättringsarbeten å personalbostäderna uppdrog Kungl. Maj:t åt anstaltsstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen verkställa utredning härom. På dessa utredningar grundade förslag om nybyggnads- och förbättringsarbeten framlades för 1952 års riksdag (prop. 131). För budgetåren 1952/53—1955/56 har därefter anvisats sammanlagt 1 700 000 kronor för nya bostadshus samt för huvuddelen av föreslagna förbättringsarbeten å befintliga bostäder. Detta bostadsbyggnadsprogram är nu i det närmaste genomfört. I propositionen 1953: 172 framlades vidare förslag om uppförande av ny köksbyggnad med panncentral samt av ny samlingssal. För dessa ändamål har anvisats tillhoppa 1 290 000 kronor. Samlingssalen har tagits i bruk och köksbyggnaden är i det närmaste färdigställd. Slutligen har byggnadsstyrelsen till fullgörande av ett styrelsen den 19 december 1952 lämnat uppdrag lagt fram förslag till allmän byggnadsplan för anstalten. Sedan remissbehandlingen av förslaget nyligen avslutats torde det nu få upptagas till behandling.

Byggnadsstyrelsens förslag innebär i huvudsak följande. De nuvarande förläggningstrymmena i slottsbyggnaden ersättes med nya förläggningar, fördelade på två byggnader, den ena för en sluten och den andra för en öppen avdelning. Sedan de nya förläggningarna tagits i bruk ombygges slottet för att inrymma administrationslokaler, sjukavdelning och personalbostäder, varjämte sjukhusflygeln ombygges för att användas som tbc-sjukhus. Den nuvarande brandskadade verkstadsbyggnaden ersättes med två nya verkstadsbyggnader, en för den öppna och en för den slutna avdelningen. I fråga om jordbrukets byggnader genomföres vissa nybyggnads- och förbättringsåtgärder, varvid förutsättes, att kostnaderna för de ytterligare byggnadsarbeten, som erfordras för jordbrukets behov, skall närmare utredas. Vissa personalbostäder ombygges till större lägenheter och vissa fritidsutrymmen anordnas. Uppvärmningsanordningarna förbättras liksom även ledningssystemen för vatten, avlopp och elektricitet. Med utgångspunkt från prisläget i juni 1954 beräknas kostnaderna för byggnadsplanens genomförande till 4,6 milj. kronor. Byggnadsprogrammet förverkligas under en tid av ca sex år, varvid av tekniska skäl och ur angelägenhetssynpunkt ordningsföljden mellan de större byggnadsföretagen anges på följande sätt. Till en början anordnas de nya verkstäderna, varjämte de för jordbruket föreslagna byggnadsarbetena ävensom förbättringen av uppvärmningsanordningarna genomföres. Därefter uppföres de nya förläggningsbyggnaderna och slutligen ombygges slottet och sjukhusflygeln. Åtgärderna i fråga om vatten- och avloppsledningar fördelas över hela byggnadsperioden.

Till de sålunda angivna huvudlinjerna för byggnadsplanen kan jag,

med de reservationer som framgår av vad jag anför i det följande, i princip ansluta mig. Jag avser därmed icke att i detalj binda byggnadsprogrammet vid det nu framlagda förslaget. Det slutliga genomförandet av programmet ligger flera år framåt i tiden och utvecklingen kan komma att ge anledning till jämkningar i de nu föreliggande förslagen. Vidare bör en del av dessa, såsom jag närmare utvecklar i det följande, ytterligare bearbetas. Det bör därför ankomma på anstaltsstyrelsen att i sina årliga anslagsframställningar rörande de byggnadsarbeten, vilka avses komma till utförande under det följande budgetåret, framlägga de förslag till ändringar beträffande de olika byggnadsföretagen, som kan erfordras med hänsyn till nyss anförda omständigheter. Den fortsatta bearbetningen av förslagen bör ske i samråd med byggnadsstyrelsen och andra berörda myndigheter.

Jag övergår här efter till att behandla de särskilda, i planen ingående byggnadsföretagen.

Vid besök å anstalten har jag konstaterat, att de nuvarande förläggningsanordningarna är synnerligen otidsenliga och otillfredsställande. Det synes mig därför vara i hög grad angeläget, att nya förläggningar anordnas snarast. Förslaget innebär, att två nya förläggningsbyggnader uppföres, varvid den ena anordnas såsom en sluten och den andra såsom en öppen avdelning. Härigenom skapas möjligheter att genomföra en differentiering av klientelet, vilket jag finner önskvärt. Jag tillstyrker därför — även om de beräknade kostnaderna för dessa två byggnader är betydande, 1 900 000 kronor — att byggnaderna uppföres i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande förslag.

Vad angår slottsbyggnaden finner jag det lämpligt, att den såsom föreslagits inredes för administrationslokaler. Förslaget innebär vidare, att i slottet skall anordnas en sjukavdelning och bostäder för sjukvårdspersonal.

Beträffande den föreslagna sjukavdelningen och den nuvarande s. k. sjukhusflygeln får jag anföras följande. Anstalten förfogar f. n. över ca 20 sjukvårdsplatser, belägna i sjukhusflygeln. Av dessa platser avses 12 för vårdtagare som lider av tbc. Flygeln föreslås nu, efter ombyggnad för en kostnad av 75 000 kronor, bli använd huvudsakligen för vård av tbc-sjuka. 20 platser avses härför, varjämte 4 platser anordnas för mottagning av oroliga vårdtagare. Till stöd för detta förslag har åberopats, att det f. n. råder stor brist på vårdplatser för tbc-sjuka alkoholmissbrukare och att det är angeläget, att dessa sjuka med hänsyn till smittorisken i möjligaste mån isoleras från övriga vårdtagare. För sjukhusmässig vård och behandling av klientelet i övrigt avses den föreslagna sjukavdelningen i slottet, vilken skulle inrymma 24 platser. I denna del åsyftar förslaget ökade möjligheter till medicinsk behandling och ansluter sig sålunda till rådande utvecklingstendenser inom alkoholistvården. I princip har jag intet att erinra mot att två sådana från varandra skilda sjukavdelningar anordnas. Då emellertid förslaget innebär en ökning av sjukvårdsplatserna

från 20 till 48, torde det inte kunna genomföras utan betydligt ökade utgifter för avlöningar och omkostnader. Någon utredning härom har dock inte framlagts. Jag är därför inte nu beredd att ta ställning till spörsmålet om antalet sjukplatser.Utförligare förslag i denna fråga bör framläggas vid den tidpunkt, då ombyggnaden av slottet, vilken kommer sist i det uppgjorda tidsschemat, blivit aktuell. Därvid bör även närmare utredning framläggas rörande behovet av personalbostäder i slottet.

För den öppna avdelningen har föreslagits en ny snickeriverkstad och för den slutna avdelningen en verkstadsbyggnad, inrymmande verkstäder för skrädderi, skomakeri, bokbinderi, korgarbete, vävning och pappersarbeten. Kostnaderna för dessa byggnader beräknas till 260 000 resp. 390 000 kronor. Förslaget till snickeriverkstad har inte givit mig anledning till erinran. Däremot synes det med hänsyn till bl. a. arbetsförmågan och arbetsviljan hos det för den slutna avdelningen avsedda klientelet kunna ifrågasättas, om inte behovet av sysselsättningsmöjligheter å denna avdelning skulle kunna tillgodoseas genom en mindre verkstadsbyggnad än den föreslagna, för vilken kostnaden beräknats till ett belopp, som motsvarar ca 10 000 kronor för varje vårdplats å avdelningen, häri icke inräknad kostnaden för maskinutrustning. Denna fråga bör närmare utredas och förnyat förslag i ämnet framläggas.

Kostnaderna för tillgodoseende av jordbrukets nu aktuella byggnadsbehov synes mig böra i den mån så är möjligt bestridas av anstalten på jordbruks- och trädgårdsdriftens stat. Det torde härvid få ankomma på anstalten att i varje särskilt fall göra framställning hos Kungl. Maj:t rörande ifrågakommande byggnadsarbeten.

Beträffande personalbostäderna har byggnadsstyrelsen föreslagit bl. a., att de i ett bostadshus, förmanshus nr 3, inrymda fyra lägenheterna om ett rum och kök skulle ändras till två tvårumslägenheter. Med hänsyn bl. a. till de beräknade kostnaderna för ombyggnaden, 90 000 kronor, vilka ter sig höga i jämförelse med normal kostnad för nybyggnad, är jag icke övertygad om att förslaget utgör den lämpligaste lösningen av frågan om den framtida användningen av detta bostadshus. Jag förutsätter därför, att denna fråga blir föremål för ytterligare utredning. Mot övriga förslag rörande personalbostadshusen har jag intet att erinra liksom ej heller mot vad som föreslagits i fråga om iståndsättning av »Tingshuset» samt förbättring av de olika ledningssystemen. Vad angår den i planen upplagda nya bergbrunnen, kostnadsberäknad till 30 000 kronor, bör framläggas, att den numera utförts och att medel därför anvisats å riksstaten för budgetåret 1955/56. Numera har uppkommit behov av ytterligare brunnsborrningar vid anstalten. Härtill återkommer jag i annat sammanhang denna dag.

I fråga om anslagsbehovet för nästa budgetår vill jag framhålla, att jag finner det angeläget att den planerade upprustningen av anstalten genomföres så snart detta är möjligt. I det läge som nu råder beträffande investeringsverksamheten kan jag emellertid inte förorda, att för nästa budgetår — till en första etapp av byggnadsplanens genomförande — anvisas större belopp än 400 000 kronor. Detta anslag bör avses för den nya smickeriverkstaden samt för de mest angelägna arbetena med vatten- och avloppsledningar, värmekulvertar och elektriska ledningar.

Vad slutligen angår benämningen å anslaget torde densamma i enlighet med vad jag anfört under anstaltens avlöningsanslag böra ändras till Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig föreslagna grunderna för en byggnadsplan för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare;

b) till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[45] 4. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	49 400	50 312
1955/56 (statsliggaren s. 1072)	49 400	
1956/57 (förslag)	54 700	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar. Anstalten är anordnad vid fångvårdsanstalten i Växjö.

Yrkande

Fångvårdsstyrelsen har (skr. ^{30/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 5 300 kronor. Höjningen hänför sig helt till omräkning av anslagsposten till rörligt tillägg.

Yttrande

Statskontoret har inle haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

I enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med (49 400 + 5 300) 54 700 kronor, varvid anslagsposten till rörligt tillägg höjes med 5 300 kronor till 10 810 kronor.

Benämningen å anslaget torde få ändras till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	23 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	590
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	19 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 810
	Summa kronor 54 700;

- b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 54 700 kronor.

[46] 5. *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	8 800	14 943
1955/56 (statsliggaren s. 1074)	10 800	
1956/57 (förslag)	12 800	

För innevarande budgetår är anslag för ändamålet uppfört under benämningen Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader.

Yrkande

Fångvårdsstyrelsen har (skr. ^{30/8} 1955) föreslagit, att anslagsposten till vårdkostnader för personer, intagna å statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt eller utackorderade å arbetshem, med anledning av belastningen under budgetåret 1954/55 (10 537 kronor) räknas upp från 7 000 till 9 000 kronor och att anslaget sålunda höjes med 2 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder inte någon erinran från min sida.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 12 800 kronor.

[47] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	165 800	184 821
1955/56 (statsliggaren s. 1074)	170 000	
1956/57 (förslag)	190 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår upptaget under benämningen Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar. Anstalten är anordnad vid Salberga sjukhus.

Yrkanden

Medicinalstyrelsen har (skr. ^{31/8} 1955) föreslagit, att anslaget med hänsyn huvudsakligen till de under år 1955 genomförda lönehöjningarna uppräknas med lägst 20 000 kronor samt att anslagssummans fördelning på de olika anslagsposterna jämkas något.

Yttrande

Statskontoret har inte funnit anledning till erinran mot förslaget.

Departementschefen

Den av medicinalstyrelsen framlagda anslagsberäkningen föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör alltså uppföras med (170 000 + 20 000) 190 000 kronor, varvid fördelningen å de olika anslagsposterna beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 102 000 (+ 5 300) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 600 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 49 000 (— 100) kronor;

rörligt tillägg 37 400 (+ 14 800) kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	102 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	49 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 400
Summa kronor	190 000;

b) till Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[48] 7. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	60 900	63 448
1955/56 (statsliggaren s. 1075)	65 400	
1956/57 (förslag)	69 400	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår upptaget under benämningen Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader.

Yrkanden

Medicinalstyrelsen har (skr. ^{31/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 4 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare		400
2. Bränsle, lyse och vatten	4 000	
3. Övriga expenser		600
4. Hälso- och sjukvård för intagna	1 000	
	5 000	1 000
	+ 4 000	

Motivering

1. *Sjukvård m. m. åt befattningshavare.* Utgift 1953/54 566, 1954/55 400; anslag 1955/56 800.

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1953/54 9 385, 1954/55 11 200; anslag 1955/56 7 200.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1953/54 2 032, 1954/55 2 002; anslag 1955/56 2 800.

4. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Utgift 1954/55 1 749; anslag 1955/56 1 500. — Med hänsyn till belastningen och till en av direktionen för Salberga sjukhus gjord framställning om ett till 3 500 kronor förhöjt belopp anser sig styrelsen böra föreslå höjning av anslagsposten till 2 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Den av medicinalstyrelsen framlagda anslagsberäkningen kan jag godtaga.

Anslagsbenämningen bör ändras till Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 69 400 kronor.

[49] 8. Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	546 000	583 902
1955/56 (statsliggaren s. 1076)	565 200	
1956/57 (förslag)	681 600	

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar.

Yrkanden

Anstaltsstgrelsen har (skr. ²⁰/₈ 1955) föreslagit, att anslaget höjes med — avrundat — 129 600 kronor.

Löneregleringar

1. 1 assistent Ce 20—Ce 21	744
2. 1 trädgårdsmästare Ca 14—Ca 16	360
3. Ersättning för jourtjänstgöring	5 000
4. Höjning av arvode till en kroppssjukläkare	2 000

Personalförstärkningar

5. 1 överläkare Ce 37 i st. f. arvodesbefattning som psykiater ...	15 784
6. 1 assistent Ce 23 i utbyte mot vakant befattning som yrkesmästare Ce 14	4 956
7. 1 kansliskrivare Ce 15	10 104
8. 1 kontorist Ce 13	9 408
9. 2 sjuksköterskor Ce 12	18 168
10. 1 eldare Ce 11	8 760

Omräkningar

11. Löneklassuppflyttningar	3 181
12. Omräkning av rörligt tillägg	51 200
	<hr/>
	+ 129 665

Motivering

1. Assistenttjänsterna vid länsnykterhetsnämnderna har uppflyttats till lönegrad 21 och motsvarande löneplacering har genomförts vid de erkända alkoholistanstalterna.

2. Trädgårdsmästaren bör i fråga om lönegradsplaceringen jämföras med uppsyningsman, köksföreståndare och föreståndarinna å sjukavdelningen, vilka alla liksom trädgårdsmästaren har självständigt ansvar för avdelningar inom anstalten.

3. Vid s. k. jourtjänstgöring, som medger vistelse i hemmet men innebär skyldighet för befattningshavaren att på kallelse infinna sig till omedelbar tjänstgöring i anstalten, bör en fjärdedel av jourtiden tillgodoräknas som arbetstid samt, i den mån kompensation för jourtjänst inte kan beredas i form av ledighet, kontant ersättning utgå med 70 öre per jourtimme. En översyn av anstaltens tjänstgöringsschema företages i syfte att så långt möjligt begränsa jourtjänsten. Innan nytt tjänstgöringsschema fastställs, kan kostnadsökningen på grund av sådan kontant ersättning icke säkert beräknas. Kostnaden torde emellertid icke komma att överstiga 5 000 kronor.

4 och 5. Anstaltsstyrelsen upprepar ett tidigare (jfr senast XI ht 1954 s. 321) framfört förslag om inrättande av en tjänst som överläkare i lönegrad 37 (jämte avlöningsförstärkning 1 200 och hyresersättning 2 800 kronor för år) i stället för nuvarande arvode 15 720 kronor till en rådgivande psykiater, vilken besöker anstalten två gånger i veckan. Verksamheten vid anstaltens sjukavdelning kan inte bedrivas i avsedd omfattning utan heltidsanställd läkare. Det måste anses synnerligen angeläget att utbygga den medicinska behandlingen. Den föreslagne överläkaren förutsättes ha specialkompetens som psykiater, varför därutöver bör finnas tillgång till en arvodesanställd kroppssjukläkare. Anstaltens nuvarande kroppssjukläkare har anmält sig vilja lämna sin befattning. Det torde vara nödvän-

digt att höja det nuvarande arvudet av 4 000 kronor till 6 000 kronor om det skall vara möjligt att erhålla någon sökande.

För den händelse att kvalificerad sökande icke kan erhållas till den föreslagna överläkartjänsten framlägges ett alternativt förslag, innebärande att arvodesbefattningen som rådgivande psykiater skulle bibehållas och att vid anstalten skulle anställas en biträdande läkare i lönegrad 31, vilken skulle biträda psykiatern och ombesörja kroppssjukvården. Kostnadsökningen uppgår i detta fall till lönen för en biträdande läkare minskad med kroppssjukläkarens nuvarande arvode eller (22 392 — 4 000) 18 392 kronor.

6. För att lätta såväl direktörens som kamrerarens arbetsbörda och i syfte att erhålla en mera effektiv arbetsledning bör en befattning såsom arbetsassistent med placering i lönegrad Ce 23 inrättas. Denne assistent skall närmast under direktören och beträffande upphandlings- och redovisningsärenden i samråd med kamreraren ansvara för ledningen av all den arbetsdrift, som icke är att hänföra till jordbruks- och trädgårdsdriften. En yrkesmästartjänst synes kunna utbytas mot den föreslagna nya assistentbefattningen.

7. Med nuvarande arbetskrafter, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde i reglerad befordringsgång, är det icke möjligt att hinna med registrerings- och skrivarbeten på direktörsexpeditionen. Styrelsen föreslår en kansliskrivartjänst i lönegrad 15 i avsikt att därigenom kunna erhålla en arbetskraft med kompetens att självständigt svara för vissa arbetsuppgifter.

8. Jämväl å kamrerarexpeditionen föreligger trängande behov av ökad biträdeshjälp. Då kamreraren är i behov av ett mera kvalificerat bitråde föreslås en ny befattning som kontorist i lönegrad 13.

9. På grund av klienteletts beskaffenhet erfordras ständig tillsyn å vårdavdelningarna. Utöver de båda nattvakterna måste ofta tillfällig förstärkning av tillsynen ordnas nattetid för övervakning av oroliga patienter. För poliklinikbesök vid sjukhus måste tidvis dagligen och ibland i flera fall samma dag avdelas vårdare, varvid tillsynen i anstalten eftersättes. För tillsyn å sjukavdelningen finnes endast 5 förmän och å övriga vårdavdelningar 4 förmän. Genom anlitande av relativt lågt betalade praktikanter har det varit möjligt att nödortfigt sörja för tillsynen av de intagna. Det ständiga ombytet av praktikanter medför dock svårigheter. När vårdpersonalen sålunda behöver förstärkas, synes det lämpligast att detta sker genom inrättande av två nya tjänster som sjuksköterska i lönegrad 12. Om sökande icke skulle anmäla sig till sjukskötersketjänster, torde manliga vårdare (förmän i lönegrad 12) få anställas.

10. Under hänvisning till att en såsom arbetare å jordbrukets specialstat anställd eldare icke har några speciella arbetsuppgifter inom jordbruksdriften upprepar styrelsen ett tidigare (jfr XI ht 1954 s. 321) framfört förslag om inrättande av en befattning som eldare.

Yttranden

Med anledning av anstaltsstyrelsens förslag i läkarfrågan framhåller *socialstyrelsen*, att de resurser, varöver anstalten förfogar, inte kan till fullo utnyttjas så länge ledningen av det medicinska vårdarbetet har karaktär av bisyssla samt att det är av synnerlig vikt, att anstalten erhåller resurser att på bästa möjliga sätt fylla sina uppgifter, icke minst i ett skede, då påfrestningarna på vårdorganen är synnerligen stora. Beträffande de av anstaltsstyrelsen framlagda två alternativen i denna fråga uttalar *socialstyrelsen*, att det med hänsyn till svårigheterna att finna kvalificerade sökande till läkartjänster av detta slag är önskvärt, att båda vägarna lämnas öppna.

Även övriga av anstaltsstyrelsen framförda förslag tillstyrkes av *socialstyrelsen*, som därvid framhåller bl. a., att platsantalet å anstalten stigit från 100 till 120 i samband med att en ny vårdavdelning nyligen tagits i bruk.

Statskontoret avstyrker förslagen om förhöjd lönegradsplacering av tjänsterna som assistent i Ce 20 och trädgårdsmästare. Spörsmålet om läkarpersonalen vid Venngarnsanstalten bör inte upptagas till prövning innan det planerade särskilda sjukhuset för alkoholsjukdomar, varom 1954 års riksdag fattat principbeslut, blivit färdigställt och helst någon erfarenhet vunnits rörande verksamheten vid detsamma. Behov synes föreligga av särskilt biträde åt direktören och kamreraren för ledningen av arbetsdriften vid anstalten. Statskontoret är emellertid ej berett att för ändamålet tillstyrka en assistenttjänst. Sålunda bör upphandlings- och redovisningsärenden alltjämt förbehållas kamreraren. Försök bör göras att för ledningen av arbetsdriften anlita lämplig befattningshavare vid anstalten, därvid för ändamålet bör utnyttjas den lediga yrkesmästartjänsten i Ce 14. Yrkandet om utökning av biträdespersonalen å direktörs- och kamrerarexpeditionerna bör i så måtto vinna beaktande, att en kontorsbiträdestjänst utbytes mot en kontoristtjänst i Ce 13. Den begärda utökningen av tillsynspersonalen med två sjuksköterskor och förslaget om inrättande av en befattning som eldare avstyrkes. Statskontoret utgår från att frågan om ersättning för jourtjänst kommer att prövas i särskild ordning.

Statens lönenämnd vill, därest en omorganisation i av styrelsen förordad riktning anses påkallad, icke motsätta sig bifall till de yrkade löneförmånerna åt överläkaren. Däremot ifrågasätter lönenämnden, om i samband därmed en höjning av arvudet till kroppssjukläkaren kan vara erforderlig. Vid en sådan omorganisation synes det böra övervägas, huruvida överläkaren icke bör förordnas som chef för anstalten. Om den föreslagna arbetsassistenttjänsten prövas erforderlig, synes en placering i 20 lönegraden vara tillfyllest. Tillräckliga skäl för en så hög löneställning

som den för de nya tjänsterna som kansliskrivare och som kontorist föreslagna har enligt lönenämndens mening icke förebragts liksom ej heller för uppflyttning av assistenttjänsten i Ce 20 och trädgårdsmästartjänsten. Bestämmelserna om ersättning för jourtjänstgöring bör anpassas efter de grunder, som gäller för s. k. beredskapsersättning vid ett flertal andra statliga inrättningar såsom statens järnvägar, statens vattenfallsverk, försvarets fabriksverk, Södertälje kanalverk m. fl. Föreslagna lönegradsplaceringar för två tjänster som sjuksköterska och en tjänst som eldare har nämnden inte upptagit till prövning med hänsyn till pågående översyn av lönegradsplaceringen för sådana tjänster.

Departementschefen

Till en början torde jag här få anmäla, att Kungl. Maj:t, efter förslag av socialstyrelsen, den 16 december 1955 meddelat beslut angående viss tillfällig utökning av platsantalet vid förevarande anstalt. Genom beslutet har för tiden t. o. m. den 30 juni 1956 medgivits, att vid anstalten förefintliga överbeläggningsmöjligheter må utnyttjas så att platsantalet därstädes ökas från 120 till omkring 140 samt att i anslutning till anstalten må anordnas skoghuggarförläggningar med plats för ytterligare ett 30-tal vårdtagare. Till följd härav kommer det att bli nödvändigt att i viss omfattning överskrida anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag för innevarande budgetår. Det hade varit önskvärt, att socialstyrelsens förslag inkommit i sådan tid att frågan kunnat underställas riksdagen. Med hänsyn till angelägenheten av att snabbt åstadkomma ökad kapacitet vid Venn-garnsanstalten har detta i den uppkomna situationen inte varit möjligt.

Det synes nu inte kunna bedömas, i vilken omfattning behov av en sådan tillfällig utökning av anstaltens platsantal kan komma att föreligga under nästa budgetår. På grund härav finner jag mig böra föreslå, att under anstaltens avlöningsanslag beräknas ett särskilt belopp, vilket efter Kungl. Maj:ts bestämmande bör i mån av behov få användas för bibehållande helt eller delvis av den tillfälliga utökningen. Jag föreslår, att för detta ändamål beräknas ett belopp av 55 000 kronor.

Jag övergår härefter till att behandla anstaltsstyrelsens förslag beträffande avlöningsanslaget för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har lagt fram alternativa förslag om inrättande av en heltidstjänst för läkare vid anstalten. Det synes tveksamt huruvida förutsättningar finns för en lösning av anstaltens läkarfråga enligt något av de framlagda alternativen. Jag är i vart fall inte beredd att nu ta ställning till förslagen utan anser, att med en närmare prövning bör anstå i avbidan på ytterligare erfarenhet. Däremot vill jag med anledning av vad styrelsen anfört beträffande arvode till husläkaren föreslå, att ett från 4 000 till 5 000 kronor förhöjt belopp beräknas för sådant arvode, att utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att en tjänst som kontorsbiträde i Ce 8 utbytes mot en kanslibiträdetsjänst i Ce 11. Härigenom kan vardera av direktörs- och kamrerarexpeditionerna erhålla en befattning i sistnämnda lönegrad. För möjliggörande av ökad tillsyn å vårdavdelningarna förordar jag vidare, att medel beräknas för en ny tjänst i Ce 12, vilken i överensstämmelse med anstaltsstyrelsens förslag bör avses för antingen en sjuksköterska eller en förman.

Vad anstaltsstyrelsen i övrigt föreslagit om inrättande av nya tjänster eller uppflyttning av tjänster till högre lönegrad kan jag inte tillstyrka. Frågan om ersättning för s. k. jourtjänstgöring är jag f. n. inte beredd att upptaga till prövning.

För löneklassuppflyttningar bör anslaget höjas med 3 200 kronor och för omräkning av posten till rörligt tillägg med 47 000 kronor.

Mina i det föregående framlagda förslag medför en ökning av medelsbehovet med omkring 116 400 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (565 200 + 116 400) 681 600 kronor.

Anslagsposterna beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 202 800 (+ 600) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 350 400 (+ 55 600) kronor;

rörligt tillägg 128 400 (+ 60 200) kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	202 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	350 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	128 400
	Summa kronor 681 600;

- b) till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 681 600 kronor.

[50] 9. Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	379 000	420 602
1955/56 (statsliggaren s. 1077)	411 500	
1956/57 (förslag)	456 500	

För innevarande budgetår är anslag för ändamålet uppfört under benämningen Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader.

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. ²⁹/₈ 1955) föreslagit, att anslaget höjes med 52 500 kronor.

1. Bränsle, lyse och vatten	10 000
2. Övriga expenser	1 500
3. Underhåll av byggnader m. m.	5 000
4. Inventarier m. m.	2 000
5. Utpisning	15 000
6. Beklädnad och sängkläder	5 000
7. Hälso- och sjukvård	2 000
8. Omkostnader för utskrivna och permitterade	5 000
9. Flitpenningar för handräckning	7 000
	+ 52 500

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1953/54 82 879, 1954/55 94 329; anslag 1955/56 80 000.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1953/54 12 879, 1954/55 19 233 (beloppen skulle rätteligen ha varit 15 521 resp. 16 591); anslag 1955/56 15 500. — Då vårdplatsantalet ökas från 100 till 120 i samband med att en ny vårdpaviljong tages i bruk och därmed omsättningen av vårdtagare kommer att stiga, måste man räkna med ökade kostnader för telefon och kontorsmaterial.

3. *Underhåll av byggnader m. m.* Utgift 1953/54 22 999, 1954/55 32 391; anslag 1955/56 25 000. — I föregående års petitaskrivelse anmäldes att vid genomgång av det äldre bostadsbeståndet påsynats underhålls- och förbättringsarbeten, som kostnadsberäknats till 51 000 kronor under förutsättning att arbetena kunde utföras successivt med anlitanande av anstaltens egen arbetskraft. Anslaget till underhåll av byggnader hade emellertid till större delen åtgått för löpande underhållsarbeten, särskilt å ledningsnäten för vatten, avlopp och elektricitet. För att de påsynade arbetena i bostadslägenheterna skulle kunna utföras inom rimlig tid behöfve därför underhållsanslaget höjas. Posten uppräknades emellertid endast

med 2 000 kronor. Styrelsen återkommer därför med förslag om höjning med ytterligare 5 000 kronor.

4. *Inventarier m. m.* Utgift 1953/54 34 879, 1954/55 7 180; anslag 1955/56 23 000. — Inventarieposten har för innevarande år höjts med 15 800 kronor för utbyte av en personbil och skulle sålunda nu reduceras med samma belopp. Under år 1956 kommer emellertid en ny vårdpaviljong om 26 enkelrum att stå färdig, varför en betydande nyanskaffning av inventarier måste ske. Härför beräknas ett belopp av minst 18 000 kronor bli erforderligt. Då härtill kommer de årliga inventariiekostnaderna, bör posten upptagas med 25 000 kronor.

5. *Utspisning.* Utgift 1953/54 126 996, 1954/55 131 450; anslag 1955/56 130 000. — Den väntade ökade beläggningen motiverar höjning av det under denna post för proviant till intagna beräknade beloppet med minst 15 000 kronor.

6. *Beklädnad och sängkläder.* Utgift 1953/54 27 810, 1954/55 28 839; anslag 1955/56 25 000. — Höjningen erfordras på grund av ökad beläggning och för nyanskaffning av sängkläder till den nya vårdpaviljongen.

7 och 8. *Hälso- och sjukvård.* Utgift 1953/54 18 293, 1954/55 18 265; anslag 1955/56 23 000. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* Utgift 1953/54 13 444, 1954/55 10 488; anslag 1955/56 25 000. — Dessa poster har för innevarande budgetår räknats upp med hänsyn till att statsverket fr. o. m. den 1 oktober 1955 svarar för samtliga vårdkostnader. Då kostnadsökningen avser hela budgetåret 1956/57 mot tre kvartal under budgetåret 1955/56, bör posterna höjas ytterligare.

9. *Flitpenningar.* Utgift 1953/54 23 517, 1954/55 29 511; anslag 1955/56 23 000. — Posten bör räknas upp på grund av ökad beläggning och någon höjning av flitpenningen.

Yttranden

Socialstyrelsen har inte haft något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Statskontoret föreslår, att posten till reseersättningar med hänsyn till belastningen (1954/55 6 597 kronor) räknas upp från 3 900 till 5 000 kronor. Vidare förordar statskontoret, att delposten till underhåll av byggnader m. m. upptages med oförändrat belopp. Likaledes bör delposterna till hälso- och sjukvård samt till omkostnader för utskrivna och permitterade upptagas med oförändrade belopp i avvaktan på erfarenhet rörande belastningen å dessa poster efter den 1 oktober 1955.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag under nästföregående anslagspunkt anfört i fråga om beläggningen å anstalten under nästa budgetår vill jag fram-

hålla följande. För den händelse nuvarande tillfälliga utökning av anstaltens platsantal skulle komma att helt eller delvis bibehållas under budgetåret 1956/57, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning besluta om de överskridanden av posterna i anstaltens omkostnadsstat, som föranledes härav. Omkostnadsanslaget för nästa budgetår bör därför beräknas med utgångspunkt från normal beläggning å anstalten. I enlighet härmed får jag framlägga följande anslagsberäkning.

Posten till reseersättningar och delposten till övriga expenser bör höjas med 3 000 resp. 2 000 kronor. Vad angår inventarieposten kan jag inte tillstyrka någon höjning av densamma. Den föreslagna höjningen av delposten till beklädnad och sängkläder anser jag böra begränsas till 3 000 kronor. Delposterna till hälso- och sjukvård samt omkostnader för utskrivna och permitterade bör såsom statskontoret föreslagit upptagas med oförändrade belopp. Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för bränsle, lyse och vatten, underhåll av byggnader, utspisning samt flitpenningar, innebärande en ökning med tillhoppa 37 000 kronor, kan jag godtaga. Anslaget bör sålunda höjas med (3 000 + 2 000 + 3 000 + 37 000) 45 000 kronor samt uppföras med (411 500 + 45 000) 456 500 kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 456 500 kronor.

[51] 10. **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten.** Anslag för ändamålet är i gällande riksstat under benämningen Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten uppfört med 297 000 kronor (statsliggaren s. 1078).

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. 20/8 1955) hemställt om ett anslag av 300 000 kronor.

1. Ett bostadshus med två familjebostäder, resterande anslag	110 000
2. Omläggning av vatten- och avloppsledning, fortsatta arbeten	40 000
3. Ombyggnad av gamla paviljongen till personalbostadshus	150 000
	300 000

Motivering

1. För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 10 000 kronor för att påbörja uppförandet av ett nytt tvåfamiljshus. Kostnaden för ett sådant bostadshus beräknas till 120 000 kronor. Då behovet av bostäder är trängande, bör huset färdigbyggas under år 1956 och resterande anslag 110 000 kronor sålunda anvisas för nästa budgetår.

2. 1955 års riksdag har godtagit uppgjord plan för omläggning av vatten- och avloppsledning. Kostnaderna för dessa arbeten, som bl. a. omfattar reningsverk, beräknades år 1953 till 410 000 kronor. För nödvändiga omläggningar av rörnäten i samband med pågående byggnadsarbeten har för innevarande budgetår anvisats 30 000 kronor. För fortsatta sådana arbeten behöver ytterligare medel disponeras under nästa budgetår. De större arbetena med ny huvudavloppsledning och reningsverk torde däremot få anstå ytterligare något år.

3. Enligt den vid 1954 års riksdag godkända allmänna planen för till- och ombyggnad av anstalten (prop. nr 87) skall den s. k. gamla paviljongen ombyggas till personalbostadshus sedan den nya vårdpaviljongen blivit färdig. Inflyttning i den nya paviljongen väntas kunna ske under eftersommaren 1956, varefter ombyggnaden av den gamla paviljongen omedelbart bör påbörjas. Stort behov föreligger nämligen av de personalbostäder, som skall inredas där. Kostnaderna för ombyggnadsarbetena beräknas nu, med hänsyn till uppkommet behov av att installera nya värmeapparater m. m., till 150 000 kronor mot tidigare 140 000 kronor. Om så anses påkallat torde anslaget för denna ombyggnad kunna fördelas på två budgetår.

Yttranden

Förslagen har inte föranlett någon erinran från *socialstyrelsen*.

Byggnadsstyrelsen anför, att de av anstaltsstyrelsen för bostadshusen angivna kostnaderna hänför sig till 1953 års prisnivå och att de på grund av den allmänna prisökningen inom byggnadsfacket bör ökas med ca 3 %. Merkostnaden för installation av nya värmepannor i gamla paviljongen bör beräknas till 20 000 kronor, vartill kommer 10 000 kronor för i sammanhanget erforderliga byggnadsarbeten. Mot det begärda beloppet för vatten- och avloppsledning har byggnadsstyrelsen inte något att erinra. Medelsbehovet för ifrågavarande byggnadsarbeten beräknas alltså av byggnadsstyrelsen till (113 000 + 40 000 + 175 000) 328 000 kronor.

Departementschefen

För påbörjande av ett tvåfamiljshus har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 10 000 kronor. I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag bör nu anvisas återstoden av de medel, som erfordras för detta hus, vilket medelsbehov av byggnadsstyrelsen beräknats till 113 000 kronor.

Vidare tillstyrker jag anstaltsstyrelsens förslag, att en summa av 40 000 kronor anvisas för omläggning av rörnäten i samband med byggnadsarbeten vid anstalten.

Vad angår den tidigare i princip beslutade ombyggnaden av gamla paviljongen till personalbostäder torde medelsanvisningen härför kunna såsom anstaltsstyrelsen ifrågasatt fördelas på två budgetår. Jag föreslår, att för detta ändamål för nästa budgetår upptages ett belopp av 87 500 kronor, motsvarande hälften av den av byggnadsstyrelsen nu beräknade kostnaden för ombyggnaden.

Anslagsbehovet under nästa budgetår för de av mig förordade byggnadsarbetena uppgår alltså till (113 000 + 40 000 + 87 500) 240 500 kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 240 500 kronor.

[52] 11. **Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	43 500	52 790
1955/56 (statsliggaren s. 1078)	50 500	
1956/57 (förslag)	56 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar.

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) föreslagit, att anslaget höjes med — avrundat — 7 000 kronor.

1. Övertidsersättning och ersättning för jourtjänst	1 500
2. Löneklassuppflyttningar	324
3. Omräkning av rörligt tillägg	5 200
	+ 7 024

Motivering

1. Såsom en följd av att tjänstgöringsschema upprättats för personalen har krav framställts på övertidsersättning då förhållandena påkallat aktiva arbetsinsatser å tid utöver vad som upptagits å schemat. De bestämmelser, som kan komma att meddelas rörande ersättning för jourtjänst å Venngarn, torde böra tillämpas även vid Haknäs. Med beaktande

av att någon marginal finns å de för obekvämhetsstillägg och tillfällig personal beräknade beloppen föreslår styrelsen, att för övertidsersättning och ersättning för jourtjänst anvisas ytterligare 1 500 kronor.

Yttranden

Socialstyrelsen har intet att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Statskontoret utgår från att frågan om ersättning för jourtjänst kommer att prövas i särskild ordning. I övrigt har framställningen inte givit statskontoret anledning till uttalande.

Departementschefen

Såsom jag anført vid beräkningen av Venngarmsanstaltens avlöningsanslag (p. 49) är jag f. n. inte beredd att upptaga frågan om ersättning för s. k. jourtjänstgöring till behandling.

I övrigt kan jag godtaga anstaltsstyrelsens beräkning av anslaget, vilket sålunda för löneklassuppflyttningar och omräkning av rörligt tillägg hör höjas med 5 500 kronor till 56 000 kronor.

Höjningen berör endast anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och rörligt tillägg, vilka beräknas till 20 100 (+ 300) resp. 10 200 (+ 5 200) kronor.

Benämningen å anslaget hör ändras till Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Avlöningar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> 23 300	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av	
Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	20 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 200
	Summa kronor 56 000;

- b) till *Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 56 000 kronor.

[53] 12. Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	33 800	33 179
1955/56 (statsliggaren s. 1079)	38 000	
1956/57 (förslag)	34 500	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader.

Yrkanden

Anstaltsstyrelsen har (skr. ²⁹/₈ 1955) föreslagit, att anslaget minskas med 3 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Bränsle, lyse och vatten	500	
2. Underhåll av byggnader m. m.		4 000
3. Inventarier		1 000
4. Hälso- och sjukvård	500	
5. Omkostnader för utskrivna och permitterade	500	
6. Flitpenningar för handräckning	500	
	2 000	5 000
	— 3 000	

Motivering

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1953/54 4 046, 1954/55 5 269; anslag 1955/56 4 500.

2. *Underhåll av byggnader m. m.* Utgift 1953/54 999, 1954/55 998; anslag 1955/56 6 000. — För innevarande budgetår har denna delpost höjts med 5 000 kronor för utförande av angelägna reparations- och ommålningsarbeten. Tidigare har för underhållsarbeten i staten upptagits 1 000 kronor. Då det är ovisst om samtliga behövliga reparationer kan utföras inom ramen av det i årets stat anvisade anslaget, synes posten för nästa budgetår icke böra reduceras med mer än 4 000 kronor.

3. *Inventarier.* Utgift 1953/54 589, 1954/55 586; anslag 1955/56 2 600. — Delposten till inventarier har för innevarande budgetår höjts med 2 000 kronor för successiv anskaffning av nya sängar m. fl. inventarier. Återstående inköp av inventarier jämte nödigt underhåll beräknas kunna ske inom en kostnadsram av 1 600 kronor.

4 och 5. *Hälso- och sjukvård.* Utgift 1953/54 2 207, 1954/55 2 174; anslag 1955/56 3 000. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* Utgift 1953/54 89, 1954/55 75; anslag 1955/56 2 000. — Dessa delposter har för innevarande budgetår räknats upp med hänsyn till att statsverket fr. o. m.

den 1 oktober 1955 svarar för samtliga vårdkostnader. Då kostnadsökningen avser hela budgetåret 1956/57 mot tre kvartal under budgetåret 1955/56 bör posterna höjas ytterligare.

6. *Flitpenningar*. Utgift 1953/54 1 330, 1954/55 1 369; anslag 1955/56 1 500. — Flitpenningen bestämdes år 1948 till i regel en krona per arbetsdag. Med hänsyn till kostnadsstegringarna under senare år har styrelsen nu ansett sig böra medgiva höjning av flitpenningen till en krona 50 öre per dag.

Yttranden

Socialstyrelsen har intet att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Statskontoret uttalar, att delposterna till hälso- och sjukvård samt till omkostnader för utskrivna och permitterade synes böra upptagas med oförändrade belopp i avvaktan på någon erfarenhet rörande belastningen å dessa poster efter statens övertagande av angivna kostnader.

Departementschefen

Delposten till bränsle, lyse och vatten bör med hänsyn till belastningen höjas med 1 000 kronor. Däremot bör såsom statskontoret föreslagit delposterna till hälso- och sjukvård samt omkostnader för utskrivna och permitterade upptagas med oförändrade belopp. I övrigt har jag kunnat godtaga anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet.

I enlighet med vad jag anfört bör anslaget å ena sidan ökas med 1 500 kronor och å andra sidan minskas med 5 000 kronor och sålunda uppföras med (38 000 — 3 500) 34 500 kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 kronor.

[54] 13. **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Anslag för ändamålet är i gällande riksstat under benämningen Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. uppfört med 240 000 kronor (statsliggaren s. 1080). Reservationen den 30 juni 1955 uppgick till 227 345 kronor.

Socialstyrelsen har (skr. ²⁰/₈ 1955) framhållit, att beläggningen på vårdanstalterna för alkoholmissbrukare under de senaste åren varit synnerligen hög.

Antalet inskrivna på anstalterna har under det senaste året genomsnittligt uppgått till omkring 2 400. Även antalet på anstalterna närvarande har varit mycket högt. De allmänna vårdanstalterna för män har varit full- eller överbelagda större delen av år 1955. Det råder sålunda stor platsbrist på dessa anstalter och det föreligger ofta svårigheter att bereda vårdbehövande plats utan väntetid till och med i trängande fall.

Följande bidrag förutses komma att utgå från detta anslag under den närmaste tiden.

Vårdanstalterna Åsbrohemmet, Östfora och Holmforshemmet har tillkännagivit anspråk på tillhoppa 117 500 kronor. Till en planerad ny anstalt på Alnö, Västernorrlands län, beräknas bidrag med 210 000 kronor och till en ny anstalt i Stockholms-trakten med 87 500 kronor. Det sammanlagda platsantalet på dessa två nya anstalter beräknas uppgå till omkring 85. Härutöver synes det nödvändigt att anordna ytterligare åtminstone en anstalt med 50 å 60 vårdplatser inom den närmaste tiden. Medelsbehovet härför kan beräknas till 270 000 kronor. Emellertid är de statsbidrag, som kan utgå enligt gällande författning, icke tillräckliga för att få till stånd nya erkända vårdanstalter. För uppgiften intresserade organisationer, oftast härför särskilt bildade stiftelser, saknar som regel eget kapital. Då anordnandet av en anstalt medför kostnader långt utöver de författningens bidragen, är det nödvändigt, att medel tillskjutes jämväl i annan ordning. Härvid synes i första hand utvägen att lämna ränte- och amorteringsfria lån böra tillgripas. Styrelsen föreslår, att sådant lån skall lämnas för anordnandet av den planerade vårdanstalten på Alnö samt anför härom följande.

För upprättande av denna anstalt har bildats en särskild stiftelse, vilken träffat preliminärt avtal med Alnö kommun att fr. o. m. den 1 juli 1956 övertaga kommunens nuvarande ålderdomshem, som vid nyssnämnda tidpunkt beräknas bli ersatt med nytt sådant hem. Det nuvarande ålderdomshemmet bedömes vara lämpligt som alkoholistanstalt och den träffade överenskommelsen synes vara för stiftelsen förmånlig. Stiftelsen har emellertid icke möjlighet att genomföra projektet utan bistånd från statens sida utöver vad som kan utgå såsom bidrag till anordnandet av anstalten från det härför avsedda anslaget. Enligt preliminära beräkningar skulle kostnaderna för anordnandet uppgå till 778 000 kronor. Då anordningsbidraget beräknas utgå med 210 000 kronor, kan det belopp, som behöver tillskjutas i särskild ordning, uppskattas till 568 000 kronor. Förslaget om anordnande av en ny vårdanstalt på Alnö är enligt socialstyrelsens mening värt allt stöd. Förutom den rådande platsbristen och fastighetens lämplighet för ändamålet vill styrelsen framhålla, att en ny vårdanstalt för alkoholmissbrukare bör förläggas till mellersta Norrland, då denna del av landet hittills saknar sådan anstalt. Styrelsen föreslår därför att ett belopp å 568 000 kronor beräknas för ränte- och amorteringsfritt lån för anordnande av anstalten.

Från förevarande anslag utgår även bidrag till anordnande av inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. Socialstyrelsen räknar med att tre sådana hem med tillhoppa 50 vårdplatser skall komma till stånd inom en nära framtid samt att ytterligare fyra hem, också med sammanlagt omkring 50 platser, kommer att anordnas före utgången av budgetåret 1956/57. Medelsbehovet härför beräknas till 192 200 kronor.

Medelsbehovet för innevarande och nästa budgetår beräknas sålunda till (117 500 + 210 000 + 87 500 + 270 000 + 192 200) 877 200 kronor. Efter frånräknande av reservationen vid utgången av budgetåret 1954/55, vilken av socialstyrelsen anges till 167 345 kronor, samt det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 240 000 kronor, återstår enligt socialstyrelsens beräkning ett medelsbehov av i runt tal 470 000 kronor. Styrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med detta belopp.

Statskontoret erinrar om den starka återhållsamhet i fråga om investeringar, som framtvings av rådande samhällsekonomiska läge, och finner därför betänkligheter möta mot ett så kostnadskrävande projekt som den planerade nya vårdanstalten på Alnö. Oaktat att behovet av nya vårdplatser är trängande förordar statskontoret, att frågan om anordnande av denna anstalt tages under omprövning. Mot socialstyrelsens övriga förslag har statskontoret ej något att erinra och föreslår, att anslaget uppföres med 360 000 kronor.

Departementschefen

Till en början får jag, till belysande av läget i fråga om behovet av och tillgången på anstaltsplatser för alkoholmissbrukare, erinra om de uppgifter härom, vilka jag lämnade i ett interpellationssvar i riksdagens andra kammare den 15 november 1955. Jag framhöll därvid, att tillgängliga uppgifter syntes tyda på att anstaltssystemet redan före den 1 oktober 1955 var ansträngt, varför socialstyrelsen under hand fått i uppdrag att undersöka möjligheterna till en snabb ökning av antalet vårdplatser. Vidare meddelade jag, att på grundval av denna undersökning vissa åtgärder vidtagits eller planerats, att det platstillskott som därigenom erhållits eller kunde beräknas bli tillgängligt före 1955 års utgång uppginge till omkring 170 platser samt att denna utökning vore i huvudsak att betrakta såsom tillfällig.

Större delen av det nyss nämnda platstillskottet har numera kommit till stånd. Av dessa nya platser har vid erkända anstalter inrättats ca 130 varav dock 50 är inrymda i en förhyrd semesteranläggning, vilken ej kan disponeras längre än t. o. m. den 30 april 1956. De övriga 80 platserna har erhållits genom att i samband med färdigställande av nybyggnader bibehålla förutvarande förläggningstrymmen samt genom utnyttjande av reservutrymmen. Dessa utrymmen är emellertid ur vårdsynpunkt av sådan art, att de inte bör utnyttjas längre än vad som är oundgängligen nödvändigt.

Den utökning av platsantalet, för vilken jag nu redogjort, är sålunda inte av beskaffenhet att på längre sikt kunna tillgodose ett ökat behov av vårdplatser. Det är visserligen inte möjligt att f. n. erhålla säkra utgångspunkter för en bedömning av storleken och varaktigheten av det ökade vårdplatsbehov, som kan komma att följa av den nya lagstiftningen om rusdrycksförsäljningen, men med hänsyn till den redan tidigare rådande knappheten på vårdplatser finner jag det angeläget, att en viss utökning av anstalts-systemets kapacitet nu kommer till stånd. Jag förordar därför, att anslaget beräknas med utgångspunkt från det av socialstyrelsen till 415 000 kronor angivna medelsbehovet för vissa nya platser vid befintliga anstalter och för de två planerade nya anstalter, beträffande vilka mera konkreta planer synes föreligga.

Den ena av dessa nya anstalter är avsedd att anordnas på Alnö och beräknas få ett platsantal av omkring 60. Kostnaderna för anordnandet uppgår enligt en av socialstyrelsen framlagd preliminär beräkning till 778 000 kronor. Det högsta anordningsbidrag, som enligt gällande bestämmelser kan utgå i detta fall, utgör 210 000 kronor. Då huvudmannen för anstalten, en för ändamålet särskilt bildad stiftelse, inte förfogar över några nämnvärda tillgångar, kan anstalten inte komma till stånd utan att stiftelsen i särskild ordning erhåller medel till bestridande av den del av kostnaden, som inte täckes av anordningsbidraget. Jag förordar därför i enlighet med socialstyrelsens förslag, att stiftelsen för detta ändamål tillerkännes ett ränte- och amorteringsfritt lån å högst 568 000 kronor. Medel härför bör anvisas å kapitalbudgeten, varom jag har för avsikt att göra framställning senare denna dag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen av anvisat anslag fastställa storleken av erforderligt lånebelopp.

För anordnande av sju nya inackorderingshem har socialstyrelsen räknat med bidragsbelopp å tillhoppa 192 200 kronor. Då definitiva beslut om anordnandet inte föreligger beträffande samtliga dessa hem, finner jag det inte sannolikt att hela det av socialstyrelsen beräknade beloppet kommer att bli behövt före utgången av nästa budgetår. Jag föreslår, att en summa av 150 000 kronor beräknas för detta ändamål.

Vad jag sålunda föreslagit innebär, att för anordningsbidrag under innevarande och nästa budgetår skulle erfordras (415 000 + 150 000) 565 000 kronor. Då behållningen å anslaget den 1 juli 1955 uppgick till 467 345 kronor, utgör anslagsbehovet för nästa budgetår 565 000 — 467 345 kronor eller i avrundat tal 100 000 kronor.

Benämningen å anslaget bör ändras till Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[55] 14. Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 650 000	4 096 034
1954/55	4 000 000	4 324 285
1955/56 (statsliggaren s. 1080)	5 100 000	
1956/57 (förslag)	6 100 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.

Från förevarande anslag utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, ersättning för vissa särskilda vårdkostnader vid sådana anstalter, bidrag till driftkostnader vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden samt bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare.

Socialstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) föreslagit, att anslaget höjes med 1 065 000 kronor.

Styrelsen lämnar följande uppgifter angående vårdfrekvens och bidragsbelopp vid de *statsunderstödda vårdanstalterna* under de tre senaste budgetåren.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhoppa	
	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor	Antal vård dagar	Driftbidrag kronor
1952/53	266 498	3 480 807	6 480	94 092	272 978	3 574 899
1953/54	270 250	3 656 904	5 939	95 369	276 189	3 752 273
1954/55	264 127	3 900 321	6 357	97 592	270 484	3 997 913

Den 1 juli 1955 utgjorde antalet godkända vårdplatser på de erkända och statsunderstödda enskilda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare 843. Styrelsen finner sig böra räkna med att genom statlig medverkan ytterligare omkring 150 vårdplatser kommer till stånd. Om sammanlagt omkring 50 av dessa platser kommer att vara tillgängliga under hela budgetåret 1956/57 samt beläggningen under året kommer att hålla sig vid omkring 90 %, kan hela antalet vård dagar under samma budgetår beräknas till omkring 293 000. Medelsbehovet i fråga om driftbidragen ökas vidare genom att en avsevärd höjning av bidragsbeloppen i jämförelse med budgetåret 1954/55 är erforderlig. Höjningen betingas av att anstaltens befattningshavare tillerkänts löneförbättringar i likhet med statliga befattningshavare samt av att flera anstaltsjordbruk till följd av det dåliga skördeutfallet under år 1955 icke kan beräknas bidra till kostnaderna för driften i samma utsträckning som tidigare.

Beträffande erkända anstalten Dagöholm, för vilken driftbidrag även med högsta möjliga belopp kan förväntas bli otillräckliga, har styrelsen i särskild framställning föreslagit, att anstalten skulle redan under budgetåret 1955/56 erhålla ersättning för driftförluster t. o. m. år 1954 med 76 845 kronor samt med den vid utgången av år 1955 styrkta verkliga förlusten, dock högst 55 000 kronor. Enligt socialstyrelsens uppfattning är det nödvändigt, att anstalten, som i hög grad är beroende av jordbruksresultatet, får ersättning för underskott å driften. Därjämte bör förutsättningar åstadkommas för intensifiering av vården av det unga klientel, för vilket denna anstalt är avsedd. Styrelsen föreslår därför, att ett särskilt belopp å förslagsvis 50 000 kronor beräknas att i första hand användas för täckande av underskott å driften under år 1956 och i övrigt, efter styrelsens prövning, för sådan särskild verksamhet, som nyss nämnts.

Vårdanstalten Holmforshemmet har till följd av en brandolycka den 9 maj 1954, varvid en av anstaltens förläggingsbyggnader fullständigt förstördes, åsamkats kostnader för anordnande av tillfälliga förläggningar för de intagna med 44 009 kronor. Dessa kostnader har hittills bestritts medelst den för den nedbrunna byggnaden erhållna brandskadeersättningen. Då denna ersättning i första hand bör disponeras för att åstadkomma ersättning för de genom branden förlorade lokalerna föreslår socialstyrelsen, att anstalten erhåller ett särskilt bidrag för täckande av nyssnämnda kostnader.

Med hänsyn dels till den beräknade medelsåtgången under budgetåret 1955/56 (omkring 4 750 000 kronor), dels till den förut nämnda ökningen av vårdplatsantalet med 150, dels ock till de nyssnämnda två anstalternas behov av särskilda bidrag uppskattar socialstyrelsen behovet av medel till dessa statsbidrag under budgetåret 1956/57 till 5 375 000 kronor.

Ersättningarna för vissa särskilda vårdkostnader uppgick under budgetåret 1954/55, då statsverket endast beträffande vissa kategorier alkoholmissbrukare svarade för hela vårdkostnaden, till 99 306 kronor, avseende 79 761 vårddagar, vilket motsvarar en genomsnittskostnad av en krona 25 öre för dag och vårdad person. För budgetåret 1956/57, då statsverket svarar för samtliga vårdkostnader och det beräknade vårddagsantalet utgör 293 000, räknar socialstyrelsen med ett belopp av 365 000 kronor till detta ändamål.

Behovet av medel för driftkostnadsbidrag och särskilda ersättningar till erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare under budgetåret 1956/57 uppskattas sålunda av socialstyrelsen till (5 375 000 + 365 000) 5 740 000 kronor.

I fråga om bidrag till driftkostnaderna vid *inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden* anför socialstyrelsen, att det f. n. finns fem hem av detta slag med tillhoppa 72 platser. Såsom styrelsen vid beräkningen av nästföregående anslag framhållit, beräknas

sju nya inackorderingshem med sammanlagt omkring 100 platser komma att upprättas intill utgången av budgetåret 1956/57. Om försiktigtvis endast något mer än hälften av dessa platser beräknas i genomsnitt komma att vara tillgängliga under budgetåret 1956/57, kan det sammanlagda vård-dagsantalet uppskattas till omkring 42 000. Driftbidragen beräknas utgå med maximibelopp till samtliga inackorderingshem. Med hänsyn härtill uppskattar socialstyrelsen medelsbehovet till i runt tal 413 000 kronor.

För bidrag till kostnaderna för *familjevård av alkoholmissbrukare* beräknar styrelsen, liksom för innevarande budgetår, ett belopp av 12 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattar socialstyrelsen alltså till (5 740 000 + 413 000 + 12 000) 6 165 000 kronor.

Statskontoret anser, att medelsberäkningen bör ske med utgående från att den planerade anstalten på Alnö ej kommer att inrättas. Med hänsyn härtill synes det av socialstyrelsen beräknade medelsbehovet kunna minskas med 300 000 kronor. De föreslagna särskilda bidrag till anstalterna Dagöholm och Holmfors hemmet å tillhoppa omkring 95 000 kronor, som kan komma att beviljas, bör utgivas såsom lån. Då socialstyrelsens övriga förslag ej givit anledning till erinran föreslår statskontoret, att anslaget uppföres med (6 165 000 — 300 000 — 95 000) 5 770 000 kronor.

Departementschefen

Den tillfälliga utökningen av platsantalet å de erkända anstalterna, för vilken jag redogjort under nästföregående punkt, torde komma att medföra, att utgifterna under förevarande anslag för innevarande budgetår blir avsevärt större än vad som tidigare beräknats. Då det inte synes vara möjligt att nu bedöma varaktigheten av behovet av denna tillfälliga utökning anser jag, att beräkningen av erforderligt anslag till driftbidrag till de statsunderstödda vårdanstalterna och till ersättning för särskilda vårdkostnader under nästa budgetår bör ske med utgångspunkt från det permanenta platsantalet vid dessa anstalter. Under föregående punkt har jag räknat med att nya platser inte skall tillkomma i den av socialstyrelsen antagna omfattningen. På grund härav torde medelsbehovet kunna beräknas till ett något lägre belopp än vad socialstyrelsen föreslagit.

Beträffande den erkända vårdanstalten Dagöholm har socialstyrelsen hemställt, att ett belopp av 50 000 kronor skulle få utgå för täckande av beräknat blivande driftunderskott vid anstalten under år 1956 samt för bestridande av kostnader för särskilda åtgärder med syfte att intensifiera vården å anstalten. Detta förslag kan jag inte tillstyrka. Med hänsyn till de betydande driftunderskott som uppkommit vid anstalten under de senaste åren — närmare redogörelse härför lämnar jag i annat sammanhang denna dag — finner jag det lämpligt, att socialstyrelsen låter verkställa närmare

utredning rörande orsakerna till de höga driftkostnaderna vid anstalten och möjligheterna att i fortsättningen nedbringa desamma. Frågan om anvä- sande av medel för täckande av det driftunderskott, som må uppkomma för år 1956, bör prövas i belysning av resultaten av nämnda utredning.

Socialstyrelsen har vidare föreslagit, att erkända vårdanstalten Holm- forshemmet skall erhålla ett särskilt bidrag för täckande av de kostnader, ca 44 000 kronor, som anstalten, sedan en förläggningsbyggnad förstörts genom brand, åsamkats för anordnande av tillfälliga förläggningar. Jag biträder detta förslag och föreslår därför, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande att bevilja anstalten ett särskilt bidrag till be- stridande av dessa kostnader, i den mån de ordinarie driftbidragen inte förslår därtill.

I enlighet med det anförda föreslår jag, att för driftbidrag till och ersätt- ning för särskilda vårdkostnader vid de statsunderstödda vårdanstalterna under budgetåret 1956/57 beräknas ett belopp av 5 500 000 kronor.

Under hänvisning till vad jag anført under föregående punkt beträffande den beräknade tillkomsten av inackorderingshem uppskattar jag behovet av medel för driftbidrag till sådana hem till 350 000 kronor.

I fråga om bidragen till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare bör medelsbehovet i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas till 12 000 kronor.

Vidare torde jag här få till fortsatt behandling ta upp den vid anmälan av motsvarande anslagspunkt i 1955 års statsverksproposition (XI ht s. 404) berörda frågan om statsbidrag till de statsunderstödda vårdanstalterna för engångsavgifter till statens pensionsanstalt, för att deras därstädes registre- rade personal skall i pensionshänseende få tillgodoräkna viss anställnings- tid före registreringen. Denna fråga har numera varit föremål för särskild utredning genom en inom civildepartementet tillkallad utredningsman, vilken föreslagit, att staten enligt vissa grunder skall bidraga till kostna- derna för sådant tillgodoräknande. Efter samråd med chefen för nämnda departement föreslår jag, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens med- givande att från förevarande anslag bevilja härvid ifrågakommande stats- bidrag. Medelsbehovet härför är beroende på Kungl. Maj:ts blivande pröv- ning av utredningsmannens förslag och kan därför nu inte anges exakt. Med utgångspunkt från inom pensionsanstalten verkställda preliminära beräkningar föreslår jag, att för detta ändamål ett belopp av 200 000 kro- nor inräknas under anslaget.

I enlighet med mina i det föregående framlagda förslag skulle anslags- behovet för nästa budgetår uppgå till (5 500 000 + 350 000 + 12 000 + 200 000) 6 062 000 kronor. Med hänsyn till de osäkra utgångspunkterna för anslagsberäkningen torde denna summa böra avrundas till 6 100 000 kronor.

Vad angår anslagsbenämningen föreslår jag, att densamma ändras till Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alko- holmissbrukare m. m.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla av socialstyrelsen framlagda förslag om anvisande av ytterligare medel till ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare och till anskaffande av inventarier vid sådana anstalter. För dessa ändamål har i gällande riksstat anvisats två särskilda reservationsanslag å 327 000 resp. 180 000 kronor (statsliggaren s. 1081). Beträffande anslaget till ombyggnads- och reparationsarbeten föreslår socialstyrelsen, att ytterligare medel anvisas för vissa byggnadsarbeten vid den erkända anstalten Hemmet Älvgården. Styrelsens förslag innebär, att en byggnad, som innehåller både verkstadsutrymmen och förläggingslokaler, i sin helhet användes såsom verkstad, att de därigenom förlorade vårdplatserna ersättes genom att två personalbostadslägenheter omändras till förläggning samt att såsom ersättning för bostadslägenheterna ett nytt bostadshus uppföres. Medelsbehovet beräknas till 38 500 kronor för omändringen av bostadslägenheterna och till 110 000 kronor för det nya bostadshuset. Styrelsen föreslår, att det förstnämnda beloppet anvisas i form av bidrag att utgå från anslaget till ombyggnads- och reparationsarbeten, vilket därvid skulle uppföras med samma belopp, 38 500 kronor. Enligt styrelsens förslag skulle vidare det för det nya bostadshuset erforderliga beloppet anvisas i form av ränte- och amorteringsfritt lån, att utgå från fonden för låneunderstöd. — Vad angår anslaget till inventarier räknar socialstyrelsen med att de för detta ändamål hittills anvisade medlen kommer att visa sig otillräckliga, då inventariebeståndet vid anstalterna i stor utsträckning är förslitet och bristfälligt. Med hänsyn till behållningen å anslaget, 330 040 kronor, föreslår emellertid styrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett formellt belopp av 100 kronor.

Med anledning av vad socialstyrelsen sålunda föreslagit får jag erinra om att de för innevarande budgetår anvisade anslagen till ombyggnads- och reparationsarbeten samt inventarier avser tredje och sista etappen av den av 1953 års riksdag fastställda planen för materiell upprustning av anstalterna. Jag anser mig inte kunna förorda, att ramen för denna upprustning vidgas på föreslaget sätt. Anslagen hör därför inte uppföras i riksstaten för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att från förevarande anslag bevilja särskilda statsbidrag till engångsavgifter för pensionering av personal vid de statsunderstödda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare ävensom ett särskilt statsbidrag om högst 44 000 kronor till erkända vårdanstalten Holmforshemmet för täckande av kostnader för vissa tillfälliga förläggningar;

b) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 100 000 kronor.

[56] 15. **Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	325 000	336 331
1955/56 (statsliggaren s. 1082)	350 000	
1956/57 (förslag)	350 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.

Från förevarande anslag bestrides länsstyrelsernas kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. alkoholmissbrukare, för sådana personers inställande på allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.

Socialstyrelsen har (skr. ²⁰/₈ 1955) anfört, att ramen för tillfälligt omhändertagande av alkoholmissbrukare vidgats genom den nya lagen om nykterhetsvård, vilket torde komma att medföra någon ökning av belastningen å anslaget. Styrelsen föreslår, att anslaget i avbidan på närmare erfarenhet härom upptages med oförändrat belopp.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget synes i anslutning till den numera gällande kungörelsen i ämnet (nr 428/1955) böra benämnas Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[57] 16. **Resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	70 000	141 021
1955/56 (statsliggaren s. 1082)	100 000	
1956/57 (förslag)	100 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt.

Från anslaget bestrides fr. o. m. den 1 oktober 1955 ersättningar för nykterhetsnämndernas kostnader för inställande av vårdbehövande å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare. Enligt de före nämnda dag gällande bestämmelserna utgick från anslaget ersättning jämväl för vissa andra kostnader.

Socialstyrelsen har (skr. ²⁰/₈ 1955) framhållit, att behovet av medel å anslaget kommer att sjunka på grund av de fr. o. m. den 1 oktober 1955 gällande nya bestämmelserna. Med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåret 1954/55 föreslår emellertid styrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

Statskontoret har inte gjort någon erinran mot förslaget.

Departementschefen

Socialstyrelsens anslagsberäkning bör godtagas. Anslaget bör uppföras under benämningen Resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[58] 17. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	750 000	654 285
1955/56 (statsliggaren s. 1082)	1 002 000	
1956/57 (förslag)	1 186 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ²⁰/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med — avrundat — 253 000 kronor.

Personalförstärkningar

1. 8 nykterhetsvårdsassistenter Ce 21	104 736
6 biträden Ce 8	46 464
2. Vikarier och övertidsersättning	15 935

Omräkningar

3. Löneklassuppflyttningar	6 309
4. Omräkning av rörligt tillägg	79 600
	<u>+ 253 044</u>

Motivering

1. Förslagen i propositionen 1954:158 innebar bl. a. upprustning av länsnykterhetsnämnderna med början fr. o. m. budgetåret 1954/55. I följd härav är numera hos länsnykterhetsnämnderna inrättade 23 tjänster såsom nykterhetsvårdskonsulent i Ce 27 eller Ce 25, 17 tjänster såsom nykterhetsvårdsassistent i Ce 21 och 30 tjänster såsom biträde i reglerad befordringsgång. Enligt planen för upprustningen skall inrättas ytterligare fem

tjänster såsom nykterhetsvårdsassistent i Ce 21, placerade hos länsnykterhetsnämnderna i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Älvsborgs och Västmanlands län, samt fyra biträdestjänster, placerade hos länsnykterhetsnämnderna i Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands och Gävleborgs län. Socialstyrelsen föreslår, att dessa tjänster inrättas fr. o. m. budgetåret 1956/57.

Härutöver föreligger emellertid behov av assistenttjänster hos länsnykterhetsnämnderna i Kronobergs, Hallands och Jämtlands län, vilka enligt den ursprungliga planen för upprustningen icke skulle erhålla sådana tjänster, och av nya biträdestjänster hos länsnykterhetsnämnderna i Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län. De tre förstnämnda länen är rätt utpräglade landsbygds-län med många småkommuner, där nykterhetsnämnderna som regel icke har tillgång till tjänstemän. För att nykterhetsvården skall kunna bedrivas effektivt och ändamålsenligt i dessa kommuner erfordras biträde från länsnykterhetsnämndernas sida i en omfattning, som icke är möjlig så länge länsnykterhetsnämnderna förfogar över endast en kvalificerad tjänsteman vardera. Av länsnykterhetsnämnderna i Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län förfogar den förstnämnda över ett biträde och den senare över två biträden. Arbetsområdena är krävande med stora befolkningstal — omkring 260 000 resp. 573 000 invånare — och stort antal kommuner — 58 resp. 44 — varför det expeditionella arbetet blir omfattande.

2. För vikarier, övertid m. m. beräknas under innevarande budgetår stå till förfogande ett belopp av 104 600 kronor. Inrättande av de föreslagna nya tjänsterna medför automatiskt ökning av medelsbehovet för vikarier m. m. Det är av vikt att medel i tillräcklig omfattning finns tillgängliga för ifrågavarande ändamål. Man får nämligen räkna med en särskild arbetsbelastning för länsnykterhetsnämnderna som följd av att de den 1 oktober 1955 får övertaga flera av de arbetsuppgifter, som för närvarande åligger systembolagen och som icke kan eftersättas.

Yttrande

Statskontoret förordar, att fem nya assistenttjänster inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Departementschefen

Den av 1954 års riksdag godkända planen för utbyggnad av länsnykterhetsnämndernas personalorganisation bör nu fullföljas. Jag föreslår därför, att fr. o. m. budgetåret 1956/57 inrättas fem nya assistenttjänster, placerade i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Älvsborgs och Västmanlands län, samt fyra nya biträdestjänster med placering i Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands och Gävleborgs län. Någon personalförstärkning härutöver kan jag inte tillstyrka. Medelsbehovet för dessa tjänster utgör omkring 96 300 kronor.

Beträffande de för vikarier och tillfällig arbetskraft m. m. avsedda medlen föreslår jag en höjning med 5 000 kronor. De för löneklassuppflyttningar och omräkning av rörligt tillägg erforderliga beloppen beräknar jag till sammanlagt 82 700 kronor.

I enlighet härmed bör anslaget höjas med (96 300 + 5 000 + 82 700) 184 000 kronor och sålunda uppföras med (1 002 000 + 184 000) 1 186 000 kronor.

Anslagsbehovet fördelar sig sålunda:

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 64 800 kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 898 000 (+ 85 000) kronor;

rörligt tillägg 223 200 (+ 99 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	898 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	223 200
	<hr/>
	Summa kronor 1 186 000;

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 186 000 kronor.

[59] 18. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	319 000	282 438
1955/56 statsliggaren s. 1083)	379 000	
1956/57 (förslag)	444 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 90 000 kronor.

1. Reseersättningar	20 000
2. Expenser, hyror m. m.	70 000
	<hr/>
	+ 90 000

Motivering

1. *Reseersättningar.* Utgift 1954/55 110 739; anslag 1955/56 180 000. — Av det för innevarande budgetår anslagna beloppet är 165 000 kronor avsedda för länsnykterhetsnämndernas löpande verksamhet, medan återstående 15 000 kronor är avsedda för en konferens med länsnykterhetsnämnderna. Behovet av medel till reseersättningar för den löpande verksamheten vid en fullt utbyggd länsnykterhetsnämndsorganisation har tidigare angivits till 175 000 kronor. Den under avlöningsanslaget föreslagna ökningen av den tidigare tänkta organisationen med tre assistenter samt de under våren 1955 genomförda taxehöjningarna beräknas medföra en ökning av det förut angivna medelsbehovet med 10 000 kronor till 185 000 kronor. För en konferens med länsnykterhetsnämnderna beräknas ett oförändrat belopp av 15 000 kronor.

2. *Expenser, hyror m. m.* — Utgift 1954/55 170 811; anslag 1955/56 195 000. — Av det för budgetåret 1955/56 anslagna beloppet har 145 000 kronor avsetts för det reguljära behovet och 50 000 kronor för kontorsutrustning för den utökade organisationen. Styrelsen nödgas konstatera, att det förstnämnda beloppet torde bli otillräckligt. Det synes sålunda erforderligt att för innevarande budgetår få överskrida anslagsposten med omkring 70 000 kronor. Det är framför allt de poster, som avser länsnykterhetsnämndernas lokaler — hyror, lyse, städning — samt telefonkostnader, som utvisar de största stegringarna. Det har i stor utsträckning visat sig nödvändigt att förhyra lokaler i nyuppförda fastigheter, då lokaler ej har kunnat erhållas på annat sätt. Utgifterna för lyse och städning utvisar en relativt sett särskilt stor stegring, vilket sammanhänger med att dessa kostnader hittills ofta ingått i hyreskostnaderna, nämligen i de fall då länsnykterhetsnämndens expedition varit inrymd i konsulentens bostad. Bland övriga utgifter ingår kostnader för länsnykterhetsnämndernas medlemskap i de olika distrikten av Svenska nykterhetsvårdsförbundet. Länsnykterhetsnämnderna har funnit sådant medlemskap förmånligt med hänsyn till sin ställning som länskommunala organ och till behovet av samarbete med de kommunala nykterhetsnämnderna, icke minst i fråga om upplysnings- och instruktionsverksamhet. Kostnaden för detta medlemskap är dock obetydlig.

I enlighet med av länsnykterhetsnämnderna gjorda beräkningar föreslår socialstyrelsen, att posten upptages med 265 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret föreslår, att posten till reseersättningar beräknas med utgångspunkt från att någon ny konferens med länsnykterhetsnämnderna ej kommer att anordnas. Beträffande medelsbehovet i övrigt under denna anslagspost beräknar statskontoret en ökning med 5 000 kronor med hän-

syn till den av ämbetsverket tillstyrkta ökningen av antalet assistenter och den under våren 1955 vidtagna höjningen av järnvägstaxorna. Statskontoret föreslår sålunda, att posten bestämmes till 170 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till expenser, hyror m. m. framhåller statskontoret, att av det för innevarande budgetår anvisade beloppet 50 000 kronor beräknats för anskaffning av kontorsutrustning m. m. samt att det förutsatts, att någon ytterligare engångsanskaffning av dylik utrustning ej borde komma ifråga. Viss ökning av medelsåtgången beträffande övriga med posten avsedda ändamål torde emellertid vara ofrånkomlig. Posten bör vid sådant förhållande ej nedsättas med hela engångsbeloppet utan minskas med förslagsvis 20 000 kronor till 175 000 kronor.

Departementschefen

Jag finner det angeläget, att en konferens med representanter för länsnykterhetsnämnderna anordnas även nästa budgetår och beräknar ett oförändrat belopp av 15 000 kronor härför. Medelsbehovet för reseersättningar i övrigt vid fullt utbyggd personalorganisation har tidigare beräknats till 175 000 kronor. Med hänsyn till 1955 års taxehöjningar torde sist angivna belopp böra höjas med 5 000 kronor. Jag beräknar alltså medelsbehovet under posten till reseersättningar till 195 000 kronor, vilket innebär en höjning med 15 000 kronor.

På grund av vad socialstyrelsen anfört rörande de löpande utgifterna under posten till expenser, hyror m. m. föreslår jag, att densamma höjes med 50 000 kronor till 245 000 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (379 000 + 15 000 + 50 000) 444 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 444 000 kronor.

[60] 19. Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 750 000	2 041 149
1955/56 (statsliggaren s. 1084)	3 600 000	
1956/57 (förslag)	4 000 000	

Anslag för ändamålet är för innevarande budgetår uppfört under benämningen Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder.

Statsbidrag utgår fr. o. m. den 1 juli 1954 till bestridande av kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet till fullgörandet av de uppgifter, vilka åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgör

60 % av de godkända kostnaderna för sådan verksamhet, beträffande vilken ersättning eller bidrag av statsmedel ej utgår i särskild ordning.

Socialstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) för de nykterhetsnämnder, som ansökte om statsunderstöd under åren 1953, 1954 och 1955, beräknat det sammanlagda beloppet av sådana kostnader, som numera skulle vara ersättningsgilla, till resp. omkring 4 060 000, 4 730 000 och 5 520 000 kronor och de däremot svarande statsbidragen till resp. 2 436 000, 2 838 000 och 3 312 000 kronor. Denna utveckling kan förutses komma att i stegrat tempo fortsätta under de närmaste åren. Till år 1956, då bidrag skall utbetalas avseende verksamheten under år 1955, måste ökningen bli särskilt stor, beroende på upprustningen av de kommunala nykterhetsnämnderna och de höjda personallönerna. Socialstyrelsen uppskattar summan av de bidrag, som skall utbetalas under första halvåret 1956, till 4 000 000 kronor. Med beaktande av dels bortfallet fr. o. m. den 1 oktober 1955 av vårdavgifterna å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare och dels den samtidigt inträdande ökningen ifråga om nykterhetsnämndernas verksamhet beräknar styrelsen behovet av medel under budgetåret 1956/57 — avseende nämndernas verksamhet under 1956 — till 4 500 000 kronor. Styrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med detta belopp.

Yttrande

Socialstyrelsens förslag har ej givit *statskontoret* anledning till uttalande.

Departementschefen

Utgifterna å förevarande anslag under budgetåret 1956/57 kommer i huvudsak att avse bidrag till nykterhetsnämndernas kostnader under år 1956. Den av socialstyrelsen gjorda anslagsberäkningen innebär, att styrelsen uppskattat dessa kostnader till 7 500 000 kronor. Då motsvarande kostnader under år 1954 inte uppgick till högre belopp än 5 520 000 kronor samt nykterhetsnämnderna fr.o.m. den 1 oktober 1955 befriats från att till vårdanstalter för alkoholmissbrukare erlagga vårdavgifter och ersättning för särskilda vårdkostnader, finner jag mig inte böra räkna med så stor kostnadsökning som socialstyrelsen utgått från. Jag föreslår, att anslaget i avvaktan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet uppföres med 4 000 000 kronor, vilket motsvarar ett bidragsunderlag av något mer än 6 600 000 kronor.

Benämningen å anslaget bör i överensstämmelse med gällande bidragskatalogering ändras till Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att Kungl. Maj:t med anledning av riksdagens skrivelse den 23 november 1955 (nr 368) genom beslut den 16 december 1955 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa utredning beträffande frågan om statsbidrag till landstingen för av dem anordnade alkoholistpolikliniker.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[61] 20. **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	82 500	70 525
1955/56 (statsliggaren s. 1084)	82 500	
1956/57 (förslag)	82 500	

Av anslaget avses 20 000 kronor till kostnader för anordnande av en kurs för tjänstemän inom nykterhetsvården, 40 000 kronor till kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder och kurser för nykterhetsvårdsfunktionärer ävensom resebidrag åt funktionärer hos nykterhetsnämnder, befattningshavare vid statsunderstödda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, befattningshavare vid polisväsendet samt övervakare och andra frivilliga medhjälpare inom nykterhetsvården för beivrande av dylika konferenser och kurser, 20 000 kronor till understöd åt samman slutningar av nykterhetsnämnder och 2 500 kronor till understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m.

Socialstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) hemställt, att anslaget anvisas med oförändrat belopp.

Statskontoret har inte haft något att erinra mot förslaget.

Departementschefen

Med biträdande av socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 82 500 kronor.

[62] 21. **Bidrag till Stockholms stadsmission för viss nykterhetsvårdande verksamhet.** För innevarande budgetår har under benämningen Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet anvisats ett obetecknat anslag av 10 000 kronor (statsliggaren s. 1084).

Socialstyrelsen har (skr. ^{29/8} 1955) anfört, att statsbidrag sedan flera år utgår med 10 000 kronor för år till Stockholms stadsmission för den verksamhet, som bedrivs vid dess nykterhetsvårdsbyrå. I framställning till socialstyrelsen har stadsmissionen begärt bidrag till ifrågavarande verk-

samhet under budgetåret 1956/57 med 25 000 kronor. Av denna framställning framgår, att verksamheten vid byrån numera har en betydande omfattning (under budgetåret 1954/55 har 821 personer varit föremål för olika åtgärder, främst läkarkonsultationer och medicinsk behandling). Kostnaderna har stigit alltmera och uppgick under sistnämnda budgetår till 38 650 kronor. Då byråns verksamhet utgör ett värdefullt komplement till samhällets egen nykterhetsvård, synes det skäligt att statsverket bidrager till kostnaderna med högre belopp än vad som f. n. utgår. Styrelsen föreslår därför, att statsbidraget för budgetåret 1956/57 höjes till 20 000 kronor.

Statskontoret anser, att yrkandet om ökat bidrag bör lämnas utan bifall.

I detta sammanhang torde även få anmälas en av »Rådgivningsbyrån — Nykterhetsfolkets samhällstjänst» gjord framställning om statsbidrag till byråns verksamhet. I skrivelse den 2 februari 1955 har byrån anfört i huvudsak följande. Byrån, som inrättats av Stockholms nykterhetsorganisationers centralförsamling, har till uppgift bl. a. att lämna råd och hjälp åt alkoholskadade personer eller deras anhöriga. För att i ökad omfattning kunna stå hjälpsökande till tjänst har byrån den 1 november 1954 öppnat en alkoholistvårdspoliklinik under medicinsk ledning av Svenska Läkarnas nykterhetsförening med mottagning en gång i veckan. Behov föreligger av att utvidga denna poliklinikverksamhet, vilket emellertid byråns ekonomiska resurser ej medger. Byrån hemställer under hänvisning till det anförda och till det förhållandet, att Stockholms stadsmission åtnjuter statsunderstöd för liknande ändamål, om anslag till sin verksamhet med ett årligt belopp av t. v. 10 000 kronor.

Socialstyrelsen anser att rådgivningsbyrån är värd all uppskattning som ett fritt nykterhetsvårdande organ. Med de begränsade resurser, som står den tillbuds, utför den ett gott arbete och den har förskaffat sig ett betydande anseende. Den fungerar också som ett kontaktorgan mellan samhällets nykterhetsvård och den fria nykterhetsrörelsen, vilket är särskilt värdefullt, då man i samband med tillkomsten av den nya nykterhetsvårdslagstiftningen eftersträvar en större medverkan i arbetet från organisationernas sida. I Stockholm finnes ytterligare en i enskild regi driven alkoholistvårdspoliklinik, nämligen Stockholms stadsmissions nykterhetsvårdsbyrå. Rådgivningsbyrån bör jämföras med denna nykterhetsvårdsbyrå och tillerkännas statsbidrag till sin alkoholistvårdande verksamhet. Styrelsen tillstyrker därför, att byrån för budgetåret 1956/57 beviljas statsbidrag med 10 000 kronor.

Statskontoret erinrar om att kommunerna i princip är berättigade till statsbidrag för kostnader för anordnande och drift av alkoholistpolikliniker. Då det sålunda torde få ankomma på kommunerna att svara för verksamheten på förevarande område, anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka framställningen.

Departementschefen

De här ifrågavarande två nykterhetsvårdsbyråernas verksamhet synes i väsentliga delar vara inriktad på sådana uppgifter, vilka ingår i de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet och för vilkas handhavande kommunerna äger rätt till statsbidrag enligt därom gällande kungörelse (nr 431/1954). Den omständigheten att en icke kommunal organisation fullgör dylika uppgifter bör enligt min mening i princip inte utgöra hinder mot att staten bidrager till kostnaderna för verksamheten. Vad angår formen för statens stöd till nykterhetsvårdande verksamhet av förevarande slag synes det mig lämpligt, att bidragsgivningen inordnas under bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse. Detta torde kunna ske på sådant sätt, att vederbörande kommun lämnar bidrag till den enskilda organisationen för dess ifrågavarande verksamhet. Det synes inte möta något hinder, att ett sådant bidrag inräknas bland de kostnader, till vilka kommunen äger erhålla statsbidrag med 60 % enligt nämnda kungörelse. Härvid bör givetvis iakttagas, att statsbidraget icke beräknas å högre belopp än vad som skulle ha godtagits såsom bidragsunderlag, om nykterhetsnämnden varit huvudman för verksamheten.

Med hänsyn till vad jag nu anfört rörande tillämpningsområdet för bidragskungörelsen, kan jag inte tillstyrka, att statsbidrag beviljas den av Stockholms nykterhetsorganisationer inrättade rådgivningsbyrån. Jag vill tillägga att byrån, enligt vad som upplysts, av staden erhåller ett årligt bidrag, f. n. å 20 000 kronor, vilken utgift sålunda torde utgöra grund för visst statsbidrag till staden.

Till den av Stockholms stadsmission anordnade nykterhetsvårdsbyrån utgår däremot ej något kommunalt bidrag. Med hänsyn härtill och då stadsmissionen under en följd av år åtnjutit särskilt statsbidrag för verksamheten vid denna byrå, föreslår jag att sådant bidrag får utgå även under nästa budgetår. Den begärda höjningen av bidraget kan jag dock inte tillstyrka; anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp. I detta sammanhang vill jag framhålla, att det även beträffande ifrågavarande nykterhetsvårdsbyrå föreligger möjlighet att genom ett kommunalt bidrag erhålla statligt stöd till verksamheten med tillämpning av den förut nämnda bidragskungörelsen. En förutsättning härför är emellertid att det nuvarande bidraget till stadsmissionen indrages, när statsbidrag enligt kungörelsen ej kan beviljas för sådan verksamhet, beträffande vilken bidrag av statsmedel utgår i särskild ordning.

I benämningen å förevarande anslag bör ordet alkoholistvårdande utbytas mot ordet nykterhetsvårdande.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmission för viss nykterhetsvårdande verksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[63] 22. **Bidrag till Länkrörelsen.** För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av 15 000 kronor för ändamålet (statsliggaren s. 1085).

Socialstyrelsen har (skr. 29/s 1955) erinrat om att detta anslag, som tidigare utgått med 5 000 kronor, fr. o. m. budgetåret 1954/55 höjts till 15 000 kronor. Bidrag därifrån utgår till olika lokala föreningar av länktyp, d. v. s. sammanslutningar av förutvarande alkoholmissbrukare. Under budgetåret 1954/55 erhöll 30 föreningar bidrag. Då antalet föreningar av ifrågavarande slag f. n. utgör minst ett 70-tal, är det tillgängliga beloppet otillräckligt. *Socialstyrelsen* föreslår, att anslaget höjes till 25 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anser sig inte kunna tillstyrka förslaget om höjning av anslaget.

Departementschefen

Erfarenheterna av ifrågavarande verksamhet synes vara goda och jag finner det därför önskvärt, att denna rörelse utvecklas ytterligare. På grund härav tillstyrker jag *socialstyrelsens* förslag om anslagshöjning.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Länkrörelsen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet

[64] 1. Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 173 000	4 048 640
1955/56 (statsliggaren s. 327)	4 227 000	
1956/57 (förslag)	4 672 800	

Förslag av 1949 års arbetskraftsutredning

1949 års arbetskraftsutredning¹ har den 8 september 1955 avgivit betänkande (SOU 1955: 34) med undersökningar av arbetskraftsbehovet på olika områden av den offentliga verksamheten jämte förslag om inrättande av en samarbetsnämnd för planläggningen av den högre undervisningen samt av en yrkes- och utbildningsstatistisk utredningssektion i arbetsmarknadsstyrelsen. I sistnämnda del torde betänkandet få anmälas i förevarande sammanhang.

Betänkandet

Utredningen har främst haft till uppgift att bilda sig en uppfattning om behovet av personal inom den offentliga verksamheten under de närmaste åren. Utöver en längre deskriptiv del om personal i offentlig förvaltning — tillgång, behov och utvecklingstendenser — har utredningen framlagt följande konkreta förslag:

a) inrättande av en central samarbetsnämnd för frågor rörande den fackutbildade arbetskraftens problem;

b) inrättande av en fristående sektion inom arbetsmarknadsstyrelsen för utredningsarbete m. m.

Den centrala samarbetsnämnden föreslås få följande uppgifter. Den skall tjäna som kontakt- och samarbetsorgan mellan de centrala myndigheterna på undervisningens och arbetsmarknadens område. Till ledning för de planerande myndigheterna och statsmakternas prövning av anslagsäskanden m. m. skall nämnden klargöra de omständigheter, som behöver beaktas för att åstadkomma en ändamålsenlig utbyggnad och inriktning av det offentliga undervisningsväsendet. Den skall vidare behandla spörsmål om förändringarna i antalet ungdomar som efterfrågar fortsatt undervisning, tillströmningen till olika utbildningsanstalter, dessas kapacitet, erforderliga utbyggnader samt inriktningen av dessa med hänsyn till utvecklingstendenserna på arbetsmarknaden, personal- och investeringsbehov m. m.

¹ Utredningsmännen har varit landshövdingen P. Nyström, ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, pol. mag. O. Dahlén, professorn G. Heckscher, byråchefen B. Johansson, undervisningsrådet R. Lundblad, kanslichefen A. Magnusson och direktören A. Wadell.

Nämnden skall därför skaffa sig en allsidig fortlöpande överblick av utvecklingen på arbetsmarknaden vad beträffar tillgång och efterfrågan på fackutbildad arbetskraft. Till fullföljande av sin uppgift föreslås nämnden årligen till Kungl. Maj:t inge en rapport över utvecklingen inom undervisningsväsendet och på arbetsmarknaden från de synpunkter som nämnden har att beakta samt i anslutning härtill ange de riktlinjer som bör iakttagas för att undervisningsväsendet på ett rationellt sätt skall kunna tillgodose uppkommande anspråk.

Nämnden föreslås vara direkt underställd Kungl. Maj:t samt bestå av 9 ledamöter, nämligen chefen för arbetsmarknadsstyrelsen (ordförande), universitetskanslern eller någon av honom föreslagen universitetsman, en företrädare för de fackhögskolor, som ej hör under kanslersämbetet, chefen för skolöverstyrelsen, chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning, en företrädare för den offentliga förvaltningen, en företrädare för det enskilda näringslivet samt två företrädare för den utbildade eller under utbildning varande arbetskraften.

För att bl. a. få fram material till ledning för den centrala nämndens verksamhet föreslås, att en utredningssektion inrättas inom arbetsmarknadsstyrelsen. En fortlöpande utredningsverksamhet anses erforderlig med hänsyn till behovet av kunskapsmaterial för följande tre särskilda ändamål, nämligen utbildningsverksamhetens planläggning, bedömningen av tillgång på utbildad arbetskraft för realiserandet av olika reformprojekt samt yrkesvägledningens fortlöpande verksamhet.

Sektionen föreslås erhålla följande arbetskraft: en byrådirektör i 33 lönegraden, en förste aktuarie i lägst lönegrad 27, två amanuenser, en kansliskrivare i 15 lönegraden, ett kanslibitråde och två kontorsbiträden. Dessutom föreslås, att arbetsmarknadsstyrelsens statistiska sektion förstärkes med en amanuens och ett kanslibitråde.

Yttranden

Följande myndigheter och organisationer har i stort sett ej haft några erinringar mot utredningens förslag utan har i allt väsentligt tillstyrkt detta, nämligen *arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, medicinalstyrelsen, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges förenade studentkårer, Statstjänstemännens riksförbund, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och Svenska landstingsförbundet.*

Ytterligare några remissorgan har i det stora hela ställt sig positiva till utredningens förslag och endast förordat smärre avvikelser från desamma. Sålunda finner *socialstyrelsen* det önskvärt, att arbetsuppgifterna till en början begränsas till den högre undervisningen. *Statistiska centralbyrån* har anfört, att en väsentlig del av det statistiska materialet för utredningen finns i universitetsstatistiken, som handhaves av centralbyrån. Denna är

beredd åtaga sig de utbildningsstatistiska primärundersökningarna. 1955 års universitetsutredning anser, att den föreslagna utredningssektionens organisation ej bör från början fixeras utan under en övergångstid prövas som försöksverksamhet. Sveriges akademikers centralorganisation tillstyrker, att prognosverksamheten försöksvis förlägges till en fristående sektion inom arbetsmarknadsstyrelsen med en chefstjänst i lönegrad 37. Den centrala samarbetsnämnden, vars uppgift bör vara att leda den utbildnings- och arbetsmarknadsprognostiska verksamheten, bör knytas direkt till sektionen, som kan tjänstgöra som nämndens kansli. Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen tillstyrker i princip förslaget men önskar bättre representation i den centrala samarbetsnämnden för näringslivets organisationer.

Väsentliga erinringar har anförts av följande remissorgan.

Statskontoret avstyrker inrättandet av både den centrala samarbetsnämnden och utredningssektionen och anser, att nämnden bör ersättas av en beredning under ett statsråds ledning samt att utredningsarbetet bör förläggas till statistiska centralbyrån. Kanslern för rikets universitet har — efter hörande av vederbörande vid universiteten och högskolorna — anfört, att de allvarligaste betänkligheter måste resas mot den föreslagna centrala samarbetsnämnden. De frågor och problem denna nämnd enligt förslaget skall handlägga är av sådan natur att de bör handhavas inom regeringen. Uppgiften bör därför anförtros en av statsrådets ledamöter. Även inrättandet av en utredningssektion inom arbetsmarknadsstyrelsen avstyrkes. Utredningsarbetet bör anförtros statistiska centralbyrån. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har i stort samma erinran som universitetskanslern beträffande den centrala samarbetsnämnden. Sveriges industriförbund anser, att innan ställning toges till förslaget om inrättande av en samarbetsnämnd resultatet av 1955 års universitetsutredning bör avvaktas. Förbundet ifrågasätter också, huruvida utredningssektionen bör göras så omfattande som utredningen föreslagit.

Förslag i fråga om arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet

Statens sakrevision har (skr. ^{21/3} 1955) överlämnat en promemoria rörande granskning av arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet innefattande jämväl synpunkter på styrelsens byggande verksamhet. I anslutning till promemorians innehåll uttalar sakrevisionen bl. a. följande.

I syfte att erhålla bästa möjliga driftresultat har beredskapsarbetena fortlöpande mekaniserats och krav rests på en sådan upprustning och omformning av materielbeståndet, att en anpassning av driften till förhållandena på öppna marknaden möjliggöres. Verksamhetens karaktär av beredskap för en större arbetsmarknadskris har i någon mån kommit i bakgrunden och en icke oväsentlig del av de medel, som ställts till förfogande för materielanskaffning, har disponerats för att öka mekaniseringsgraden och därmed lönsamheten av de aktuella arbetena, vilkas volym är

ganska konstant och mycket blygsam i förhållande till de insatser, som skulle krävas vid en större arbetsmarknadskris. Dessa omständigheter ger anledning att uppställa frågan, om icke en omprövning i vissa hänseenden av hittillsvarande organisation är påkallad, därvid jämväl synes böra övervägas möjligheten att i större utsträckning än vad nu är fallet basera materielberedskapen på ett ianspråktagande av inom landet i allmän eller enskild ägo befintliga maskiner och på en samordning av de mera kontinuerligt pågående arbetena med annan likartad statsverksamhet. I första hand kan härvid pekas på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Den fortgående mekaniseringen, den i dagens läge konstaterbara mättnadstendensen på materieförsörjningssidan samt den omständigheten, att landets tillgångar av materiel, maskiner och redskap för ändamålet icke varit föremål för någon genomgripande inventering sedan år 1942 utgör därvid väsentliga bedömningsfaktorer. Att förrådsrörelsen är förenad med stora kostnader synes obestridligt.

Revisionen upplyser att granskningspromemorian förelagts arbetsmarknadsstyrelsen, som emellertid icke ansett sig böra taga ställning till de anförda synpunkterna på annat sätt än genom att framhålla, att verksamheten bör fortgå efter oförändrade riktlinjer samt att de i promemorian upptagna frågeställningarna kontinuerligt varit föremål för styrelsens uppmärksamhet.

Avslutningsvis framhåller sakrevisionen, att den är väl medveten om de stora svårigheter, som föreligger att för den berörda verksamheten åstadkomma en ändamålsenlig avvägning mellan å ena sidan kravet på social beredskap och å andra sidan önskemålet om en ekonomiskt rationell organisation. Med hänsyn till frågans betydande ekonomiska räckvidd håller sakrevisionen emellertid före att, oaktat frågekomplexet så sent som år 1952 varit föremål för statsmakternas ingående överväganden, utvecklingen och förändringarna under de senaste åren talar för att hit hörande förhållanden omprövas, därvid även de i sakrevisionens promemoria framförda synpunkterna bör vinna vederbörligt beaktande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har erinrat, att den i samband med de nämnda övervägandena år 1952 framhållit önskvärdheten av att arbetsmarknadsstyrelsen liksom tidigare vore utrustad för att bedriva egen byggnadsverksamhet. Styrelsen anför, att förhållandena sedan dess har ändrats i viss utsträckning. Den ordinarie byggnadsverksamheten hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tenderar att öka och beräknas under de närmaste åren öka i all den utsträckning, som är möjlig med hänsyn till väg- och vattenbyggnadsverkets resurser. Kravet på jämn sysselsättning året runt för inom verket sysselsatt arbetskraft har väsentligen skärpts under de senaste åren. Detta medför betydande svårigheter under vintertid eller just under den tid då beredskapsarbeten hittills har måst bedrivas i stor omfattning. Nyss beskrivna utveckling medför att det för väg- och vattenbyggnadsverkets del blir svårare att vid sidan av verkets ordinarie verk-

samhet bedriva beredskapsarbeten. Härigenom understrykes ytterligare den av styrelsen tidigare framförda synpunkten, att arbetsmarknadsstyrelsen bör vara utrustad för och taga hand om den byggnadsverksamhet som föranledes av beredskapsarbeten.

Arbetsmarknadsstyrelsens anslagsberäkning

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁶/₈ 1955) anfört, att styrelsen i sin anslagsframställning för innevarande budgetår med hänsyn bl. a. till organisationsnämndens pågående undersökningar inom arbetsmarknadsverket avstod från att påyrka andra än för verksamhetens behöriga fortgång oundgängligen nödvändiga förändringar. I fråga om styrelsens organisation och arbetsformer har nämndens undersökningar ännu inte fortskridit så långt, att några definitiva förslag kunnat framläggas av nämnden. Styrelsen har därför funnit sig böra i denna del intaga den principiella ståndpunkten att i huvudsak vidhålla sina förra året framlagda förslag till lönerogleringar och personalförstärkningar.

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 709 000 kronor.

Lönerogleringar	Ökning	Minskning
1. 1 överingenjör Cp 15 i st. f. arvodestjänst inom krisorganisationen	34 380	
2. Arbetsförmedlingsbyrån:		
1 byrådirektör Ca 31—Ca 33	1 656	
1 förste byråinspektör Ce 27 i st. f. amanuens ...	2 016	
3. Kanslibyrån:		
1 kanslibitråde Ca 11 i st. f. kontorsbitråde	1 116	
4. Försäkringsbyrån:		
1 byrådirektör Ce 31—Ce 33	1 656	
1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. kanslibitråde Ce 11	1 572	
5. Kameralbyrån:		
1 byrådirektör Ca 31 i st. f. byråintendent Ca 29	1 788	
1 förste byråsekreterare Ca 27—Ca 29	1 992	
1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13 ...	828	
6. Yrkesvägledningsbyrån:		
1 byrådirektör Ce 31 i st. f. förste byråinspektör Ce 29	1 788	
1 förste byråsekreterare Ce 27—Ce 29	1 992	

Personalförstärkningar

7. Försäkringsbyrån:		
2 förste byråinspektörer Ce 27	43 512	
8. Kameralbyrån:		
1 kontorist Ce 13	10 968	
9. Lokaliserings- och utredningsbyrån:		
1 tjänsteman Cg 31 och 2 tjänstemän Cg 29	73 032	
1 kansliskrivare Ce 15	11 796	
1 kontorist Ce 13	10 968	
1 kanslibitråde Ce 11	10 224	
10. Tekniska byrån:		
1 förste byråingenjör Cg 29	23 748	
1 byråingenjör Cg 27	21 756	
1 ingenjör Cg 23	17 784	
1 ritare Cg 19	14 220	
11. Yrkesvägledningsbyrån:		
3 konsulenter Ce 25	59 220	
1 förste assistent Ce 22	—	
12. Extra biträdespersonal	20 000	
Omräkningar		
13. Reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttingar	49 623	
14. Omräkning av anslaget för budgetåret 1955/56 ...	345 188	47 663
15. Arvoden till överrevisorerna utgår		6 000
	<u>762 823</u>	<u>53 663</u>
		+ 709 160

16. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 kan minskas med 12 till 103. En tjänst i Cg 27 och en i Cg 10 bör ombildas till extra ordinarie.

Motivering

1. Befattningen som överingenjör tillhör f. n. krisorganisationen och är förenad med arvode motsvarande lönen i lönegrad Cs 15. Tjänstens inrättande har motiverats av att ett flertal betydelsefulla samordningsfrågor med i huvudsak teknisk innebörd ständigt är aktuella hos styrelsen. Denna samordning kräver en sådan insats av verksledningen, att vid sidan av generaldirektören och överdirektören måste finnas en högt kvalificerad tjänsteman med teknisk utbildning. Svårigheterna att förvärva och behålla en dylik person är emellertid betydande, om denne inte kan erbjudas den tryggare ställning, som ligger i att överingenjörsbefattningen tillhör

styrelsens permanenta organisation och är förenad med pensionsrätt. Dessa önskemål kan tillgodoses om befattningen placeras i lönegrad Cp 15.

2.—5. Ifrågavarande löneregleringar påyrkades redan i styrelsens medelsäskanden för budgetåret 1955/56, varvid dock byråintendentstjänsten föreslogs ersatt med en tjänst som förrådsdirektör i Cp 9 medan nu föreslås en tjänst som byrådirektör i Ca 31. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till den redogörelse som lämnades vid anmälan av 1955 års statsverksproposition (V ht s. 121—122).

6. För att bereda byråchefen på yrkesvägledningsbyrån mera tid för nödvändigt planläggningsarbete bör en del av hans uppgifter övertagas av den förste byråinspektör i Ce 29, som är chef för byråns första sektion. Vidare bör byråchefen befrias från det direkta chefskapet över andra sektionen, vilket i stället bör åläggas förste byråsekreteraren i Ce 27 på sektionen. Som följd härav bör de berörda tjänsterna uppflyttas till 31 resp. 29 lönegraden.

7. Behovet av personalförstärkning på försäkringsbyrån har tidigare understrukits av styrelsen. Byråns uppgifter ökas allteftersom antalet arbetslöshetsförsäkrade stiger. För budgetåret 1956/57 beräknas antalet komma att uppgå till ca 1 250 000, vilket innebär en ökning med 80 000 sedan juni 1954. För att arbetet skall kunna fortgå någorlunda tillfredsställande är det nödvändigt att i första hand förstärka instruktions- och inspektionsektionen. Redan 1954 begärde styrelsen en ny förste byråinspektörstjänst i Ce 27 på denna sektion, men framställningen vann ej bifall. På grund av de rådande förhållandena ser sig styrelsen nödsakad att nu hemställa om två dylika tjänster.

8. Ett tidigare anmält behov av en kontorist för fakturagranskning m. m. på kameralbyråns intendentursektion kvarstår alltså.

9. För innevarande budgetår hemställde styrelsen (V ht 1955 s. 123), att lokaliserings- och utredningsbyrån skulle förstärkas med fyra extra tjänstemän för påbörjande av en hela riket omfattande lokaliseringsplanering av den typ, som utredningen angående näringslivets lokalisering skisserat (SOU 1951: 6). Den befattningshavare, som skulle svara för ledningen av planeringen, borde erhålla lön enligt 31 lönegraden och de övriga tre enligt 29 lönegraden. Styrelsens framställning bifölls såtillvida, att byråns personal för lokaliseringsfrågor förstärktes med en förste byråsekreterare i Cg 29. Den regionala planeringsverksamhet, som under styrelsens ledning påbörjats i två län, har tilldragit sig stor uppmärksamhet. Redan nu kan konstateras, att behovet av dylik verksamhet är mycket stort men också att den kräver betydande arbetsinsatser. Om de tidigare framförda förslagen om en utbyggd lokaliseringsverksamhet skall kunna genomföras, måste byrån tillföras hela den förut begärda personalförstärkningen. Den utökade lokaliseringsverksamheten kräver jämväl en förstärkning med en kansliskrivare och en kontorist. På byråns tekniska sektion erfordras en förstärkning av biträdespersonalen med ett kanslibiträde.

10. I olika sammanhang har styrelsen anmält behov av ytterligare tjänster för tekniska byråns verksamhet. För att byrån skall kunna fullgöra sina åligganden är det nödvändigt att öka den tekniska personalen med tre ingenjörer. Vidare erfordras en befattning som ritare för upprättande av konstruktions-, arbets- och relationsritningar.

11. Styrelsen föreslår i det följande en avsevärd personalförstärkning av ungdomsförmedlingens fältorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med av organisationsnämnden gjorda beräkningar. För att denna personal skall kunna fortlöpande erhålla nödig handledning och erforderliga hjälpmedel i yrkesvägledningsarbetet måste styrelsens yrkesvägledningsbyrå tillföras tre nya konsulenttjänster. Endast under denna förutsättning är det möjligt att hålla förstärkningen av fältorganisationen inom de föreslagna gränserna.

För att undvika förseningar vid framställningen av yrkesvägledningens informationsmaterial har styrelsen varit nödsakad att fr. o. m. den 1 januari 1955 med anlitan av medel beräknade för tillfällig personal anställa en förste assistent i Cg 22. Då denna personalfråga bör erhålla en permanent lösning, bör tjänsten inrättas som extra ordinarie.

12. Antalet biträden motsvarar icke behovet. I avvaktan på slutförandet av organisationsnämndens undersökningar bör förstärkning ske genom att tillfällig personal anställs.

15. Enligt beslut av 1955 års riksdag skall överrevisorsinstitutionen avvecklas med utgången av samma år.

16. Av det föreslagna antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster beräknas 54 belasta ordinarieposten.

Den förste byråsekreterartjänst i Cg 27, som 1952 tillfördes lokaliserings- och utredningsbyrån, måste anses vara av permanent karaktär och bör därför uppföras på extra ordinarie stat. Av samma skäl bör en expeditionsvaktjänst i Cg 10 inrättas som extra ordinarie.

Yttranden

Statens organisationsnämnd har vitsordat, att det från organisatorisk synpunkt är lämpligt att byråchefen på yrkesvägledningsbyrån avlastas uppgifter i den utsträckning styrelsen föreslagit. Nämnden vitsordar vidare, att det vid den beräkning av personalbehovet för ungdomsförmedlingens fältorganisation, som ingått i nämndens undersökning, har förutsatts en förstärkning av byrån med tre konsulenter. Behovet av en permanent förstärkning av byråns personal med en förste assistent bekräftas även av nämnden.

Statskontoret har anfört, att styrelsens yrkanden om lönerogleringar och personalförstärkningar ej bör föranleda, att fråga om utökning eller ändring av styrelsens personalorganisation överväges innan resultatet av organisationsnämndens arbete föreligger. Icke minst torde detta gälla

i fråga om de föreslagna löneregleringarna inom arbetsförmedlings- och yrkesvägledningsbyråerna. Den beträffande sistnämnda byrå föreslagna ändringen av ärendenas handläggning torde helt eller delvis kunna provisoriskt genomföras och frågan om tjänsternas lönegradsplacering upptagas först i samband med prövningen av organisationsnämndens förslag. Av samma anledning synes den föreslagna överflyttningen av överingenjören från krisorganisationen till styrelsens permanenta organisation böra anstå.

Statens lönenämnd har beträffande de under punkterna 2., 3., 4. och 5. föreslagna löneregleringarna under hänvisning till tidigare utlåtanden av nämnden i dessa frågor endast ansett sig kunna tillstyrka, att byråintendenttjänsten på kameralbyrån uppflyttas till 31 lönegraden. De föreslagna uppflyttningarna i lönegrad av förste byråinspektörstjänsten och en förste byråsekreterartjänst på yrkesvägledningsbyrån anser sig nämnden icke kunna tillstyrka. Beträffande de föreslagna personalförstärkningarna har lönenämnden erinrat, att styrelsen tidigare yrkat en förstärkning av försäkringsbyråns inspektions- och instruktionssektion med en förste byråinspektör i Ce 27 och att nämnden med hänsyn till de för tjänsten avsedda uppgifterna icke velat motsätta sig den föreslagna lönegradsplaceringen. Huruvida de kvalificerade arbetsuppgifterna på byrån ökat i den utsträckningen, att numera behov föreligger av två dylika tjänster, undandrar sig nämndens bedömande. Under återopande av vad lönenämnden förut anfört därom tillstyrkes den föreslagna kontoristtjänsten på kameralbyrån liksom ritartjänsten på tekniska byrån. Löneställningen för de på lokaliserings- och utredningsbyrån upptagna tjänsterna i 31 resp. 29 lönegraderna undandrar sig fortfarande nämndens bedömande. Arbetsuppgifterna för den på samma byrå föreslagna befattningen som kontorist anses liksom tidigare närmast vara sådana som ankommer på kanslibitråde. För den föreslagna tjänsten som förste byråingenjör på tekniska byrån kan lönenämnden alltjämt icke förorda högre lönegrad än 27. I övrigt har nämnden icke funnit anledning till erinran mot de föreslagna lönegradsplaceringarna.

Departementschefen

Vad till en början angår den av 1949 års arbetskraftsutredning föreslagna centrala samarbetsnämnden för frågor rörande den fackutbildade arbetskraften synes de kritiska anmärkningar, som från flera remissorgan riktats mot förslaget, ha fog för sig. De samordningsfrågor m. m., som utredningen pekat på, är av den natur att de lämpligast bör handläggas inom Kungl. Maj:ts kansli. Jag vill också erinra om att ett flertal av de problem som arbetskraftsutredningen behandlat beträffande den högre undervisningen har nära anknytning till de frågor som f. n. utredes av 1955 års universitetsutredning. Resultaten av denna utrednings arbete synes böra avvaktas, innan definitiv ställning toges till samordningsfrågorna beträffande den högre undervisningen. Efter samråd med stats-

rådet och chefen för ecklesiastikdepartementet föreslår jag därför, att arbetskraftsutredningens förslag beträffande en central samarbetsnämnd icke f. n. upptages till prövning.

Som arbetskraftsutredningen ansett finnes anledning att bättre än f. n. är möjligt följa tendenserna i fråga om tillgång och efterfrågan på fackutbildad arbetskraft. Detta behov gör sig gällande både inom offentlig och enskild verksamhet samt är särskilt framträdande när det gäller yrken med lång utbildningstid. Det utredningsarbete som utförts av arbetskraftsutredningen bör därför fullföljas i mera permanenta former. Det rör sig här om arbetsuppgifter som normalt bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen. Denna bör därför erhålla de resurser som erfordras för en utredningsverksamhet i syfte att skaffa bättre överblick över tillgång och efterfrågan på fackutbildad arbetskraft, främst sådan med längre utbildningstid. Utredningsarbetet bör bedrivas i samarbete med berörda myndigheter, organisationer m. fl. Till en början bör en samordning med universitetstuderingens arbete åstadkommas. I den mån så är möjligt bör styrelsen för statistiska undersökningar anlita statistiska centralbyrån. För ifrågasatt uppgift erfordras inom arbetsmarknadsstyrelsen en viss personalförstärkning. Jag föreslår därför, att arbetsmarknadsstyrelsens lokaliserings- och utredningsbyrå förstärkes med en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Cg 29, en amanuens i reglerad befordringsgång, ett kansli-biträde i Ce 11 och ett biträde i reglerad befordringsgång.

Den av statens sakrevision ifrågasatta omprövningen av arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet syftar bl. a. till att åstadkomma en samordning av de kontinuerligt pågående beredskapsarbetena i styrelsens regi med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens likartade verksamhet. Denna fråga har — såsom sakrevisionen även erinrat — varit föremål för ingående övervägande av 1952 års riksdag, vilken emellertid icke fann det välbetänkt att avskaffa det instrument för en aktiv arbetsmarknadspolitik, som arbetsmarknadsstyrelsens byggande organisation oaktat sin ringa omfattning utgjorde, och därför ansåg att denna styrelse alltjämt borde vara utrustad för att driva beredskapsarbeten i egen regi. Samtidigt beslöt riksdagen, att den i styrelsens materielberedskap ingående maskinparken skulle under de närmaste åren kompletteras och förnyas till att avse behovet för sysselsättning av 3 000 man, varvid förutsattes att maskinerna skulle vara av så god beskaffenhet att arbetena kunde bedrivas på ett enligt nutida måttstock ekonomiskt sätt. Denna upprustning är ännu icke fullt avslutad.

Såvitt jag kunnat finna har samma synpunkter som sakrevisionen nu anfört till stöd för sin framställning i allt väsentligt varit för handen redan då 1952 års riksdag prövade frågan. Mot revisionens uppfattning talar vidare — förutom arbetsmarknadsstyrelsens avvikande mening — det förhållandet, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ordinarie verksamhet,

enligt styrelsens egen utsago, under de närmaste åren kan väntas öka i den utsträckning som är möjlig med hänsyn till verkets resurser och att allt mindre utrymme därför blir över för att driva beredskapsarbeten i detta verks regi. På grund av vad jag nu anfört och då jag icke heller har för avsikt att föreslå någon utökning av den beslutade relativt blygsamma maskinberedskapen mot en arbetslöshetskris, är jag icke beredd tillstyrka revisionens förslag. Detta utesluter givetvis inte att sakrevisionens uttalade önskemål om en ekonomiskt rationell organisation bör vinna beaktande i all den utsträckning som är möjlig utan att beredskapskravet äventyras. Jag förutsätter, att arbetsmarknadsstyrelsen liksom hittills har sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor och framlägger de förslag vartill förhållandena kan ge anledning.

Jag övergår härefter till att behandla arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning.

Styrelsens organisation och arbetsformer undersökes f. n. av statens organisationsnämnd. I avvaktan på att definitiva förslag kan framläggas av nämnden synes större delen av de av styrelsen framförda yrkandena i fråga om lönerogleringar och personalförstärkningar icke nu böra upptas till prövning.

Styrelsens förslag till lönerogleringar innefattar bl. a., att den inom styrelsens krisorganisation inrättade befattningen som överingenjör med arvode motsvarande lönegrad Cs 15 skall överföras till normalorganisationen och inplaceras i lönegrad Cp 15. Jag kan inte tillstyrka detta förslag i vidare mån än att jag föreslår, att befattningen inrättas som extra ordinarie tjänst i lönegrad Cs 15 inom krisorganisationen.

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör i enlighet med styrelsens förslag befattningen såsom byråintendent i Ca 29 uppflyttas till byrådirektörstjänst i Ca 31. I övrigt kan styrelsens förslag till lönerogleringar inte tillstyrkas.

Styrelsen har tidigare anmält behov av en förstärkning på försäkringsbyrån med en förste byråinspektör i Ce 27. Under återopande av att arbetsuppgifterna ökas allteftersom antalet försäkrade stiger har styrelsen nu begärt två dylika tjänster. En förstärkning är även enligt min mening motiverad. Denna torde dock böra begränsas till en av de föreslagna tjänsterna.

Omfattningen av den verksamhet som arbetsmarknadsstyrelsen efter beslut av 1952 års riksdag (Prop. 127; SU 137; Rskr 246) har att bedriva i egenskap av centralt lokaliseringsorgan har från början starkt begränsats på grund av ringa personaltillgång. Den personalförstärkning, som styrelsen hittills erhållit för lokaliseringsverksamheten, utgöres av en amanuens och två förste byråsekreterare, varav en i Cg 27 och en i Cg 29. Av dessa tjänster beslöts de två första vid 1952 års riksdag och den sista av

förra årets riksdag. Att samhället bör bedriva en aktiv lokaliseringspolitik var den allmänna uppfattningen redan då styrelsen tillades uppgiften som centralorgan för verksamheten och denna uppfattning har sedermera i olika sammanhang understrukits av riksdagen bl. a. i anledning av väckta motioner i hithörande frågor. Enligt min mening kan det icke nu ifrågakomma att utöka personalen för lokaliseringsärenden i den omfattning som styrelsen föreslagit. För att en någorlunda tillfredsställande lösning skall kunna vinnas, föreslår jag emellertid, att den nuvarande personalen för dessa ärenden lösgöres från det organisatoriska sambandet med lokaliserings- och utredningsbyråns allmänna sektion och bildar en egen sektion inom byrån under ledning av en kvalificerad kraft, för vilken bör inrättas en byrådirektörstjänst i Cg 31. I den allmänna sektionen bör i stället ingå den personal, som jag i det föregående beräknat för den av arbetskraftsutredningen föreslagna utredningsverksamheten.

Styrelsens övriga förslag till personalförstärkningar kan jag inte tillstyrka. Dock förutsätter jag, att det liksom tidigare får ankomma på Kungl. Maj:t att, om arbetsmarknadsrådet skulle ge anledning därtill, besluta om inrättande av extra tjänster inom krisorganisationen för planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet.

Beräkningarna av omräkningsposterna synes ej böra föranleda erinran. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 bör såsom styrelsen föreslagit minska med 12 till 103. Vidare tillstyrker jag styrelsens förslag att den förutnämnda för lokaliseringsärenden inrättade förste byråsekreterartjänsten i Cg 27 liksom en expeditionsvaktjänst i Cg 10 uppföres på extra ordinarie stat.

De av mig i det föregående förordade förslagen medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med 445 800 kronor. Jag beräknar anslagsposterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 331 200 (— 13 800) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 54 000 (— 6 000) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 341 700 (+ 91 200) kronor;

ersättningar till experter och sakkunniga 17 000 kronor;

rörligt tillägg 928 900 (+ 374 400) kronor.

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 331 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	54 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 341 700
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	17 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	928 900
	Summa kronor 4 672 800;

c) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 672 800 kronor.

[65] 2. Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	736 000	754 776
1955/56 (statsliggaren s. 329)	774 500	
1956/57 (förslag)	784 500	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 59 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Reseersättningar	10 000	
2. Övriga expenser för eget behov	6 000	
3. Publikationstryck	46 500	
4. Särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän	1 500	
5. Särskilda uppbördsmedel		5 000
	64 000	5 000
	+ 59 000	

Motivering

1. *Reseersättningar*. Utgift 1953/54 149 497, 1954/55 122 846; anslag 1955/56 145 000. — Den låga belastningen för budgetåret 1954/55 beror på att planerad inspektionsverksamhet på grund av bl. a. personalvakanser icke kunnat genomföras i beräknad omfattning. Anslagsposten höjdes för innevarande budgetår med 4 000 kronor med hänsyn till behovet av en

ökad lokaliseringsverksamhet. Denna beräknas för nästa budgetår medföra en ytterligare ökning av resekostnaderna med 9 000 kronor. Därutöver erfordras 3 000 kronor för att möjliggöra en vidgad upplysningsverksamhet rörande investeringsfonder, 2 000 kronor för ökad inspektionsverksamhet sammanhängande med åtgärder för överförande av arbetslösa till andra orter och yrken samt 5 000 kronor för höjda biljettpriser. Då styrelsen å andra sidan räknar med att anslagsposten till följd av organisationsundersökningarnas upphörande kan minska med 4 000 kronor, skulle posten behöva höjas med 15 000 kronor. Under hänvisning till anbefallda besparingssträvanden föreslår styrelsen dock, att höjningen begränsas till 10 000 kronor.

2. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1953/54 329 897, 1954/55 385 535; anslag 1955/56 350 500. — Den verkliga medelsåtgången — med beaktande av eftersläpning i fråga om utbetalningen — för budgetåret 1954/55 beräknas till 339 654 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade beloppet beräknas komma att helt tagas i anspråk. Den begärda uppräkningsposten med 6 000 kronor är betingad av nytt kollektivavtal för renhållning och städning.

3. *Publikationstryck.* Utgift 1953/54 102 092, 1954/55 105 400; anslag 1955/56 104 500. — Med beaktande av eftersläpning i fråga om utbetalningen beräknas de verkliga utgifterna för budgetåret 1954/55 till 95 577 kronor. Broschyren »Att välja yrke», som tryckes vartannat år och utkom senast under budgetåret 1954/55, medför ett ökat utgiftsbehov med 36 000 kronor. Övriga broschyrer för yrkesvägledningen måste med hänsyn till det ökade elevantalet i skolorna tryckas i större upplagor. Den sammanlagda kostnadsökningen beräknas till 8 000 kronor. På grund av ökad efterfrågan måste vidare försäljningsexemplar av »Svenskt yrkeslexikon» samt »Stipendier och utbildningslån» tryckas i större omfattning. Kostnaden härför beräknas till 3 000 kronor, som dock helt täckes av ökade inkomstmedel. I planerna för den förut nämnda upplysningsverksamheten rörande investeringsfonder ingår en broschyr avsedd att tillställas flertalet berörda företag, vilket beräknas öka utgifterna med 7 500 kronor. Genom att det egna tryckeriet kan utnyttjas för framställning av vissa andra publikationer kan den beräknade höjningen av anslagsposten dock minska med 8 000 till 46 500 kronor.

4. *Särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän.* Utgift 1953/54 48 555, 1954/55 60 182; anslag 1955/56 53 500. — Kostnaderna för ifrågasvarande verksamhet beräknas för nästa budgetår till 55 000 kronor.

5. *Särskilda uppbördsmedel.* Inkomst 1953/54 20 022, 1954/55 15 354; beräknad inkomst 1955/56 15 000. — Styrelsen avser att föreslå, att försäljningsbemyndigandet utsträcker till att gälla samtliga broschyrer rörande yrkesvägledning. Inkomsterna kan därför räknas upp till 20 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anser, att anslagsposten till reseersättningar med hänsyn till belastningen och den senaste höjningen med 4 000 kronor knappast behöver höjas ytterligare. I varje fall torde höjningen kunna begränsas till 5 000 kronor. Den begärda höjningen av anslagsposten till publikationsstryck undandrar sig ett närmare bedömande från statskontorets sida. Ämbetsverket anser dock, att det bör vara möjligt att rätt avsevärt nedbringa kostnaderna och förordar att anslagsposten uppföres med 140 000 kronor.

Departementschefen

Till reseersättningar, övriga expenser för eget behov och särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän synes kunna beräknas oförändrade belopp. För publikationstryck bör tills vidare beräknas ytterligare 15 000 kronor, varjämte inkomstposten i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag bör höjas med 5 000 kronor. På grund härav bör anslaget höjas med 10 000 kronor till 784 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 784 500 kronor.

[66] 3. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 030 000	1 040 105
1955/56 (statsliggaren s. 330)	1 000 000	
1956/57 (förslag)	1 050 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har till avlöningar beräknats 910 000 kronor och till omkostnader 90 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁶/s 1955) anför, att lönekostnaderna under budgetåret 1954/55 uppgick till ca 950 000 kronor. Sedan vissa vakanser fyllts och löneklassuppflyttningar verkställt beräknas de verkliga lönekostnaderna till 960 000 kronor. Detta belopp kan emellertid vid bifall till styrelsens förslag i det föregående om överförande av överingenjörsbefattningen till normalorganisationen minskas med 35 000 till 925 000 kronor. Medelsanvisningen till omkostnader föreslås minskad med 5 000 till 85 000 kronor.

Styrelsen har härjämte föreslagit inrättande av ytterligare ett antal extra ordinarie tjänster inom krisorganisationen. Förslaget upptar dels två assistenttjänster i Cg 21 resp. Cg 19 på byggnadstillståndsbyrån, vilkas innehavare varit anställda på byrån i närmare åtta år, och dels vissa av

de extra tjänster, som under senare år med Kungl. Maj:ts medgivande inrättats inom krisorganisationen för uppgifter som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet. Enligt styrelsen är det ytterligt svårt att på dessa befattningar kunna behålla tillräckligt kvalificerade personer, om icke deras pensionsfråga löses. Av ifrågavarande tjänster är befattningar för en ingenjör i Cg 31, en biträdande arbetschef i Cg 31, två byråingenjörer i Cg 27 resp. Cg 25 och en kontorist i Cg 13 avsedda för tekniska byrån, en ingenjör i Cg 27 för lokaliserings- och utredningsbyrån samt en ingenjör i Cg 27, två byråinspektörer i Cg 25 och två assistenter i Cg 19 för kameralbyråns intendentursektion. Slutligen föreslår styrelsen att en för utlänningssektionens arbetstillståndsregister avsedd kanslibiträdestjänst i Ce 11 uppflyttas till kontoristtjänst i Ce 13.

Statskontoret har i anslutning till vad ämbetsverket förut anfört be-
träffande förslaget om överförande till normalorganisationen av överingenjörsbefattningen (jfr p. 64) ansett, att ifrågavarande anslag bör uppföras med (960 000 + 85 000) 1 045 000 kronor.

Statens lönenämnd har icke funnit tillräckliga skäl föreligga för uppflyttning av kanslibiträdestjänsten på utlänningssektionen i högre lönegrad.

Departementschefen

Vid anmälan av styrelsens avlöningsanslag har jag förklarat, att jag icke kan biträda styrelsens förslag om överförande av överingenjörsbefattningen till normalorganisationen. Tjänsten bör alltså även i fortsättningen avlönas med medel från anslaget till styrelsens krisorganisation.

Vad angår styrelsens förslag om extra ordinariesättning av tjänster inom krisorganisationen har jag i nyssnämnda sammanhang tillstyrkt, att överingenjörsbefattningen förenas med extra ordinarie anställning i lönegrad Cs 15. I anslutning till styrelsens förslag förordar jag vidare, att på byggnadstillståndsbyrån inrättas två assistenttjänster i lönegrad Ce 19 samt för uppgifter, som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet, två byrådirektörstjänster i lönegrad Ce 31 och tre byråingenjörstjänster i lönegrad Ce 27. Den ändrade anställningsformen bör givetvis icke hindra att ifrågavarande tjänster avvecklas när så kan ske.

Den av styrelsen föreslagna uppflyttningen av en kanslibiträdestjänst till kontoristtjänst kan inte tillstyrkas.

Anslaget bör uppföras med ett till 1 050 000 kronor avrundat belopp, varav 965 000 kronor beräknas till avlöningar och 85 000 kronor till omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;
- b) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[67] 4. Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	18 113 000	18 456 217
1955/56 (statsliggaren s. 331)	18 329 000	
1956/57 (förslag)	20 089 000	

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁰/s 1955) anført, att statens organisationsnämnd i juni 1955 till styrelsen överlämnat promemorior angående *dels* förslag till normer för bedömning av personalbehov vid arbetsförmedlingskontor, *dels* personalbehov för landets arbetsvårdsexpeditioner, och *dels* personalbehov vid ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen. Ett ställningstagande till den förstnämnda promemorians innehåll och tillämpning av däri förordade riktlinjer helt eller delvis — eller av andra motsvarande principer — på de enskilda förmedlingskontoren är mycket tidskrävande. Med hänsyn bl. a. härtill har styrelsen ansett sig icke nu böra framföra något yrkande beträffande den allmänna förmedlingen inklusive tjänstemannaförmedlingen. Däremot har styrelsen funnit sig kunna ta ställning till organisationsnämndens promemorior rörande arbetsvården och ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen beroende på att styrelsen under många år haft sin uppmärksamhet riktad på utvecklingen inom dessa områden och tidigare framfört yrkanden om personalförstärkning. Resultatet av nämndens undersökningar inom dessa förmedlingsgrenar vitsordar styrelsens uppfattning att en både kvantitativ och kvalitativ förstärkning snarast är nödvändig.

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 2 977 000 kronor.

Om organisation

1. Personalorganisation för arbetsvården	515 340
2. Personalorganisation för ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen	787 104

Löneregleringar

3. Arvoden till kontaktmän för ungdomsförmedling och yrkesvägledning	19 000
--	--------

Personalförstärkningar

4. Tillfällig personal	50 000
5. Arvoden till yrkesvalslärare	63 000

Omräkningar

6. Löneklassuppflyttningar	199 215
7. Omräkning av anslaget för budgetåret 1955/56	1 344 165
	+ 2 977 825

8. På grund av befordringsgången för biträdespersonal erfordras 10 nya kontorsbiträdestjänster i Ca 8. Viss ordinariesättning av tjänster föreslås därjämte i anslutning till den begärda omorganisationen.

Motivering

1. Under det gångna budgetåret har inom styrelsens kansli företagits en omfattande utredning av arbetsvårdsexpeditionernas arbetsuppgifter m. m. Utredningen visar, att en betydande utveckling ägt rum, som successivt kommit att ställa ökade krav på expeditionernas personal både kvantitativt och kvalitativt. Arbetsvårdsverksamheten omfattar nu ett flertal åtgärder såsom arbetsprövning, arbetsträning, yrkesutbildning, skyddad verksamhet, näringshjälp m. m. Samtidigt som antalet sökande starkt ökat har de enskilda ärendena blivit mera komplicerade och arbetskrävande. Arbetsbelastningen har medfört, att arbetsuppgifterna icke medhunnits, vilket främst inverkat menligt på planeringsverksamheten. Det kan sålunda konstateras, att arbetsvårdsorganisationen icke är anpassad efter de krav, som f. n. ställes på den. Möjligheterna att avlasta uppgifter från arbetsvårdsexpeditionerna har visat sig mycket begränsade och påverkar icke nämnvärt personalbehovet. Om verksamheten skall kunna bedrivas i den utsträckning, som det faktiska arbetsvårdsbehovet påkallar, är en förstärkning av personalorganisationen såväl kvantitativt som kvalitativt nödvändig. Enligt styrelsens uppfattning, som grundar sig på kännedom om arbetsbelastningen på expeditionerna och om det faktiska arbetsvårdsbehovet i olika delar av landet, bör personalorganisationen för arbetsvården tills vidare ökas med 33 till sammanlagt 119 befattningar.

Organisationsnämnden, som grundat sina beräkningar av personalbehovet på den faktiska arbetsbelastningen på redan inrättade arbetsvårdsexpeditioner, har funnit behov föreligga av en personalförstärkning med tillhoppa 27 tjänster d. v. s. 6 tjänster mindre än vad styrelsen ansett erforderligt. Nämnden har dock framhållit, att vissa reservationer måste göras mot dess beräkningar. Sålunda skulle ytterligare ett antal tjänster — förslagsvis sex — komma ifråga, om hänsyn togs till att den av nämnden använda schematiska beräkningen ej kan väntas ge full rättvisa åt län med särskilt lågt antal nyinskrivna arbetsvårdsfall i förhållande till folkmängden.

Styrelsen har även tagit upp frågan om ändrad lönegradsplacering för arbetsvårdens befattningshavare och finner det motiverat, att föreståndare vid sådan arbetsvårdsexpedition, som samtidigt är länscentral, placeras i lönegrad 25. Föreståndartjänsterna i Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka redan tillhör denna lönegrad, bör dock med hänsyn till arten och omfattningen av arbetsuppgifterna uppflyttas till lönegrad 27, varjämte i Stockholm bör finnas en ställföreträdare i lönegrad 25. Den ende befattningshavaren vid expeditionen i Visby bör placeras i lönegrad 22 i stället för nuvarande 19. I övrigt bör befattningshavarna som regel vara placerade i 22 och 19 lönegraderna. Vid expeditioner med minst fyra befattningshavare torde dock tills vidare även 16 lönegraden komma ifråga.

Enligt det förslag till personalorganisation, som styrelsen från nämnda utgångspunkter upprättat för arbetsvården, skulle antalet tjänster öka med 3 i lönegrad 27, med 19 i lönegrad 25, med 3 i lönegrad 22 samt med 11 i lönegrad 19, medan antalet befattningar i lönegrad 16 skulle minska med 3.

2. Under de senaste femton åren har en rad utredningar och undersökningar slutförts rörande ungdomens utbildning och anpassning till arbetslivet, vilka haft direkt anknytning till ungdomsförmedlingens och yrkesvägledningens arbetsfält. Sådana utredningar har bl. a. verkställts av 1939 års ungdomsvårdskommitté, 1940 års skolutredning, 1946 års skolkommission, samarbetskommittén för utredning av frågor rörande yrkesvägledningens organisation m. m., 1950 års arbetsförmedlingsutredning samt slutligen nu statens organisationsnämnd. Under hela nämnda period har ungdomsförmedlingens och yrkesvägledningens arbetsuppgifter ständigt ökat. På grund av bl. a. den starka tillväxt av ungdomskullarna, som sedan länge kunnat förutses skola inträffa med successiv stegring under 1950-talet, föreslog styrelsen redan i augusti 1952 en väsentlig kvalitativ förstärkning av personalorganisationen inom ungdomsförmedlingen, innefattande högre lönegradsplacering för befattningshavarna, särskilda kompetenskrav och en särskild ordning i fråga om rekryteringen. Dessa förslag har icke föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida. Styrelsens äskanden om en utökning av antalet befattningshavare har icke heller vunnit beaktande i annan mån än att en mindre utökning medgivits i rikets tre största städer.

Organisationsnämnden har med utgångspunkt från dels arbetsbelastningen under år 1954 och dels omfattningen av yrkesvägledningsarbetet i skolorna under läsåret 1953/54 sådant detta skulle ha bedrivits om personalresurserna varit tillräckliga kommit till det resultatet, att en ökning med 48 befattningshavare vid ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen är motiverad redan med hänsyn till förhållandena under år 1954 och att personal därför snarast möjligt bör tillföras denna verksamhetsgren. Nor-
11—1701 55 *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 7.*

merande för beräkningen av arbetet i skolorna har i stort sett varit de riktlinjer, som uppdragits av den förutnämnda samarbetskommittén. Då de snabbt växande yngre årskullarna automatiskt måste medföra en väsentligt högre arbetsbelastning än under år 1954 både i fråga om själva förmedlingsarbetet och yrkesvägledningsverksamheten, synes nämndens beräkningar kunna ge anledning till överväganden att ungdomsförmedlingen bör tillföras väsentligt flera nya befattningshavare, särskilt som nämndens beräkningar präglas av en viss försiktighet. Styrelsen finner sig likväl icke nu böra föreslå, att det av nämnden beräknade antalet nya tjänster ökas med mer än 3 tjänster till sammanlagt 51. Med inräknande av detta antal skulle personalorganisationen för ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen omfatta tillhoppa 175 tjänster.

I fråga om lönegradsplaceringen föreslår styrelsen, att föreståndarna för ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen vid länscentralerna placeras i lönegrad 25. Föreståndartjänsterna i Stockholm, Göteborg och Malmö, vilka f. n. tillhör denna lönegrad, anses dock med hänsyn till arten och omfattningen av arbetsuppgifterna böra uppflyttas till lönegrad 27. Övriga tjänstemän föreslås erhålla en i förhållande till föreståndarens lönegradsplacering avpassad lämplig inplacering i lönegraderna 22, 19 och 16. Det tidigare kravet om införande av särskilda kompetenskrav för ifrågavarande befattningshavare anser sig styrelsen icke böra vidhålla. Vidare anser styrelsen, att den förut väckta frågan om en särskild ordning för rekryteringen av tjänster för ungdomsförmedlingen kan anstå tills vidare.

Med fördelning på angivna lönegrader innebär styrelsens förslag till personalorganisation för ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen å ena sidan en ökning med 3 tjänster i lönegrad 27, med 22 i lönegrad 25, med 5 i lönegrad 22 och med 34 i lönegrad 19 samt å andra sidan en minskning med 13 tjänster i lönegrad 16.

1. och 2. I sina promemorior rörande såväl arbetsvården som ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen har organisationsnämnden anfört, att man i fråga om den allmänna förmedlingen funnit indikationer på förekomsten av vissa personalreserver, vilka man emellertid ej torde ha möjlighet att verifiera på annat sätt än att successivt pröva sig fram med mindre personal, vilket beräknas ta omkring två år. Styrelsen har så långt det f. n. är möjligt undersökt, huruvida icke arbetsvården och ungdomsförmedlingen kan tillföras förstärkning utan att nya tjänster inrättas och har funnit att så kan ske beträffande 6 tjänster i lönegrad 16. De organisationsplaner, som styrelsen framlagt beträffande dessa verksamhetsgrenar, upptar, som framgår av det föregående, sammanlagt en ökning med 84 tjänster. Av dessa yrkas sålunda 78 som nytillkommande.

Styrelsen kommer vidare att under innevarande budgetår ytterligare undersöka personalbehovet inom den allmänna arbetsförmedlingen, däri

inbegripet tjänstemannaförmedlingen. Därvid kommer styrelsen att i nära samråd med organisationsnämnden pröva de av nämnden föreslagna normerna för bedömning av personalbehovet vid arbetsförmedlingskontoren. Inrättandet av nya befattningar inom arbetsvården och även i viss mån inom ungdomsförmedlingen torde medföra att personal inom den allmänna förmedlingen söker sig över till dessa verksamhetsgrenar. De vakanser som därigenom uppstår på den allmänna förmedlingen avser styrelsen att återbesätta endast i den mån den nämnda i samråd med organisationsnämnden planerade undersökningen visar, att personalöverskott icke föreligger.

3. Uppgifterna för kontaktmännen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning består i dels yrkesorientering i folkskolan i form av lektionsföredrag och dels regelbunden mottagning av rådsökande i yrkesvägledningsfrågor. Då den yrkesorienterande verksamheten efterhand skall övertagas av skolan själv, kan för nästa budgetår beräknas en kostnadsminskning under ifrågavarande post med 6 000 kronor. Ersättning för mottagning av rådsökande utgår sedan 1952 med 6 kronor per timme. Påtagliga svårigheter föreligger numera att mot denna ersättning finna villiga lärare. Timarvodet bör därför höjas till 8 kronor, vilket medför en kostnadsökning med 18 000 kronor. Därjämte bör beräknas 7 000 kronor för ökade uppgifter i fråga om bl. a. anskaffande av praktikplatser till elever i folkskolans avgångsklasser.

4. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1955 medgivit, att från anslaget till den offentliga arbetsförmedlingens krisorganisation må under innevarande budgetår disponeras 50 000 kronor för tillfällig förstärkning av förmedlingsorganisationen i de övre norrländska länen samt av tjänstemannaförmedlingen i Stockholm, som ålagts uppgifter i samband med friställande av personal inom vissa statliga organ. Då behovet av denna förstärkning torde komma att kvarstå under nästa budgetår, bör medel för ändamålet beräknas under förevarande anslag.

5. Under nästa budgetår beräknas antalet yrkesvals lärare i arbetsförmedlingens tjänst öka från 48 till 68. Medelsbehovet för arvoden, vartill för innevarande budgetår anvisats 61 000 kronor, uppskattas till 124 000 kronor med utgångspunkt från av styrelsen ursprungligen (skr. ^{23/8} 1952) föreslagna beräkningsgrunder.

Yttranden

Statens organisationsnämnd har anfört bl. a. följande.

Arbetsmarknadsstyrelsens förslag om förstärkning av arbetsvårdens och ungdomsförmedlingens fältorganisationer med sammanlagt 84 tjänster, varav 6 genom överflyttning från allmänna förmedlingen, d. v. s. en nettoförstärkning på 78 tjänster, grunda sig till stor del på organisationsnämndens undersökningar av ifrågavarande verksamhetsgrenar. Preliminära

beräkningar med utgångspunkt från arbetsvolymen under andra kvartalet 1954 visa enligt organisationsnämndens mening, att det inom den allmänna förmedlingen föreligger ett kapacitetsöverskott uppgående till ca 100 befattningshavare exkl. biträden. Såsom framgår av styrelsens framställning räknar styrelsen med att personal från den allmänna förmedlingen kommer att söka sig över till arbetsvärden och ungdomsförmedlingen i den mån nya befattningar inrättas inom dessa verksamhetsgrenar. Härigenom uppkomna vakanser böra genom successiva omflyttningar kunna efter hand lokaliseras till de orter där överskottskapacitet föreligger. Tillsättning av nyinrättade arbetsvårds- och ungdomsförmedlingstjänster skulle alltså totalt sett motsvaras av vakantsättningar inom den allmänna förmedlingen. Hårtill kommer att styrelsen synes räkna med tills vidare oförändrad rekryterings- och utbildningstakt. Personaltillgången för förmedlingsorganisationen i dess helhet, inklusive arbetsvård och ungdomsförmedling, kommer i sådant fall att förbli oförändrad under budgetåret 1956/57. Detta nödvändiggör under alla förhållanden nämnda vakantsättning inom den allmänna förmedlingen, om personal överflyttas till de båda specialgrenarna. Om hela det föreslagna antalet nya befattningar inrättas och tillsättes, skulle vakantsättningen komma att omfatta samma antal, d. v. s. 78 befattningar. Den härigenom uppkomna minskningen av anslagsbehovet kan överslagsvis beräknas till i runt tal 900 000 kronor.

Det skulle måhända kunna synas klokare att uppskjuta ställningstagandet till de för arbetsvärden och ungdomsförmedlingen föreslagna personalplanerna till dess att en definitiv personalplan utarbetats även för den egentliga förmedlingen, och att under mellantiden tillgodose arbetsvårdens och ungdomsförmedlingens behov genom tillfällig överflyttning av personal. Redan förekomsten av nu rådande stora disproportion mellan kapaciteten inom å ena sidan den egentliga förmedlingen och å andra sidan de två specialgrenarna gör det emellertid angeläget att särskilda personalplaner för specialgrenarna ifråga upprättas. Emot tillfälliga flyttningar talar omständigheten att det i ett stort antal fall blir fråga om flyttningar mellan olika orter och olika län, vilka i sådant fall troligen måste ske tvångsvis och orsaka traktamentskostnader, om de överhuvudtaget äro genomförbara. Vidare föreligger erfarenhetsmässigt stor risk att för tillfällig flyttning uttages den personal, som man anser sig lättast kunna undvara inom den allmänna förmedlingen, och att därigenom kvalitetskravet icke blir tillräckligt tillgodosett.

Statskontoret vill som en allmän anmärkning mot styrelsens förslag om nya befattningar för arbetsvärden och yrkesvägledningen peka på de svårigheter, som under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden måste möta, då det gäller att på ett tillfredsställande sätt tillgodose personalbehovet för en så omfattande verksamhet. Beträffande förslaget bör emellertid särskilt uppmärksammas, att den allmänna arbetsförmedlingens personalbehov ännu icke prövats på grundval av den av organisationsnämnden verkställda undersökningen. Redan av denna anledning föreligger enligt statskontorets mening starka skäl att iakttaga försiktighet i fråga om tillskapande av nya tjänster. Betänkligheterna mot den begärda anslagshöjningen blir än starkare som det enligt organisations-

nämndens mening inom den egentliga förmedlingen förefinnes ett kapacitetsöverskott uppgående till icke mindre än omkring 100 befattningshavare exkl. biträden. Därest den nu föreslagna organisationen på arbetsvårdens och ungdomsförmedlingens område anses böra komma till stånd, bör den uppenbarligen genomföras successivt och med anlitande i första hand av den personal, som redan står till arbetsförmedlingsverksamhetens förfogande. Svårigheterna att för hela landet i ett sammanhang upprätta personalplaner för de olika verksamhetsgrenarna ligger i öppen dag. I varje fall torde sådan planläggning icke böra ske förrän organisationsnämndens undersökning av den allmänna förmedlingens personalbehov blivit föremål för vederbörlig prövning. Slutligen vill statskontoret framhålla, att även det nuvarande läget på arbetsmarknaden med dess överfulla sysselsättning — som föranleder verk och myndigheter till upprepade framställningar om löneförhöjningar för att kunna anskaffa erforderlig personal — talar för att upprustningen på arbetsvårdens och arbetsförmedlingens verksamhetsområde sker successivt.

På grund av vad sålunda anförts håller ämbetsverket före, att den av arbetsmarknadsstyrelsen nu begärda anslagshöjningen för arbetsvård och ungdomsförmedling m. m. bör avsevärt begränsas, om det nu överhuvudtaget behöver ifrågakomma någon höjning alls för budgetåret 1956/57 i betraktande av det betydande överskottet på personal inom den allmänna förmedlingsverksamheten. De föreslagna lönegradsplaceringarna anses böra tagas under omprövning först sedan närmare utarbetade planer rörande den tilltänkta organisationen föreligger.

I fråga om avlöningsförmånerna till yrkesvalslärare framhåller statskontoret, att de beräkningsgrunder, som hittills tillämpats, fortfarande torde böra gälla.

Statens lönenämnd har framhållit, att nämnden på föreliggande uppgifter icke ansett sig kunna ta ställning till i vad mån de föreslagna lönegradsuppflyttningarna för personal vid arbetsvården samt ungdomsförmedlingen — yrkesvägledningen är av förhållandena påkallade.

Departementschefen

Statens organisationsnämnds undersökningar inom den offentliga arbetsförmedlingen är numera i huvudsak avslutade, sedan nämnden för arbetsmarknadsstyrelsens bedömande framlagt schematiska beräkningar rörande personalbehovet för arbetsförmedlingens olika verksamhetsgrenar. Vad gäller den allmänna förmedlingen har organisationsnämnden funnit indikationer, som visar på ett visst personalöverskott. Arbetsmarknadsstyrelsen avser att i samråd med nämnden ytterligare undersöka personalbehovet och har därför ansett sig icke nu kunna framlägga några förslag rörande den allmänna förmedlingen.

Beträffande personalorganisationen för arbetsvården samt ungdomsförmedlingen—yrkesvägledningen har styrelsen däremot funnit sig kunna ta ställning till organisationsnämndens förslag. De nya personalplaner, som styrelsen i nära anslutning till dessa förslag upprättat för nämnda verksamhetsgrenar upptar sammanlagt 294 tjänster över biträdesgraden, varav 78 yrkas som nya tjänster.

Behovet av en avsevärd förstärkning av personalen för arbetsvård samt ungdomsförmedling och yrkesvägledning måste anses vara till fullo klarlagt. Organisationsnämnden synes ha tänkt sig att de nya personalplanerna för dessa förmedlingsgrenar skall fastställas nu samt att man därefter skall överföra personal från den allmänna förmedlingen till de nya tjänsterna och samtidigt i den mån detta visar sig möjligt göra indragningar inom den sistnämnda delen av organisationen. Jag är emellertid inte beredd att ta detaljerad ställning till de föreslagna personalplanerna och ej heller till i vilken takt de skall kunna genomföras utan att närmare uppgifter föreligger om den allmänna förmedlingens personalbehov. På grund härav förordar jag, att åtgärderna under nästa budgetår begränsas till följande. I den mån arbetsmarknadsstyrelsen finner sig kunna frigöra tjänster inom andra delar av organisationen för överföring till arbetsvården eller ungdomsförmedlingen bör sådan överföring göras. För att under alla förhållanden de mest trängande behoven av förstärkning skall kunna tillgodoses och för att styrelsen skall ha möjlighet att i viss utsträckning pröva sig fram beräknas ett belopp av 175 000 kronor för tillfälliga förstärkningar.

För arvoden åt kontaktmän för ungdomsförmedling och yrkesvägledning bör av skäl som styrelsen anfört beräknas ytterligare 19 000 kronor.

Såsom styrelsen erinrat har Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 medgivit styrelsen att under innevarande budgetår från anslaget till den offentliga arbetsförmedlingens krisorganisation disponera ett belopp av 50 000 kronor för tillfällig förstärkning av förmedlingsorganisationen i de nordligaste länen samt av tjänstemannaförmedlingen i Stockholm. Styrelsen har föreslagit att medel för denna förstärkning i fortsättningen skall beräknas under förevarande anslag. Jag är inte beredd att nu ta ställning till frågan om det fortsatta behovet av denna förstärkning. Därest en sådan framdeles skulle visa sig nödvändig även under nästa budgetår, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom med anlitande av medel från anslaget till krisorganisationen.

Beträffande styrelsens beräkning av medelsbehovet för arvoden åt yrkesvals lärare inom enhetsskolans försöksdistrikt kan jag inte tillstyrka någon ändring i de tidigare tillämpade beräkningsgrunderna. Højningen av medelsanvisningen synes därför kunna begränsas till 23 000 kronor.

Styrelsens beräkning av medelsbehovet under omräkningsposterna synes icke ge anledning till erinran.

I enlighet med styrelsens förslag bör antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 ökas med 10 till 122.

Vid bifall till de av mig tillstyrkta förslagen ökas medelsbehovet under anslaget med 1 760 000 kronor. Jag beräknar anslagsposterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 7 940 400 (+ 120 000) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 241 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 8 031 800 (+ 52 600) kronor;

särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 1 500 kronor;

rörligt tillägg 3 874 300 (+ 1 587 500) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att i personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med tio;

b) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 940 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	241 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	8 031 800
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 874 300
	Summa kronor 20 089 000;

c) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 20 089 000 kronor.

[68] 5. Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 568 000	4 400 866
1955/56 (statsliggaren s. 333)	4 685 000	
1956/57 (förslag)	5 455 000	

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁶/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 979 000 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m.		10 000
2. Lokalkostnader	398 000	
3. Expenser	601 000	
4. Länsarbetsnämndernas utbildnings- och instruktionsverksamhet		10 000
	999 000	20 000
	+ 979 000	

5. Anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar föreslås erhålla ändrad benämning.

Motivering

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1953/54 116 315, 1954/55 103 197; anslag 1955/56 110 000.

2. *Lokalkostnader.* Utgift 1953/54 1 509 617, 1954/55 1 641 491; anslag 1955/56 1 750 000. — Utgifterna för hyror, bränsle, lyse och vatten har för innevarande budgetår beräknats till 1 650 000 kronor. På grund av inflyttning i nya lokaler på ett 30-tal platser beräknas kostnaderna för nästa budgetår stiga till 1 923 000 kronor, vartill kommer 100 000 kronor i anledning av den generella hyreshöjningen. Genom att ett större antal arbetsförmedlingsombud förordnats i högre arvodesklasser med högre lokalsättningar som följd beräknas utgifterna för sistnämnda ersättningar inberäknat kostnadsstegringar på grund av hyreshöjning öka med 25 000 till 100 000 kronor. För inrednings-, ändrings- och reparationsarbeten beräknas oförändrat 25 000 kronor.

3. *Expenser.* Utgift 1953/54 2 363 362, 1954/55 2 234 757; anslag 1955/56 2 309 000. — Sistnämnda belopp beräknas komma att helt tagas i anspråk. För nästa budgetår beräknas städningskostnaderna öka med 70 000 kronor till följd av nytt kollektivavtal och med 30 000 kronor i anledning av ökade städningsytor. Med reservation för att medel anvisas för ändamålet har automatiska telefonväxelanläggningar beställts för nämnderna i Stock-

holm, Malmö, Kristianstad och Solna samt för arbetsförmedlingen i Sundsvall. Engångsutgifterna för installationerna har beräknats till sammanlagt 320 000 kronor, varav 225 000 kronor för nämnden i Stockholm. Från förstnämnda belopp bör dragas 49 000 kronor, som innevarande budgetår anvisats för motsvarande utgifter. Nettoökningen stannar därför vid 271 000 kronor. Den ändring i fråga om avgiftsdebitering som sker vid automatisering av nya områden beräknas öka samtalsavgifterna med 35 000 kronor. I samband med att arbetsnämnden i Stockholm samt nämnderna i Kalmar och Kristianstad inflyttar i nya lokaler erfordras nyanskaffning av möbler, gardiner och inredning till en beräknad kostnad av resp. 95 000, 15 000 och 15 000 kronor, vartill kommer flyttningskostnader, som för arbetsnämnden beräknas till 15 000 kronor och för envar av nämnderna i Kalmar och Kristianstad till 5 000 kronor. För flyttningskostnader i övrigt beräknas sammanlagt 5 000 kronor. Slutligen beräknas 40 000 kronor för av organisationsnämnden föreslagen utrustning av vissa förmedlingslokaler med diskar, kortlådor, svängbara bord m. m.

4. *Länsarbetsnämndernas utbildnings- och instruktionsverksamhet.* Utgift 1953/54 64 195, 1954/55 68 609; anslag 1955/56 75 000.

5. *Underhåll och drift av tjänstebilar.* Anslagspostens benämning bör ändras till Inköp, underhåll och drift av tjänstebilar. Styrelsen räknar med att posten skall utnyttjas för utbyte av förslitna tjänstebilar i den mån dessa kan hänföras till normalorganisationen.

Yttranden

Statskontoret anser, att medelsanvisningen till sjukvård m. m. icke bör ändras i avvaktan på närmare erfarenhet av sjukförsäkringsreformens inverkan på belastningen. Den föreslagna höjningen av anslagsposten till lokalkostnader torde kunna begränsas till vad som föranledes av den medgivna hyreshöjningen. Likaså anser statskontoret, att anslagsposten till expenser bör kunna upptagas till lägre belopp än vad styrelsen föreslagit. Kostnaderna för utrustning, t. ex. av de nya lokalerna för arbetsnämnden i Stockholm, bör kunna avsevärt nedbringas. Ämbetsverket föreslår, att höjningen av anslagsposten begränsas till 400 000 kronor. Någon ändrad benämning av anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar kan statskontoret inte finna motiverad.

Statens organisationsnämnd har framhållit, att den av nämnden föreslagna utrustningen krävs för att möjliggöra sammanslagning av enmans-expeditioner på medelstora och större förmedlingskontor till arbetsgrupper om 2 å 3 förmedlare.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde såsom styrelsen föreslagit kunna minskas med 10 000 kronor. Då det synes osannolikt att inflyttning i nya

lokaler under nästa budgetår kan komma till stånd i den utsträckning styrelsen antagit, synes en höjning av anslagsposten till lokalkostnader med 350 000 kronor tillräcklig. Den av styrelsen föreslagna höjningen av anslagsposten till expenser bör av samma skäl begränsas till 450 000 kronor. Anslagsposten till utbildnings- och instruktionsverksamhet bör i enlighet med styrelsens förslag minskas med 10 000 kronor. Med hänsyn till belastningen torde anslagsposten till underhåll och drift av tjänstebilar kunna räknas ned med ett lika stort belopp till 65 000 kronor, varav i anslutning till styrelsens förslag 10 000 kronor bör reserveras för utbyte av förslitna tjänstebilar hänförliga till normalorganisationen. Anslaget bör alltså å ena sidan ökas med 800 000 kronor och å andra sidan minskas med 30 000 kronor samt upptagas med (4 685 000 + 770 000) 5 455 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 455 000 kronor.

[69] 6. **Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 400 000	1 989 192
1955/56 (statsliggaren s. 333)	2 200 000	
1956/57 (förslag)	2 100 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har till avlöningar beräknats 1 775 000 kronor och till omkostnader 425 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) anfört, att under budgetåret 1954/55 ytterligare ett 30-tal befattningar har kunnat indragas. Minskningen av lönekostnaderna motverkas emellertid delvis av den år 1955 beslutade höjningen av statstjänstemännens löner. Styrelsen beräknar, att lönekostnaderna för den egentliga krispersonalen kan minskas med 125 000 kronor. För ett vart av de två senaste budgetåren har emellertid Kungl. Maj:t anvisat 50 000 kronor för anställande av extra personal för uppgifter, som äger samband med behovet att vidtaga planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet. Då motsvarande medelsanvisning bör beräknas för nästa budgetår, begränsas minskningen till 75 000 kronor. De på budgetåret 1954/55 belöpande omkostnaderna uppskattas till ca 367 000 kronor. Styrelsen föreslår, att omkostnadsposten uppföres med 400 000 kronor. Hänsyn har därvid tagits till att erforderligt utbyte av tjänstebilar i viss utsträckning beräknas ske med anlåtande av anslag till normalorganisationen. Anslaget beräknas sålunda till (1 700 000 + 400 000) 2 100 000 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till särskilt uttalande beträffande styrelsens förslag.

Departementschefen

Större delen av detta anslag disponeras f. n. för avlöningar åt biträdespersonal. Enligt vad jag inhämtat avser arbetsmarknadsstyrelsen att i samband med medelsäskandena för budgetåret 1957/58 framlägga förslag i biträdesfrågan med utgångspunkt från av organisationsnämnden verkställda schematiska beräkningar av personalbehovet. Vid sådant förhållande och då möjlighet alltjämt torde böra finnas att vid behov taga anslaget i anspråk för anställande av tillfällig personal för planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet, synes styrelsens beräkning av medelsbehovet böra godtagas. Jag föreslår sålunda, att anslaget uppföres med 2 100 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

[70] 7. Bidrag till erkända arbetslöshetskassor

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	40 000 000	38 703 686
1955/56 (statsliggaren s. 333)	40 000 000	
1956/57 (förslag)	40 000 000	

Statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor utgår såsom grundstatsbidrag, daghjälsbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag. Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits. Bidraget får ej i något fall uppgå till högre belopp än 5 kronor för varje understödsdag, vilket belopp uppnås vid en daghjälp av 16 kronor 50 öre. Daghjälsbidraget utgår för kalenderår med viss procent av skillnaden mellan den av kassan i vederbörande klass utgivna daghjälpen och det på denna daghjälp belöpande grundstatsbidraget. Ifrågavarande skillnad betecknas såsom kassornas egendel av daghjälpen. Familjetilläggsbidraget utgår med 75 % av vad kassan under ett kalenderår utbetalat i familjetillägg. Förvaltningsbidraget utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), och dels med belopp motsvarande vad som under året utgivits i arvode till styrelseledamot eller suppleant, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. 20/8 1955) anført, att för en beräkning av statsbidragsbeloppen vissa uppskattningar måste göras rörande

understödsverksamhetens omfattning, antal medlemmar, daghjälpens belopp, familjetilläggets storlek per understödsdag samt medlemsbidragets storlek per medlem.

För bedömande av understödsverksamhetens omfattning utarbetas inom styrelsen en talserie över antalet understödsdagar per medlem under tolv månadersperioder, som successivt framflyttas för varje redovisningsmånad. Vid beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår förutsatte styrelsen en minskad omfattning av understödsutbetalningen, som för den då aktuella senaste tolv månadersperioden uppskattades till 3,6 understödsdagar per årsmedlem. Det för beräkningen nämnda värdet sattes därför till 3,3 dagar. Antalet understödsdagar har under det gångna året sjunkit ännu mer och utgjorde under den tolv månadersperiod, som slutar med juni 1955, endast 2,9. Härom har styrelsen anfört bl. a. följande.

Till sin väsentligaste del får den iakttagna sänkningen av understödsfrekvensen hänföras till det förbättrade konjunkturläget. Det måste emellertid beaktas, att de låga värden på understödsutbetalningen som registrerats för de senaste tolv månadersperioderna hänför sig till en konjunkturtopp med högt uppdriven sysselsättning. Det torde därför ej vara realistiskt att för nästa budgetår räkna med samma sysselsättningsintensitet som den f. n. rådande. De olika åtgärder som från statsmakternas sida vidtagits i konjunkturdämpande syfte synes göra det motiverat att för den närmaste framtiden räkna med en viss avmattning i högkonjunkturen med en höjning av understödsutbetalningen i arbetslöshetsförsäkringen som följd. Detta så mycket mer som en sänkning av sysselsättningsnivån i första hand kan beräknas drabba de olika kategorierna byggnadsarbetare, vilka under senare år erhållit omkring 40 % av den ersättning som utbetalats från samtliga arbetslöshetskassor. Antalet understödsdagar per årsmedlem uppgick under kalenderåren 1953 och 1954 till 3,6 resp. 3,5. Härav torde framgå att en understödsfrekvens liggande mellan 3 och 4 understödsdagar per medlem och år är att anse som normal i ett läge av god sysselsättning och ekonomisk balans.

Även om vissa skäl enligt styrelsens mening talar för en uppräknig av antalet understödsdagar till den nivå som varit rådande under 1953 och 1954, har styrelsen dock med hänsyn till de senast registrerade låga värdena och svårigheterna att bedöma den framtida utvecklingen ansett sig vid anslagsberäkningen för budgetåret 1956/57 böra stanna vid samma dagantal per årsmedlem som vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår eller 3,3. Den höjning av anslaget, som trots detta föreslås, sammanhänger med det ökade antalet försäkrade och något större ersättningar än de varpå tidigare beräkningar grundats.

Antalet medlemmar i kassorna utgjorde den 30 april 1955 ca 1 230 000. Medlemsantalet vid utgången av år 1956 uppskattas till ca 1 250 000, vilket antal lagts till grund för anslagsberäkningen. Det genomsnittliga daghjälpbeloppet beräknas till 14 kronor 70 öre, varav 4 kronor 35 öre utgör grundstatsbidrag. På återstoden av daghjälpbeloppet utgår daghjälp-

bidrag med viss procentuell andel, vilken uppskattas till 31,5 %. Familjetilläggets genomsnittliga belopp per understödsdag uppskattas till 2 kronor 5 öre. Därav betalar staten 75 % eller 1 krona 54 öre per understödsdag. Medlemsbidraget per årsmedlem uppgick för år 1954 till 3 kronor 63 öre och beräknas till 3 kronor 65 öre för budgetåret 1956/57.

Från de angivna förutsättningarna beräknas det sammanlagda medelsbehovet till 42 300 000 kronor, vilket belopp avrundas till 42 000 000 kronor.

Under de redovisade förutsättningarna kommer statsbidraget att utgöra 40 % av arbetslöshetskassornas samlade inkomster, medan de försäkrades avgifter uppgår till 51 % och räntor m. m. till 9 %.

Departementschefen

1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen har i september 1955 avlämnat betänkande med förslag till ny förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m. (SOU 1955: 27). Remissbehandlingen av betänkandet är avslutad men jag har ännu inte tagit ställning till de i detsamma framlagda förslagen. Om förutsättningar därför befinner sig föreligga, har jag för avsikt att föreslå proposition i ämnet till 1956 års riksdag. Utredningen har föreslagit, att den nya arbetslöshetskasseförordningen skall träda i kraft den 1 september 1956 men att kassorna skall äga rätt att under en övergångstid av ett år från nämnda dag tillämpa de nu gällande bestämmelserna. Då statsbidragen till arbetslöshetskassorna som regel utbetalas kalenderårsvis i efterskott kan man under dessa förhållanden utgå ifrån att eventuella ändrade bestämmelser inte kommer att påverka utgifterna under nästa budgetår i sådan utsträckning att hänsyn härtill behöver tagas vid anslagsberäkningen. Anslag till bidrag till arbetslöshetskassorna synes därför kunna äskas redan i statsverkspropositionen, varvid nu gällande bestämmelser bör läggas till grund för beräkningen.

Med hänsyn till svårigheten att förutse utvecklingen på arbetsmarknaden måste beräkningen bli tämligen osäker. Jag har i stort sett intet att erinra mot vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört. Jag anser dock, att anslaget lämpligen bör uppföras med oförändrat belopp, 40 000 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

[71] 8. Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	25 000 000	36 656 534
1955/56 (statsliggaren s. 334)	20 000 000	
1956/57 (förslag)	20 000 000	

Arbetsmarknadsstyrelsens utredning angående tjänstemännen och beredskapen mot arbetslöshet

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ¹¹/₂ 1955) i en promemoria redovisat resultatet av den utredning styrelsen gjort angående tjänstemännen och beredskapen mot arbetslöshet. Promemorian innehåller utöver beskrivande avsnitt vissa överväganden och — ifråga om utbildningsverksamheten — rekommendationer beträffande möjligheter och medel att möta en arbetslöshetskris bland tjänstemän. Arbetsmarknadsstyrelsen sammanfattar sina synpunkter på följande sätt. 1) Det viktigaste hjälpmedlet för att uppehålla sysselsättningen för tjänstemän såväl som för andra arbetstagare är en allmänt konjunkturstimulerande politik. 2) Den beredskapsplanering i form av planläggning av företag inom anläggningsverksamheten samt planering av industribeställningar, som nu pågår, kommer även tjänstemännen direkt eller indirekt till godo vid en arbetslöshetskris. Efter lämplig instruktion och träning bör ovana arbetare och tjänstemän med normal fysisk status kunna hänvisas även till anläggningsarbeten. 3) Skulle beredskapsarbetena få en stor omfattning är det möjligt att tillgången på byggnads- och anläggningstekniker av olika slag samt kompetenta arbetsledare inom branschen kommer att visa sig otillräcklig. Bristen på arbetsledarpersonal torde delvis kunna avhjälpas genom rekrytering och omskolning av tekniker och arbetsledare, d. v. s. tjänstemän, från andra fackområden samt fortbildning av lämpliga arbetare. 4) Arkivarbetena föreslås bibehållna som en beredskapsreserv huvudsakligen för arbetslösa tjänstemän. I arkivarbete torde emellertid endast ett mindre antal tjänstemän kunna placeras. Arkivarbetsplatserna, som nu uppgår till 700—800, torde kunna utökas till ca 2 000. 5) Utbildningsverksamheten föreslås intensifierad vid en arbetslöshetskris och bör inriktas på följande huvudlinjer: a) nybörjarutbildning för såväl aktuella som framtida behov, b) fortbildning av arbetslösa, för vilka en mera grundlig och mångsidig yrkeskunskap och arbetserfarenhet kan bedömas vara värdefull, c) omskolning dels mera kortsiktigt för att relativt snabbt kunna insätta arbetslösa på nya områden, där det råder brist på arbetskraft, dels för att kunna bereda sådan arbetskraft, som bedömes sakna möjligheter att återknyta till föregående yrke eller arbetsuppgifter, mera varaktiga sysselsättningar på nya arbetsområden. Enligt gällande bestämmelser utgår utbildningsbidrag till arbetslösa i princip endast till deltagare i särskilt anordnade kurser. Möjlighet till omskolning inom det ordinarie yrkesutbildningsväsendet har emellertid i enlighet med 1955 års riksdags beslut på försök öppnats för ensamstående kvinnor och äldre arbetslösa. Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår, att samma möjligheter öppnas även för övriga arbetslösa.

Över arbetsmarknadsstyrelsens promemoria har yttranden avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet, överstyrelsen för yrkesut-

bildning, skolöverstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Statstjänstemännens riksförbund, Handelsn arbetsgivareorganisation, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund. I yttrandena har arbetsmarknadsstyrelsens synpunkter och förslag i stort sett vunnit instämmande. I flera yttranden betonas särskilt att tyngdpunkten i åtgärderna — utöver en allmänt konjunkturstimulerande politik — bör ligga på yrkesutbildningsverksamheten. I samband härmed tillstyrkes arbetsmarknadsstyrelsens förslag att möjlighet skall finnas till omskolning med utbildningsbidrag inom det ordinarie yrkesutbildningsväsendet. Statskontoret anför emellertid, att en dylik ändring av den hittills tillämpade ordningen ej lär kunna bedömas enbart på grundval av vad som i ärendet anförts. Ämbetsverket anser, att åtgärder i angivna hänseende icke bör vidtagas, innan erfarenhet vunnits rörande verkningarna av de senaste reformerna på yrkesundervisningens område.

Arbetsmarknadsstyrelsens förslag rörande utbildningskostnader vid omskolningskurser

Enligt gällande bestämmelser skall 25 % av kostnaderna för utbildningsbidrag vid omskolningskurser ersättas av vederbörande kommuner. Arbetsmarknadsstyrelsen förskotterar på kommunen fallande andelar av utbildningskostnaderna och kommunernas inbetalningar tages till uppbörd under resp. anslag.

Härom anför styrelsen (skr. 7/6 och 26/8 1955), att de hittillsvarande principerna för debiteringen av kommuner för dessas kostnadsandelar innebär en belastning av vederbörliga anslag med utgifter, vilka icke slutligt skall åvila statsverket. Systemet har föranlett vissa olägenheter av administrativ art. De medel, vilka anvisats för ändamålen, utgår i allt väsentligt från reservationsanslag. Önskvärdheten att avpassa anslagen efter de utgifter, som belöper sig på resp. budgetår, har nödvändiggjort att upprepade krav måst framställas till kommuner avseende ett och samma omskolningsfall. Ifrågavarande kravverksamhet har måst skötas centralt av arbetsmarknadsstyrelsen, vilket medfört en onödig rapportering från länsarbetsnämnderna.

Såväl för att förenkla det administrativa förfarandet som för att er hålla en riktig belastning av anslaget föreslår styrelsen, att ifrågavarande förskottsvis utbetalade medel icke belastar anslaget utan i avvaktan på slutlig avräkning täckes av arbetsmarknadsstyrelsen med under händer varande medel. Inkomsterna genom att kommunerna betalar in sina andelar bör tillgodoföras inkomsttiteln Övriga diverse inkomster.

Statskontoret kan inte finna, att tillräckliga skäl anförts för ifrågavarande förslag. Några nämnvärda olägenheter av den hittills tillämpade ordningen har icke påvisats. Därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl före-

skriva, att ifrågavarande förskott skall utbetalas från en särskild förskottstitel, torde de inbetalningar, som sedermera verkställes av kommunerna, böra tillföras förskottstiteln och icke, såsom arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit, inkomsttiteln Övriga diverse inkomster.

1954 års Ö-utrednings förslag rörande ön Ven

1954 års Ö-utredning har den 13 juni 1955 avlämnat ett betänkande rörande ön Ven. Utöver en beskrivning av befolknings-, näringslivs- och sysselsättningsförhållanden samt kommunala och ekonomiska förhållanden på Ven göres i betänkandet i huvudsak följande överväganden och förslag.

Utredningen finner det inte realistiskt att tänka sig ett återupptagande av tegeltillverkningen på ön, då utsikterna att göra tegel till konkurrens-mässiga priser är små. Ven skulle emellertid vara betjänt av en eller ett par småindustrier, och utredningen rekommenderar ytterligare kommunala ansträngningar för att söka få småindustri till ön. Utredningen har själv medverkat till att en mindre industri, som bl. a. erhållit statlig kreditgaranti, nu håller på att uppföras på ön. Den torde i begynnelse-skedet komma att sysselsätta ca tio man. Den framförda tanken att till Ven förlägga någon offentlig institution, t. ex. ett sjukhem eller liknande, har utredningen funnit sig böra avföra såväl med tanke på svårigheten för personalrekrytering som de intagnas isolering. Förbättrade kommunikationer mellan Ven och fastlandet skulle enligt utredningen verk-samt kunna bidra till att lösa öns problem. Forsatta undersökningar bör göras beträffande möjligheterna att intressera på Ven bosatta arbets-tagare för att taga arbete i Landskrona och kommunikationerna lämpas därefter genom lämpliga båtturer. Kommunikationsfrågan och även en hel del andra frågor skulle givetvis komma i bättre läge, om Ven i kom-munalt hänseende förenades med Landskrona. Därför rekommenderar utredningen en sammanslagning av ön Ven med Landskrona stad. Ut-redningen rekommenderar vidare en bättre kommunal samhällsplanering i syfte bl. a. att klarlägga frågorna om markanvändning och bebyggelse-lokalisering. Detta har icke minst betydelse för turistväsendet på ön, som av utredningen anses kunna betydligt förstärkas. Kommunen måste ställa sig i spetsen för de åtgärder som erfordras härför, bl. a. propaganda i kontakt med de stora turistorganisationerna, avdelande av erforderlig mark för fritidsbebyggelse, upprättande av hotell och pensionat, ordnande av bättre förbindelser m. m.

Över Ö-utredningens betänkande har yttranden avgivits av läns-styrelsen i Malmö — efter hörande av stadsfullmäktige i Landskrona, kommunalfullmäktige i S:t Ibb, länsarkitektkontoret i Malmö, lantbruks-nämnden i Malmöhus län, Skånes handelskammare och Skånes turist-

trafikförening — samt arbetsmarknadsstyrelsen efter hörande av länsarbetsnämnden i Malmö. I yttrandena har i allt väsentligt de slutsatser, var- till utredningen kommit, vunnit instämmande.

Arbetsmarknadsstyrelsens förslag till anslagsberäkning

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) framlagt följande beräkning av medelsbehovet under detta anslag för innevarande och nästa budgetår.

A. Utgifter	Utgift resp. inkomst 1954/55 kronor	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret 1955/56 1956/57 kronor	
Beredskapsarbeten m. m.			
— statliga	29 347 815	} 44 000 000	54 000 000
— statskommunala	1 897 665		
Färdigställningsarbeten m. m.	1 741 443	1 000 000	1 000 000
Sysselsättningsarbeten i statens järnvägars regi	3 268 942	365 000	—
Utbildning av arbetsledare	35 124	150 000	150 000
Organisations- och förvaltnings- kostnader i samband med sta- tens stenbeställningar	75 000	10 000	10 000
Arkivarbeten, musikerhjälp och forskarstipendier	4 581 809	5 200 000	5 200 000
Kontantunderstödsverksamhet	139 644	200 000	200 000
Arbetslöshetskurser	89 883	100 000	100 000
Detaljplanering av vissa kommu- nala och enskilda anläggnings- arbeten	11 105	75 000	75 000
Statsbidrag för utbyggande av trä- förädlingsföretag i Töre hamn ...	101 844	28 000	—
Statsbidrag för upprätthållande av sågverksdrift vid Törefors	100 000	—	—
Understöd till arbetslösa svenska sjömän i utländsk hamn	—	5 000	5 000
Resebidrag till arbetare vid statliga beredskapsarbeten	7 008	10 000	10 000
Övriga utgifter	22 672	—	—
Summa utgifter	40 419 954	51 143 000	60 750 000
Utgående förskott	764 868	—	—
Summa summarum	41 184 822	51 143 000	60 750 000

¹ Därav hänför sig 343 273 till budgetåret 1953/54, ehuru utgiften verkställdes 1954/55.

<i>B. Inkomster</i>	Utgift	Arbetsmarknadsstyrelsens	
	resp. inkomst	beräkning för budgetåret	
	1954/55	1955/56	1956/57
	kronor	kronor	kronor
Reservation från föregående budgetår	13 938 563	2 621 497	—
Behållning hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	879 126	—	—
Intressentbidrag m. m.	3 069 139	1 500 000	1 500 000
Anslag	25 000 000	20 000 000	—
(Ytterligare) anslagsbehov	—	27 021 503	59 250 000
Summa inkomster	42 886 828	51 143 000	60 750 000
Ingående förskott	919 491	—	—
Summa summarum	43 806 319	51 143 000	60 750 000

Medelsbehovet för budgetåret 1955/56 beräknar arbetsmarknadsstyrelsen bli av minst samma omfattning som under sistförflutna budgetår. Styrelsen har därvid grundat sin beräkning på dels medelsförbrukningen under anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. och dels de utgifter, som avförts från särskilda å tilläggsstat anvisade anslag för vissa sysselsättningsarbeten. Utgifterna under sistnämnda anslag uppgick under budgetåret 1954/55 till 9 286 848 kronor. Sammanlagt uppgick således utgifterna för arbetsmarknadsreglerande åtgärder till (40 419 954 + 9 286 848) 49 706 802 kronor. Sammanlagda reservationen på de särskilda tilläggsstatsanslagen utgjorde den 30 juni 1955 endast 414 796 kronor. För arbetslöshetsbekämpande åtgärder står sålunda nu praktiskt taget endast medel från anslaget Kostnader för arbetslöshetsbekämpande åtgärder m. m. till förfogande.

Vid slutet av mars månad 1955, under vilken månad största antalet arbetare sysselsattes vid beredskapsarbeten och s. k. sysselsättningsarbeten, uppgick arbetsstyrkorna till 2 535 resp. 219 man eller sammanlagt 2 754 man. Vid samma tidpunkt år 1954 var motsvarande siffror resp. 2 149, 2 728 och 4 877.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför vidare, att innevarande budgetår hittills karaktäriserats av hög sysselsättning inom näringslivets alla områden. Även om arbetsmarknadens fortsatta gestaltning icke kan med säkerhet bedömas, utgår styrelsen ifrån att den fulla sysselsättningen generellt sett kommer att uppehållas. En viss säsongarbetslöshet kommer dock att påfordra ingripanden i arbetsmarknadsreglerande syfte i ungefär samma omfattning som under budgetåret 1954/55, varjämte de särskilda norrlandsproblemen torde komma att nödvändiggöra arbetslöshetsarbeten i ungefär oförändrad utsträckning.

Om kostnaderna för *beredskaps- och färdigställningsarbeten m. m.* anför styrelsen följande.

Under budgetåret 1954/55 uppgick det totala antalet dagsverken vid statliga beredskapsarbeten och s. k. sysselsättningsarbeten till 314 302. Motsvarande siffra för statskommunala beredskapsarbeten var 51 860. Den genomsnittliga dagsverkskostnaden beräknas vid beredskaps- och s. k. sysselsättningsarbeten uppgå till ca 130 kronor, medan motsvarande utgift vid statskommunala beredskapsarbeten utgör ca 115 kronor. Vid oförändrade dagsverksantal och dagsverkskostnader kommer medelsförbrukningen för statliga och statskommunala beredskapsarbeten att under innevarande budgetår belöpa sig till sammanlagt ca 44 000 000 kronor.

Vidare räknar arbetsmarknadsstyrelsen för färdigställningsarbeten inklusive arbetsledare i disponibilitet samt hyror och förrådsvakter vid tillfälligt nedlagda arbetsplatser med ett belopp av 1 000 000 kronor. Erfarenheten har visat att ofta tvingande sakskäl talar för fullbordande av beredskapsföretag, sedan desamma icke längre äger betydelse ur sysselsättnings-synpunkt. Styrelsen har därför uppskattat medelsbehovet något högre än den högstbestämda anslagspost å 600 000 kronor, som Kungl. Maj:t ställt till styrelsens förfogande för budgetåret.

Från anslaget har under budgetåren 1953/54 och 1954/55 avförts utgifter för i arbetsmarknadsstyrelsens regi bedriven utbildning av arbetsledare. Verksamheten, som föranletts av bristen på tekniskt skolad personal, har även innefattat viss vidareutbildning av hos styrelsen redan anställda arbetsledare. Då hittills anordnad utbildning givit goda resultat och tillgången på arbetsledare alltjämt är otillfredsställande, avser styrelsen att fortsätta och delvis utvidga verksamheten. Medelsbehovet för ändamålet uppskattar styrelsen till 150 000 kronor för budgetåret 1955/56.

Rörande medelsåtgången för *arkivarbeten, musikerhjälp och forskarstipendier* har styrelsen anfört följande.

Medeltalet arkivarbetare, som under budgetåret 1953/54 utgjorde 768, var oförändrat under sistförflutna budgetår, ehuru genom tillkomsten av en övre med folkpensionsåldern sammanfallande åldersgräns för erhållande av arbetslöshetshjälp ca 100 arkivarbetare entledigades under hösten 1954. Fördelningen av arkivarbetare på svenskar och utlänningar undergick dock en förskjutning mellan budgetåren från 473 svenskar och 295 utlänningar till 505 svenskar och 263 utlänningar. Den inträffade förskjutningen beror främst på att åtskilliga utländska arkivarbetare under sistförflutna budgetåret blivit svenska medborgare. Den 30 juni 1955 uppgick totalantalet arkivarbetare till 769. Musikerhjälp har under budgetåret 1954/55 tagits i anspråk i något mindre utsträckning jämfört med nästföregående räkenskapsperiod. De i denna hjälpform sysselsatta utgjorde 55 personer under ca 8½ månader och 14 även under återstoden av budgetåret. För budgetåret 1955/56 torde situationen bli i stort sett oförändrad. Enligt beslut av 1951 års riksdag skall inga nya s. k. forskarstipendiater utses samt verksamheten i övrigt successivt avvecklas. Forskarstipendium må icke tilldelas den som fyllt 70 år. Under budgetåret 1955/56 kommer antalet stipendiater att uppgå till högst 31.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 höjdes dels lönen till arkivarbetare och s. k. musikerhjälp till 540 till 575 kronor för månad, dels forskarstipendiet från 735 till 785 kronor för månad. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen medelsbehovet för arkivarbetslöner, musikerhjälp och forskarstipendier samt därmed förenade utgifter för arbetsledning, materiel, läkarvård m. m. till 5 200 000 kronor för budgetåret 1955/56.

Kostnaderna för *kontantunderstödsverksamheten* uppskattar styrelsen nu till 200 000 kronor och kostnaderna för *kursverksamhet* för utbildning och omskolning av arbetslösa till 100 000 kronor.

Sedan inköp av gat- och kantsten för statens räkning med medel från förevarande anslag upphört, har för ändamålet tidigare anmält medelsbehov bortfallit. För väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kostnader för *övervakning av statens stenlager* i Bohuslän har arbetsmarknadsstyrelsen dock beräknat ett belopp av 10 000 kronor.

Utgifterna för *detaljplanering* av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten har under föregående budgetår varit av begränsad omfattning, men vissa eftersläpande kostnader föreligger oredovisade. Arbetsmarknadsstyrelsen anser, att medelsåtgången bör beräknas till 75 000 kronor.

För *resebidrag* till arbetare vid statliga beredskapsarbeten och *understöd till arbetslösa sjömän i utländsk hamn* uppskattar arbetsmarknadsstyrelsen medelsåtgången till 10 000 resp. 5 000 kronor.

Slutligen anför arbetsmarknadsstyrelsen, att anslaget kommer att belastas för vissa redan verkställda utgifter. Dessa, som sammanlagt uppgår till 393 000 kronor, fördelar sig med 365 000 kronor för vissa tidigare beslutade s. k. sysselsättningsarbeten i *statens järnvägars* regi samt med 28 000 kronor för vissa återstående räntekostnader i samband med utbyggnaden av ett *träförädlingsföretag i Töre*.

De sammanlagda utgifterna under anslaget innevarande budgetår uppskattas sålunda numera till 51 143 000 kronor. Inkomsterna för samma tid beräknas i avrundat tal till 24 121 000 kronor, innebärande ett ytterligare anslagsbehov av ca 27 000 000 kronor.

Medelsbehovet under budgetåret 1956/57 kan av arbetsmarknadsstyrelsen endast uppskattningsvis angivas. Då några prognoser rörande arbetsmarknadens gestaltning ej kunnat ställas, har styrelsen i sin bedömning av utgifterna grundat sig på i förhållande till innevarande budgetår oförändrade förutsättningar. I beräkningarna har styrelsen endast vidtagit den förändringen, att ett belopp av 10 000 000 kronor upptagits för mötande av sådana omställningsproblem, som kan bli följderna av en väntad begränsning i antalet sysselsättningstillfällen. Då beräkningarna är schablonmässiga, har styrelsen upptagit hela detta belopp under rubriken beredskapsarbeten, för vilka de uppskattade utgifterna därför skulle stiga till 54 000 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna skulle i enlighet härmed utgöra 60 750 000 kronor, medan inkomsterna av s. k. intressentbidrag m. m. kan uppskattas till ca 1 500 000 kronor. Anslagsbehovet för budgetåret 1956/57 skulle sålunda uppgå till 59 250 000 kronor eller avrundat 59 000 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att det i betraktande av rådande sysselsättningsläge knappast synes erforderligt att beräkna ett belopp av 10 000 000 kronor för mötande av omställningsproblem, som kan bli följderna av en

väntad begränsning i antalet sysselsättningstillfällen. Statskontoret anser därför, att det begärda anslagsbeloppet bör kunna nedsättas rätt avsevärt.

Departementschefen

Arbetsmarknaden kännetecknades under förra delen av år 1955 av en uppåtgående tendens. Därefter inträdde ett mera stabiliserat läge. Knapphet på yrkesutbildad arbetskraft har förelegat under hela det gångna året. I början av året uppträdde en viss säsongarbetslöshet. Särskilt uppmärksamman blev säsongarbetslösheten inom lantbruket som befunnit sig i stigande de senare åren. Vinterarbetslösheten i övre Norrland blev av samma storleksordning som närmast föregående år. Dessa omständigheter föranledde igångsättande av vissa beredskapsarbeten. Det i övrigt goda allmänna arbetsmarknadsläget med gynnsamma omplaceringsmöjligheter gjorde det dock möjligt att begränsa dessa väsentligt i förhållande till tidigare år. Mot slutet av mars månad, då största antalet arbetare sysselsattes vid beredskapsarbeten eller andra liknande sysselsättningskapande arbeten, uppgick arbetsstyrkan till 2 754 man jämfört med 4 877 motsvarande tid året förut.

Arbetslösheten i fackförbunden, som redovisas varannan månad, har legat lägre under 1955 än föregående år. Allt tyder därför på att den genomsnittliga arbetslösheten för hela året var lägre 1955 än 1954, då den utgjorde 2,6 %. Antalet hos arbetslöshetsnämnderna hjälpsökande arbetslösa har under 1955 varit lägre än 1954. Högsta antalet redovisades i mars med 3 484 hjälpsökande mot 4 699 motsvarande månad 1954. Statistiken över vid arbetsförmedlingarna anmälda arbetslösa arbetssökande — ehuru för sista halvåret 1955 på grund av statistikens omläggning icke jämförbar med tidigare år — tyder också på lägre arbetslöshetssiffror 1955 än 1954. Även korttidsarbetet har uppvisat lägre siffror det sista året. Av de vid arbetsförmedlingarna anmälda arbetstillfällena att döma var efterfrågan på arbetskraft under första halvåret 1955 betydligt större än motsvarande tid 1954. De senare månaderna har emellertid en dämpning inträtt.

Utsikterna för den närmaste framtiden tyder allmänt sett på fortsatt hög sysselsättning. Som arbetsmarknadsstyrelsen angivit i sin under hösten 1955 uppgjorda prognos för arbetsmarknadsutvecklingen, måste man emellertid räkna med reducerad sysselsättning i de säsongbetonade näringsområdena med risk för icke helt obetydlig säsongarbetslöshet. Sålunda befaras arbetslösheten bland lantarbetarna bli något större än under förra vintern. Man måste vidare räkna med samma säsongarbetslöshet i övre Norrland som de senaste åren. Inom möbel- och snickeriindustri samt vid trähusfabrikerna förväntas viss permittering av arbetskraft. Byggnadsindustriens sysselsättningsnivå under vintern blir i mycket beroende av väderleksförhållandena. Viss arbetslöshet beräknas uppstå på orter där

brist på färdigplanerade byggnadsprojekt lämpade för vintersäsongen föreligger. Säsongarbetslösheten kommer givetvis i första hand att mötas med arbetsförmedlingsåtgärder för att omflytta arbetskraften till andra arbetstillfällen i öppna marknaden. Men det torde också bli nödvändigt att i viss utsträckning anordna beredskapsarbeten för att lindra säsongarbetslösheten.

Även om arbetsmarknadsläget sålunda f. n. bedömes som stabilt kan givetvis störningar inträda som åstadkommer försämrad arbetsmarknad. Beredskapen mot arbetslöshet måste därför även i ett högkonjunkturläge upprätthållas. Den traditionella beredskapen i form av offentliga anläggningsarbeten har de senaste åren förstärkts, så att den föregående vinter uppgick till en beredskap som beräknades kunna sysselsätta 24 000 man. Under det gångna året har denna beredskap kunnat upprätthållas men icke ökas. Den kommunala beredskapen uppvisar t. o. m. en viss minskning. Jag anser det nödvändigt att denna beredskap icke blott bibehålles vid sin nuvarande nivå utan ytterligare förstärkes. Även beredskapen beträffande yrkesutbildningsmöjligheter samt utläggning av industribeställningar måste upprätthållas.

Arbetsmarknadsstyrelsens överväganden och rekommendationer beträffande möjligheter och medel att möta en arbetslöshetskris bland tjänstemän finner jag vara välbetänkta. Utöver en allmänt konjunkturstimulerande politik, som givetvis måste vara det viktigaste medlet för upprätthållande av full sysselsättning även för tjänstemän, har arbetsmarknadsstyrelsen samt flertalet myndigheter och organisationer som yttrat sig i ärendet särskilt framhållit en ökad yrkesutbildningsverksamhet bland de åtgärder som bör vidtagas i angivet läge. I samband härmed har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit, att samma möjligheter till utbildningsbidrag vid omskolning inom det ordinarie yrkesutbildningsväsendet, som på försök öppnats för ensamstående kvinnor och äldre arbetslösa, även måtte öppnas för övriga arbetslösa. En ökad yrkesutbildningsverksamhet är ett viktigt arbetslöshetsbekämpande medel. Arbetsmarknadsstyrelsens förslag beträffande omskolning av arbetslösa inom det ordinarie yrkesutbildningsväsendet har utan tvekan fog för sig. Jag finner det dock icke nödvändigt att f. n. vidtaga någon ändring av gällande bestämmelser men förutsätter, att det om läget så påkallar får ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare föreskrifter.

Arbetsmarknadsstyrelsens förslag i fråga om förfaringssättet vid utbetalning resp. tillgodoförande av den del av utbildningskostnaden vid omskolningskurser, som skall bestridas av de kommuner där vederbörande kursdeltagare har sitt hemvist, synes icke böra föranleda annan erinran än att såväl utgifter som inkomster bör regleras över en särskild förskottstitel.

Jag finner de förslag, som framlagts av 1954 års Ö-utredning rörande

ön Ven, lämpliga och ägnade att underlätta en lösning av de aktuella svårigheterna. Jag har erfarit att ansökan om utredning rörande införlivande av S:t Ibs kommun med Landskrona stad inlämnats och f. n. behandlas av berörda myndigheter.

Jag övergår här efter till arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet.

Styrelsen har i avsaknad av tillförlitliga prognoser rörande arbetsmarknadens utveckling under nästa budgetår räknat med i förhållande till innevarande budgetår i stort sett oförändrade kostnader för arbetslöshetsbekämpande åtgärder, dock med den skillnaden att ett belopp av ytterligare 10 000 000 kronor upptagits för mötande av sådana omställningsproblem, som kan bli följden av en väntad begränsning i antalet sysselsättningstillfällen. De sammanlagda utgifterna har beräknats till 60 750 000 kronor och anslagsbehovet till 59 000 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna för arbeten m. m. i arbetslöshetsbekämpande syfte uppgick budgetåret 1953/54 till ca 71 000 000 kronor, varav från arbetslöshetsanslaget 33 000 000 kronor och från övriga anslag 38 000 000 kronor. De senare hänför sig till tilläggsanslag i anledning av att Kungl. Maj:t budgetåren 1952/53 och 1953/54 utnyttjat det av riksdagen lämnade bemyndigandet att meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51. Budgetåret 1954/55 uppgick motsvarande utgifter till ca 50 000 000 kronor, varav från arbetslöshetsanslaget 41 000 000 kronor och från övriga anslag 9 000 000 kronor. Innevarande budgetår står till förfogande för arbetslöshetsbekämpande åtgärder 24 500 000 kronor, varav på arbetslöshetsanslaget 24 100 000 kronor och i form av odisponerad behållning på tilläggsstatsanslag 400 000 kronor. Dessa medel kommer icke att vara tillräckliga för innevarande budgetår. På grund härav kommer senare denna dag frågor om anslag på tilläggsstat under femte och sjätte huvudtitlarna att anmälas.

Ovissheten om arbetsmarknadens utveckling gör det svårt att exakt beräkna medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår. Jag utgår ifrån att det skall vara möjligt att i stort sett behålla den höga sysselsättning vi nu har samt att arbetslöshetsbekämpande åtgärder erfordras endast för att lindra den säsongmässiga arbetslösheten och för vissa områden huvudsakligen i övre Norrland. Det synes motiverat att räkna med i stort sett samma totala arbetslöshetskostnader som för budgetåret 1954/55, d. v. s. ca 50 000 000 kronor.

De arbeten, som de senare åren kommit till utförande i arbetslöshetsbekämpande syfte, har huvudsakligen utgjorts av vägarbeten, vatten- och avloppsanläggningar samt försvarsarbeten. I nuvarande läge synes det särskilt angeläget att vägarbetena utökas. Arbetsmarknadsstyrelsen undersöker f. n. möjligheterna att driva flera vägarbeten som beredskapsarbeten

i säsongarbetslöshetsbekämpande syfte. Kostnaderna för dessa arbeten synes böra avräknas mot bilskattemedlen. Vid anmälan denna dag av anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten under sjätte huvudtiteln föreslår statsrådet Hjalmar Nilson, att ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor anvisas huvudsakligen för utförande av väg- och gatuarbeten som beredskapsarbeten i enlighet med sistnämnda anslags hittillsvarande användningsområde i vad avser arbetsobjekten. Med hänsyn härtill synes förevarande anslag böra upptagas till oförändrat belopp, nämligen 20 000 000 kronor.

Slutligen torde få anmälas, att Kungl. Maj:t från förevarande anslag den 30 september 1955 anvisat 100 000 kronor till AB Statens Skogsindustrier för upprätthållande av driften vid Törefors AB:s sågverk i Töre under vintern 1955—1956. Vidare har på framställning av länsstyrelsen i Norrbottens län — som erhållit i uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen verkställa utredning om de åtgärder som kan vidtagas för att göra Tornedalen och Överkalixbygden bättre rustade att försörja sin befolkning med anlitan av befintliga naturtillgångar och tillgänglig arbetskraft — geologiska undersökningen erhållit dels genom beslut den 3 juni 1955 8 000 kronor för att verkställa utredning angående mängd och beskaffenhet av råvaror för betongindustri och tegeltillverkning inom Tornedalen och Överkalixbygden, dels den 28 oktober 1955 50 000 kronor för undersökning av förekomsten av koppar i Muotkamaagruvan. På framställning av 1954 års Ö-utredning har den 29 augusti 1955 3 000 kronor ställts till Ö-utredningens förfogande för att genom statens provningsanstalt låta utföra vissa prov på Gotland rörande byggnadsplattor tillverkade på basis av bleke. Slutligen har på framställning av länsstyrelsen i Kalmar län med tillstyrkan av bl. a. 1954 års Ö-utredning den 17 december 1954 20 000 kronor ställts till länsstyrelsens förfogande för bestridande av kostnaderna för vissa preliminära utredningar rörande Ölands vattenförsörjning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

[72] 9. Kostnader för överflyttning av arbetskraft

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	100	318 557
1955/56 (statsliggaren s. 337)	100	
1956/57 (förslag)	400 000	

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 891 724 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁶/8 1955) framlagt beräkningar av medelsbehovet under innevarande och nästa budgetår, vilka framgår av följande sammanställning.

	Utgift 1954/55	Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning för budgetåret	
		1955/56 kronor	1956/57 kronor
Lägerverksamhet	6 617	—	—
Omskolning av viss arbetskraft	6 688	100 000	100 000
Resebidrag	108 165	150 000	150 000
Kurser för hemsamariter	25 728	50 000	50 000
Psykotekniska undersökningar	22 670	25 000	30 000
Byggnadsberedningen	40 484	45 000	45 000
Viss flyktigmottagning	—	450 000	—
Övriga ändamål	108 205	60 000	60 000
	Summa kronor 318 557	880 000	435 000

Angående medelsförbrukningen under innevarande budgetår har styrelsen anfört i huvudsak följande.

I enlighet med beslut av 1955 års riksdag (V ht s. 159) har styrelsen icke räknat med några kostnader för lägerverksamhet. Styrelsen bör dock äga möjlighet att förskottera vissa kostnader för resor, arvoden till lägerledare m. m.

Beträffande omskolningsverksamheten har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att under innevarande budgetår intill ett belopp av 100 000 kronor bestrida på staten ankommande kostnader för bidrag till försöksverksamhet med syfte att bereda omskolning och annan yrkesutbildning åt ensamställda kvinnor ävensom i övrigt åt medelålders och äldre — manlig eller kvinnlig — arbetskraft, för vilken fortsatta försörjningsmöjligheter inom det egna yrket icke anses föreligga och vilken utan att kunna hänföras till gruppen partiellt arbetsföra är svårplacerad på arbetsmarknaden. I samband därmed har Kungl. Maj:t föreskrivit, att gällande bestämmelser rörande yrkesutbildning av partiellt arbetsföra (s. k. civilskadade) skall äga motsvarande tillämpning vid ifrågavarande försöksverksamhet. Styrelsen beräknar, att ca 50 personer skall komma att beredas nu avsedd utbildning under innevarande budgetår.

Genom beslut den 30 juni 1955 har Kungl. Maj:t förklarat, att från flyktingläger under Förenta Nationernas Höge Kommissaries för Flyktingar mandat skall för varaktig vistelse i Sverige mottagas dels högst 60 tuberkulossjuka flyktingar jämte anhöriga till dem och dels högst 200 arbetsföra flyktingar jämte anhöriga till dessa. Därvid har bl. a. uppdragits åt arbetsmarknadsstyrelsen att omhändertaga de arbetsföra flyktingarna och samtliga anhöriga ävensom att tillse, att de arbetsföra genom arbetsförmedlingen placeras i arbete samt erhåller den omskolning och den starthjälp, som kan befinnas erforderlig för deras snara inplacering på arbetsmarknaden. Kostnaderna för omhändertagande av de arbetsföra flyktingarna och deras anhöriga jämte erforderlig omskolning och start-hjälp för dem skall bestridas från förevarande anslag. Det finns anled-

ning räkna med att de arbetsföra flyktingarna jämte anhöriga under hösten anländer till Sverige. Med hänsyn härtill kan förutsättas, att samtliga de kostnader, som skall bestridas från anslaget, kommer att falla på innevarande budgetår. Utan närmare kännedom om klienteletts sammansättning, arbetsförmåga, yrkesskicklighet o. dyl. är det icke möjligt att annat än uppskattningsvis bedöma totalkostnadens storlek. Överslagsmässigt torde den dock kunna upptagas till ca 100 000 kronor för mottagningshjälp och ca 350 000 kronor för omskolning och starthjälp. Även om start hjälpen, vilken torde bli det dominerande kostnadslaget, kommer att lämnas i form av lån och huvuddelen härav kommer att återbetalas, torde dock enligt tillämpad budgetteknik inflytande återbetalningsbelopp böra tillgodoföras inkomstiteln Övriga diverse inkomster, varför belastningen på anslaget alltså kan uppskattas till i runt tal 450 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen uppskattar den totala medelsförbrukningen under innevarande budgetår till 880 000 kronor, varemot svarar tillgängliga medel under anslaget till ett belopp av 881 825 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen anfört, att en beräkning är mycket vanskelig, särskilt med hänsyn till svårigheterna att på längre sikt bedöma arbetsmarknadsutvecklingen.

I fråga om *omskolningsverksamheten* beräknar styrelsen för bidrag till omskolning och annan yrkesutbildning av medelålders och äldre arbetskraft m. fl. samma belopp som för innevarande budgetår eller 100 000 kronor. Därjämte föreslår styrelsen i överensstämmelse med motsvarande förslag under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. att styrelsen bemyndigas att av under händer varande medel förskottsvis bestrida på kommunerna belöpande andelar av ifrågavarande bidrag.

Utgifterna för *resebidrag* är enligt styrelsen i hög grad beroende av i vilken utsträckning förändringar i arbetsmarknadslaget föranleder förflyttning av arbetskraft mellan olika orter. Under den närmaste tiden kommer styrelsen att särskilt uppmärksamma arbetskraftsöverskottet i övre Norrland och på Gotland. Styrelsen har även medgivit, att bidrag i vidgad omfattning tills vidare må utgå till arbetstagares resor i Norrbottens och Gotlands län för att underlätta omflyttningen. Under förutsättning att arbetsgivarna inom jordbruket och sockernäringen liksom under senare år får bekosta arbetstagares resor till jordbruksläger o. dyl. beräknar styrelsen dock utgifterna för resebidrag till oförändrat 150 000 kronor.

För *kursverksamheten för hemsamariter* räknar styrelsen med samma belopp som för innevarande budgetår eller 50 000 kronor. För *psykotekniska undersökningar* beräknas medelsåtgången öka med 5 000 till 30 000 kronor. Till arvoden åt vissa ledamöter och kanslipersonal hos *byggnadsberedningen* beräknas oförändrat 45 000 kronor. För *övriga ändamål* beräknas likaledes oförändrat 60 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså utgifterna under budgetåret

1956/57 komma att uppgå till sammanlagt 435 000 kronor. Då styrelsen icke anser sig kunna räkna med att någon reservation kommer att föreligga vid utgången av innevarande budgetår, angives anslagsbehovet för nästa budgetår till nämnda belopp.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot arbetsmarknadsstyrelsens förslag.

Departementschefen

Med hänsyn till befintliga reservationsmedel har förevarande anslag sedan budgetåret 1953/54 upptagits med endast formella belopp. Vid utgången av budgetåret 1954/55 kvarstod alltså å anslaget en reservation uppgående till i runt tal 890 000 kronor. Enligt arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar kommer detta belopp att i huvudsak tagas i anspråk under innevarande budgetår. Ungefär hälften beräknas åtgå för kostnader — delvis i form av lån — i samband med omhändertagande samt omskolning m. m. av de arbetsföra flyktingar jämte anhöriga till dem, vilka jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 under hösten samma år överförts till Sverige från flyktingläger under Förenta Nationernas beskydd. Då dessa kostnader är att betrakta som utgifter av tillfällig natur, kan anslagsbehovet för nästa budgetår bestämmas oberoende därav.

Beträffande den av förra årets riksdag beslutade försöksverksamheten för omskolning och yrkesutbildning av ensamstående kvinnor samt av medelålders och äldre — manlig eller kvinnlig — arbetskraft i övrigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att samma bestämmelser som gäller för yrkesutbildning av partiellt arbetsföra (s. k. civilskadade) skall äga tillämpning. Kungl. Maj:t har tillika bemyndigat styrelsen att under innevarande budgetår intill ett belopp av 100 000 kronor bestrida på staten ankommande kostnader för härav föranledda bidrag. I avvaktan på närmare erfarenheter av verksamheten torde såsom styrelsen föreslagit samma belopp bära beräknas för nästa budgetår. Styrelsen torde därjämte bära bemyndigas att av under händer havda medel förskottera på kommunerna belöpande andelar av ifrågavarande bidrag.

Från detta anslag har tidigare beviljats bidrag till utbildning av kvinnliga bilförare att i händelse av beredskap eller krig stå till den civila transporttjänstens förfogande. Enligt min mening saknas numera anledning att särskilt understödja denna verksamhet med medel från förevarande anslag.

Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot styrelsens beräkning av medelsbehovet, förordar jag, att anslaget uppföres med ett avrundat belopp av 400 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[73] 10. **Arbetskliniken i Stockholm**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	164 100	181 539
1955/56 (statsliggaren s. 338)	266 800	
1956/57 (förslag)	255 400	

Med anledning av den förra året beslutade höjningen av statstjänstemännens löner har de för budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisade anslagen från vederbörligt täckningsanslag tillgodoförts belopp av 4 000 resp. 12 800 kronor. Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 53 937 kronor.

Kungl. Maj:t har föreskrivit, att av anslaget må under budgetåret 1955/56 disponeras tillhopa 279 600 kronor, varav för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 51 000 kronor, för avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet 124 600 kronor, för omkostnader för verksamheten i allmänhet 45 800 kronor, för personal- och materialkostnader i samband med forskning 25 000 kronor, för anskaffande av verkstadsutrustning för nya lokaler 23 200 kronor samt för anordnande av patientförläggning 10 000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t medgivit, att under anslaget vid utgången av budgetåret 1954/55 outnyttjade medel må under budgetåret 1955/56 disponeras för personal- och materialkostnader i samband med forskning.

Yrkanden

Styrelsen för statens arbetsklirik har (skr. ²⁷/₈ 1955) föreslagit, att anslaget minskas med 3 400 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Ersättning för täckningsanslag till löneutgifter	12 800	
2. Löneklassuppflyttningar	1 000	
3. Omkostnader för verksamheten i allmänhet	16 000	
4. Verkstadsutrustning		23 200
5. Patientförläggning		10 000
	<u>29 800</u>	<u>33 200</u>
		— 3 400

6. Vissa arvodestjänster föreslås inrättade som extra ordinarie befattningar.

Motivering

3. På grund av ökad patientomsättning har särskilt kostnaderna för specialist- och poliklinikundersökningar, röntgenundersökningar, sjukmaterial m. m. blivit större än vad som tidigare beräknats. Genom tillkomsten av nya verkstadsavdelningar kommer klinikens arbetsprövningskapacitet att nära nog fördubblas, vilket medför att nämnda kostnader stiger väsentligt.

4—5. För innevarande budgetår har medel anvisats dels för anskaffande av verkstadsutrustning till en ny verkstadsavdelning, vilken inrymts i lokaler inom Norrbackainstitutet, och dels för anordnande av en sjukförläggning för klienter vid kliniken. Några ytterligare kostnader härför beräknas icke uppkomma.

6. Samtlig personal vid kliniken är arvodesanställd. Den lösliga anställningsformen samt avsaknaden av pensionsförmåner har medfört att dugande befattningshavare lämnat kliniken. Då verksamheten vid denna numera måste anses vara av permanent natur, bör anställningsformen omprövas. Styrelsen föreslår, att två yrkesläraryrkesbefattningar med arvode motsvarande lönegrad 21 och en biträdestjänst med arvode motsvarande lönegrad 11 nu ombildas till extra ordinarie.

Yttrande

Statskontoret har icke funnit annan anledning till erinran mot styrelsens förslag än att ämbetsverket ej är berett att f. n. tillstyrka inrättande av extra ordinarie tjänster vid kliniken.

Departementschefen

Jag har ingen annan erinran mot klinikstyrelsens beräkning av medelsbehovet än att till omkostnader bör beräknas en ökning med 8 000 kronor i stället för av styrelsen föreslagna 16 000 kronor. Anslaget bör därför minskas med 11 400 kronor och upptagas till (266 800 — 11 400) 255 400 kronor.

Av skäl som styrelsen anfört tillstyrker jag, att två yrkesläraryrkesbefattningar med arvoden motsvarande lönegrad 21 och en biträdestjänst med arvode motsvarande lönegrad 11 inrättas som extra ordinarie tjänster i nämnda lönegrader.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetskliniken i Stockholm* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 255 400 kronor.

[74] 11. **Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	420 000	411 321
1955/56 (statsliggaren s. 338)	341 500	
1956/57 (förslag)	700 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna för statsbidrag dels till driften av Göteborgs stads arbetsklirik, dels till driften av särskilda avdelningar för halvskyddad sysselsättning av partiellt arbetsföra, dels ock till träningsverkstäder och arbetscentraler för partiellt arbetsföra.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) anfört, att på grund av omläggning av utbetalningen av statsbidragen en reservation av ca 217 500 kronor fanns å anslaget vid utgången av budgetåret 1954/55. Under innevarande budgetår, då styrelsen har att utgiva statsbidrag för kalenderåret 1955, står alltså sammanlagt 559 000 kronor till förfogande. Hela detta belopp beräknas komma att betalas ut under budgetåret.

Beträffande medelsbehovet under nästa budgetår, då bidrag skall utbetalas för kalenderåret 1956, har styrelsen framlagt följande beräkningar.

Till *Göteborgs stads arbetsklirik* utgår enligt avtal statsbidrag med 75 % av kostnaderna för löner och konsultationsarvodet. För år 1954 utbetalades i statsbidrag 31 103 kronor. Bidragskostnaden för år 1955 beräknas till 35 500 kronor på grund av inträffade lönestegringar. För år 1956 beräknas statsbidragskostnaden till 40 000 kronor med hänsyn till att Göteborgs stad anmält avsikt att i ökad utsträckning utnyttja medicinska och psykotekniska konsultationsmöjligheter.

Vad angår bidrag till *halvskyddad verksamhet* har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Till företag, som i anslutning till sin ordinarie verksamhet organiserar särskilda avdelningar för sysselsättning av svårt arbetshindrade och som ställer platserna till arbetsförmedlingens förfogande, kan statsbidrag utgå med högst 50 % av kostnaderna för arbetsledares löner samt med hela anläggningskostnaden för desinfektionsanordningar vid verkstäder för smittoförande tuberkulösa. Ett relativt stort antal industriföretag har under senare år inrättat dylika halvskyddade avdelningar sedan den försöksverksamhet, som arbetsmarknadsstyrelsen bedrivit i samråd med tre större industriföretag, slagit väl ut. Dessa tre företag — AB Elektrolux i Stockholm, AB Cykelfabriken Monark i Varberg och Nymanbolagen i Uppsala — har helt ställt arbetsplatserna vid de halvskyddade avdelningarna till arbetsförmedlingens förfogande. Övriga industriföretag, som inrättat särskilda avdelningar för partiellt arbetsföra, har i första hand reserverat arbetsplatserna för sina egna skadade eller överåriga arbetare och har därför ej gjort anspråk på statligt bidrag. I vissa fall har dock företag — t. ex. AB Almqvist och Wiksell i Uppsala — samordnat sin skyddade verksamhet med den statsbidragsberättigade verksamhet, som bedrivs av landsting eller enskild kommun, och har härigenom indirekt

fått vissa med verksamheten förenade merkostnader täckta. Under år 1954 presterade de partiellt arbetsföra vid förstnämnda tre företag 106 604 arbetstimmar och erhöll i ersättning för utfört arbete 361 506 kronor samt inbetalade i preliminärskatt ca 63 000 kronor.

Till samma tre företags verkstäder utbetalades för kalenderåret 1954 i statsbidrag 30 717 kronor. För år 1955 beräknar styrelsen bidragskostnaden till 35 000 kronor. Ökningen är betingad av inträffade lönestegringar. Medelsbehovet för år 1956 uppskattas till 45 000 kronor med hänsyn till att statsbidrag väntas bli erforderligt till ytterligare en halvskyddad verkstad, som är under inrättande vid Boliden Batteri AB i Hultsfred.

I fråga om *träningsverkstäder och arbetscentraler* har styrelsen anfört bl. a. följande.

Statsbidrag till verksamheten kan utgå med högst 50 % av föreståndares och arbetsledares löner. Under år 1954 har 28 huvudmän (landsting, städer och enskilda föreningar) drivit träningsverkstäder och arbetscentraler för arbetsträning och skyddad sysselsättning av partiellt arbetsföra. Verkstäderna hade vid 1954 års utgång sammanlagt 1 120 individuella arbetsplatser. Under år 1954 inskrevs 1 312 partiellt arbetsföra och utskrevs 1 179. Klienterna vid dessa verkstäder fullgjorde under året sammanlagt 1 126 845 arbetstimmar och uppbar i arbetsersättning 2 134 025 kronor. I preliminär skatt beräknas klienterna ha inbetalat över 250 000 kronor.

För kalenderåret 1954 har i statsbidrag till arbetsträningsverkstäder och arbetscentraler utbetalats 349 500 kronor, vilket motsvarar i genomsnitt endast 40 % mot i utsikt ställda 50 % av årslönerna till föreståndare och arbetsledare.

Under första hälften av 1955 har 5 träningsverkstäder och arbetscentraler inrättats, nämligen i Vällingby, Landskrona, Vänersborg, Sala och Kalix. Före årets slut beräknas ytterligare 5 verkstäder tillkomma, nämligen i Solna, Borås, Falun, Sundsvall och Arvidsjaur. Med hänsyn tagen till dessa nya verkstäder och till den utbyggnad som skett av redan förefintliga verkstäder samt till inträffade lönestegringar beräknas utgående årslöner till föreståndare och arbetsledare under år 1955 till sammanlagt 1 129 500 kronor. Häremot svarande anspråk på statsbidrag kommer att avse ett belopp av ca 564 000 kronor. Då för ändamålet tillgängliga medel uppgår till högst 488 000 kronor, blir det ej heller möjligt att för kalenderåret 1955 utge statsbidrag med 50 % utan med i genomsnitt endast 43 %.

Under år 1956 kommer enligt gjorda anmälningar verkstäder att nyetableras i Stockholm, Västervik, Jönköping, Nässjö, Tranås, Vetlanda, Hälsingborg, Trollhättan och Skellefteå. Vidare är en viss utbyggnad av i gång varande verksamhet att vänta. Det sammanlagda beloppet av löner till föreståndare och arbetsledare beräknas delta år uppgå till ca 1 630 000 kronor, varav följer att medelsbehovet för statsbidrag skulle uppgå till 815 000 kronor. Emellertid synes det i några fall tveksamt, huruvida verksamheten kommer igång under år 1956. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet kunna begränsas till 800 000 kronor.

Styrelsen har framhållit, att den omständigheten att bidragen till sistnämnda verksamhet hittills icke kunnat utgå med i utsikt ställda 50 % har väckt irritation och orsakat administrativa olägenheter för verkstä-

dernas styrelser, vilka i vissa fall hos huvudmännen måst begära tilläggsanslag. Huvudmännen för berörda verksamhet åsamkas årligen stora kostnader enbart för driften. Med hänsyn härtill och då verksamheten från arbetsmarknadssynpunkt är utomordentligt värdefull, finner styrelsen det synnerligen angeläget, att styrelsen i fortsättningen ges möjligheter att utbetala statsbidrag med 50 % av kostnaderna för arbetsledning vid ifrågasvarande verkstäder.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till (40 000 + 45 000 + 800 000) 885 000 kronor.

Statskontoret har anfört, att det begärda anslagsbeloppet bör kunna nedsättas rätt avsevärt. Under nuvarande arbetsmarknadsförhållanden synes nämligen anledning saknas att på sätt styrelsen föreslagit utöka det bidrag, som f. n. utgår till träningsverkstädernas och arbetscentralernas huvudmän. Med rådande brist på arbetskraft torde svårigheter ej föreligga att ordna här avsedda halvskyddade verksamhet med nu tillämpade ersättningsgrunder. Ovisshet synes vidare råda om i vilken utsträckning och vid vilken tidpunkt verksamheten kan komma att utsträckas till nya verkstäder. Slutligen finner ämbetsverket det vara angeläget, att utvecklingen på detta område icke sker i hastigare tempo än att behovet av särskilda bidrag av statsmedel för beredande av sysselsättning åt här avsedda partiellt arbetsföra kan tillförlitligt bedömas. I övrigt har styrelsens framställning icke givit statskontoret anledning till annat uttalande än att det torde kunna ifrågasättas, huruvida ökat bidrag bör utgå till Göteborgs stads arbetsklirik för att i större utsträckning än hittills utnyttja medicinska och psykologiska konsultationsmöjligheter.

Departementschefen

För innevarande budgetår står under detta anslag sammanlagt 559 000 kronor till förfogande. Arbetsmarknadsstyrelsen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till 885 000 kronor, vilket innebär en ökning med 326 000 kronor. Huvuddelen av ökningen faller på bidragen till träningsverkstäder och arbetscentraler och betingas främst av att ett betydande antal nya institutioner av detta slag tillkommit och beräknas tillkomma. Då bidragen utgår med högst 50 % av arbetsledarnas löner, har även de allmänna lönehöjningarna föranlett en ökning av medelsbehovet. Det är möjligt att nya institutioner inte kommer att etableras i den takt styrelsen beräknat och att medelsbehovet på grund härav blir något mindre än styrelsen antagit. I övrigt har jag i och för sig ingen erinran att göra mot styrelsens beräkning. Liksom styrelsen anser jag, att ifrågasvarande verksamhet fyller ett mycket angeläget behov. Jag kan emellertid i nuvarande läge inte tillstyrka en så betydande anslagshöjning som styrelsen föreslagit. Jag förordar, att anslaget höjes till 700 000 kronor, vilket innebär

en ökning med 141 000 kronor jämfört med det belopp som står till förfogande innevarande budgetår.

Med hänsyn till den fortgående utvidgningen av verksamheten bör det emellertid enligt min mening övervägas, huruvida icke för ifrågavarande bidrag kan fastställas så preciserade normer att bidragsgrunderna kan anges i en kungörelse och anslaget därefter ges karaktären av förslagsanslag. Det synes böra ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att närmare undersöka möjligheterna här till.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

[75] 12. **Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 100 000	2 152 832
1955/56 (statsliggaren s. 338)	2 300 000	
1956/57 (förslag)	2 650 000	

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 9 159 kronor. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 2 200 000 kronor beräknats till utbildningsbidrag, 50 000 kronor till läkarundersökningar, 45 000 kronor till psykotekniska anlagsprov och 5 000 kronor till upplysningsverksamhet.

Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ²⁶/₈ 1955) hemställt, att anslaget höjes med 510 000 kronor.

1. Utbildningsbidrag	395 000
2. Psykotekniska anlagsprov	15 000
3. Näringshjälp	100 000
	+ 510 000

Motivering

1. *Utbildningsbidrag*. Antalet beviljade utbildningar utgjorde 312 år 1950, 383 år 1951, 597 år 1952, 788 år 1953 och 913 år 1954. Behovet av arbetsvård i form av yrkesutbildning är alltjämt mycket stort och torde, i den mån arbetsvårdens utbildningsmöjligheter blir mera kända och kontakten mellan arbetsvården och sjukhus, anstalter m. fl. vidgas, komma att öka ytterligare. Styrelsen räknar därför med att antalet utbildningsfall

under nästa budgetår kommer att uppgå till minst 950. Med en erfarenhetsmässig nettokostnad av 2 775 kronor för fall och år skulle medelsbehovet utgöra 2 636 000 kronor. Nämnda belopp kan emellertid reduceras till 2 435 000 kronor, då det kan beräknas att ca 100 av de 950 utbildningsfallen kommer att såsom interna elever åtnjuta utbildning vid vanförestanstalternas yrkesskolor och därför endast i begränsad utsträckning belasta förevarande anslag. Vid beräkningarna har hänsyn icke tagits till det ökade utbildningsbehov som eventuellt kan uppstå på grund av ett ändrat arbetsmarknadsläge eller till den ytterligare utbyggnad av arbetsvården, som kan bli följderna av ett förverkligande av 1951 års vanförevårdsutrednings förslag.

Skolöverstyrelsen har i sin anslagsframställning för budgetåret 1956/57 i enlighet med av särskilda utredningsmän i maj 1954 framlagt förslag hemställt, att nuvarande anordning med vissa ekonomiska förmåner åt vuxna elever vid hantverksskolorna för blinda i Växjö och Kristinehamn ersättes med bidrag enligt de regler, som fastställts beträffande verksamheten för omskolning av partiellt arbetslösa m. fl. Skolöverstyrelsens förslag innebär vidare, att ansvaret för de egentliga yrkesutbildningsfallen vid skolorna skall övertagas av arbetsvårdsorganisationen, medan kostnaderna för s. k. orienteringsfall liksom hittills skall bäras av överstyrelsen, dock enligt samma grunder som gäller för arbetsvårdsfallen. I båda fallen förutsättes ekonomisk medverkan av vederbörande kommun. Arbetsmarknadsstyrelsen har i yttrande till skolöverstyrelsen över ifrågakvarande utredning tillstyrkt en dylik anordning. Genomförandet av nämnda förslag kommer för arbetsmarknadsstyrelsens del att innebära en till ca 60 000 kronor uppskattad ytterligare belastning av förevarande anslag under nästa budgetår.

Genom beslut den 30 juni 1955 har Kungl. Maj:t förklarat, att från flyktingläger under Förenta Nationernas Høge Kommissaries för Flyktingar mandat skulle för varaktig vistelse i Sverige mottagas bl. a. högst 60 tuberkulossjuka flyktingar jämte anhöriga till dessa. Enligt Kungl. Maj:ts beslut skall kostnaderna för omskolning och starthjälp för de sjuka och deras anhöriga bestridas i den ordning, som gäller beträffande i Sverige omhändertagna flyktingar i allmänhet. Kostnaderna för omskolning kommer att belasta ifrågakvarande anslag. Arbetsmarknadsstyrelsen räknar med att flyktingarna anländer till Sverige under hösten 1955. Flertalet av de sjukas anhöriga torde kunna beredas sysselsättning utan föregående omskolningsåtgärder. Vad de 60 tuberkulossjuka flyktingarna beträffar beräknar styrelsen att ett 40-tal kan komma att bli föremål för omskolningsåtgärder under nästa budgetår. Med en erfarenhetsmässig nettokostnad för liknande utbildningsfall av ca 2 500 kronor för fall och år, skulle alltså anslagsbehovet för utbildningsbidrag komma att öka med ytterligare 100 000 kronor för budgetåret 1956/57.

Styrelsen föreslår därjämte, i överensstämmelse med motsvarande förslag under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m., att styrelsen bemyndigas att av under händer varande medel förskottsvis bestrida på kommunerna belöpande andelar av ifrågavarande utbildningsbidrag.

2. *Psykotekniska anlagsprov.* Anlagsprövningarna har under föregående budgetår dragit en kostnad av 45 877 kronor. Antalet anlagsprövningar under nästa budgetår beräknas icke komma att understiga 350. Genomsnittskostnaden per anlagsprövning uppgår till ca 175 kronor, inklusive resekostnadsersättning och traktamente. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål uppskattas sålunda till ca 60 000 kronor.

3. *Näringshjälp.* Arbetsmarknadsstyrelsen har vid upprepade tillfällen hemställt om ett anslag å 100 000 kronor för beredande av näringshjälp (bidrag till anskaffande av egen rörelse, maskin- och verktygsutrustning o. d.) åt partiellt arbetsföra. Framställningarna har emellertid hittills icke vunnit bifall, då det ansetts, att dylik hjälp tills vidare endast borde lämnas av pensionsstyrelsen. Styrelsen finner sig nödsakad vidhålla sin uppfattning att avsaknaden av ifrågavarande arbetsvårdsform utgör ett hinder för en effektiv arbetsvård.

Yttranden

Pensionsstyrelsen har erinrat, att styrelsen tidigare vid olika tillfällen framhållit det nära sambandet mellan invalidpensionen och den invaliditetsförebyggande verksamhet, som beviljandet av näringshjälp innebär. Styrelsen anser alltjämt, att starka skäl talar för att ifrågavarande verksamhet får utvecklas under ledning av endast en statlig myndighet samt att denna bidragsgivning fortfarande i sin helhet bör bli kvar hos pensionsstyrelsen.

Statskontoret har anfört, att den av arbetsmarknadsstyrelsen angivna ökningen av antalet utbildningsfall med omkring 50 icke bör föranleda höjning av kostnaderna för yrkesutbildning m. m. med mer än högst 100 000 kronor. Det begärda anslaget till utbildningsbidrag bör på grund härav nedsättas med 295 000 kronor. Förslaget om bemyndigande för styrelsen att av under händer varande medel förskottsvis bestrida på kommunerna belöpande andelar av ifrågavarande bidrag bör bedömas i sammanhang med motsvarande förslag beträffande anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Under hänvisning till frågornas tidigare behandling avstyrker statskontoret att ytterligare medel beräknas till psykotekniska anlagsprov samt att medel för näringshjälp ställes till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande.

Departementschefen

Såsom chefen för ecklesiastikdepartementet anför denna dag vid anmälan av det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till omkostnader för läroanstalter för blinda bör arbetsmarknadsstyrelsens bidragsverksamhet för utbildning av partiellt arbetsföra i fortsättningen omfatta jämväl vuxna elever vid hantverksskolorna för blinda i Växjö och Kristinehamn. Styrelsens ifrågavarande verksamhet har vidare förutsatts skola omfatta erforderlig omskolning av de tuberkulossjuka flyktingar jämte anhöriga till dem, vilka enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 överförts till Sverige från flyktingläger under Förenta Nationernas beskydd. Då behovet av arbetsvård i form av yrkesutbildning alltså är mycket stort, torde även i övrigt en viss utbyggnad av verksamheten böra komma till stånd. Av nu anförda skäl förordar jag, att medelsanvisningen till utbildningsbidrag höjes med 350 000 till 2 550 000 kronor. Såsom styrelsen föreslagit bör styrelsen äga att av under händer havda medel förskottsvis bestrida på kommunerna belöpande andelar av ifrågavarande utbildningsbidrag.

Styrelsens förslag om ökad medelsanvisning till psykotekniska anlagsprov kan jag icke tillstyrka. Det ånyo framförda förslaget att medel för näringshjälp skall ställas till styrelsens förfogande synes icke heller böra bifallas. Anslaget bör därför uppföras med (2 300 000 + 350 000) 2 650 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 650 000 kronor.

[76] 13. **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet**

	Anslag	Nettoinkomst
1954/55	100	1 856 535
1955/56 (statsliggaren s. 339)	100	
1956/57 (förslag)	100	

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 5 707 584 kronor. Kungl. Maj:t har den 3 juni 1955 medgivit, att från anslaget må under budgetåret 1955/56 bestridas utgifter intill följande belopp i den mån medel för täckande av utgifterna finns disponibla å anslaget:

Kostnader för förrådens drift	800 000
Anskaffning av reservdelar	200 000
Anskaffning av förråd av arbetsmateriel	50 000
	Summa kronor 1 050 000

Kungl. Maj:t har vidare medgivit, att arbetsmarknadsstyrelsen, under angivna förutsättning, må under budgetåret 1955/56 disponera vid utgången av budgetåret 1954/55 outnyttjade medel, vilka genom Kungl. Maj:ts tidigare beslut anvisats till anskaffning av maskiner, redskap och förläggningsmateriel, dock att fråga om återanskaffning i stället för förslitna maskiner skall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. ^{26/8} 1955) beträffande medelsbehovet för innevarande budgetår anfört i huvudsak följande.

Inkomsterna av hyror och försäljningar beräknas till 2 500 000 kronor och tillgängliga medel under anslaget sålunda till (5 707 584 + 2 500 000) 8 207 584 kronor.

Beträffande utgifterna under anslaget beräknar styrelsen för anskaffning av maskiner, redskap och förläggningsmateriel 4 225 000 kronor, varav 3 225 000 kronor utgör outnyttjade medel, vilka genom Kungl. Maj:ts tidigare beslut anvisats för dylik anskaffning. Rörande skälen till att sistnämnda belopp icke tidigare tagits i anspråk hänvisar styrelsen till sin anslagsframställning för innevarande budgetår (V ht 1955 s. 171). För övriga utgifter under anslaget beräknas åtgå det av Kungl. Maj:t härför anvisade beloppet av tillhoppa 1 050 000 kronor. De totala utgifterna uppskattas alltså till (4 225 000 + 1 050 000) 5 275 000 kronor. Då tillgängliga medel under anslaget beräknats till 8 207 584 kronor, skulle vid utgången av budgetåret 1955/56 finnas en reservation av 2 932 584 kronor.

För budgetåret 1956/57 uppskattar styrelsen inkomsterna under anslaget till oförändrat 2 500 000 kronor, varför de under anslaget tillgängliga medlen skulle komma att uppgå till 5 432 584 kronor.

I fråga om utgifterna utgår styrelsen från att kostnaderna för maskinunderhållet kommer att öka. Drifkostnaderna — främst kostnader för reparationer å andra än egna verkstäder — bör därför uppräknas från 800 000 kronor till 1 000 000 kronor. För återanskaffning av maskiner, redskap och förläggningsmateriel räknar styrelsen med 1 500 000 kronor, motsvarande 10 % av maskinparkens återanskaffningsvärde. För anskaffning av reservdelar och förråd av arbetsmateriel beräknas oförändrat 200 000 resp. 50 000 kronor.

De sammanlagda utgifterna under budgetåret 1956/57 beräknas sålunda av styrelsen till (1 000 000 + 1 500 000 + 200 000 + 50 000) 2 750 000 kronor. Då å anslaget tillgängliga medel enligt det föregående beräknas uppgå till 5 432 584 kronor, hemställer styrelsen, att anslaget anvisas endast med ett formellt belopp.

Statskontoret har anfört, att medelsanvisningen i betraktande av nuvarande samhällsekonomiska läge bör begränsas i görligaste mån. Ämbetsverket erinrar, att föredragande departementschefen vid anmälan av 1955 års statsverksproposition (V ht s. 173) framhöll, att vid utläggande av beställningar hänsyn borde tagas till marknadsförhållandena. Detta gällde i

än högre grad beträffande återanskaffning för ersättande av försliten materiel. Enligt statskontorets mening bör de nu föreslagna anskaffningskostnaderna avsevärt nedsättas. Ej heller anses tillräckliga skäl ha förebragts för den föreslagna höjningen från 800 000 kronor till 1 000 000 kronor av kostnaderna för förrådets drift. I likhet med vad som f. n. gäller torde medelsanvisning för återanskaffning böra göras beroende av särskild prövning av Kungl. Maj:t.

Departementschefen

Vid 1952 års riksdag fattades beslut om att arbetsmarknadsstyrelsens maskinberedskap under de närmaste åren borde ökas till att avse behovet för sysselsättning av ca 3 000 man. Såsom jag anfört vid behandlingen av styrelsens avlöningsanslag anser jag anledning icke föreligga att i nuvarande läge överväga någon ytterligare ökning av denna beredskap. Den pågående upprustningen av maskinparken bör därför tills vidare begränsas till vad som motsvarar det nämnda sysselsättningsbehovet. Liksom tidigare bör härvid gälla, att hänsyn bör tagas till marknadsförhållandena vid utläggande av beställningar för såväl nyanskaffning av maskiner inom ramen för det beslutade programmet som återanskaffning för ersättande av förslitna maskiner. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning ställa erforderliga medel till styrelsens förfogande för nämnda ändamål. I övrigt föranleder styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget ingen erinran från min sida.

Slutligen torde jag i detta sammanhang få erinra om det bemyndigande, som riksdagen lämnat, att under innevarande budgetår avskrivna inom arbetsmarknadsverket uppkommande fordringar till belopp ej överstigande 500 kronor. Då behov härav torde komma att kvarstå jämväl i fortsättningen föreslår jag, att samma bemyndigande utverkas av riksdagen för nästa budgetår och att redogörelse i lämplig form sedermera lämnas riksdagen för meddelade avskrivningsbeslut.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1956/57, utan hinder av gällande bestämmelser angående avskrivning av kronans fordringar, besluta om avskrivning av fordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket, till belopp ej överstigande 500 kronor, beträffande vilken *antingen* omständigheterna ger vid handen att vederbörande icke kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömande ingen eller ringa möjlighet föreligger att framdeles uttaga betalning, *eller ock* åtgärder för fordringens bevakande och indrivande bedömes

förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna ej är ekonomiskt lönande, allt såvitt dylika åtgärder ändock icke anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden;

b) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

F. Bostadsbyggande m. m.

[77] 1. Bostadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	3 602 500	3 554 102
1955/56 (statsliggaren s. 340)	3 671 400	
1956/57 (förslag)	3 983 800	

Förslag om fördelning av arbetsuppgifter mellan bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{25/8} 1955) lagt fram förslag i fråga om fördelningen på styrelsen och länsbostadsnämnderna av arbetsuppgifter rörande dels långivningen i vad den avser flerfamiljshus och dels familjebostads- och bränslebidrag.

Beträffande låneärenden rörande flerfamiljshus har styrelsen erinrat, att den utflyttning av dylika ärenden till länsbostadsnämnderna som företagits med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 augusti 1952 hittills varit begränsad till kommuner, där övervägande antalet sådana hus inrymmer högst 16 lägenheter. Flera skäl talar för att man icke stannar vid den utflyttning som har kommit till stånd. Bl. a. riskeras att varken styrelsen eller länsbostadsnämnden blir tillräckligt insatt i vederbörande kommuns bostadsförsörjningsfrågor om behandlingen av de särskilda låneärendena och den förberedande bedömningen av frågor rörande bebyggelseplanering och särskilda markfrågor skall ankomma på länsorganet när det gäller enfamiljs- eller tvåfamiljshus men på centralorganet när det gäller flerfamiljshus. Å andra sidan bör beskaffenheten av de problem, som föreligger beträffande produktionen av bostäder i en del större orter, föranleda att den fortsatta utflyttningen ej blir total.

Styrelsen har funnit, att låneärenden rörande flerfamiljshus åtminstone tills vidare bör behållas hos styrelsen och således undantagas från utflyttning i vad de avser följande kommuner, nämligen Stockholms stad och till stockholmsområdet hörande 16 kommuner samt Södertälje, Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping och Huskvarna, Karlskrona, Hälsingborg, Landskrona, Malmö, Lund, Halmstad, Göteborg med Mölndal och Partille, Borås, Trollhättan, Karlskoga, Degerfors, Örebro, Västerås, Falun, Borlänge och Gävle. Beträffande alla andra kommuner bör länsbostadsnämnden handlägga även ärenden rörande flerfamiljshus. Undantagna från utflyttningen skulle bli 29 städer, 6 köpingar och 7 landskommuner i 14 län. I 10 län skulle utflyttningen bli total. Av de 920 preliminära ansökningar om lån för flerfamiljshus avseende 43 958 lägenheter, som under budgetåret 1954/55 inkom till bostadsstyrelsen, skulle 479 ansökningar avseende 14 197

lägenheter i stället ha ingivits till länsbostadsnämnd, om den omgruppering, som nu föreslås, hade varit verkställd vid budgetårets början.

Metoden för denna utflyttning förutsättes bli densamma som vid tidigare utflyttningar, vilket innebär, att behandlingen av nya ansökningar om preliminärt beslut övertages av nämnderna, medan ansökningar om slutligt beslut i ärenden, i vilka styrelsen förut har meddelat det preliminära beslutet, alltfört tills vidare skall ankomma på styrelsen.

Vad angår fördelningen av arbetsuppgifterna rörande familjebostads- och bränslebidrag har styrelsen anfört, att bidragsgivningen i städer och köpingar sedan den 1 oktober 1953 handhas av vederbörande förmedlingsorgan och att deras bidragsgivning övervakas direkt av bostadsstyrelsen. Ifrågavarande utflyttning medförde icke någon ändring för landskommunernas del. Bidragsgivningen liksom övervakningen handhas i denna del fortfarande av styrelsen i vad avser flerfamiljshus och av länsbostadsnämnderna i vad avser enfamiljs- och tvåfamiljshus.

En första fråga att ta ställning till, när en omfördelning av arbetsuppgifterna tages upp till behandling, är enligt styrelsen huruvida befogenheten att besluta om nya bidrag bör delegeras på landskommunerna. På grund av landskommunernas ofta svaga kamerala organisation — enligt en uppgift skulle 400 kommuner ännu icke ha kommunalkamrerare anställd — utgår styrelsen från att någon sådan delegering inte blir aktuell i en nära framtid. Vad som möjligen bör övervägas i denna riktning är att delegera befogenheten till ett begränsat antal landskommuner. Styrelsen är dock icke beredd att framlägga förslag härom redan nu.

Denna omständighet anser styrelsen dock ej böra hindra en mera generell omgruppering av arbetsuppgifterna mellan styrelsen och länsbostadsnämnderna. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Av betydelse för en sådan omgruppering är uppgiften att kontrollera kommunernas förvaltning av beviljade bidrag. Förvaltningen ankommer enligt 10 § gällande bidragskungörelse på förmedlingsorganet och har i stort sett samma förlopp i städer och köpingar som i landskommunerna. Städernas och köpingarnas ekonomiska ansvar för förvaltningen är emellertid reglerad i bidragsförfattningen, medan sådant ansvar icke stadgats för landskommunerna. Denna skillnad innebär, att en landskommun icke på samma sätt som en stad eller köping kan hållas ansvarig för förvaltrade bidragsmedel, varför dess utgifter ersättes även om de varit för stora. När den nuvarande ordningen för den kommunala ansvarigheten genomfördes beträffande städer och köpingar föreskrevs, att granskningen av deras redovisningar för mottagna bidragsmedel skulle göras endast stickprovsvis. För landskommunernas del har en motsvarande förenkling av arbetet icke kunnat ens i någon mån anbefallas med hänsyn till redogörarna och deras ansvar. Om landskommunernas ansvar för förvaltningen av beviljade bidrag utformas på samma sätt som för städerna och köpingarna, kan de statliga myndigheternas arbete med deras redovisningar genom införande av stickprovsgranskning få en rimligare omfattning än f. n. En sådan ordning skulle

icke medföra, att ökade arbetsuppgifter lades på förmedlingsorganen. Till frågan om deras arbete med förvaltningen av bidragen kan göras enklare — bl. a. genom en omläggning av lånebokföringen hos styrelsen — avser styrelsen att återkomma. Införandet av stickprovskontroll av landskommunernas redovisningar ställer krav på bl. a. enhetlig ledning och instruktion. Det är vidare gynnsamt om förutsättningar skapas för att granskningen skall kunna utföras i nära samråd med riksräkenskapsverket. Granskningen bör därför — såsom fallet redan är beträffande städer och köpingar — förläggas till bostadsstyrelsen.

Styrelsens överväganden har lett fram till att granskningen av kommunernas redovisningar bör utföras av samma myndighet som har hand om bidragsgivningen. Därest en sådan omläggning skall genomföras, bör även frågan om bidragsgivningen till familjer i flerfamiljshus lösas. Styrelsen föreslår, att denna utflyttas från styrelsen till länsbostadsnämnderna. Resultatet av styrelsens förslag skulle alltså bli å ena sidan, att all bidragsgivning (beslut om nya bidrag) skulle bli decentraliserad samt beträffande städer och köpingar såsom f. n. ankomma på kommunen, medan den beträffande övriga kommuner skulle ankomma på länsbostadsnämnderna, samt å andra sidan, att all granskning av de kommunala redovisningarna skulle bli centraliserad till bostadsstyrelsen och där utföras stickprovsmässigt.

Svenska landskommunernas förbund — som yttrat sig över styrelsens förslag rörande familjebostads- och bränslebidrag — har bl. a. anfört, att förslaget om en formell reglering av landskommunernas ansvar för förvaltningen av familjebostads- och bränslebidragen synes sakna praktisk betydelse. Redan nu handhas förvaltningen av bidragen som om ansvar för uppgiften åvilade kommunerna.

Enligt förbundsstyrelsens mening finns det anledning att nu vidta mera praktiskt inriktade åtgärder för att förenkla det tillkrånglade förfarandet vid bidragsgivning och redovisning. Förbundsstyrelsen föreslår därför, att en grundlig utredning företas beträffande möjligheterna att åstadkomma en önskvärd rationalisering av bidragsgivning och förvaltning. Ett steg på vägen mot förenkling vore att utflytta bidragsgivningen till landskommunerna på samma sätt som redan skett till städer och köpingar. En sådan decentralisering av bidragsgivningen skulle medföra betydande administrativa fördelar och därigenom en snabbare och smidigare handläggning av bidragsärendena. Problemen med bidragsgivningen synes inte behöva bli så stora att de inte skulle kunna klaras av kommunernas förmedlingsorgan. Förtroendemännen och tjänstemännen i landskommunerna sköter redan nu uppgifter, som i svårighetsgrad överträffar denna bidragsgivning. Om beslutanderätten utflyttas till landskommunerna på samma sätt som redan skett i fråga om städer och köpingar, framstår det som naturligt att i samband därmed även utforma regler för den kommunala ansvarigheten.

Statskontoret har inte funnit anledning till erinran mot bostadsstyrelsens förslag.

Bostadsstyrelsens anslagsframställning**Yrkanden**

Bostadsstyrelsen har (skr. ²⁵/₉ och ³⁰/₉ 1955) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 492 400 kronor.

Omorganisation och lönerogleringar	Ökning	Minskning
1. Kanslibyrån:		
1 förste byråsekreterare Ce 27 i st. f. amanuens ...	1 956	
1 kontorist Ce 13 i st. f. vikariatslöneförordnande	—	
2. Lånebyrån:		
1 förste byråingenjör Ce 29	21 756	
1 förste byråingenjör Ce 27	19 740	
1 byråingenjör Ce 25	17 784	
3 ingenjörer högst Ce 21	42 660	
1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. kanslibitråde Ce 11 ...	1 452	
1 biträde i reglerad befordringsgång	8 304	
Medel för tillfälliga förstärkningar		100 278
3. Vissa lönegradsfrågor	37 446	
Personalminskningar		
4. Kanslibyrån:		
1 tjänsteman Cg 17		12 252
1 biträde i reglerad befordringsgång		8 304
5. Tekniska byrån:		
1 arkitekt högst Cg 33 (deltid)		12 768
1 ingenjör högst Ce 21		14 646
Personalförstärkningar		
6. Kanslibyrån:		
2 biträden i reglerad befordringsgång	16 608	
7. Planeringsbyrån:		
1 förste aktuarie Ce 27	19 740	
8. Tekniska byrån:		
1 tvättkonsulent Ce 27	19 740	
1 amanuens	17 784	
1 byråingenjör Ce 25	17 784	
9. Byrån för teknisk-ekonomiska utredningar:		
1 förste byråingenjör Ce 27	19 740	

	Ökning	Minskning
10. Lånebyrån:		
Tillfällig personal	—	—
11. Sociala sektionen:		
3 biträden i reglerad befordringsgång	24 912	
Omräkningar		
12. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	30 739	
13. Omräkning av anslaget för budgetåret 1955/56	322 500	
	640 645	148 248
	+ 492 397	

14. En arvodestjänst och 11 extra ordinarie tjänster föreslås ombildade till ordinarie befattningar. 4 extra tjänster föreslås ombildade till extra ordinarie tjänster.

Motivering

1. Personalamanuensen på kanslibyrån har till största delen övertagit byråchefens uppgift att vara föredragande i personalärenden. Detta har möjliggjorts genom att ett vikariatslöneförordnande i 13 lönegraden, som 1953 inrättades för registratorsgöromål, kunnat tas i anspråk för personalamanuensens tidigare uppgifter att vara matrikelförare och svara för avlöningslistorna m. m. Löneställningen för personalamanuensen och detta biträde bör med anledning av de ändrade arbetsuppgifterna omprövas.

2. Under senare år har styrelsen vid upprepade tillfällen sökt påvisa de värden, som skulle vinnas genom en upprustning av lånebyråns värderingssektion. Styrelsens framställningar har endast föranlett, att sektionen i begränsad utsträckning förstärkts med medel för anställande av tillfällig personal. Värderingssektionens arbetsbörda är inte beroende av växlingarna i arbetet med de löpande låneärendena och den föreslagna utflyttningen till nämnderna minskar ej sektionens uppgifter. Det är därför icke tillfredsställande, att sektionen i större grad eller under längre tid blir hänvisad till tillfällig personal. När styrelsen nu föreslår inrättande av ett antal tjänster på värderingssektionen är förslaget begränsat så, att summan av lönerna för de nya befattningarna svarar mot en i stort sett lika stor minskning av de medel för tillfälliga förstärkningar, som tidigare beräknats för lånebyrån i sin helhet.

3. Under denna punkt har beräknats medel för dels sådana lönegradsuppflyttningar, varom vederbörande personalorganisation påkallat förhandlingar, och dels andra av styrelsen föreslagna uppflyttningar. Sistnämnda förslag avser uppflyttning av byråchefstjänsten på lånebyrån från Ca 37 med

personligt lönetillägg av 1 500 kronor till Cp 15, två förste byråingenjörstjänster i Ce 29 till befattningar för byrådirektörer i Ce 31, varav den ena på tekniska byråns tvätterisektion och den andra på lånebyrån, två ingenjörstjänster i högst Cg 21 på tvätterisektionen till Ce 25 resp. Ce 23, en förste byråingenjörstjänst på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar från Ce 27 till Ce 29 samt två kanslibiträdestjänster i Ce 11 till kontoristtjänster i Ce 13, varav den ena på sistnämnda byrå och den andra på planeringsbyrån.

4. Med ledning av erfarenheterna om arbetsbördan på kanslibyråns ombudsmannasektion beräknar styrelsen en minskning under avlöningsanslaget med ett belopp motsvarande avlöningen till en extra tjänsteman i 17 lönegraden och ett biträde i reglerad befordringsgång.

5. På grund av den föreslagna utflyttningen av låneärenden till länsbostadsnämnderna är styrelsen beredd att — på försök och tills vidare — avstå från en extra deltidstjänst för arkitekt, varigenom antalet sådana deltidstjänster på tekniska byrån skulle begränsas till fem, motsvarande $\left(\frac{3}{5} \times 5\right)$ tre extra heltidstjänster. Styrelsen räknar vidare med att antalet ingenjörstjänster på byrån kan minskas med en befattning i högst Ce 21.

6. För kanslibyråns kamerala sektion erfordras en årlig ökning med 2 å 3 biträden i anledning av lånestockens tillväxt.

7. En förstärkning av planeringsbyråns utredningssektion med en kvalificerad befattningshavare skulle möjliggöra en ändamålsenlig fördelning på sektionens befattningshavare av bostadspolitiskt motiverade specialundersökningar och övriga arbetsuppgifter.

8. Ifrågavarande förstärkning av tekniska byråns tvätterisektion har beräknats med hänsyn till de nya arbetsuppgifter, som sektionen kan komma att få vid bifall till bostadskollektiva kommitténs betänkande om tvätt (SOU 1955: 8). Den föreslagna amanuensjtjänsten erfordras dock redan vid nuvarande arbetsvolym.

9. På grund av de många nya byggnadssätt som framkommit på senare tid har arbetsbelastningen på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar kraftigt ökat. För att minska risken för att olämplig material och olämpliga konstruktioner kommer till användning är det angeläget att byrån förstärkes.

10. För budgetåret 1954/55 beräknades under styrelsens avlöningsanslag för tillfälliga förstärkningar ett belopp av 50 000 kronor för lånebyråns värderingssektion och 125 000 kronor för lånebyrån i övrigt eller inalles för lånebyrån 175 000 kronor. Vid 1955 års riksdag förutsattes, att personal inom ramen för det totala beloppet skulle komma att från arbetet med långivningen överföras till värderingssektionen. Efter de lönehöjningar som genomfördes per den 1 januari 1955 torde beloppet för tillfälliga förstärkningar på lånebyrån uppgå till 190 000 kronor. Under punkten 2 har sty-

relsen föreslagit, att detta belopp i samband med en omorganisation av värderingssektionen skall minskas med 100 278 kronor, varefter för tillfälliga förstärkningar skulle kvarstå ett belopp av ca 90 000 kronor. Utöver värderingssektionen är det numera endast flerfamiljshussektionen, som har förstärkts med anlåtande av här ifrågavarande medel. Med hänsyn till vad styrelsen vid beräkningen av medelsbehovet under lånefonden för bostadsbyggande anfört beträffande storleken av balansen av låneärenden rörande pågående och färdigställda företag samt omfattningen av den fortsatta långivningen, behöver flerfamiljshussektionen behålla sin nuvarande kapacitet ej endast under innevarande utan även under hela det följande budgetåret och detta trots den omfattande utflyttning till nämnderna av flerfamiljshusärenden som styrelsen föreslagit.

11. För budgetåret 1954/55 beräknade styrelsen, att personalen på sociala sektionen på grund av överflyttningen av bidragsgivningen till städer och köpingar samt införande av stickprovskontroll av deras redovisningar kunde minskas med sju biträden. Den i avlöningsstaten för nämnda budgetår beräknade reduktionen omfattade emellertid ytterligare fyra biträden. Då den kvarvarande personalen icke är tillräcklig för arbetsuppgifterna föreslår styrelsen en förstärkning med två biträden. I anledning av den nu föreslagna omgrupperingen på styrelsen och nämnderna av ifrågavarande arbetsuppgifter beräknar styrelsen en ytterligare förstärkning med ett biträde.

14. En till marksektionen knuten lantmätare, vilken sedan flera år är tjänstledig från sin befattning i lantmäteristyrelsen där han tillhör lönegrad Ca 31 bör beredas motsvarande ordinarie anställning hos bostadsstyrelsen. Den föreslagna ordinariesättningen av extra ordinarie tjänster avser befattningar för 2 expeditionsvakter i Ce 10, 4 förste kansliskrivare i Ce 17, 1 förste byråsekreterare i Ce 29 samt 4 byrådirektörer, varav 2 i Ce 31 och 2 i Ce 33. Vidare föreslås, att 1 assistenttjänst i Cg 19, 1 kontoristtjänst i Cg 13 och 1 kanslibiträdestjänst i Cg 11 ombildas till extra ordinarie tjänster.

Yttranden

Statens lönenämnd vill ej motsätta sig att ett vikariatslöneförordnande i 13 lönegraden på kanslibyråns allmänna sektion omändras till kontoristtjänst i Ce 13 eller att en kanslibiträdestjänst på lånebyråns värderingssektion uppflyttas till kansliskrivartjänst i Ce 15 och en liknande tjänst på planeringsbyråns statistiska sektion till kontoristtjänst i Ce 13. Nämnden vill vidare icke framställa erinran mot inplacering i lönegrad Ce 27 av de äskade tjänsterna som förste aktuarie på planeringsbyrån och förste byråingenjör på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar. Däremot föreligger enligt nämnden ej tillräckliga skäl för uppflyttning av en amanuens tjänst på kanslibyråns allmänna sektion till förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Nämnden kan ej heller tillstyrka höjning av byråchefstjänsten på lånebyrån från Ca 37 till Cp 15 eller av en förste byråingenjörstjänst i Ce 29 på samma

byrå till byrådirektörstjänst i Ce 31. Förslaget att inplacera de för värderingssektionen begärda båda tjänsterna som förste byråingenjörer i Ce 29 och Ce 27 anser nämnden ej böra bifallas. Därest förstärkning av ingenjörstjänsterna å sektionen är erforderlig, synes 25 lönegraden vara tillfyllest. Nämnden har intet att erinra mot att tjänsten som förste byråingenjör på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar höjes från Ce 27 till Ce 29 under förutsättning att krav på avgångsexamen från teknisk högskola uppställles. Den föreslagna uppflyttningen av ett kanslibitråde i Ce 11 på samma byrå till kontorist i Ce 13 anser nämnden ej böra beviljas. Beträffande styrelsens förslag att en arvodestjänst på lånebyråns marksektion omvandlas till byrådirektörstjänst i Ca 31 kan nämnden tillstyrka placering i högst 29 lönegraden. Beträffande tekniska byrån kan lönenämnden icke tillstyrka uppflyttning av befattningen som chef för tvätterisektionen från förste byråingenjör i Ce 29 till byrådirektör i Ce 31. Nämnden kan icke heller biträda de föreslagna uppflyttningarna av två ingenjörstjänster på samma sektion. I fråga om den begärda tjänsten som tvättkonsulent kan nämnden ej tillstyrka placering i högre lönegrad än Ce 25.

Statskontoret har anfört, att det i betraktande av rådande förhållanden icke lärer vara möjligt att nu bedöma om och i vad mån en ökning av bostadsproduktionen under de närmaste åren kan komma till stånd. Beaktas bör också i detta sammanhang de svårigheter, som föreligger att anskaffa för en ökad produktion erforderlig arbetskraft. I betraktande härav synes det icke påkallat att för budgetåret 1956/57 anvisa medel för en personalorganisation, som förutsätter utökad verksamhet på ifrågavarande område. Vid prövningen av nu föreliggande framställning om ökade anslag till avlöningar till befattningshavare i bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna vill statskontoret framhålla angelägenheten av att den översyn av organisationen kommer till stånd, som statskontoret förordade redan i sitt utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1953/54. Denna översyn har sedermera ansetts böra äga rum först sedan frågan om införande på bostadsområdet av ett system med statliga kreditgarantier blivit närmare prövad. Beträffande spörsmålet om den tilltänkta organisationsundersökningen är emellertid att märka, att bostadsstyrelsens föreliggande förslag innebär en högst betydande decentralisering av ärenden från styrelsen till länsbostadsnämnderna. Enligt statskontorets mening är det synnerligen angeläget, att en översyn av personalorganisationen företages i samband med utflyttningen av ärenden, så att därav föranledda organisationsändringar utan dröjsmål kan komma under närmare omprövning. I detta sammanhang torde även böra uppmärksammas förefintliga möjligheter att genom rationaliseringar nedbringa de avsevärda förvaltningskostnaderna på detta område. Statskontoret anser att någon ändring i den nuvarande fasta personalorganisationen icke bör vidtagas i avvaktan på resultatet av ifrågavarande översyn.

Departementschefen

Under senare år har en översyn av olika delar av bostadsstyrelsens organisation varit aktuell med anledning av de tidigare genomförda ändringarna beträffande ärendefördelningen mellan styrelsen, länsbostadsnämnderna och de kommunala förmedlingsorganen. Översynen har emellertid fått anstå i avvaktan på att frågan om införande av ett statligt kreditgarantisystem på bostadsområdet skulle kunna lösas. Någon slutlig lösning av detta problem har icke kunnat vinnas. Den av Kungl. Maj:t i december förra året beslutade utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor gör dock att den tilltänkta översynen lämpligen bör anstå ytterligare någon tid. Såsom jag närmare kommer att utveckla i det följande syftar utredningen till en allmän omprövning av den statliga bostadslånegivningen. Då utredningen, som skall bedrivas med största skyndsamhet, icke kan förutsättas bli utan återverkningar för den bostadspolitiska organisationen, torde denna under nästa budgetår böra bibehållas i huvudsak oförändrad.

Det anförda synes dock icke böra hindra att ställning nu tages till den av bostadsstyrelsen föreslagna omgrupperingen av arbetsuppgifter på styrelsen och länsbostadsnämnderna. Jag tillstyrker styrelsens förslag att utflyttningen till nämnderna av låneärenden rörande flerfamiljshus, vilken hittills varit begränsad till kommuner, där övervägande antalet sådana hus inrymmer högst 16 lägenheter, fortsättes i den takt och utsträckning, som styrelsen bedömer vara möjlig. Beträffande den föreslagna fördelningen av arbetsuppgifterna rörande familjbostadsbidrag och bränslebidrag anser jag i likhet med Svenska landskommunernas förbund, att det bör vara möjligt att gå ett steg längre än styrelsen har tänkt sig och jämställa landskommuner med städer och köpingar. Jag föreslår sålunda, att befogenheten att besluta om nya bidrag beträffande landskommunerna delegeras på förmedlingsorganen i dessa. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot styrelsens förslag i denna del, blir resultatet av mitt ställningstagande å ena sidan att beslutanderätten rörande nya bidrag skall ankomma på de kommunala förmedlingsorganen och å andra sidan att all granskning av deras redovisningar skall utföras stickprovsmässigt av bostadsstyrelsen. Med hänsyn till att en sådan omläggning torde kräva en viss förberedelse tid förordar jag, att densamma genomföres först fr. o. m. den 1 januari 1957.

Jag övergår härefter till att behandla bostadsstyrelsens anslagsframställning.

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anför vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör följande ändringar i löneställningen för tjänster hos styrelsen vidtagas. För kanslibyråns vidkommande bör en för ombudsmannaärenden avsedd byrådirektörstjänst i Ca 31 uppflyttas till Ca 33 samt två kanslibiträdestjänster i Ce 11 till

kontoristtjänster i Ce 13, varjämte en biträdestjänst i reglerad befordringsgång bör uppflyttas till kanslibitträdestjänst i Ce 11. På planeringsbyrån bör en amanuens tjänst uppflyttas till förste aktuarietjänst i Ce 27 och en kanslibitträdestjänst i Ce 11 till kontoristtjänst i Ce 13, på tekniska byrån en arkitekttjänst i Ce 29 till byrådirektörstjänst i Ce 31, på lånebyrån två kanslibitträdestjänster i Ce 11 till kontoristtjänster i Ce 13 och två biträdestjänster i reglerad befordringsgång till kanslibitträdestjänster i Ce 11, på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar en förste byråingenjörstjänst i Ce 27 till Ce 29 samt slutligen på sociala sektionen en förste byråsekreterartjänst i Ce 27 till Ce 29. Utöver vad nu sagts kan de under rubriken omorganisation och löneregleringar föreslagna lönegradsuppflyttningarna av tjänster icke tillstyrkas.

Styrelsen har i sistnämnda sammanhang föreslagit, att för lånebyråns värderingssektion skall inrättas ett antal tjänster mot avräkning av medel, som tidigare anvisats för tillfälliga förstärkningar av lånebyrån. Innan den förut nämnda utredningen angående bostadslånegivningen verkställdes bör enligt min mening en permanent förstärkning av sektionen icke övervägas. Jag kan alltså icke tillstyrka styrelsens förevarande förslag.

De av styrelsen föreslagna personalminskningarna omfattande en tjänst i Cg 17 och en biträdestjänst i reglerad befordringsgång på kanslibyrån samt en deltidstjänst för arkitekt i högst Cg 33 och en ingenjörstjänst i högst Ce 21 på tekniska byrån bör godtas.

Vad angår de föreslagna personalförstärkningarna har styrelsen räknat med att av de medel, som anvisats för tillfälliga förstärkningar av lånebyrån och som efter förra årets lönehöjningar uppgår till ca 190 000 kronor, kunna disponera ca 100 000 kronor för de nyssnämnda tjänsterna på värderingssektionen och återstoden för fortsatt förstärkning under nästa budgetår av byråns flerfamiljshussektion. I likhet med styrelsen finner jag skäl tala för att medel för tillfälliga förstärkningar av lånebyrån beräknas jämväl för nästkommande budgetår oaktat den omfattande utflyttning från styrelsen av flerfamiljshusärenden, som jag tillstyrkt i det föregående. För flerfamiljshussektionens vidkommande gör sig verkningarna av den föreslagna utflyttningen av ärenden icke gällande på en gång utan först efter hand som handläggningen av ärendena hinner övertagas av de olika nämnderna, vilket i sin tur förutsätter medverkan av sektionen bl. a. genom överläggningar med nämndernas personal och utarbetande av anvisningar till nämndernas ledning. Jag föreslår, att det nämnda beloppet av 190 000 kronor beräknas jämväl för nästa budgetår. Angelägenheten av att uppkommande möjligheter till inskränkning i lånebyråns personalorganisation till följd av den förordade decentraliseringen av långivningen tillvaratages utan dröjsmål motiverar att beloppet disponeras av Kungl. Maj:t, som bör äga

att efter närmare prövning av anmälda behov ställa medel till styrelsens förfogande.

Beträffande styrelsens övriga förslag till personalförstärkningar tillstyrker jag, att kamerala sektionen med hänsyn till lånestockens successiva tillväxt förstärkes med en biträdestjänst i reglerad befordringsgång och att samma förstärkning beräknas för sociala sektionen i anledning av den förordade centraliseringen till styrelsen av granskningen i bidragsärenden.

De nya tjänster, som styrelsen upptagit för tvätterisektionen, har till större delen gjorts beroende av bifall till bostadskollektiva kommitténs förslag i tvättfrågan (SOU 1955: 8), vilka jag närmare behandlat vid anmälan denna dag av det under fonden för låneunderstöd upptagna anslaget till lån till kollektiva tvätterier. Jag har därvid endast kunnat tillstyrka en mycket begränsad utökning av styrelsens nuvarande verksamhet på området. Med hänsyn härtill och i avvaktan på ytterligare erfarenheter av sektionens arbetsbörda är jag icke beredd att nu taga ställning till frågan om en förstärkning av denna. De personalförstärkningar som styrelsen i övrigt föreslagit kan jag icke biträda.

I anslutning till styrelsens förslag förordar jag, att ordinarie tjänster inrättas för en byrådirektör i Ce 33, en förste byråsekreterare i Ce 29, en förste kansliskrivare i Ce 17 och två expeditivvakter i Ce 10. Styrelsens förslag om extraordinariesättning av tjänster bör icke f. n. biträdas.

De av mig i det föregående förordade förslagen medför, med beaktande jämväl av omräkningsposterna, en ökning av medelsbehovet under anslaget med 312 400 kronor.

Jag beräknar de olika anslagsposterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 753 900 (+ 63 200) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 73 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 383 200 (— 69 400) kronor;

ersättningar till experter och sakkunniga 15 000 kronor;

rörligt tillägg 758 700 (+ 318 600) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för bostadsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för bostadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	753 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	73 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 383 200
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	15 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	758 700
	Summa kronor 3 983 800;

c) till *Bostadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 983 800 kronor.

[78] 2. **Bostadsstyrelsen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	555 000	536 793
1956/57 (statsliggaren s. 341)	555 000	
1956/57 (förslag)	555 000	

Bostadsstyrelsen har (skr. ²⁵/₈ 1955) föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. *Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot förslaget.

Departementschefen

Jag tillstyrker *bostadsstyrelsens* förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bostadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 555 000 kronor.

[79] 3. **Länsbostadsnämnderna: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 690 000	2 916 345
1955/56 (statsliggaren s. 342)	2 905 000	
1956/57 (förslag)	3 241 700	

Bostadsstyrelsen har (skr. ²⁵/₈ 1955) beträffande arbetsmängden hos länsbostadsnämnderna anfört i huvudsak följande. Antalet preliminära ansökningar om egnahemslån, som under budgetåret 1953/54 ökade med nära 6 000, har under budgetåret 1954/55 ökat ytterligare med ca 2 700 till 21 683. Även antalet slutliga ansökningar om egnahemslån har ökat. Den kontinuerliga ökningen av sistnämnda ansökningar medför ett stän-

digt ökat arbete, framför allt för kamreraren och den personal, som biträder honom med uppgifter i samband med utanordningen och förvaltningen av lånen. Antalet preliminära ansökningar om förbättringslån uppgick under budgetåret till 12 146, vilket antal i stort sett kan betraktas som konstant. Den tendens mot mera omfattande förbättringsarbeten, som tidigare framträtt, synes dock fortsätta. Det totala antalet ansökningar (preliminära och slutliga) om egnahemslån och förbättringslån utgjorde under budgetåret 1954/55 53 641 mot 48 127 året förut. Arbetsbalansen ifråga om både egnahemslån och förbättringslån har ökat betydligt och omfattade vid utgången av budgetåret 1954/55 totalt 18 135 ärenden. I balansen ingick ca 3 000 färdigbehandlade ansökningar, som icke kunnat beviljas på grund av att utrymme härför saknades i de fastställda lägenhets- och medelsramarna. Redan det antal ärenden, som under budgetåret kunnat rymmas inom dessa ramar, representerar dock en arbetsbelastning, som på längre sikt överstiger arbetskapaciteten hos den nuvarande personalstyrkan. Antalet till länsbostadsnämnderna inkomna eller från bostadsstyrelsen överlämnade ärenden rörande lån till flerfamiljshus ökade under budgetåret 1954/55 till 510 avseende 9 579 lägenheter. Den ytterligare utflyttning till nämnderna av dylika ärenden, som styrelsen föreslagit, torde komma att öka nämndernas arbetsbörda med drygt 500 ärenden avseende ca 15 000 lägenheter. Under det gångna budgetåret har flerfamiljshusärendena berett en del nämnder stora bekymmer på grund av personalsituationen. En förstärkning av den personal hos länsbostadsnämnderna som sysslar med dessa låneärenden är därför erforderlig, även om någon ytterligare utflyttning av sådana ärenden icke skulle komma ifråga.

Det totala antalet ansökningar (preliminära och slutliga) om familjebostads- och bränslebidrag ökade under förra budgetåret från 10 024 till 11 746. Enligt det förslag, som styrelsen framlagt beträffande omfördelning av arbetsuppgifterna på styrelsen och nämnderna, kommer bidragsgivningen avseende familjer boende i flerfamiljshus i landskommuner att utflyttas till nämnderna. Det kan beräknas, att antalet bidragsärenden för nämndernas del härigenom kommer att öka med ca 2 500.

Yrkanden

Bostadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 634 000 kronor.

1. Lönerogleringar

17 länsbostadsdirektörer Ce 31—Ce 33	14 256
24 förste byråingenjörer Ce 27—Ce 29	24 456
5 ingenjörer Ce 23 —byråingenjörer Ce 25	6 348
3 ingenjörer Ce 21—Ce 23	4 752

1 kontorist Ce 13 — kansliskrivare Ce 15	576
6 kanslibiträden Ce 11 — kansliskrivare Ce 15	5 868
17 kanslibiträden Ce 11 — kontorister Ce 13	7 326
2. Personalförstärkningar	
Tillfällig personal	315 000
3. Omräkningar	
Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång	26 622
Omräkning på grund av beslutade löneregleringar	229 500
	<u> </u>
	+ 634 704
4. 35 extra ordinarie tjänster föreslås uppförda på ordinarie stat och 3 extra tjänster på extra ordinarie stat.	

Motivering

1. Under det gångna budgetåret har styrelsen verkställt en översyn av länsbostadsnämndernas personalorganisation i anledning av de förändringar, som nämndernas arbetsuppgifter undergått sedan tjänsteförteckningsrevisionen och löneregleringen för biträdespersonal ägde rum. De föreslagna löneregleringarna är resultatet av denna översyn.

2. Arbetet hos länsbostadsnämnderna har under förra budgetåret kännetecknats av en ytterst besvärande personalbrist. Styrelsen har i viss utsträckning måst stationera egna befattningshavare hos nämnderna, då personalsituationen blivit kritisk. Det är nödvändigt, att nämnderna erhåller en personalförstärkning av sådan omfattning, att de kan utöva sin verksamhet på ett sätt, som är försvarligt både med hänsyn till befattningshavarnas hälsa och till de ekonomiska värden nämnderna förvaltar. Nämnderna har begärt en sammanlagd förstärkning med 19 ingenjörer och 20 biträden. Styrelsens egna beräkningar ger dock till resultat att personalökningen kan begränsas något. Då det möter stora svårigheter att beräkna den effekt, som den föreslagna utflyttningen av flerfamiljshusärenden kommer att få för de särskilda nämnderna, synes det ej lämpligt att beräkna det antal ingenjörer och biträden med vilket varje nämnd bör förstärkas under nästa budgetår. Styrelsen finner det lämpligare, att anslaget ökas med ett avrundat belopp av 315 000 kronor. Dessa medel bör i huvudsak användas för anställande av ingenjörer i högst 21 lönegraden och biträden i reglerad befordringsgång. Styrelsen bör emellertid även, i den mån så befinnes lämpligt, kunna inrätta dels ett antal kanslibiträdestjänster, avsedda för personal som utan att ha förvärvat teknisk utbildning kan biträda ingenjörspersonalen med beräkning av byggnadskostnader, och dels ett mindre antal förordnanden för sådan personal att bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i 13 lönegraden.

4. Enligt grunderna för reglerad befordringsgång bör antalet kontors-

biträdestjänster i Ca 8 ökas med 11 till 36, av vilka 15 beräknas belasta ordinarieposten. Då länsbostadsnämnderna har arbetat i sju år och deras verksamhet i stort sett stabiliserats, bör en successiv överföring av tjänster till ordinarie stat påbörjas. Styrelsen inskränker sig emellertid nu till att föreslå ordinariesättning av samtliga länsbostadsdirektörstjänster. Styrelsen föreslår därjämte, att en ingenjörstjänst i Cg 23 och två dylika tjänster i högst Cg 21, vilka inrättades år 1955, uppföres på extra ordinarie stat.

Yttranden

Statskontoret har uppmärksammat, att bostadsstyrelsen under budgetåret 1954/55 själv verkställt en översyn av länsbostadsnämndernas personalorganisation. Enligt denna översyn skulle icke mindre än 73 befattningar uppflyttas i högre lönegrad, varjämte styrelsen för tillfällig arbetskraft vid nämnderna hemställt om ett belopp av 315 000 kronor för budgetåret 1956/57. Då utflyttningen av låneärenden till nämnderna beräknats skola äga rum successivt, synes det statskontoret ligga närmast till hands, att även det belopp, som kan komma att ställas till förfogande för tillfällig arbetskraft, fördelas på de olika nämnderna allt efter som den av statskontoret i det föregående förordade översynen av personalorganisationen för bostadsstyrelsen hinner pröva om och i vad mån behov därav föreligger. I avvaktan på resultatet av denna granskning anser statskontoret, att någon ändring icke bör vidtagas av den nuvarande fasta personalorganisationen.

Statens lönenämnd har icke funnit tillräckliga skäl för en förbättring av länsbostadsdirektörernas eller förste byråingenjörernas löneställning. Nämnden har däremot icke något att erinra mot uppflyttning av 5 ingenjörer i Ce 23 till byråingenjörer i Ce 25 och icke heller mot att en ingenjör i Ce 21 vid vardera länsbostadsnämnden i Kronobergs och Kristianstads län inplaceras i Ce 23. Uppflyttning från 21 till 23 lönegraden av en för länsbostadsnämnden i Södermanlands län beräknad tjänst vill nämnden ej tillstyrka. Den föreslagna höjningen av en kontoristtjänst till kansliskrivartjänst kan nämnden icke tillstyrka. De för uppflyttning till kansliskrivartjänst eller kontoristtjänster föreslagna kanslibiträdestjänsterna synes samtliga böra placeras i 13 lönegraden.

Departementschefen

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör i anslutning till bostadsstyrelsens förslag 2 länsbostadsdirektörstjänster uppflyttas från Ce 31 till Ce 33, 3 förste byråingenjörstjänster från Ce 27 till Ce 29, 3 kamrerartjänster från Ce 25 till Ce 27, 5 ingenjörstjänster i Ce 23 till byråingenjörstjänster i Ce 25 och 2 ingenjörstjänster i högst Ce 21 till Ce 23, var-

jämte 1 kontoristtjänst i Ce 13 och 2 kanslibiträdestjänster i Ce 11 bör utbytas mot kansliskrivartjänster i Ce 15, 21 kanslibiträdestjänster i Ce 11 ersättas med kontoristtjänster i Ce 13 samt slutligen 2 biträdestjänster i reglerad beföringsgång ombildas till kanslibiträdestjänster i Ce 11. I övrigt kan de under rubriken löneregleringar upptagna förslagen icke tillstyrkas.

Beträffande det av bostadsstyrelsen anmälda medelsbehovet för tillfälliga personalförstärkningar får jag erinra om den av Kungl. Maj:t nyligen beslutade utredningen av vissa bostadspolitiska frågor. Utredningen avser att, såsom jag närmare utvecklar i annat sammanhang, möjliggöra en allmän omprövning av den statliga bostadslånegivningen bl. a. i förenklande syfte och blir sålunda av betydelse jämväl för utformningen av den framtida bostadspolitiska organisationen. I avvaktan på resultatet av utredningen, som skall bedrivas med största skyndsamhet, bör därför även med beaktande av den ökning i nämndernas arbetsuppgifter, som följer med den föreslagna utflyttningen av flerfamiljshusärenden, endast strängt begränsade åtgärder nu komma i fråga för att tillgodose behovet av personalförstärkning inom nämnderna. Jag föreslår, att det belopp av 50 000 kronor som för innevarande budgetår anvisats under icke-ordinarieposten av anslaget för tillfälliga personalförstärkningar med inräknande av rörligt tillägg höjes till 110 000 kronor.

Styrelsens beräkning av medelsbehovet under omräkningsposterna torde böra godtas.

Vad angår de begärda ordinariesättningarna av tjänster kan jag endast tillstyrka, att antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 i enlighet med styrelsens förslag ökas med 11 till 36. Vidare biträder jag styrelsens förslag att tre extra ingenjörstjänster, varav en i Cg 23 och två i högst Cg 21, inrättas som extra ordinarie.

På grund av de av mig förordade förslagen ökas medelsbehovet under anslaget med 336 700 kronor. Jag beräknar anslagsposterna sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 89 800 (+ 37 800) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 75 000 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 234 800 (+ 50 600) kronor;

ersättningar till experter och sakkunniga 280 000 kronor;

rörligt tillägg 562 100 (+ 248 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsbostadsnämnderna, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	89 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 234 800
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	280 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	562 100
Summa kronor 3 241 700;	

c) till *Länsbostadsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 241 700 kronor.

[80] 4. **Länsbostadsnämnderna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	662 000	643 413
1955/56 (statsliggaren s. 342)	677 000	
1956/57 (förslag)	729 000	

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{25/8} 1955) hemställt, att anslaget höjes med 94 000 kronor.

1. Reseersättningar	10 000
2. Lokalkostnader	37 000
3. <i>Expenser</i>	47 000
	+ 94 000

Motivering

1. *Reseersättningar*. Utgifter 1953/54 254 328, 1954/55 248 349; anslag 1955/56 290 000. — Arbetsbelastningen hos nämnderna har medfört, att tjänstemännens resor icke har fått önskvärd omfattning, vilket varit till men för verksamheten. Nämnderna har uppskattat medelsbehovet för reseersättningar till 327 000 kronor. Styrelsen anser, att medelsanvisningar kan begränsas till 300 000 kronor.

2. *Lokalkostnader*. Utgift 1954/55 172 325; anslag 1955/56 149 000. — För nästa budgetår beräknas lokalkostnaderna inkl. generell hyreshöjning till 186 000 kronor.

3. *Expenser*. Utgift 1953/54 376 624, 1954/55 214 360; anslag 1955/56 231 000. — Den föreslagna personalförstärkningen för budgetåret 1956/57 föranleder nyanskaffning av kontorsmöbler och maskiner till en kostnad av ca 55 000 kronor. Hela denna kostnad jämte kostnaderna för de orga-

nisatoriska förändringar, som i övrigt är avsedda, kan icke rymmas inom nuvarande anslag. Posten bör räknas upp med 47 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har anført, att någon ändring av anslagsposten till reseersättningar knappast synes behövlig med hänsyn till belastningen. Den begärda ökningen av anslagsposten till expenser bör bli beroende av den omfattning, i vilken personal kommer att nyanställas i nämnderna.

Departementschefen

Till reseersättningar bör som statskontoret funnit beräknas oförändrat belopp. I överensstämmelse med styrelsens förslag bör till lokalkostnader beräknas ytterligare 37 000 kronor. Beträffande anslagsposten till expenser tillstyrker jag en med 15 000 kronor ökad medelsanvisning. Anslaget bör sålunda uppföras med (677 000 + 52 000) 729 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsbostadsnämnderna*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 729 000 kronor.

[81] 5. Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	13 200 000	14 587 825
1955/56 (statsliggaren s. 343)	25 000 000	
1956/57 (förslag)	60 000 000	

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för sådan eftergift å ränta och amortering beträffande tertiär- och egnahemslån, som lämnas låntagare i anledning av att räntekostnaderna å underliggande krediter överstiger den vid resp. låns beviljande garanterade räntan.

Sedan 1955 års riksdag efter förslag i propositionen nr 194 bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser beträffande eftergifter i fråga om ränta och amortering å tertiärlån och egnahemslån, som kunde befinnas erforderliga i anledning av det efter den 18 april 1955 höjda ränteläget, har Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 utfärdat kungörelser (nr 477 och 478) om ändrad lydelse av 13 resp. 12 §§ gällande kungörelser om egnahemslån samt tertiär- och tillägglån, varvid samtidigt meddelats övergångsbestämmelser beträffande lån, som beviljats med stöd av äldre författningar i ämnet. De nya bestämmelserna gäller fr.o.m. den 1 maj 1955.

Ifrågavarande bestämmelser innebär i huvudsak följande. Med undantag för nybyggda en- och tvåfamiljshus må eftergift beviljas med belopp högst

motsvarande skillnaden mellan den av låntagaren erlagda räntan och en ränta av, då fråga är om lån beviljade med stöd av gällande lånekungörelser och avseende hus färdigställda tidigast den 1 januari 1951, 3 % för primärlån och däremot svarande ränta för sekundärlån samt, då fråga är om annat lån, den i vederbörande kungörelse angivna räntan ökad med en halv procent, d. v. s. för primärlån antingen 3,5 % eller 4 %.

I fråga om lån för nybyggnad av en- och tvåfamiljshus innebär de nya bestämmelserna att eftergiftens storlek icke får överstiga följande belopp per år:

Lån beviljat med stöd av kungörelsen	Enfamiljshus kr.	Tvåfamiljshus kr.
nr 636/1941 eller 569/1942	100	150
nr 546/1948:		
a) om huset färdigställts före den 1 januari 1951	175	275
b) om huset färdigställts vid en senare tidpunkt ...	350	525

Vidare har stadgats, att därest den låntagaren enligt nu angivna bestämmelser tillkommande räntesubventionen skulle överstiga vad låntagaren har att erlægga såsom ränta och amortering å tertiärlånet eller egnahemslånet, det överskjutande beloppet må tillerkännas låntagaren kontant.

Bostadsstyrelsen har (skr. ²⁵/₈ 1955) erinrat, att diskontohöjningen den 18 april 1955 medförde en höjning av räntesatserna för primär- och sekundärkredit. F. n. gäller en räntesats på 4,75 % för obundna och 4,6 % för bundna primärlån. Enligt beslut av styrelsen skall vid tillämpningen av tertiär- och egnahemslånekungörelserna nämnda räntesatser anses utgöra lånemarknadsränta. För obundna och bundna sekundärlån har lånemarknadsräntan fastställts till 5,25 resp. 5,1 %. Ränthöjningen har föranlett vissa ändringar av gällande bestämmelser om ränteeftergifter, vilka trätt i kraft den 1 maj 1955. Med beaktande av de fastställda ändringarna har styrelsen gjort följande reviderade beräkning av utgifterna under innevarande budgetår.

Ränteeftergifterna för flerfamiljshus kommer i huvudsak att avse perioden juli 1954—juni 1955. Det höjda ränteläget och de ändrade bestämmelserna kommer att endast för två månader vara bestämmande för eftergifternas storlek. För den övriga delen av tolv månadersperioden gäller således tidigare ränteläge och bestämmelser. Under budgetåret torde dock ränteeftergifter icke kunna utgå till alla de företag, som är berättigade därtill. För de företag, som tidigare ej haft ränteeftergifter, d. v. s. företag med lån enligt äldre kungörelser torde sannolikt beräkningen och utbetalningen av ränteeftergifterna icke medhinnas förrän under budgetåret 1956/57. För övriga företag beräknas utgifterna för ränteeftergifter till ca 19 500 000 kronor. Ränteeftergifterna för enfamiljs- och tvåfamiljshus kommer i huvudsak att avse kalenderåret 1954. Detta innebär, att det gamla

ränteläget och de äldre bestämmelserna avgör ränteeftergifternas storlek. Utgifterna har beräknats till ca 4 200 000 kronor. De totala utgifterna för ränteeftergifter under budgetåret 1955/56 kan sålunda beräknas till ca 23 700 000 kronor.

Styrelsens beräkning av utgifterna för ränteeftergifter under nästa budgetår har gjorts utifrån den förutsättningen att det nuvarande ränteläget består under hela den period, vilken ränteeftergifterna avser eller t. o. m. juni 1956. Beräkningen bygger enligt styrelsen på många, i vissa fall osäkra antaganden, vilka icke kan verifieras förrän en fullständig genomgång gjorts av berörda låneärenden. I enlighet med det anförda beräknar styrelsen utgifterna för ränteeftergifter för flerfamiljshus — avseende perioden juli 1955—juni 1956 — till ca 47 600 000 kronor. Ränteeftergifterna för en- och tvåfamiljshus kommer att avse kalenderåret 1955, vilket innebär att det gamla ränteläget och de äldre bestämmelserna avgör eftergiftens storlek för en tredjedel av perioden. Utgifterna har beräknats till ca 12 700 000 kronor. De totala utgifterna under budgetåret 1956/57 beräknas sålunda till avrundat 60 000 000 kronor. Styrelsen förutsätter därjämte, att från anslaget skall liksom tidigare bestridas förluster å förskottade kostnader för projekteringsarbeten enligt 32 § kungörelsen om egnahemslån och förbättringslån.

Med hänvisning till det anförda beräknar styrelsen anslagsbehovet för budgetåret 1956/57 till 60 000 000 kronor.

Statskontoret har ej haft något att erinra mot bostadsstyrelsens förslag.

I detta sammanhang torde få anmälas att *bostadsstyrelsen* (skr. 3/11 1955) överlämnat en inom styrelsens ombudsmannasektion utarbetad promemoria med förslag till ändringar i de förut redovisade nya bestämmelserna beträffande ränteeftergifter i syfte särskilt att åstadkomma förenklingar i det administrativa förfarandet. Vid den efterföljande redogörelsen för huvudragen i förslagen skiljes mellan de frågor som rör flerfamiljshus och de som avser en- och tvåfamiljshus.

Beträffande det nuvarande förfarandet vid beräkning av ränteeftergift för flerfamiljshus anföres i promemorian bl. a. följande.

Som allmän regel gäller att ränteeftergift för flerfamiljshus kan utgå under en tid av högst tio år, räknat från den dag då bottenkrediten placerats i enlighet med bestämmelserna i det slutliga beslutet. Vid fastställandet av den dag, från vilken ränteeftergift i det särskilda fallet skall beräknas, måste även iakttagas att eftergift ej kan utgå förr än lägenheterna i den statligt belånade byggnaden färdigställts för inflyttning. I det slutliga lånebeslutet anges antingen att frågan om ränteeftergift skall prövas senare eller att eftergiften skall utgå efter vissa närmare angivna grunder. I båda dessa fall framgår emellertid av lånebeslutet, hur stor del av den underliggande krediten, som regelmässigt beräknas belöpa på primärlån och sekundärlån.

Det ligger i sakens natur, att ränteeftergift principiellt endast i efterhand bör tillgodoföras låntagaren, och att i början av det statliga lånets löptid

en viss eftersläpning måste förekomma, delvis beroende på att statslånet utbetalas senare än bottenkrediten. För flerfamiljshus beräknas ränteeftergiften för varje kalenderhalvår och avdrages på nästkommande annuitetsavi för det statliga lånet. Eftergiften gottskrives därmed låntagaren ett halvår i efterskott.

Under hänvisning till att de nya reglerna beträffande ränteeftergift medfört ett omfattande arbete inom styrelsen med att bl. a. gruppera de statliga lånen med hänsyn till de för bottenkrediten garanterade räntesatserna diskuteras härefter frågan om övergång till schablonberäkning av ifrågasvarande ränteeftergifter.

Då den tidpunkt från vilken låntagaren första gången skall gottskrivas ränteeftergift i regel ej sammanfaller med närmast föregående kalenderhalvårs början kan en schablonberäkning ej tillämpas första gången, då eftergift skall utgå. Det anses emellertid möjligt att för tiden därefter vinna en icke obetydlig tidsbesparing och förenkling i det nuvarande förfarandet — vilket berör kreditinstitut, kommunala förmedlingsorgan och de statliga lånebeviljande organen — om ränteeftergift icke behöver beräknas på återstående kapitalskuld varje halvår i efterhand såsom nu är fallet utan i stället fastställs att utgå med visst belopp per halvår för en kommande längre period. I avvaktan på viss erfarenhet av systemets tillämpning anses schablonberäkningen tills vidare böra begränsas till en femårsperiod. Beträffande sekundärlånen förutsättes att en beräknad genomsnittlig återstående kapitalskuld under perioden lägges till grund för fastställandet av ränteeftergiftens belopp. Som utgångspunkt för denna femårsperiod bör av praktiska skäl tagas det halvårsskifte, som följer närmast efter den dag då tertiärlånet utbetalats, varvid man torde kunna bortse från då eventuellt verkställda amorteringar på sekundärlånet. För äldre lån torde man vid beräkandet av den genomsnittliga kapitalskulden för en femårsperiod böra utgå från de för det lånebeviljande organet kända kapitalskuldena per den 31 december 1955 på den underliggande krediten.

I promemorian framhålles att likviditetssvårigheter med all säkerhet skulle komma att uppstå för många bostadsföretag vid en fortsatt tillämpning av det nuvarande systemet med tillgodoförande av ränteeftergift ett halvår i efterskott. Eftergiftsbelopp bör därför framdeles lämnas låntagarna om möjligt samtidigt med att lånekostnaderna erlägges för underliggande krediter. Detta kan dock ej åstadkommas på annat sätt än att den på ett kalenderhalvår belöpande räntan gottskrives låntagaren vid utgången av samma halvår. Den avsedda schablonberäkningen av ränteeftergiftens belopp för visst antal halvårslikvider är emellertid en förutsättning härför. Vissa säkerhetsåtgärder måste vidtagas för att eftergift ej oriktigt skall utbetalas. Då erforderlig kontroll ej kan utövas av det lånebeviljande organet ensamt, bör bostadsstyrelsen utfärda instruktioner för förmedlings-

organen att endast under vissa närmare angivna förutsättningar utbetala eftergiftsbelopp kontant till låntagaren. De fördelar, som för låntagarna och kreditinstituten kommer att vinnas vid tillämpningen av den föreslagna schablonberäkningen av ränteeftergiften för flerfamiljshus, anses mer än väl uppväga de nackdelar, som är förenade med systemet i form av ökade krav på vaksamhet och kontroll.

Vad härefter angår ränteeftergiftsberäkningen för en- och tvåfamiljshus erinras i promemorian, att de nya bestämmelserna skiljer mellan nybyggnader och ombyggnader. Beträffande nybyggnader har införts en schablonmetod vid beräkning av eftergiftens belopp, medan för ombyggnader ränteeftergift skall såsom förut utgöra skillnaden mellan den godtagna faktiska räntan och den garanterade räntan.

I fråga om den införda schablonberäkningen för *nybyggnader* anföres bl. a., att den efter diskontohöjningen i april 1955 medgivna ökningen av ränteeftergiftens storlek medför, att eftergiftens belopp, som nu räknas per år, i många fall kommer att överstiga halvårsannuiteten på det statliga lånet. Enligt de nya bestämmelserna skall dylikt överstigande belopp tillerkännas låntagaren kontant. Detta förhållande anses motivera, att ränteeftergiften för en- och tvåfamiljshus för tid efter den 31 december 1955 bör gottskrivas låntagare halvårsvis på samma sätt som f. n. gäller för flerfamiljshus, enär ett omfattande system med kontantutbetalningar eljest kan uppkomma. För att detta skall kunna ske bör eftergiftens belopp per kalenderhalvår avrundas till jämnt belopp, vilket medför att de fastställda årliga ränteeftergiftsbeloppen, då det gäller en halvårsperiod, bör utgå för en- och tvåfamiljshus, som färdigställda före den 1 januari 1951, med 85 resp. 135 kronor och för senare färdigställda sådana nybyggnader med 175 resp. 260 kronor.

I detta sammanhang erinras att styrelsen äger att, om särskilda förhållanden föranleder därtill, föreskriva att eftergift må utgå med annat belopp än de enligt schablonmetoden fastställda. Därmed torde åsyftas fall, då fördjupning av egnahemslånet medgivits. Schablonbeloppen minskas därvid procentuellt i förhållande till fördjupningen av egnahemslånet. För att i möjligaste mån förenkla tillämpningen av schablonmetoden anses de procentuella reduceringarna av schablonbeloppen böra tillämpas regionalt, så att för samtliga egnahemslån, som beviljats för nybyggnadsföretag inom ett sådant område där fördjupning har medgivits, samma reducering av schablonbeloppet kommer att vidtagas, oavsett om dylik fördjupning skett eller ej.

För att ytterligare förenkla det administrativa förfarandet vid beräkning av ränteeftergift framlägges i promemorian förslag om schablonberäkning jämväl för *ombyggnadsföretag*. Förslaget bygger på den metod för schablonmässig beräkning av ränteeftergiften, som fastställdes för nybyggda enfamiljshus och baserats på ett genomsnittligt belåningsvärde av 40 000 kronor.

I promemorian framhålles att belåningsvärdet för ombyggnader i regel torde variera mellan 20 000 kronor och 30 000 kronor. Väljes 24 000 kronor som ett genomsnittligt belåningsvärde för ombyggda enfamiljshus, skulle ränteeftergiften kunna bestämmas till 60 % av det belopp, som utgår för nybyggda enfamiljshus. För enstaka fall kan ombyggnadskostnaden uppgå till väsentligt lägre belopp än 20 000 kronor. Den schablonmässigt bestämda ränteeftergiften skulle därvid bli väl hög. Detta anses emellertid kunna undvikas om i det slutliga lånebeslutet föreskrives, att ett lägre procenttal än 60 skall gälla för bestämning av ränteeftergiften. Enligt den framlagda beräkningsmetoden skulle ränteeftergiften i normala fall utgå med 210 kronor för ombyggda enfamiljshus färdigställda fr. o. m. den 1 januari 1951. Motsvarande schematisering förutsättes emellertid kunna ske även i fråga om beräkningen av ränteeftergifter för andra ombyggnader av en- och tvåfamiljshus. Ränteeftergiften skulle sålunda i samtliga fall kunna fastställas till 60 % av de årliga ränteeftergiftsbeloppen för nybyggnader.

Beträffande den tidpunkt, från vilken ränteeftergift första gången skall beräknas, anföres i promemorian i huvudsak följande.

Enligt 1948 års kungörelse kan ränteeftergift utgå under 10 år efter den underliggande kreditens upptagande. I vad gäller utgångspunkten för beräkning av ränteeftergift är den avgörande tidpunkten bottenkreditens omläggning från kreditiv till vanligt in-teckningslån. Därvid gäller emellertid att eftergift ej kan utgå, förrän den statligt belånade byggnaden färdigställdts för inflyttning. Därest även framdeles tidpunkten för den underliggande kreditens ordnande skall tagas till utgångspunkt för beräkning av ränteeftergift, medför detta att eftergift första gången skall beräknas utgå med viss bråkdel av det årliga schablonbeloppet, motsvarande antalet dagar för den underliggande kreditens placering under ifrågavarande år. En lättnad vid handläggningen av frågan om ränteeftergift skulle uppstå, om man som utgångspunkt för tioårsperioden skulle taga den dag, från vilken amorteringsskyldighet inträder på det statliga egnahemslånet, eller med andra ord halvårsskiftet närmast efter den dag då egnahemslånet utbetalades. Någon större olägenhet skulle härigenom säkerligen ej inträda för låntagarna, enär tioårsperiodens längd därvid ej beskäres.

Avslutningsvis anföres i fråga om schablonbeloppen för en- och tvåfamiljshus att ränteeftergiften i många fall kommer att över- eller understiga de belopp, som skulle ha erhållits vid ett bibehållande av tidigare system med exakt beräkning av räntedifferensen. I de fall där överkompensation uppstår vid tillämpning av schablonmetoden, innebär detta ett premierande av byggnadsföretag med låg produktionskostnad, medan det i fråga om större objekt och företag med förhållandevis stor dylik kostnad kommer att medföra, att full räntekompensation ej erhålles. Då ifrågavarande schablonbelopp för ränteeftergifter är på förhand kända för byggnadsföretagarna, torde schablonberäkningen måhända medföra en tendens i förbilligande riktning vid projekteringen av egnahem.

Under ett sista avsnitt i promemorian behandlas de framförda förslagens inverkan på *anslagsfrågan*. Enligt promemorian medför den föreslagna ändringen av tidpunkten för tillgodoförande av ränteeftergift för såväl flerfamiljshus som enfamiljs- och tvåfamiljshus en viss förskjutning av den i styrelsens anslagsframställning beräknade belastningen. Styrelsens avsikt är nämligen att redan under vårhalvåret 1956 försöka kontant utbetala de ränteeftergifter för flerfamiljshus som avser perioden 1 juli 1955—31 december 1955. Detta medför ökade utgifter redan under innevarande budgetår. Under nästkommande budgetår skulle ränteeftergiften för flerfamiljshus komma att avse perioden 1 januari 1956—31 december 1956. Då ränteeftergiften för sista halvåret 1956 kommer att uppgå till högre belopp än den som avser sista halvåret 1955, blir utgifterna för flerfamiljshus även under budgetåret 1956/57 högre än som beräknats i styrelsens anslagsframställning. Beträffande enfamiljs- och tvåfamiljshus är avsikten, att även ränteeftergiften för kalenderåret 1956 skall utbetalas under budgetåret 1956/57. På nämnda budgetår kommer alltså att belöpa utgifterna för två kalenderår och icke såsom förut antagits ett kalenderår.

Departementschefen

Till en början torde jag få anföra vissa allmänna synpunkter på statens finansiella stöd åt bostadsbyggandet.

Under efterkrigstiden har statens finansiella stöd åt bostadsbyggandet i varierande men ständigt betydande omfattning varit förbundet med direkta eller — i form av förmånliga lånevillkor — indirekta subventioner. Icke minst viktig har den låga räntan av 3 % på statslånet samt den garanterade räntan av 3 % på primärlån och däremot svarande ränta på sekundärlån varit, även om tidvis direkta kapitalsubventioner i form av räntefria stående lån spelat en framträdande roll.

Syftet med dessa subventioner har bl. a. varit att befordra en förbättring av relationen mellan hyror och inkomster, så att familjer och andra hushåll med normala inkomster skall få råd att skaffa sig en tillfredsställande bostad. Ifrågavarande åtgärder har parallellt härmed syftat till en ökad produktion av relativt rymliga, modernt utrustade familjebostäder.

Statens insatser för främjande av bostadsförsörjningen har givit påtagliga resultat. Hyrornas förhållande till inkomsterna har sålunda avsevärt förbättrats och produktionen av relativt rymliga familjebostäder har fått ökad omfattning. De bostadspolitiska åtgärdernas betydelse får dock inte överskattas. Höjningen av bostadsstandarden under efterkrigstiden för ett mycket stort antal familjer och andra hushåll bör också ses i samband med den allmänna utvecklingen i fråga om de ekonomiska och sociala förhållandena i samhället. Full sysselsättning, snabbt stigande reallöner samt omfattande sociala reformer har inneburit att allt flera människor fått råd att skaffa sig en god bostad.

Frågorna om att förbättra relationen mellan hyror och inkomster och att övergå till en produktion av relativt rymliga, modernt utrustade bostäder — två frågor som när i mitten av 1940-talet riktlinjerna för den framtida bostadspolitiken drogs upp tillmättes central betydelse — har alltså under den gångna efterkrigstiden bringats ett väsentligt steg närmare sin lösning. Redan härav följer att för framtiden dessa frågor kan väntas spela en något mera underordnad roll, särskilt som det finnes anledning räkna med bibehållen god sysselsättning och stigande reallöner. Jämväl en annan omständighet bör emellertid i detta sammanhang beaktas. Erfarenheterna beträffande bostadsmarknaden under efterkrigstiden ger otvetydigt vid handen att, trots att allmänt sett en avsevärd förbättring av förhållandena har inträffat, vissa medborgargrupper med små inkomster alljämt har svårt att skaffa sig en godtagbar bostad. Det står sålunda klart att många barnfamiljer med begränsade inkomster liksom även pensionärer och andra hushåll med relativt små ekonomiska resurser såsom invalider och ensamstående mödrar med barn inte utan särskilt stöd från samhällets sida kan lösa sin bostadsfråga på ett tillfredsställande sätt. Hyrorna i nybyggda hus överstiger ofta vad dessa hushållsgrupper kan betala. Samtidigt kan det inte förnekas att de allmänna stödåtgärderna i avseende på nyproduktionen av bostäder, vilka medför betydande kostnader för det allmänna, även omfattar hushållsgrupper, som befinner sig i en sådan ekonomisk ställning att de knappast har behov av samhällets ekonomiska medverkan för att ordna sin bostadsfråga.

I ett samhälle med full sysselsättning, snabbt stigande reallöner och en till följd därav stor efterfrågan på bostäder blir det en central fråga, hur samhällets insatser på bostadsområdet skall utformas för att desamma skall helt och fullt komma dem till godo som är i verkligt behov av ett stöd. Ekonomiska insatser från det allmännas sida av generell karaktär i syfte att mera allmänt påverka relationen mellan hyror och inkomster bör nu få vika för ingripanden, som avser att förhjälpa hushåll med begränsade ekonomiska resurser till en godtagbar bostad.

De här angivna synpunkterna på den framtida bostadspolitikens uppgifter har varit avgörande vid tillkallandet av sakkunniga för verkställande av den utredning av skilda bostadspolitiska problem, varom Kungl. Maj:t har fattat beslut den 16 december 1955. Utredningens uppgift är att överse den statliga bostadslånegivningen i syfte att såvitt möjligt göra statliga bidrag av allmän karaktär överflödiga och att framlägga förslag om den utvidgning av bostadsrabatterna, som krävs för att barnfamiljer, pensionärer och vissa andra hushållsgrupper skall ges möjlighet att skaffa sig en tillfredsställande bostad. I direktiven för utredningen understrykes särskilt vikten av att barnfamiljernas problem blir beaktade.

Vad härefter angår frågan om eftergifter beträffande ränta och amortering å tertiärlån och egnahemslån må erinras om att desamma i nuva-

rande ränteläge har stor omfattning. Grunderna för beräkning av eftergifternas storlek framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen för de av Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens bemyndigande utfärdade kungörelserna med närmare bestämmelser om eftergifternas storlek. Beträffande byggnadsföretag, som har tillkommit efter år 1950, utgår eftergift med belopp, som motsvarar skillnaden mellan marknadsräntan och en ränta av 3 % i fråga om primärlån och däremot svarande ränta å sekundärlån. F. n. utgör marknadsräntan för obundna primärlån 4,75 % och för bundna primärlån 4,6 %, medan räntan på sekundärlån ligger en halv procent högre. Härav följer att räntesubventionen för ifrågavarande hus avser en väsentlig del av företagens ränteutgifter. Vad gäller tidigare tillkomna hus är räntesubventionen av mindre storlek, beroende på att den ränta som garanteras för primärlån utgör antingen 3,5 eller 4 %.

Enligt förenämnda bestämmelser utgår för nybyggda en- och tvåfamiljshus eftergift med vissa schablonbelopp, vilka redovisats i det föregående. Bostadsstyrelsen har föreslagit bl. a. att jämväl i fråga om dels ombyggda en- och tvåfamiljshus, dels flerfamiljshus en förenkling av eftergiftens beräkning skall genomföras. Styrelsen har även förordat att eftergifterna framdeles skall utbetalas i snabbare takt än som hittills har varit fallet.

Enligt min mening bör i avvaktan på den förutnämnda utredningens slutförande grunderna för eftergifternas beräkning bibehållas oförändrade under nästa budgetår. Bostadsstyrelsens förenämnda förslag till jämkningar i föreskrifterna beträffande beräkning av eftergifternas storlek i syfte att åstadkomma en förenkling av det med utbetalning av eftergifter förenade arbetet kan jag dock biträda. Däremot kan jag ej biträda bostadsstyrelsens förslag att mera allmänt gottgöra låntagare eftergifter i snabbare takt i vidare mån än att om synnerliga skäl visar sig föreligga utbetalning i den takt styrelsen förordat skall efter Kungl. Maj:ts medgivande kunna ifrågakomma.

Ränteeftergift kan beviljas under högst tio år från det att det statliga lånet har utanordnats. Genom beslut åren 1953, 1954 och 1955 har dock medgivits att räntegarantin förlänges beträffande lån, som har utestått i tio år. En motsvarande förlängning av garantitiden torde i avvaktan på slutförandet av förenämnda utredning böra medgivas intill utgången av nästa budgetår.

Vad slutligen angår anslaget för nästa budgetår kan jag godtaga bostadsstyrelsens beräkning. Ett belopp av 60 000 000 kronor torde alltså böra upptagas för ändamålet.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 000 kronor.

[82] 6. **Bostadsrabatter**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	86 000 000	77 323 941
1955/56 (statsliggaren s. 343)	85 000 000	
1956/57 (förslag)	100 000 000	

Från anslaget bestrides utgifterna för dels familjebostadsbidrag, familjebidrag och bränslebidrag, dels ock statsbidrag till pensionärslägenheter.

Förslag om avstående från återkrav av bidrag vid försäljning av statsbelånade egna hem

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{16/5} 1955) erinrat, att enligt 19 § kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egna hem åt mindre bemedlade, barnrika familjer styrelsen må, om ett eget hem utan styrelsens medgivande genom köp eller annat fång övergår till annan än låntagarens make eller bröstarvinge, återkräva ej blott vad av bostadsanskaffningslånet återstår oguldet utan även — där styrelsen finner sådant av särskilda förhållanden påkallat — de ränte- och annuitetsbelopp, vilka gottskrivits eller utgått som familjebidrag. Styrelsen har vidare erinrat, att enligt 19 § kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 547) om familjebostadsbidrag och bränslebidrag förbehåll skall — om egnahemslån beviljats — göras därom att, därest egnahemslånet uppsäges i anledning av försäljning av den belånade fastigheten eller fastigheten säljes exekutivt, de bidrag som använts för gäldande av räntor och amorteringar å egnahemslånet och därunder liggande lån ävensom för betalning av tomträttsavgift skall återbetalas om det lånebeviljande organet så beslutar.

Styrelsen anför, att ifrågavarande bestämmelser tillkommit i avsikt att motverka spekulation vid egnahemsförsäljningar och därigenom dämpa fortgående prisstegringar på egna hem. Styrelsens praxis innebär, att bidrag återkrävs i sådana fall, där spekulation föreligger och där vinsten av försäljningen är särskilt hög. Emellertid har det visat sig vara förenat med stora svårigheter att i ett visst fall avgöra ej endast om spekulation föreligger utan också vad som skall anses som hög vinst. Enligt styrelsen finns det andra, effektivare spekulationshindrande åtgärder, som i nuvarande kreditläge har en icke oväsentlig verkan, nämligen uppsägning av statslånet och realisationsvinstbeskattning. Dessa båda åtgärder har därjämte den fördelen, att de verkar även i sådana fall, där bidrag icke har utgått och sålunda drabbar alla lika och icke flerbarnsfamiljerna hårdast.

Styrelsen har kommit till den uppfattningen, att man regelmässigt bör kunna avstå från att återkräva utgivna bidrag vid försäljning av ett eget hem, finansierat med bostadsanskaffningslån eller egnahemslån, även om vinst — reell eller nominell — skulle ha uppkommit vid försäljningen. Om en sådan ändring genomfördes i styrelsens praxis, skulle detta även återverka på styrelsens och nämndernas arbetsrutiner. Ett ärende om övertagande av lån, i vilket uppsägning av lånet ifrågasattes, skulle ej såsom nu behöva prövas med hänsyn till frågan om återkrav av utgivna bostadsrabatter. Vidare behövede ej heller i de kapitalbesked, som utställes beträffande styrelsens utestående fordringar, värdet av sådana rabatter angivas. Slutligen skulle det nuvarade kravet, att de inteckningar som ligger som säkerhet för lån även skall vara pantförskrivna till säkerhet för återkrav av bidrag, knappast behöva upprätthållas.

Statskontoret har under hand inhämtat från styrelsen, att under år 1954 återkrav förekom i fråga om egnahem med bostadsanskaffningslån i 31 fall till ett belopp av i runt tal 73 000 kronor, varav låntagare självmant erlade ca 30 000 kronor och bostadsstyrelsen återkrävde ca 43 000 kronor. I sistnämnda fall har ca 9 000 kronor ej inbetalats. Statskontoret anför, att bestämmelserna om återkrav av ifrågavarande bidrag har, såsom styrelsen framhållit, tillkommit i syfte att motverka spekulation vid egnahemsförsäljningar men att styrelsens framställning ej ger vid handen, i vilken utsträckning bestämmelserna verkligen tjänat sitt syfte. Möjligheten att återkräva bidrag torde emellertid, särskilt i tider med kreditåstramning, utgöra en verksam faktor till förhindrande av spekulation. Vidkommande den praktiska tillämpningen av återkravsbestämmelserna kan det enligt statskontoret icke förnekas, att svårigheter kan uppstå i det enskilda fallet, men denna omständighet är lika påtaglig för uppsägning som för återkrav och synes icke i och för sig vara ägnad att motivera ett slopande av återkravsklausulen. I fråga om den återopade realisationsvinstbeskattningen erinras, att denna jämlikt gällande beskattningsregler har betydelse endast under en begränsad tid. Under hänvisning till det anförda föreslår statskontoret för sin del, att gällande bestämmelser rörande återkrav bibehålles.

Förslag beträffande tillgodoföring av bidrag till familjer i egnahem

Bostadsstyrelsen har (skr. ^{15/0} 1955) anför, att enligt 15 § kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 547) om familjebostadsbidrag och bränslebidrag sådana bidrag skall — om egnahemslån beviljats — användas i första hand för gäldande av räntor och amorteringar å egnahemslånet, i andra hand för gäldande av räntor och amorteringar å övriga lån, som upptagits i samband med egnahemmets uppförande eller ombyggnad, samt där marken upplåtits med tomträtt, i tredje hand för betalning av tomträttsavgift. Överskott som därefter kvarstår skall gottskrivas låntagaren för att på visst

sätt användas för amortering av egnahemslånet utöver den ursprungliga amorteringsplanen. Har egnahemslån ej beviljats skall vad nu sagts i tillämpliga delar gälla motsvarande lån i enskilt kreditinstitut.

Styrelsen framhåller, att den tidigt kom till den uppfattningen, att tillräcklig anledning knappast förelåg att upprätthålla den skillnad som framgår av författningstexten mellan lån som upptagits i samband med ett eget omsättning och övriga lån, som kunde belasta egnahemmet. Styrelsen framlade även förslag, att familjebostadsbidrag och bränslebidrag skulle få användas för betalning av kostnader å samtliga lån, som kunde belasta ett eget omsättning. Förslaget, som upptogs av 1951 års bostadsutredning och redovisades för riksdagen (prop. nr 138:1953), ansågs emellertid liksom andra av utredningen berörda bidragsfrågor böra behandlas i samband med frågan om införande av ett kreditgarantisystem. Då styrelsen ånyo framlägger förslag i ämnet beror detta bl. a. på att tillämpningen av nuvarande bestämmelser efterhand som de omsättningslån slutbetalas, vilka upptagits 1942 eller senare, medför indragning av bidrag för ett växande antal bidragstagare och administrativa olägenheter för de organ, som förvaltar bidragen.

Enligt styrelsens praxis får bidragsmedel icke användas för förräntning eller amortering av lån med sämre rätt än egnahemslånet. Styrelsen föreslår icke någon ändring häri utan avser endast de lån som ligger under egnahemslånet — om ett sådant har beviljats — och alltså med förmånsrätt inom vad som av det lånebeviljande organet en gång har godkänts som kreditvärde. Det finns enligt styrelsen knappast något skäl att icke erkänna kapitalkostnaderna för lån inom detta värde såsom en kostnad för bostaden. Är egnahemslån ej beviljat, är det emellertid av praktiska skäl uteslutet att fastställa ett dylikt värde på fastigheten, varför bidragsmedlen i ett sådant fall bör få tagas i anspråk för räntor och amorteringar på samtliga lån.

Bostadsstyrelsens anslagsframställning

Bostadsstyrelsen har (skr. ²⁵/₈ 1955) anfört, att under budgetåret 1954/55 ca 28 900 hushåll beviljats familjebostadsbidrag mot ca 28 300 under budgetåret 1953/54. I fråga om antalet nya bidragstagare är ökningen emellertid avsevärt större än vad som framgår av en jämförelse mellan dessa tal. Av de under budgetåret 1953/54 beviljade bidragen var nämligen ca 9 000 en engångsföreteelse beroende på den utvidgning av bidragsgivningen till hushåll i äldre lägenheter som genomfördes den 1 oktober 1953. Under budgetåret 1954/55 beviljade städerna och köpingarna 66 %, länsbostadsnämnderna 26 % och bostadsstyrelsen 8 % av bidragen. Jämfört med närmast föregående budgetår har kommunernas andel sjunkit och nämndernas ökat i motsvarande omfattning. Denna förskjutning sammanhänger med att de bidrag som beviljats hushåll i egnahem ökat från